วิทยาสารกรมศิลปากร

ปีที่ 5 ฉบับที่ 18 มกราคม-มีนาคม 2546 ISSN 1513-105X

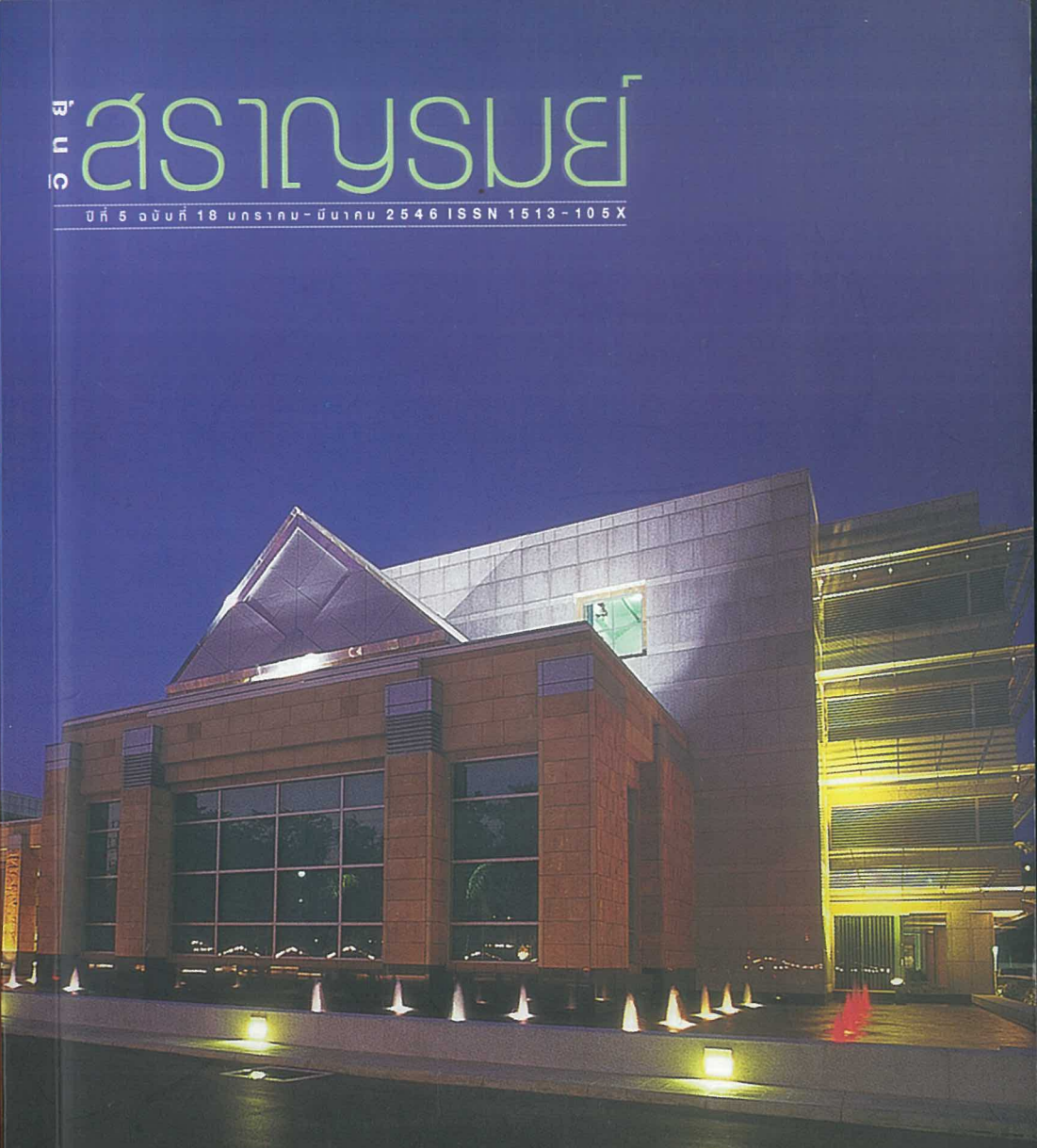

สยามประเทศอยู่ที่ไหน/ปรีดา ศรีชลาลัย
อัจฉริยลักษณ์ของภาษาไทย/ท่านผู้หญิงสมโรจน์ สวัสดิกุล ณ อยุธยา
พระบรมสารีริกธาตุจากประเทศจีน/สุภาศิริ อมาตยกุล
ศิลาฤกษ์/สุวรรณา ฟองสมุทร
ขนบธรรมเนียมการเข้าเฝ้าพระมหากษัตริย์/พินิจ หุตะจินดา
ทัวร์สังเวชนียสถาน/รุจิกร แสงจันทร์

สถานีวิทยุสราญรมย์
AM 1575 Khz

www.mfa.go.th

หนังสือ "วิทยุสราญรมย์" ISSN 1513-105X
ปีที่ 5 ฉบับที่ 18 : มกราคม - มีนาคม 2546

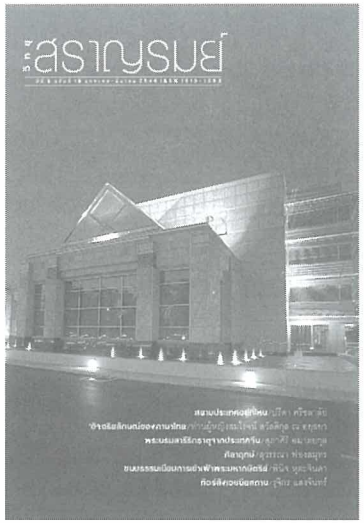

ที่ปรึกษา : สีหศักดิ์ พวงเกตุแก้ว บรรสาน บุนนาค น.ต. อิทธิ ดิษฐ์บรรจง ร.น.
ผู้อำนวยการ : นฤมิต หิญชีระนันทน์
บรรณาธิการ : ประภัสสร เสวิกุล
ผู้ช่วยบรรณาธิการ : สุวรรณา ฟองสมุทร
คณะผู้จัดทำ :
สุเมธ จุลชาต อนินทิตา วัชรศิริธรรม ธรรมะ ธรรมวาสี วรากร วรรณประสิทธิ์
กนเกศ แน่งน้อย บัญชา ธิโกศรี กมลวัน สกนธรัตน์ ธนภณ จีรุพันธ์
คอมพิวเตอร์ : วัลทนี พานิชกุล **รูปเล่ม** : ทูด็อทส
พิมพ์ที่ : ภาพพิมพ์ โทร. 0-2433-8586

หนังสือ "**วิทยุสราญรมย์**" รายสามเดือน
จัดทำโดย : สถานีวิทยุสราญรมย์ กองวิทยุกระจายเสียง
กรมสารนิเทศ กระทรวงการต่างประเทศ
ถนนศรีอยุธยา แขวงทุ่งพญาไท เขตราชเทวี กทม. 10400 โทร. 0-2643-5094
ผู้สนใจสามารถติดต่อขอรับหนังสือและส่งข้อเขียนมาให้พิจารณาได้ตามที่อยู่ข้างต้น

ถ้อยแถลง 4
สยามประเทศอยู่ที่ไหน? / *ปรีดา ศรีชลาลัย* 6
อัจฉริยลักษณ์ของภาษาไทย / *ท่านผู้หญิงสมโรจน์ สวัสดิกุล ณ อยุธยา* 19
พระบรมสารีริกธาตุจากประเทศจีน / *สุภาศิริ อมาตยกุล* 29
'ชื่อ + ฉายา' เหล่านี้มีที่มา 57
สนทนา กับ รองปลัดฯ บัณฑิต โสตถิพลาฤทธิ์ / *ประภัสสร เสวิกุล* 63
เอ็ดมันด์ โรเบิรตส / *สมจัย อนุมานราชธน* 75
ภาพชุดขนมไทย 86
กระสังผักพื้นบ้านที่น่ารับประทาน / วิวัฒน์ อิงคะประดิษฐ์ 97
ภูมิปัญญาท้องถิ่น / *ณรงค์ กิ่งแก้ว* 99
'เอเปก 2003' 102
แร่ธาตุสังกะสี 108
ปรากฏการณ์โลกร้อน : คนที่ไม่รู้ก็ยังต้องร้อน 114
ระวังยาสมุนไพร แผนโบราณเถื่อน 124
ศิลาฤกษ์ / *สุวรรณา ฟองสมุทร* 133
การทูตในกรอบสหประชาชาติและพุทธศาสนา / *นิตย์ พิบูลสงคราม* 151
พระพุทธศาสนากับสหประชาชาติ / *พลตรี กรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์* 159
เงินซื้อทุกอย่างได้จริงหรือ / *ณัฐธยาน์ คงชัยทรัพย์* 164
ขนบธรรมเนียมการเข้าเฝ้าพระมหากษัตริย์ (จบ) / *พินิจ หุตะจินดา* 165
เวลาเกิดทายนิสัย 182
ทัวร์สังเวชนียสถาน / *รุจิกร แสงจันทร์* 187
ไหว้พระ (ฝรั่ง) 7 วัด / *เบญจาภา ทับทอง* 205
โรค SARS 217
ท้ายเล่ม 219

ผมนายสถานีวิทยุสราญรมย์คนใหม่ พร้อมด้วยเจ้าหน้าที่และผู้จัดรายการทุกคน มีความยินดีอย่างยิ่งที่ได้มีโอกาสนำเสนอหนังสือวิทยุสราญรมย์ ปีที่ 5 ฉบับที่ 18 เดือนมกราคม-เดือนมีนาคม 2546 ต่อท่านผู้อ่าน/ผู้ฟังสถานีฯ "เพื่อไทย ก้าวไกล ทันโลก" ทางคลื่นความถี่ AM 1575 MHz

จดหมายและไปรษณียบัตรจากผู้ฟัง ทำให้เราทราบถึงความต้องการและความคาดหวังของผู้รับฟังรายการของสถานีวิทยุสราญรมย์ แหล่งที่มาของข่าวคราวดังกล่าว ทำให้เราทราบถึงที่อยู่ของกลุ่มผู้ฟังว่า อยู่ที่ไหน ประกอบอาชีพอะไร และกลุ่มอายุใดบ้าง การใช้สื่อทางวิทยุทำให้ผู้ฟังได้รับข่าวสารทราบความเป็นไปในโลก มีความรู้เพิ่มเติมขึ้น และได้รับความบันเทิงสนุกสนาน เป็นหน้าที่ของเราซึ่งเราจะต้องปรับปรุงรายการของเราให้ตอบสนองกับความต้องการของผู้ฟังให้มากที่สุด

จดหมายบางฉบับของผู้ฟังทำให้เราตระหนักถึงสภาพความเป็นอยู่ อาทิ *"...ที่ผมอยู่นี้ใกล้กับเชิงเขา ไฟฟ้ายังเข้าไม่ถึง ต้องจุดตะเกียงใช้ จะได้ฟังข่าวสารต่างๆ ก็ฟังจากวิทยุ..."* แม้โลกเราดูเหมือนจะเล็กลงด้วยการติดต่อสื่อสารที่รวดเร็ว โทรทัศน์ได้มีบทบาทเพิ่มมากขึ้นจนแทบจะเป็นพ่อแม่ที่ 3 (พ่อแม่ที่ 2 คือ ครูบาอาจารย์) แต่วิทยุก็ยังเป็นหน้าต่างสู่โลกภายนอกของชาวชนบทที่ห่างไกล

การพูดคนเดียวโดยไม่มีผู้ฟังคงจะไม่สนุกแน่ ดังนั้นจดหมายและไปรษณียบัตรจากผู้ฟัง จึงเปรียบเสมือนหยาดน้ำฝนที่จะทำให้สถานีวิทยุสราญรมย์ของเราเติบโตผลิดอกออกผล เหมือนการให้คะแนนของครูต่อนักเรียน หรือการประเมินผลงานจากผู้ใช้บริการ อันเป็นการสื่อสาร 2 ทาง ระหว่างผู้จัดรายการกับผู้ฟัง

หนังสือวิทยุสราญรมย์ซึ่งมีเนื้อหาหลากหลาย เป็นอีกสื่อหนึ่งที่เสริมงานจัดทำรายการของสถานีฯ ทั้งให้ข่าวสาร ความรู้และความบันเทิงในเวลาเดียวกัน

หวังว่าผู้อ่าน/ผู้ฟัง คงจะให้การต้อนรับผมด้วยดีเช่นเดียวกับที่ได้มีไมตรีจิตต่อนายสถานีคนก่อนๆ และผู้จัดรายการทุกคนด้วยดีตลอดมา

ด้วยความปรารถนาดี

(นายนฤมิต หิญชีระนันท์)
นายสถานีวิทยุสราญรมย์

สยามประเทศอยู่ที่ไหน?

คำว่า "สยาม" เป็นนามเมือง มิใช่นามของกลุ่มชน ฉะนั้น การที่ชาวต่างประเทศเรียกเมืองของไทยว่าสยาม จึงเป็นการถูกต้อง ชาวต่างประเทศไม่มีหน้าที่จะมาตั้งคำเรียกชื่อเมืองให้ โดยปรกติจะต้องเรียกตามคำที่เจ้าของบ้านเมืองประกาศตั้งชื่อเมืองของเขาไว้ เช่น ชาวไทยเรียกนครศรียโศธรปุระที่พระเจ้าแผ่นดินขอมทรงขนานนามนครของพระองค์ไว้ โดยนัยนี้เราจึงแลเห็นความหมายของคำว่า "ศรียโศธรปุระ" กับ "ขอม" ต่างกันอย่างแท้จริง คือเรียกเมืองของขอมว่า "ศรียโศธร" เรียกกลุ่มชนของเมืองนั้นว่า "ขอม" เมื่อหันมาเทียบสยามกับไทย เราย่อมจะเข้าใจได้ง่าย ว่า**สยามเป็นนามเมือง** ของ**ไทย ส่วนไทยเป็นนามกลุ่มชน** ของ **เมืองสยาม**

สยามในจารึกต่างประเทศมี 2 แห่ง แห่งหนึ่งมีในประเทศจามปา อีกแห่งหนึ่งมีในนครศรียโศธรปุระ (ที่พวกขอมเรียกเป็นนามประเทศของเขาว่ากัมพุชเทส)

แห่งแรกที่ว่ามีในประเทศจามปานั้น ข้าพเจ้าได้ทราบจากหนังสือเรื่อง 'งานค้นคว้าเรื่องชนชาติไทย'* หน้า 142 กล่าวว่า "นายเอเตียน เอโมนิเยร์ เขียนไว้ว่าคำ สยาม ได้ปรากฏเป็นลายลักษณ์อักษรครั้งแรกในจารึกภาษาไพร่ๆ ของจามปา ซึ่งจารึกราว พ.ศ. 1593" เป็นอันได้ความจากคำกล่าวของนายเอเตียน เอโมนิเยร์แต่เพียงว่า คำว่าสยามมีในจารึกของจามปา ซึ่งนายเอเตียนสันนิษฐานว่า จารึกนั้น คงจะจัดทำขึ้นเมื่อราว พ.ศ. 1593 ข้าพเจ้ายังไม่มีโอกาสได้ทราบรายละเอียดของจารึกจามปาที่ว่านั้น จามปาจะใช้คำเรียกสยามว่า สยำกุกเหมือนกับคำขอมหรือไม่ หรือว่าจามปาจะพูดถึงสยามในเรื่องอะไรบ้าง ต้องรอคอยตรวจหาจารึกจามปาต่อไปก่อน เผื่อจะมีทางทราบเค้าความได้จะแจ้งกว่านี้อีก

แห่งที่ 2 มีในจารึกที่นครศรียโศธรปุระ เป็นจารึกภาษาขอมว่า ด นำ สยำกุก ด้วยอักษรอินเดียกลาย (มีรูปคล้ายลูกน้ำประกอบอยู่ส่วนบนของอักษร เหมือนอักษรจารึกที่ลพบุรี หลักที่ 19) สถานที่มีจารึกดังกล่าวนี้เรียกว่า *นครวัด* แต่เขมรเรียกเพี้ยนเป็น *อังกอร์เวียด* โปรดสังเกตไว้ว่าเขมรเรียกนครเป็นอังกอร์ เพราะเขมรออกเสียง ค เป็น ก และตัว ร ใช้สะกดไม่ได้ ส่วน วัด เขมร

---

* หนังสือ 'งานค้นคว้าเรื่องชนชาติไทย' พันเอก หลวงวิจิตรวาทการ ทำสำหรับใช้ในราชการ ของกรมประมวลข่าวกลาง พ.ศ. 2504

เรียกเพี้ยนเป็น *เวียด* การเรียกเพี้ยนของเขมรทั้งนี้ แสดงว่าเขมรเพิ่งมาได้ยินคำเรียกชื่อ *นครวัด* ในภายหลังเมื่อพวกขอมสูญสิ้นอำนาจจากนครศรียโศธรไปแล้ว เขมรคงจะมาได้ยินคำเรียกชื่อเฉพาะพยางค์ต้น ไม่ชัด เขมรจึงได้เรียกเป็น *อัง* (อัง-กอร์) หากเขมรมาได้เห็นตัวหนังสือว่า *นครวัด* ด้วยตนเอง เขมรก็ควรจะอ่านออกเสียงเป็นเนียะกอร์เวียด อันนี้ย่อมจะช่วยให้เราเข้าใจได้ว่า พวกเขมรเพิ่งจะมาอยู่แทนพวกขอมที่นครวัด อย่างเร็วก็เมื่อภายหลังพุทธศตวรรษที่ 2 นี้เอง

คำว่านครวัดเป็นชื่อของกัลปนาสถานที่คู่กับนครธม เมื่อใช้สำหรับเรียกกัลปนาสถาน นครจึงมิได้หมายเป็นราชธานี แต่หมายเป็นวิหารหรืออาวาส แห่งพุทธมณเฑียรหรือเทวมณเฑียร สุดแต่จะเป็นกัลปนาสถานของฝ่ายไหน หากเป็นของฝ่ายศาสนาพุทธก็เท่ากับพุทธมณเฑียร ถ้าเป็นของฝ่ายศาสนาพราหมณ์ก็เท่ากับเทวมณเฑียร คำที่เรียกว่านครวัด ได้ยินแล้วชวนให้เข้าใจว่าเป็นคำไทยเพราะตัวอย่างของไทยโบราณ เช่นในสมัยสมเด็จพระบรมราชาธิราชเจ้าสามพระยา ทรงสร้างกัลปนาสถานมเหยงคณ์ เรียกในพระราชพงศาวดารกรุงเก่าสังเขปว่า 'วัดมเหยงคณ์' เมื่อเข้าใจว่านครวัดเป็นคำไทย การสร้างนครวัดจึงควรจะเป็นโดยอำนาจของไทย

นครวัดด้านใต้ฝ่ายตะวันตกสลักภาพกระบวนเสด็จพยุหยาตรา มีธงกระบี่ธุชและธงครุฑพ่าห์ประจำแต่ละกอง ใต้ภาพกองหน้ามีจารึกว่า ด นำ สยำกุก อีกตอนหนึ่งมีคำจารึกบอกชื่อเมืองว่า โลฺว ในที่นี้ให้สังเกตเห็นได้ชัดว่า ชื่อเมืองสยำ (คือสยาม) มีกุก (คือ ก๊ก) กำกับ แต่ชื่อเมืองโลฺวไม่มีกุกกำกับ แสดงว่าโลฺวในสมัยนั้น

มิใช่เมืองใหญ่คงเป็นเมืองที่ย่อมกว่าสยาม แต่ก็เป็นเมืองในเครือของสยามนั่นเอง จึงมีชื่อร่วมสลักภาพบูชาคู่เคียงกับสยามด้วย

ว่าถึงธงกระบี่ธุชครุฑพ่าห์ ไม่ปรากฏว่าประเทศเพื่อนบ้านของไทยนิยมใช้ แต่ประเทศไทยนิยมใช้รูปกระบี่ธุชและครุฑพ่าห์มาแต่โบราณ เช่น ภาพเขียนกระบวนพยุหยาตรา ที่ผนังพระอุโบสถวัดยมสมัยอยุธยาข้าพเจ้าจำได้ว่ามีรูปธงกระบี่ธุชประจำกองทหารไทย ส่วนรูปครุฑพ่าห์นิยมยกขึ้นเป็นถึงตราประจำพระราชโองการ เช่นมีในจดหมายเหตุตั้งเจ้าเมืองนครศรีธรรมราช ครั้งรัชกาลสมเด็จพระบรมโกศเป็นตัวอย่าง ต่อมาเมื่อ พ.ศ. 2453 มีผู้ขุดพบแผ่นสำริดเป็นรูปกระบี่ 1 รูป เป็นรูปครุฑ 1 รูปคู่กัน เข้าใจกันว่าเป็นของประจำธงชัยสำหรับพระมหากษัตริย์แต่โบราณ เจ้าพระยาศรีวิชัยชนินทร (ชม สุนทรารชุน) เมื่อยังเป็นพระยาสุนทรบุรี สมุหเทศาภิบาลมณฑลนครชัยศรี ได้นำขึ้นทูลเกล้าแด่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว แผ่นสำริดรูปกระบี่ธุชครุฑพ่าห์ดังเล่ามานี้ ย่อมช่วยเป็นพยานให้แน่ใจยิ่งขึ้นว่า สยามประเทศแต่โบราณมา นิยมกระบี่ธุชครุฑพ่าห์ประจำกองทัพเป็นความจริง ฉะนั้นธงกระบี่ธุชครุฑพ่าห์ในภาพสลักที่นครวัดถ้าไม่ใช่ของไทยแล้วจะเป็นของชาติไหน? การที่มีธงประจำกองทหารดังปรากฏในภาพสลัก ย่อมแสดงให้เห็นถึงความเจริญและความมีระเบียบของกองทัพสยำกุก - โลฺว

คำจารึกที่ว่า ด นำ สยำกุก แปลว่ากระไร? จะขอชี้แจงเฉพาะคำว่า สยำกุกเสียก่อน จีนเรียกประเทศ (ตามสำเนียงจีนใต้) ว่า *ก้ก* หรือ *ก๊ก* เชื่อว่าขอมรับเอาคำนี้ของจีนมาใช้ แต่ขอมไม่มีทางจะออกเสียง *กก* เป็น *กก* ได้ ถ้าเขียนเป็น *กก* ขอมจะอ่านออกเสียง

เป็น *กอก* เช่นที่ไทยพูดว่า *ลอบ* ขอมเขียนเป็น *ลบ* ดังมีตัวอย่างอยู่ในจารึกบันทายฉมาหลักที่ 58 ดังนั้น ขอมจึงหาทางใช้สระอุแทนเสียงโอะที่มีตัวสะกด แล้วเขียนเป็นกุก อ่านออกเสียงเท่ากับกก สยำกุกจึงเทียบเท่ากับสยามก๊ก หรือที่สำเนียงจีนใต้เรียกว่าเซี่ยมก้กบ้าง เซี่ยมก๊กบ้าง คำว่า ด นำ สยำกุก ข้าพเจ้าขอแปลว่า 'พระผู้นำสยามประเทศ คำแปลอย่างนี้จะชวนให้เข้าใจว่า ด นำ สยำกุกเป็นคำยกย่อง คือยกย่องให้เห็นว่า กระบวนพยุหยาตราเป็นของพระผู้นำสยามประเทศและเมืองโลฺว เพราะเหตุที่สยามกับโลฺวปรากฏคู่เคียงกันเช่นนั้นสืบมา จีนจึงเรียกควบกัน (คือสยาม - โลฺว) ตามสำเนียงจีนเหนือว่า เสียน - หลอ ตามสำเนียงจีนใต้ว่า เซียม - ลอ เซียมลอที่ว่านี้อยู่ไหน?

หนังสือเจินละฟุงถู่จี้ของเจ้าต๋ากวาน* ผู้มาเมืองนครธม (เสียมราบ) พร้อมกับอัครราชทูตจีนระหว่าง พ.ศ. 1839 ถึง 1840 บันทึกเล่าไว้ว่า อาณาจักรเจนละ (คือนครธมของขอม) นั้น ทิศเหนือเดินทางครึ่งเดือนถึงจามปา ทิศตะวันตกเฉียงใต้เดินทางครึ่งเดือนถึงเสียนหลอ โปรดสังเกตว่าเสียนหลอ (สยาม - ละโว้) ตั้งอยู่ทางตะวันตกเฉียงใต้ของนครธม (เสียมราบ) ระยะทางจากเสียมราบมาถึงสยาม - ละโว้ ต้องเดินทาง 15 วัน สยามที่ว่านี้ 1) ต้องอยู่ใกล้กับละโว้ (ลพบุรี) เพราะเป็นเมืองมีชื่อควบคู่กับละโว้ 2) ต้องไม่ใช่สุโขทัย เพราะสุโขทัยอยู่ทางตะวันตกเฉียงเหนือขึ้นไปมากจาก

* คุณเฉลิม ยงบุญเกิด แปลลงในนิตยสารสามทหาร ปีที่ 4 เล่ม 4 ประจำเดือนมีนาคม 2508

เสียมราบ เมืองที่ใกล้กับลพบุรีสมัยนั้นก็คือนครอโยธยา เพราะฉะนั้นสยามจึงควรเป็นนครอโยธยา ฐานะของอโยธยาในพุทธศตวรรษที่ 19 ยังเป็นนครเอกราช มีเล่าอยู่ในจดหมายเหตุจีนซึ่งเรียกตามสำเนียงจีนใต้ว่าเซี่ยมก๊กดังกล่าวแล้ว จดหมายเหตุจีนว่า พ.ศ. 1835 พระเจ้าเซี่ยมก๊กแต่งพระราชสาส์นสุพรรณบัฏไปถวายกรุงจีน พ.ศ. 1836 พระเจ้าหงวนสีโจ๊วฮ่องเต้กรุงจีน โปรดให้อัครราชทูต* มาเจริญทางพระราชไมตรี ยังราชสำนักพระเจ้าเซี่ยมก๊ก ต่อมาพระเจ้าเซี่ยมก๊กโปรดให้อัครราชทูตเชิญพระราชสาส์นเขียนด้วยน้ำทอง ไปถวายกรุงจีนใน พ.ศ. 1838 ด้วยเซี่ยมก๊กกับม่าลี้อี๋เอ้อก๊ก ทำสงครามโดยสาเหตุความอาฆาตกัน กรุงจีนโปรดให้ส่งพระราชสาส์นตอบ ขอให้ประนีประนอมเลิกแล้วต่อกันทั้งสองฝ่าย ก่อนที่เจ้าต๋ากวานจะมาถึงนครธม พ.ศ. 1839-1840 กองทัพสยามได้ไปปราบพวกขอมนครธมครั้งหนึ่ง ประวัติศาสตร์ราชวงศ์หงวนเล่มที่ 28 บันทึกว่าสยามได้แต่งทูตไปเมืองจีนอีกครั้งหนึ่งเมื่อ พ.ศ. 1866

วาระสุดท้ายของสยาม (อโยธยา) มีปรากฏในประวัติศาสตร์ราชวงศ์หงวน** ฉบับใหม่เล่มที่ 252 เป็นใจความว่า นครสยามยอมอ่อนน้อมแก่นครละโว้ รวมกันเป็นอาณาจักรเดียวในแผ่นดินจี้เจี่ยปีแรกของแผ่นดินจี้เจี่ยตรงกับ พ.ศ. 1884 ส่วนในพระราชพงศาวดารของไทย (คือพระราชพงศาวดารกรุงเก่าสังเขป ฉบับสมเด็จ

* จดหมายเหตุจีนในประชุมพงศาวดารภาคที่ 5 พระเจนจีนอักษร (สุดใจ ตัณฑากาศ) แปลทูลเกล้าแด่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

** คุณเฉลิม ยงบุญเกิด แปลเก็บความเล่าลงในนิตยสารสามทหาร ประจำเดือนมีนาคม 2508

พระนารายณ์โปรดให้เรียบเรียงขึ้นเมื่อปีวอก พ.ศ. 2223) มีว่า "ศักราช 712 ขาลศก (พ.ศ. 1893) วันศุกร์ เดือน 5 ขึ้น 6 ค่ำ เพลารุ่งแล้ว 3 นาฬิกา 9 บาท แรกสถาปนากรุงพระนครศรีอยุธยา ศักราช 731 ระกาศก (พ.ศ. 1912) แรกสร้างวัดพระราม ครั้งนั้นสมเด็จพระรามาธิบดีเจ้าเสด็จนฤพาน จึงพระราชกุมารท่าน สมเด็จพระราเมศวรเจ้าเสวยราชสมบัติ ครั้นถึงศักราช 732 จอศก (พ.ศ. 1913) สมเด็จพระบรมราชาธิราชเจ้าเสด็จมาแต่เมืองสุพรรณบุรี ขึ้นเสวยราชสมบัติพระนครศรีอยุธยา แลท่านจึงให้สมเด็จพระราเมศวรเจ้า เสด็จไปเสวยราชสมบัติเมืองลพบุรี"

ขอทบทวนความที่เล่ามาแล้ว โดยเฉพาะจากพระราชพงศาวดารของไทย ให้โยงเข้ากับข้อความในจดหมายเหตุจีน เพื่อที่จะชี้ถึงประเด็น 2 ประการ กล่าวคือประการแรก "สมเด็จพระรามาธิบดีเจ้าแห่งนครไหน?" ประการที่สอง "นครอโยธยาอยู่แห่งใด?" ขอเริ่มต้นกล่าวถึงที่ว่า "ท่านจึงให้สมเด็จพระราเมศวรเจ้า เสด็จไปเสวยราชสมบัติเมืองลพบุรี" หมายความว่าสมเด็จพระบรมราชาธิราชเจ้า ยังคงให้สมเด็จพระราเมศวรเจ้า ดำรงความเป็นกษัตริย์อยู่เช่นเดิม เป็นแต่ให้ย้ายไปครองนครลพบุรี (ละโว้) แสดงว่าฐานะของนครละโว้ยังมิได้ถูกปลดระวางลงเป็นชั้นหัวเมือง สมเด็จพระราเมศวรเจ้าเป็นพระราชกุมารของสมเด็จพระรามาธิบดีเจ้าผู้สถาปนากรุงพระนครศรีอยุธยา กรุงพระนครศรีอยุธยามีพื้นฐานมาจากการรวมสองนคร คือนครสยาม (อโยธยา) ต้องพ่ายแพ้แก่นครละโว้ สมเด็จพระรามาธิบดีเจ้าผู้ชนะนครอโยธยา ก็คือกษัตริย์แห่งนครละโว้ เมื่อทรงมีชัยขั้นเด็ดขาด จึงเสด็จเข้ายึดครองนคร

อโยธยา เพียงเท่านี้จะนับว่าสมเด็จพระรามาธิบดีเจ้า เป็นพระมหากษัตริย์ 'ทวีภูวนาธิเบศ' ก็คงไม่ขัดข้อง ครั้นเมื่อทรงครองนครอโยธยาสงบราบคาบดีแล้ว ทรงปรับปรุงขอบเขตชั้นในของนครตามความเหมาะสม และมีพระราชกำหนดเป็นกฎเกณฑ์การรักษาพระนครที่เรียกว่า กฎมณเฑียรบาลปีชวด จ.ศ. 710 (พ.ศ. 1891) โปรดให้สร้างหมู่พระมหาปราสาทใหม่ขึ้น 3 องค์ มีพระมหาปราสาทไพชยนต์เป็นต้น ประกอบด้วยพระที่นั่งบุษบกมาลาประจำเบื้องบูรพาภิมุข เป็นที่สังเกตว่าหมู่พระมหาปราสาทที่สร้างใหม่นี้ คงจะหันหน้าไปทางตะวันออก ส่วนพระมหาปราสาทเก่าของพระราชวงศ์อโยธยาเดิมเห็นจะหันหน้าไปทางเหนือ เมื่อการปรับปรุงสร้างสรรค์บางส่วนในนครอโยธยาสำเร็จตามพระราชมโนรถแล้ว สมเด็จพระรามาธิบดีจึงประกาศสถาปนานามพระนครใหม่ เป็นกรุงทวารวดีศรีอยุธยา พระราชพงศาวดารสังเขปเรียกสั้นแต่เพียงว่า กรุงพระนครศรีอยุธยา คำว่าทวารวดีเห็นจะหมายถึงนามราชธานีเก่าของรัฐกัมโพช (ลพบุรี) โปรดเอาทวารวดีมาเป็นศรีของอโยธยา จึงผนึกเข้าเป็นนามอาณาจักรเดียวว่าทวารวดีศรีอยุธยา สมตามคำกล่าวในจดหมายเหตุจีนที่ว่า "นครสยามยอมอ่อนน้อมแก่นครละโว้ รวมกันเป็นอาณาจักรเดียว" หลังจากประกาศสถาปนานามพระนครขึ้นใหม่แล้ว นับว่าสมเด็จพระรามาธิบดีเจ้าได้ทรงครองนครตามนามใหม่นี้เป็นที่ 3 ดังนั้นจึงมีคำเฉลิมเป็นสร้อยพระนามาภิไธยว่า "สมเด็จพระรามาธิบดีตรีภูวนาธิเบศ" หมายความว่าพระองค์ได้เป็นพระมหากษัตริย์ถึง 3 นคร ได้แก่ นครละโว้ (กัมโพช-ลพบุรี) 1 นครอโยธยา (สยาม) 1 นครทวารวดีศรีอยุธยา 1

เมื่อนามนครทวารวดีศรีอยุธยาทับลงบนนามนครสยาม (อโยธยา) ดังกล่าวแล้ว การจะตรวจหาร่องรอยของนครอโยธยาจำเป็นต้องสืบเสาะหาภายใต้ทับเกษตรของนครทวารวดีศรีอยุธยา สมบัติเดิมของนครอโยธยาที่เหลือจากถูกทำลาย ครั้งสมเด็จพระรามาธิบดีเจ้าทรงมีชัยชนะ และที่ถูกรื้อถอนเพราะไม่ชอบด้วยพระราชประสงค์ ย่อมจะปะปนอยู่กับสมบัติของนครทวารวดีศรีอยุธยา หลังจากประกาศสถาปนานามพระนครใหม่สืบมา มีเหตุต้องทรุดโทรมไปตามสภาพบ้าง ถูกเพลิงเผาผลาญบ้าง นอกจากนี้มีกองทัพข้าศึกมาทำลายถึง 2 ครั้ง จลาจลภายในรบพุ่งกันเองมากกว่า 2 ครั้ง เมื่อกรุงศรีอยุธยาเสียแก่พม่าครั้งที่ 2 ใน พ.ศ. 2310 แล้ว มิได้กลับตั้งเป็นนครหลวงขึ้นอีก พวกค้นหาทรัพย์ตามลายแทง พวกค้นหาทรัพย์ของกรุงแตก ตลอดจนพวกผู้ร้ายลักขุดเจาะพระสถูป เป็นต้น เหล่านี้ล้วนเป็นการช่วยให้หาสมบัติของนครอโยธยายิ่งยากลงตามลำดับ

เจ้าคุณโบราณราชธานินทร์ (พร เดชะคุปต์) เป็นนักสำรวจกรุงเก่าทางโบราณคดีชั้นเยี่ยมยอดของไทยที่หาผู้เสมอได้ยาก ซึ่งพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ตรัสยกย่องเป็น "เจ้าคุณกรุง" ท่านได้พยายามตรวจสอบทั้งตัวกำแพงและแนวกำแพงกรุง แล้วเล่ารายละเอียดไว้ในประชุมพงศาวดารภาคที่ 63 เรื่องกรุงเก่า จะขอนำคำเล่าของท่านมาให้ท่านผู้อ่านได้พิจารณาดังต่อไปนี้ "กำแพงพระนครในชั้นแรกสร้างกรุงเห็นจะยังไม่ได้ก่อด้วยอิฐ เข้าใจว่าจะเป็นแต่เชิงเทินดิน ใช้ขุดดินทางริมน้ำกับข้างในขึ้นถม คูที่ขุดเอาดินขึ้นทางข้างในกำแพงเดี๋ยวนี้ก็ยังเห็นปรากฏอยู่ กำแพงอิฐจะมาก่อขึ้นต่อภายหลัง เพราะรากกำแพงอิฐที่พบในเวลานี้อยู่บนเชิงเทินดิน สูงกว่าระดับดิน

ธรรมดา ตั้งแต่วาหนึ่งถึง 6 ศอก ตัวเชิงเทินดินที่เป็นพื้น ตั้งกำแพงกว้างอย่างน้อยราว 8 วา กำแพงหนา 2 วาเศษ ก่ออิฐ 2 ข้างไว้ช่องกลางถมดินกับอิฐหัก ส่วนสูงตั้งแต่เชิงกำแพงถึงปลายใบเสมาคะเนว่าบางแห่งถ้าในที่ต่ำคงจะราว 3 วา ถ้าที่สูงคงจะราว 10 ศอกเศษ เพราะพบเศษกำแพงที่เหลือจากรื้ออยู่ที่วัดท่าทรายแห่งหนึ่งสูงจากพื้นดิน 9 ศอกเศษเกือบคืบ กับที่ใต้วัดจีนเยื้องหน้าวัดสุวรรณมีประตูช่องกุฎีอยู่ด้วย อีกแห่งหนึ่งตรงนั้น เป็นที่ดอน กำแพงสูง 6 ศอกคืบมีเศษที่คิดว่ากำแพงตอนนั้นจะสูงเท่านี้ ก็เพราะด้วยกำแพงที่เหลืออยู่นั้นสูงพ้นหลังประตูช่องกุฎีขึ้นไปอีกศอกเศษ ซึ่งคะเนว่าเกือบจะถึงที่ตั้งใบเสมา เพราะธรรมดาประตูช่องกุฎีก็อยู่ไล่เลี่ยหรือต่ำกว่าพื้นเชิงเทินไปเพียงนิดหน่อย พ้นเชิงเทินขึ้นไปไม่กี่มากน้อยก็ถึงที่ตั้งเสมา กับได้ขุดพบเสมากำแพงเมืองยังเป็นรูปดีอยู่เสมาหนึ่งกว้างศอกคืบ หนา 2 ศอก สูง 2 ศอกคืบ ถ้าเอาส่วนของใบเสมาบวกเข้ากับกำแพงตรงวัดท่าทราย ก็คงได้ราว 3 วา กำแพงใต้วัดจีนราว 10 ศอก ถึงจะยิ่งหย่อนกว่านี้ไปบ้างก็จะไม่สู้มากนัก แต่ถ้าจะคิดเอาส่วนสูงของกำแพงตั้งแต่ระดับดินเดิมไปจนขาดปลายใบเสมาคงจะสูงเลย 4 วาทั้งหมด แนวกำแพงพระนครวัดได้ 310 เส้น ในเมืองวัดตามกว้างในที่คอดได้ 40 เส้น ตามยาวได้ 98 เส้น"

นอกจากนี้ ท่านเจ้าคุณยังได้เล่าถึงความจำเป็นที่ทางราชการสมัยรัตนโกสินทร์จำต้องรื้ออิฐ เป็นต้น จากกรุงเก่ามาสร้างกรุงใหม่ ดังมีรายละเอียดแจ้งอยู่ในประชุมพงศาวดารภาคที่ 63 หน้า 105 ซึ่งจะขอนำคำเล่าของท่านเจ้าคุณมาให้ท่านผู้อ่านได้ตรวจสอบโดยสะดวกดังต่อไปนี้ "เมื่อกรุงเก่าร้างแล้ว พระบาทสมเด็จ

พระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก ซึ่งเป็นปฐมบรมราชาธิราช ประดิษฐานกรุงเทพมหานครอมรรัตนโกสินทรมหินทรายุธยาจะทรงสร้างพระนครใหม่ (คือกรุงเทพมหานครเดี๋ยวนี้) โปรดให้รื้ออิฐกำแพงเมืองกรุงเก่าไปใช้ในการสร้างกรุงเทพมหานคร เจ้าหน้าที่ผู้ถูกเกณฑ์คงจะไม่รื้อแต่เฉพาะกำแพงป้อมปราการ คงจะรื้อเอาอิฐปราสาทราชฐานตำหนักน้อยใหญ่ห้วยคลังลงไปหมดแต่ในครั้งนั้น ก็คงจะเป็นด้วยทรงพระราชดำริเกรงไปว่า ถ้าทิ้งไว้เกิดมีผีบุญเข้าไปทำบ้าแผลงฤทธิ์อยู่ในเมือง ก็จะต้องปราบปรามทำให้ต้องเสียชีวิตผู้คนและป่วยการเวลา ถ้ารื้อเอาออกเสียก็จะได้อิฐมาใช้เป็นประโยชน์ในการสร้างพระนคร ทุ่นจำนวนที่จะต้องทำใหม่ได้อีกมาก และถึงแม้จะมีข้าศึกศัตรูเกิดขึ้นก็ไม่ต้องมีความวิตกเพราะอาจปราบปรามได้ง่ายด้วยปราศจากที่กำบังแล้ว และที่พระราชวังตั้งแต่นั้นมา ก็คงจะไม่มีสิ่งอื่นใดเหลือ และคงจะเป็นแต่โคกแต่เนินอิฐหักกากปูนทั่วไปทั้งวัง นานมาก็เกิดหญ้าและต้นไม้งอกขึ้นแล้วเหี่ยวแห้งตายทับถมอยู่บนกองอิฐหักกากปูน เกิดเป็นมูลดินขึ้นข้างบนอีกชั้นหนึ่ง ราษฎรเห็นเป็นที่ว่างก็พากันไปปลูกต้นไม้ทำสวนปกครองเป็นเจ้าของ ขุดคูเป็นร่องทำรั้วกั้นกันตามเขตเจ้าของที่ ทำให้รากสถานที่ในพระราชวังย่อยยับทำลายลงไปอีกและยังซ้ำเมื่อรัชกาลที่ 3 พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ต้องพระราชประสงค์แลงมาก่อพระปรางค์ใหญ่ที่วัดสระเกศ (คือบรมบรรพตเดี๋ยวนี้) ที่บางแห่งที่ก่อด้วยแลงซึ่งยังเหลืออยู่สูงกว่าพื้นดินมาจากถูกรื้อในคราวแรก ก็ถูกขุดรื้ออีกครั้งหนึ่ง จึงเป็นอันที่จะเรียกได้ว่าเกือบสูญหมด”

รายละเอียดที่เจ้าคุณโบราณราชธานินทร์เล่า ตั้งแต่การ

ตรวจวัดแนวกำแพงกรุง ตลอดจนการรื้อขนอิฐและแลง หวังว่าคงจะมีประโยชน์แก่ผู้สนใจที่ติดตามตรวจสอบเรื่องของนครอโยธยาอันสืบมาถึงทวารวดีศรีอยุธยา โดยเฉพาะตอนที่ว่าด้วยเทินดินชั้นล่างมีระยะกว้างราว 8 วาเศษ กำแพงที่ตั้งอยู่บนเทินดินกว้างถึง 2 วาเศษ แนวกำแพงมีระยะยาวถึง 300 เส้น (เทียบเท่า 12 ก.ม. หรือ 6,000 วา) การที่มีกำแพงซ้อนบนเทินดินชวนให้คิดเห็นว่าแรกสร้างกรุงอโยธยาคงจะพูนเทินดินเป็นวงเขตของนครก่อน ขนาดกว้างของเทินดินในชั้นเดิมอาจจะหย่อนกว่า 8 วาบ้างก็ได้ ถึงกระนั้นเพียงส่วนกว้างของเทินดินที่ว่านี้ ก็ยังแสดงให้เห็นความเป็นปึกแผ่นมั่นคงของนครเดิม ส่วนระยะยาวของแนวกำแพงเพียง 6,000 วา นับว่ากว้างยาวกว่าตรีบูรรอบเมืองสุโขทัยเกือบเท่าตัว นี่ก็บ่งให้เห็นความยิ่งใหญ่ไพศาลของกรุงเก่า ที่มีเหนือกว่ากรุงสุโขทัยเป็นอันมาก

ตั้งแต่เริ่มมีนามสยามประเทศในจารึกภาษาขอมที่นครวัดภาคปลายของพุทธศตวรรษที่ 17 ขอมยอมยกย่องเป็น*สยำกุก* คือประเทศสยามควบคู่กับโลฺวคือเมืองละโว้ แต่ขอมมิได้ยกโลฺวขึ้นเป็นชั้นประเทศจึงไม่เรียกว่าโลฺวกุก แสดงว่าโลฺวเป็นแต่นครในเครือของประเทศสยาม จีนเรียกสยามควบกับละโว้ ตามสำเนียงจีนฝ่ายเหนือว่าเสียน-หลอ สำเนียงจีนฝ่ายใต้ว่าเซียม-ลอ เจ้าต๋ากวานผู้มายังนครธม (ขอม) เมื่อ พ.ศ. 1839-1840 บันทึกเล่าไว้ว่าสยามละโว้อยู่ทางตะวันตกเฉียงใต้ของนครธม ระยะห่างกันเดินทางราว 15 วัน ประวัติศาสตร์ราชวงศ์หงวนว่าสยามยอมอ่อนน้อมแก่ละโว้ รวมเข้าเป็นอาณาจักรเดียวเมื่อแผ่นดินจี้เจี่ย แผ่นดินจี้เจี่ยเริ่มต้นปีมะเส็ง พ.ศ. 1884 สยามคือนครอโยธยาเพราะเป็นนครควบคู่กับละโว้ เมื่อ

สมเด็จพระรามาธิบดีเจ้าประกาศสถาปนานามกรุงขึ้นใหม่ว่า ทวารวดีศรีอยุธยา ซึ่งขณะนั้นยังมีนครละโว้ปรากฏอยู่ เพราะแต่นามนครพระราเมศวรได้ไปครองอโยธยาหายเงียบไป เป็นที่เข้าใจว่า สมเด็จพระรามาธิบดีเจ้ากษัตริย์แห่งนครละโว้ เสด็จเข้าปรับปรุงนครอโยธยาให้เป็นกรุงทวารวดีศรีอยุธยา จึงสรุปความเป็นที่สุดได้ว่า (1) สยามประเทศคือนครอโยธยา (2) นครอโยธยาอยู่ที่กรุงทวารวดีศรีอยุธยา.

จาก หนังสือ สราญรมย์ ฉบับที่ระลึก 10 กุมภาพันธ์ 2511

อัจฉริยลักษณ์ของภาษาไทย

คำ อัจฉริยลักษณ์ของภาษา มาจากภาษาอังกฤษว่า Genius of Language ซึ่งชาวต่างประเทศในตะวันตกใช้กันมาประมาณหนึ่งร้อยกว่าปีมานี้เกี่ยวกับวิชาภาษาศาสตร์ สัทศาสตร์ (เสียง) นิรุกติศาสตร์ (ความหมายของคำ) และวิชาอื่นๆ ประกอบ ซึ่งล้วนแต่เป็นวิชาการทางภาษาของมนุษย์ ของสัตว์ และสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ ข้าพเจ้ามิได้ศึกษาละเอียด นอกจากได้อ่านได้ฟังจากหนังสือและครูบา-อาจารย์สอนไว้ บทความนี้จะได้กล่าวเรื่องอัจฉริยลักษณ์ของภาษาไทย แสดงข้อคิดเห็นของนักปราชญ์บ้าง คิดเองบ้าง พอควรแก่เวลา ผิดถูกอย่างไร ขอท่านผู้อ่านโปรดอภัยด้วย

คำว่า *อัจฉริยลักษณ์ของภาษา* นี้เพิ่งมาใช้แก่ภาษาไทยประมาณ พ.ศ. 2502 เมื่อพระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์ทรงแสดงปาฐกถาประทานชุมนุมภาษาไทย ของคณะ

อักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หลังจากที่ทรงสอนมาก่อนสมัยที่ข้าพเจ้าเรียนอยู่ในคณะอักษรศาสตร์นั้น พระองค์ทรงสอนภาษาอังกฤษและข้าพเจ้ามาได้ยินอีกครั้งหนึ่งเกี่ยวกับเรื่องนี้ใน พ.ศ. 2505 อันเป็นปีที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระมหากรุณาเสด็จพระราชดำเนินมาเป็นประธานการอภิปรายเรื่อง 'ปัญหาการใช้ภาษาไทย' มีพระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์ทรงร่วมอภิปรายด้วย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระราชกังวลในเรื่องการบัญญัติศัพท์ภาษาไทยขึ้นใช้ในวิชาการ (จำพวกศัพท์เฉพาะของวิชาจากอารยประเทศที่นำมาศึกษาในระดับอุดมศึกษาหรือในราชการทั่วไป) แต่ทรงเห็นว่าเมื่อบ้านเมืองเจริญขึ้น มีวัตถุสิ่งของเครื่องมือเครื่องใช้ใหม่ๆ เกิดขึ้นในประเทศที่เจริญแล้วตกเข้ามาถึงเมืองไทย วิชาการบัญญัติศัพท์จำต้องคิดขึ้นเรียกให้ตรงกับความหมายของนักปราชญ์ผู้ประดิษฐ์และค้นคิด เช่น คำว่า *วิทยุ โทรทัศน์ มานุษยวิทยา* ฯลฯ ทำให้คนนอกวงวิชาการบางหมู่บางเหล่าเห็นเป็นคำหรูหรา ภาคภูมิ ควรนำมาใช้บ้าง แต่ก็ใช้ผิดที่ ผิดความหมาย ก่อให้เกิดความยุ่งยากในการสื่อสารความคิด ความเข้าใจระหว่างผู้สื่อสารกับผู้รับสาร เช่น เคยใช้คำ *กิจการ* หมายถึง การงานต่างๆ ก็พากันนำคำ *กิจกรรม* ภาษาวิชาการศึกษามาใช้

เมื่อพระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์ รับพระราชกระแสเกี่ยวกับเรื่องบัญญัติศัพท์ใหม่ๆ ดังกล่าวมานั้น ก็กราบบังคมทูลพระกรุณาฯ อธิบายถึงวิธีบัญญัติศัพท์ว่า การบัญญัติศัพท์นั้นจะใช้วิธีบังคับไม่ได้เพราะภาษาย่อมมีชีวิตชีวาดังที่หลักภาษาศาสตร์เรียกว่า Genius of Language ไทยใช้ว่าอัจฉริยลักษณ์ของ

ภาษา แต่ละภาษามีอัจฉริยลักษณ์ของตนฯ และก็กราบบังคมทูลพระกรุณาฯ ว่า แม้คำว่าอัจฉริยลักษณ์นี้ก็มีเสียงไม่ไพเราะเลย เพราะเสียงไม่เข้าจังหวะกับภาษาไทย และคำนี้มีผู้อื่นบัญญัติขึ้น ก็ทรงใช้ตามที่เขากำลังใช้กัน

ข้าพเจ้าได้อ่านพระนิพนธ์ของพระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์ เมื่อครั้งยังทรงงานเป็นนายกราชบัณฑิตยสถาน พระนิพนธ์มีความสำคัญตอนหนึ่ง ขอประทานพระอนุญาตเชิญมากล่าวไว้ในบทความนี้เป็นพระอธิบายย่อๆ เกี่ยวกับวิธีบัญญัติศัพท์ "United States of America" ให้เป็นภาษาไทย พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงหารือกับเจ้านายนักปราชญ์ให้ศัพท์ไทยตรงกับศัพท์ภาษาอังกฤษ แต่กว่าจะลงตัวได้ก็ต้องแก้ไขหลายครั้ง จึงฟังเข้ากับหูของคนไทย และตรงกับคำอังกฤษคือ *สหกรณะรัฐอเมริกา* (ขอยืมคำ *สหกรณะ* แปลศัพท์จากคำอังกฤษว่า Cooperative) ครั้งนั้นสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรสตรัสว่ามีเสียงอะมากไปสำหรับหูของคนไทย ต่อมาตกลงเปลี่ยนเป็น *สหการีรัฐอเมริกา* พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงเปลี่ยนเป็น *สหปาลีรัฐอเมริกา* เพราะไม่โปรดเสียงคำว่า *การี* มีกลุ่มผู้ปรารถนาจะให้ย่ออักษรไทยได้สามตัวเหมือนภาษาอังกฤษว่า U.S.A. ก็ย่อคำไทยลงมาเป็น *สหรัฐอเมริกา ส.ร.อ.* จึงเป็นที่ตกลงกันได้ และใช้มาจนปัจจุบัน

พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์ กราบบังคมทูลพระกรุณาฯ ว่า *"หลักการอันเป็นบทเรียนที่พระราชทานไว้ก็คือ ความสำคัญของทำนองเสียงหรือลำนำจังหวะการกระเพื่อม*

ของเสียงคำ (rythm) จะต้องเหมาะแก่อัจฉริยลักษณ์ของภาษาไทย กาลเวลาเท่านั้นจะบอกได้ว่า คำใดติด คำใดจะไม่ติดปากติดหูของคนไทย ข้าพระพุทธเจ้าขอพระราชทานยกตัวอย่างคำ Culture ซึ่งได้ติดตามความหมาย แล้วนึกถึงภาษาสันสกฤตว่า พฤทธิธรรม จึงได้นำออกมาใช้ แต่ก็ยังไม่เป็นที่พอใจ รู้สึกเสียงหนักๆ ไป วันหนึ่งก็มีคำว่า 'วัฒนธรรม' เข้ามาในความคิด จึงตระหนักว่า ดูจะเป็นคำที่ชอบด้วยเสียงหรือลำนำ จังหวะในภาษาไทย เมื่อลองนำออกใช้ก็แพร่หลายไปโดยเร็ว"

เท่าที่ข้าพเจ้าได้อ้างตัวอย่างของการใช้คำอัจฉริยลักษณ์ของภาษาไทยมาแล้วนี้ ท่านผู้อ่านก็คงจะลงความเห็นได้ย่อๆ ว่า คำในภาษาไทยอันฟังเหมาะแก่หู คือในการออกเสียงพูดหรืออ่านนั้น เป็นสิ่งสำคัญประการแรกของ *อัจฉริยลักษณะทางภาษาไทย*

คำว่า *อัจฉริย* (บาลี) นั้น พจนานุกรมบอกไว้ว่า เป็นคำวิเศษณ์ แปลว่า วิเศษน่าอัศจรรย์ มีความรู้ความสามารถเกินกว่าระดับปกติ *อัจฉริยบุคคล* ก็คือ ผู้มีความรู้ความสามารถเด่นมากเป็นพิเศษ คำว่า genius *อัจฉริยะ* ว่ามาจากภาษากรีก ในภาษาละติน (โรมัน) เดิมหมายถึง deity คือ พระเป็นเจ้า เทพ มากลายเป็นหมายถึง ภูตรับใช้ในทางศาสนา เช่น ภูตที่สิงอยู่ในตะเกียงอาแล็ดดินในสถานที่ ในบุคคล ภาษาอาหรับเรียกว่า genie อยู่ในไฟในน้ำ ขยายกลายความออกมาเป็นบุคคลซึ่งมีธรรมชาติอัศจรรย์ สามารถพิเศษมหัศจรรย์ แพทย์ปัจจุบันบอกว่า บุคคลที่เป็นอัจฉริยะ genius มีไอคิว (Intelligence quotient) สูงมากในทางสมองและในทางบางสิ่งบางอย่างไม่เหมือนคนธรรมดา เมื่อมาใช้แก่ภาษาของมนุษยชาติ ก็มี

ลักษณะพิเศษในภาษา **สรุปแล้วอัจฉริยลักษณ์ของภาษาไทยนั้น อยู่ที่เสียงพูดเสียงอ่าน ต้องฟังให้เหมาะแก่หู อาจรวมทั้งตา (คือตัวสะกด) ใจ (รสของอรรถ ความหมายของคำ)** แม้จะรับคำศัพท์ต่างๆ จากชาติอื่นเพื่อเพิ่มคำใช้ให้มากขึ้น ให้ทันสมัย เหมาะแก่สมัย ตลอดจนศักดิ์ศรีของคำ (โดยเฉพาะในการพูดเขียนสำนวนโวหารของสุภาพชน) เสียงอ่านหรือพูดของคำที่รับมาใช้ลำบากขลึกขลัก แต่โบราณกาลมาแล้วมักเปลี่ยนแปลงปรับปรุงให้เข้าหูเข้าตาเสียก่อน มิใช่รับมาทั้งดุ้นทั้งท่อน และก็มิใช่แต่ถ้อยคำเท่านั้น ยังในด้านความเป็นอยู่ เช่น อาหารการกิน เครื่องใช้สอยต่างๆ ตลอดจนกิริยามารยาท วัฒนธรรมและอื่นๆ ต้องเหมาะแก่จิตใจและสิ่งแวดล้อมของคนไทย อาจกล่าวได้ว่าไทยมีอัจฉริยลักษณ์ของชาติไทยมาก่อนคำนี้จะเกิดขึ้น เฉพาะในด้านภาษาเท่านั้นก็คงจะกล่าวได้ไม่เกินความเป็นจริง และเป็นเช่นนี้มาตลอดสมัย

ภาษาเป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น เป็นชีวิต เป็นสมบัติวัฒนธรรมสืบทอด เป็นสมบัติของมนุษยชาติ บอกให้รู้ถึงความเป็นชาติ ภาษาที่เจริญก็ต้องปรับปรุงมีวิวัฒนาการตลอดมา จะอยู่คงที่ไม่ได้หากไม่เปลี่ยนแปลงเพิ่มเติมให้ทันกาลสมัย ภาษานั้นๆ ก็จะต้องตายไป เพราะจะไม่มีคนพูดคนใช้ อาจอยู่แต่ในศาสนา ในจารึก เช่น ภาษาบาลี สันสกฤต ละติน อยู่ในบทสวดมนต์ เพื่อฟังขลังศักดิ์สิทธิ์ หรือในเอกสารเก่าๆ ซึ่งความหมายอาจสูญไปตามตัวอักษรก็มี หรือคนชั้นหลังแปลผิดความหมาย เช่น ภาษาไทยถิ่นเก่าๆ ของเรา ซึ่งแม้จะยังใช้พูด ใช้เขียน ก็เปลี่ยนสำเนียง เปลี่ยนความหมายไปเพราะรับเอาภาษาไทยกลางที่นักศึกษาชาวถิ่นต้องศึกษาและเข้ามาศึกษา

ในภาคกลาง แล้วนำไปใช้ในท้องถิ่นของตนปะปนกับภาษาถิ่นโดยใช้สำเนียงท้องถิ่น ทั้งที่ภาษาไทยกลาง หรือที่เรียกว่า ภาษามาตรฐาน ซึ่งราชการใช้สื่อสารทั่วประเทศและมีกฎหมายบังคับให้ประชาชนทั่วไปต้องเล่าเรียน เพื่อเป็นภาษารวมชาติให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันนั้น ที่แท้ก็รับเอาคำของไทยถิ่นไว้ก็มี เท่ากับเป็นการช่วยอนุรักษ์คำถิ่นบางคำไว้ เช่น เสื่อสาด - อาสนะ หรือภาษิตโบราณซึ่งบอกให้รู้คำสั่งสอนของคนเก่าๆ *"เข้าป่าอย่าเสียเหมือง เข้าเมืองอย่าเสียขุน"* แสดงอัจฉริยลักษณ์ของภาษาไทย ซึ่งนิยมพูดคล้องจองเข้าหูคนไทย ซึ่งเจ้าบทเจ้ากลอน แสดงถึงลักษณะนิสัยรอบคอบอ่อนน้อมต่อผู้ใหญ่ ชาติต่างๆ เมื่ออยู่ใกล้กัน ไปมาหาสู่กันก็ย่อมถ่ายเทหยิบยืมถ้อยคำของกันและกันมาใช้เรียกสิ่งที่ตนไม่เคยพบเห็นเป็นการเพิ่มคำดังกล่าว แต่ก็ได้กล่าวแล้วด้วยว่า คนไทยนั้นต้องรับมาปรับปรุงให้เข้ากับหู ตา จิตใจ และความเป็นอยู่ของตนเสียก่อนจึงจะนำมาใช้ บางคำไทยนำมาปรับปรุงออกเสียงพูดเสียงอ่าน จนเจ้าของคำเดิมจำไม่ได้ก็มี

ลักษณะของภาษาไทยนั้น นักปราชญ์ทางภาษาบอกไว้ว่า อยู่ในตระกูลคำโดด เดิมให้อยู่ในตระกูลไทย - จีน ต่อมาจัดให้อยู่ในตระกูลมลายู - ไทย แต่คำคำเดียวอาจมี 2 พยางค์ประสมกันเรียกของอย่างหนึ่ง หรือเป็นกริยาคำหนึ่ง วิเศษณ์คำหนึ่ง ฯลฯ มีลักษณะคล้ายคำจีนซึ่งมีเสียงวรรณยุกต์ แต่ภาษาไทยมีทั้งรูปและเสียงวรรณยุกต์ คำมลายูก็เช่นกันกับจีน ไม่เหมือนภาษาบาลี - สันสกฤต หรือภาษาตะวันออก ซึ่งมีวิภัติ ปัจจัย หรือเปลี่ยนคำให้รู้ กาล วาจก การก ลิงค์ พจน์ ฯลฯ และไทยมักไม่ออกเสียงอ่านหรือพูด เขียนตามแบบของคำที่รับมา

นักปราชญ์ทางอักขรวิธีและไวยากรณ์ไทยแบ่งการออกเสียงคำไทย ดังสรุปไว้ต่อไปนี้

ในข้อที่เกี่ยวกับการออกเสียงพูดหรืออ่านตามแบบมาตรฐาน คือ

ก. อ่านตรงไปตรงมา ไม่ลำบาก แต่ต้องรู้ตัวสะกด รู้ไตรยางค์ คือการผันอักษรสามส่วนตามมาตรา เช่น *กิน นอน สูง ต่ำ*

ข. คำบาลี - สันสกฤตที่ไทยยืมเอามาปรับปรุงใช้ บางทีก็อ่านตามหลักอักขรวิธีของเขา คืออ่านเรียงพยางค์ เช่น สุขะ (สุ-ขะ) มหิสี (มะ-หิ-สี) ภริยา (พะ-ริ-ยา)

ค. อ่านตามความนิยม เช่น *เทศนา* มักอ่านได้สองอย่างคือ เทด-สะ-หนา และ เท-สะ-นา *ธรรมเทศนา* ถ้าจะอ่านให้ฟังศักดิ์สิทธิ์ก็อ่านว่า ทำ-มะ-เท-สะ-นา จะอ่านว่า เทด-สะ-หนา ก็ต่อเมื่อเราถูกครูหรือแม่ดุสั่งสอนกัณฑ์ใหญ่ๆ ข้อ ค. นี้จะอ่านตรงตามแบบของเขาหรือพลิกแพลงอ่านก็ได้ (แต่ต้องให้ถูกต้องตามตัวสะกด) คำว่า *ไศล* ไม่นิยมอ่านว่า ไส-ละ ตามแบบเดิม แต่อ่านว่า สะ-ไหล เพื่อเข้าหูคนไทยซึ่งไม่ชอบอ่าน เพราะตรงกับคำ *เสือกไส ไสหัว ชัยนาท* อ่าน ไช-นาด แต่ *ชัยภูมิ* อ่าน ไช-ยะ-พูม คงนับถือคำว่า *ภูมิ* ซึ่งแปลว่า แผ่นดิน แปลว่า สถานที่ ที่อยู่ หรืออาจหมายถึง 'พระภูมิเจ้าที่' จึงไม่อ่าน ไช

นอกจากวิธีอ่านดังกล่าวที่สรุปของปราชญ์ภาษาไทยไว้แล้ว ไทยมีวิธีแผลงเสียงสระอะที่อยู่ท้ายคำพยัญชนะต้นเป็นไม้ผัดก็มีตัวพยัญชนะท้ายของคำศัพท์ อ่านให้เป็นตัวสะกดก็มี เช่น *ชยมงฺคล* อ่าน ชะ-ยะ-มัง-คะ-ละ ไทยแผลงเป็น ชัยมงคล อ่าน ชัย-ยะ-มง-คน

กุศล อ่าน กุ-สะ-ละ ไทยอ่านเป็น กุ-สน บางทีใช้การันต์ฆ่าพยัญชนะท้ายคำไม่ให้ออกเสียงก็มี เช่น *ศักดิ* อ่าน สัก-ดิ เป็น *ศักดิ์* อ่าน สัก ถ้าศัพท์บาลี-สันสกฤต เมื่ออ่านออกเสียงฟังไม่สุภาพ เช่น สมาคม อ่าน สะ-หมา-คะ-มะ ก็ไม่อ่านอักษรสูงตัวนำและให้พยัญชนะท้ายคำเป็นตัวสะกด เป็น สะ-มา-คม ถ้าศัพท์เดิมเป็นคำสมาส ยอมออกเสียงเพียง 2-3 พยางค์ได้ เช่น *นิจกาล อัฐิธาตุ* เป็น นิด-จะ-กาน อัด-ถิ-ทาด แต่ถ้าถึง 4 หรือ 5 พยางค์ เช่น *ทศบารมี* อ่าน ทด-สะ-บา-ระ-มี *นิตยกาล* อ่าน นิด-ตะ-ยะ-กาน เพราะได้ความเต็มความหมายก็ยอมอ่าน คำที่พจนานุกรมให้ออกเสียงอ่านศัพท์ที่มีถึง 6-7 พยางค์ก็อาจมีคนดื้อไม่ยอมอ่าน เช่น *มัธยมศึกษา* ให้อ่านว่า มัด-ทะ-ยม-มะ-สึก-สา ยาวเกินไป สำหรับหูคนไทยที่ชอบออกเสียงคำโดด *พ่อ แม่ กิน อยู่* และคำสองพยางค์ เช่น *แม่น้ำ ลำคลอง* มีสองพยางค์แต่ถือเป็นคำคำเดียว สามพยางค์คำเดียวกันก็พอทน แต่สี่ห้าหกพยางค์เป็นคำที่ยืมเขามาใช้จากภาษาบาลี-สันสกฤต ก็รำคาญที่จะออกเสียงนอกเสียจากถ้าไม่ออกเสียงแล้วจะฟังเป็นคำไม่สุภาพดังกล่าวมาแล้วก็จำต้องยอมอ่าน เช่น *ทวารบาล ปริยัติธรรม* ถ้าออกตามสะดวกว่า ทะ-วาน-บาน ปะ-ริ-ยัด-ทำ ก็จะทำให้คำสูงกลายเป็นคำต่ำ นี่คือหูของคนไทยผู้รักษาเอกลักษณ์ของภาษาไทย ธรรมดาของคนไทยเจ้าของภาษาคำโดด ในเวลาพูดมักตัดคำยาวๆ เป็นคำสั้น เช่น *สตางค์* เป็น *ตาง ตัง ไอศกรีม* เป็น *ไอติม มหาวิทยาลัย* เป็น *มหาลัย* หรือบางทีฟังคล้ายๆ 'หมาลัย'

ส่วนชื่อของจังหวัดของเมืองนั้น พระยาอุปกิตศิลปสาร พระวรเวทย์พิสิฐสอนมาว่า แม้จะเป็นศัพท์ไพเราะภาษาสูงแต่ยาว

2-3 พยางค์ได้รับยกเว้นว่าไม่ต้องอ่านตามแบบของภาษานั้น เช่น ชลบุรี เพชรบุรี กาญจนบุรี ธนบุรี ราชบุรี ก็อ่านได้ว่า ชน-บุ-รี เพ็ด-บุ-รี กาน-บุ-รี ทน-บุ-รี ราด-บุ-รี ไม่ต้อง ชน-ละ-บุ-รี เพ็ด-ชะ-ระ-บุ-รี กาน-จะ-นะ-บุ-รี ทน-นะ-บุ-รี ราด-ชะ-บุ-รี

อัจฉริยลักษณ์ของภาษาไทย ในด้านการออกเสียงคำศัพท์ต่างๆ ที่ขอยืมเพื่อนบ้านมาใช้ มักจะปรับปรุงทั้งเสียงอ่าน ตัวสะกดให้เข้าหู เข้าตา เข้าใจตามรสนิยมของไทย คำเดิมของเขาความหมายดีแต่ออกเสียงแล้วไปพ้องกับคำไทยที่ไม่เพราะหู ไทยก็เติมคำที่ช่วยให้ไพเราะก็มี เช่น พระราชสาสน์ (สาด) คือ จดหมายของพระมหากษัตริย์ก็ฆ่าตัวอักษรที่ทำให้อ่านไม่เพราะโดยใช้การันต์ หรือทัณฑฆาตฆ่าเสียเป็น *พระราชสาส์น* อ่านว่า พระ-ราด-ชะ-สาน ไม่อ่าน 'สาด' เพราะอาจตรงกับคำไทย *สาดทิ้ง สาดเสีย* เหมือนที่ข้าพเจ้าพูดถึงคำ *ชัยภูมิ* อ่าน ไช-ยะ-พูม แต่ *ชัยนาท* อ่าน ไช-นาด มาแล้วนั้น

ส่วนการใช้คำสูง คำต่ำ คำหยาบ คำละเอียด คำละเมียด คำคะนอง ในหนังสือ**อนันตวิภาค**ของพระยาศรีสุนทรโวหาร (น้อย อาจารยางกูร) นั้น อ่านแล้วน่าคิด น่าเล่าให้ช่วยคิดว่า ท่านหมายถึงคำชนิดใดบ้างในเมื่อจะเขียน จะพูดให้โวหารสำนวนไพเราะมีศักดิ์ศรีของคำ ทั้งต้องรู้คำพากย์ของชาติต่างๆ ที่เรานำของเขามาใช้

นอกจากนี้ขอฝากคำคำหนึ่งไว้ คือคำ *โกหก* ซึ่งมาจากศัพท์บาลีว่า *กุหก* (กุ-ห-กะ) ไทยแผลงเป็น *โกหก* ซึ่งปัจจุบันใช้กันเกร่อทั้งในสังคมสูง กลาง ต่ำ เมื่อเด็กๆ ข้าพเจ้ากับน้องชายจำเพื่อนมาใช้ว่ากัน แม่ตีทั้งสองคน คำ *โกหก* นี้จะเป็นคำชั้นใด ประเภทใด ภิกษุสงฆ์พูดไม่ได้เป็นอันขาด แต่มีในกฎหมายตราสามดวงใช้แก่ผู้ร้าย

ไอ้ผู้ร้ายใจพาลสันดานโกหก และในพงศาวดารว่า *ไอ้โกหกบุญเกลี้ยกล่อมล่อลวงคนให้เข้าพวก* ภาษากฎหมายก็ไม่ใช้แจ้งความโกหก พยานโกหก ฉะนั้นคำว่า *พูดโกหก คุณพ่อโกหก อธิบดีโกหก* ท่านผู้อ่านคิดเห็นว่าอย่างไรกับคำนี้ คำดีๆ *พูดเท็จ พูดมุสา พูดปด* แม้เด็กๆ ก็ใช้ว่า *พ่ออย่ามาหลอกหนูเลย* หายไปไหน เว้นเสียแต่ผู้พูดจะพูดกับเพื่อนสนิท หรือ "ลูกกะโล่" ในบ้านว่า "ไอ้แกมันช่างโกหก" ให้สะใจผู้ถูกต่อว่าก็แล้วแต่เถิด.

จาก สารสถาบันภาษาไทย ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 เมษายน – มิถุนายน 2539

พระบรมสารีริกธาตุ
จากประเทศจีน

ระหว่างวันที่ 15 ธันวาคม 2545 ถึง 28 กุมภาพันธ์ 2546 ประชาชนชาวไทยและเหล่าพุทธศาสนิกชนจากประเทศใกล้เคียงต่างได้มีโอกาสไปชมและสักการะบูชาพระบรมสารีริกธาตุ พระเขี้ยวแก้ว ที่ประเทศไทยได้อัญเชิญจากวัดหลิงกวง กรุงปักกิ่ง สาธารณรัฐประชาชนจีน มาประดิษฐานเป็นการชั่วคราว ณ อาคารหอสมุดพระพุทธศาสนามหาสิรินาถ พุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม รวมเป็นเวลา 76 วัน ซึ่งได้มีการอัญเชิญกลับไปยังประเทศจีนแล้วเมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2546 กระทรวงการต่างประเทศได้มีส่วนร่วมในการดำเนินการอัญเชิญพระบรมสารีริกธาตุ พระเขี้ยวแก้ว ในครั้งนี้ ดิฉันจึงได้นำเรื่องราวและความประทับใจต่างๆ ไปเล่าในรายการ "รู้รอบโลก" ที่ดิฉันดำเนินรายการอยู่ทางสถานีวิทยุสราญรมย์ และนำเรื่องราวเหล่านี้มาลงในหนังสือวิทยุสราญรมย์ฉบับนี้ด้วย

การอัญเชิญพระบรมสารีริกธาตุ พระเขี้ยวแก้ว จากสาธารณรัฐประชาชนจีนมาประดิษฐานเป็นการชั่วคราวในประเทศไทย ก็เพื่อเป็นการร่วมเฉลิมฉลองในวโรกาสมหามงคลสมัยที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเจริญพระชนมายุครบ 75 พรรษาในวันที่ 5 ธันวาคม 2545 เหล่าพสกนิกรทุกหมู่เหล่าต่างแสดงออกถึงความจงรักภักดีด้วยการจัดกิจกรรมต่างๆ โดยคณะสงฆ์และรัฐบาลไทยเห็นสมควรให้มีการอัญเชิญพระบรมสารีริกธาตุ พระเขี้ยวแก้ว จากสาธารณรัฐประชาชนจีนมาประดิษฐานในประเทศไทยเป็นระยะเวลา 76 วัน เพื่อเฉลิมพระเกียรติ และเพื่อกระชับความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศไทยกับสาธารณรัฐประชาชนจีนและระหว่างประชาชนของทั้งสองประเทศให้แน่นแฟ้นขึ้น ที่สำคัญคือ ด้วยความปรารถนาว่าพระอานุภาพความศักดิ์สิทธิ์แห่งองค์พระเขี้ยวแก้ว จะแผ่บารมีอันไพศาลปกป้องคุ้มครองอภิบาลองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ให้ทรงมีพระพลานามัยที่แข็งแรงสมบูรณ์ และปราศจากโรคาพยาธิ อีกทั้งภยันตรายทั้งปวงอย่าได้กร้ำกราย และให้ทรงมีพระบุญญาธิการแผ่ไพศาล เป็นร่มโพธิ์ทองปกครองประเทศชาติบ้านเมืองและพสกนิกรให้เจริญรุ่งเรือง มีความสุขตราบนานเท่านาน

ในการเตรียมการอัญเชิญพระบรมสารีริกธาตุ พระเขี้ยวแก้วครั้งนี้ รัฐบาลได้แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการเพื่อให้การอัญเชิญเป็นไปอย่างเรียบร้อย สมเกียรติ และสมกับที่รัฐบาลจีนได้ให้เกียรติประเทศไทยในการให้อัญเชิญสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่สูงค่ายิ่งของจีนมาประดิษฐานเป็นการชั่วคราว คณะกรรมการมีสมเด็จพระญาณสังวร

คำบูชาพระบรมสารีริกธาตุ (พระเขี้ยวแก้ว)

อะหัง วันทามิ อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ
ปูชะนัตถายะ ประระมะสารีริกะ ทาฐาธาตุง มัยหัง
ทีฆะรัตตัง หิตายะ สุขายะ

ข้าพเจ้าขอกราบไหว้พระบรมสารีริกธาตุ พระเขี้ยวแก้ว
เพื่อต้องการบูชาพระอรหันตสัมมาพุทธเจ้า
เพื่อประโยชน์ เพื่อความสุขแก่ข้าพเจ้า ตลอดกาลนาน

(เมื่อท่านได้สวดพระคาถานี้แล้ว ช่วยกรุณากรวดน้ำอุทิศส่วนบุญส่วนกุศล
ให้เจ้าของแผ่นดินและผู้มีพระคุณทั้งปวง)

สมเด็จพระสังฆราชมหาสังฆปรินายก เป็นองค์ที่ปรึกษากิตติมศักดิ์ฝ่ายสงฆ์ และมี ฯพณฯ พันตำรวจโท ดร. ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี เป็นที่ปรึกษากิตติมศักดิ์ฝ่ายฆราวาส และมี ฯพณฯ ดร.วิษณุ เครืองาม รองนายกรัฐมนตรี เป็นประธานคณะกรรมการดำเนินการ นอกจากนี้ยังได้มีการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการฝ่ายต่างๆ ขึ้นอีก 9 คณะ ในส่วนของกระทรวงการต่างประเทศนั้น มี ฯพณฯ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ เป็นรองประธานกรรมการ และมีปลัดกระทรวงการต่างประเทศ อธิบดีกรมสารนิเทศ และอธิบดีกรมเอเชียตะวันออก ร่วมเป็นกรรมการ นอกจากนี้ อธิบดีกรมพิธีการทูตยังได้เป็นประธานคณะอนุกรรมการด้านพิธีการทูตด้วย

พระบรมสารีริกธาตุ พระเขี้ยวแก้ว มีประวัติความเป็นมาที่น่าสนใจยิ่ง จากเอกสารและหลักฐานทางประวัติศาสตร์ของจีนระบุว่าพุทธศาสนาได้เริ่มเผยแผ่เข้าไปในประเทศจีนตั้งแต่ศตวรรษที่ 1 คือ 2,000 กว่าปีมาแล้ว โดยผ่านทางเส้นทางสายไหมและเส้นทางเดินเรือ ในปีพ.ศ. 617 พระจักรพรรดิในสมัยราชวงศ์ฮั่น ได้จัดส่งอุปราชหวาง ซุน และคณะไปอาราธนาพระสงฆ์อินเดีย 2 รูปมาจากประเทศดาโรชี ซึ่งเป็นดินแดนอัฟกานิสถานในปัจจุบัน และได้เกิดมีการสร้างวัดพุทธศาสนาขึ้นในประเทศจีน ศาสนาพุทธมีความเจริญรุ่งเรืองสูงสุดในช่วง 200 ปีแรกของราชวงศ์ถัง (ราชวงศ์ถังอยู่ในช่วงปีพ.ศ. 1161-1450) สำหรับพระเขี้ยวแก้วนั้น ตามประวัติระบุว่ามี 2 องค์ องค์หนึ่งประดิษฐานอยู่ที่เมืองแคนดี ประเทศศรีลังกา และอีกองค์หนึ่งประดิษฐานอยู่ที่อาณาจักรอุเทน ซึ่งเป็นอาณาจักรโบราณต่อมาย้ายไปประดิษฐานที่เมืองโคทาน คือ ซินเจียง ในประเทศจีน

ปัจจุบัน ในคริสตศตวรรษที่ 5 มีพระภิกษุจีนชื่อ ฟาเหียน อยู่ในสมัยราชวงศ์ฉีใต้ (Southern Qi) ได้เดินทางไปโคทาน และอัญเชิญพระเขี้ยวแก้วไปประดิษฐานไว้ที่เมืองนานจิง หรือนานกิง ซึ่งเป็นเมืองหลวงของราชวงศ์ฉีใต้ หลวงจีนฟาเหียนได้เดินทางไปสืบพระพุทธศาสนายังประเทศต่างๆ รวมทั้งที่อินเดีย ตามประวัติกล่าวว่าหลวงจีนฟาเหียนชอบจดบันทึกเรื่องราวต่างๆ เป็นประโยชน์แก่ชนรุ่นหลังเป็นอย่างมาก

ต่อมาเมืองนานจิงได้รวมเข้าเป็นอาณาจักรเดียวกับราชวงศ์ซุย มีเมืองหลวงตั้งอยู่ที่ฉางอาน ราชวงศ์ซุยเห็นว่าพระเขี้ยวแก้วเป็นของสำคัญ จึงได้อัญเชิญไปประดิษฐานไว้ที่เมืองฉางอาน ซึ่งเป็นที่รู้จักกันในนามว่า เมืองเตียงอั๋น เตียงฮัน หรือ เซ่งอั๋น จากเรื่องสามก๊ก ปัจจุบันฉางอาน คือ นครซีอาน ซึ่งแปลว่า สันติภาพตะวันตก เป็นเมืองหลวงของมณฑลส่านซี พระเขี้ยวแก้วประดิษฐานอยู่ที่เมืองฉางอานได้ไม่นาน ก็มีการเปลี่ยนราชวงศ์กันบ่อยๆ จึงได้มีการอัญเชิญไปประดิษฐานในที่ต่างๆ เรื่อยมา จนในที่สุดได้ไปประดิษฐานอยู่ที่กรุงปักกิ่งมาจนถึงปัจจุบัน ในสมัยนั้น ปักกิ่ง เรียกกันว่า เอี้ยนจิง ปรากฏในพระราชพงศาวดารจีนแผ่นดินเลี่ยวว่า ได้บรรจุพระเขี้ยวแก้วขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าไว้ที่เจดีย์จาวเซียน เมื่อปีพ.ศ. 1614 เป็นเจดีย์ทรง 8 เหลี่ยมสร้างด้วยอิฐ สูง 10 ชั้น อยู่ทางมุมตะวันออกเฉียงใต้ของวัดหลิงกวง ซึ่งเป็นวัดที่สร้างขึ้นเมื่อศตวรรษที่ 8 อยู่ที่เทือกเขาทางตะวันตก ชานกรุงปักกิ่ง และเนื่องจากได้มีการทำรูปพระพุทธองค์ และเจดีย์เล็กๆ ไว้โดยรอบ ชาวบ้านได้ขนานนามเจดีย์นี้ว่า เจดีย์พระพุทธองค์ 1,000 รูป

จนถึงปีพ.ศ. 2443 กองทัพพันธมิตรจักรวรรดินิยม 8 ชาติได้ยกกำลังเข้าตีกรุงปักกิ่ง อีกทั้งเผาและทำลายสถานที่สำคัญและของมีค่าต่างๆ มากมาย วัดหลิงกวงและเจดีย์จาวเซียนได้ถูกทำลายราบไปด้วย ต่อมาเมื่อพระภิกษุในวัดทำความสะอาดพื้นที่ และในขณะที่เก็บกวาดซากปรักหักพัง ณ เจดีย์จาวเซียนนั้นเอง ก็ได้พบกล่องที่บรรจุพระบรมสารีริกธาตุ พระเขี้ยวแก้ว มีอักษรจีนเขียนบอกไว้ชัดเจน และยังบอกวัน เดือน ปี ที่สร้างเจดีย์องค์นี้ไว้ด้วย พระเขี้ยวแก้วถูกบรรจุอยู่ในกล่องไม้กฤษณา ซึ่งรวมเวลาตั้งแต่ประดิษฐานพระเขี้ยวแก้วไว้ที่เจดีย์จาวเซียน จนกระทั่งพบใหม่นี้เป็นเวลา 830 ปี ต่อมาหลังจากนั้น ประเทศจีนประสบความผันผวนทางการเมือง จนกระทั่งไม่มีเวลาที่ใครจะคิดสร้างเจดีย์เพื่อประดิษฐานพระเขี้ยวแก้วขึ้นใหม่ จึงคงเก็บรักษาไว้ที่วัดหลิงกวง จนกระทั่งต่อมาชาวพุทธที่กรุงปักกิ่ง ด้วยความสนับสนุนจากรัฐบาล ได้อัญเชิญพระเขี้ยวแก้วจากวัดหลิงกวงไปไว้ที่วัดกว่างจี้ เมื่อปีพ.ศ. 2498

ในที่สุดทางการจีนได้สร้างเจดีย์ใหม่ขึ้นไว้ประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุที่วัดเดิม คือ วัดหลิงกวง เป็นทรง 8 เหลี่ยมดังเดิม สูงถึง 13 ชั้น (51 เมตร) สมาคมพุทธศาสนาแห่งประเทศจีนได้เป็นผู้อำนวยการสร้าง ลงมือสร้างเมื่อฤดูร้อนปีพ.ศ. 2501 สำเร็จเสร็จสิ้นในฤดูใบไม้ผลิปีพ.ศ. 2507 ใช้เวลาสร้างถึง 6 ปีเศษ โดยได้พยายามอย่างดีที่สุดในการนำศิลปะสมัยใหม่ผสมผสานกับศิลปะสมัยราชวงศ์ถังและราชวงศ์ซ้อง ภายในเจดีย์นั้น ชั้นล่างทำเป็นห้องลับ ที่กำแพงประดับด้วยศิลาจารึก เล่าถึงประวัติการก่อสร้างเจดีย์ และจารึกพระสูตรสำคัญๆ ในพุทธศาสนาไว้ด้วย ตรงกลางห้องมีพระสถูปที่

ประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุ พระเขี้ยวแก้ว องค์สถูปเป็นทองคำเหลืองอร่าม แกะสลักและประดับด้วยมุก อัญมณี และเพชรนิลจินดา งดงามอย่างยิ่ง มีคำสวดภาษาสันสกฤตจารึกไว้ด้วย องค์สถูปมีน้ำหนัก 152 กิโลกรัม มีช่องเปิดตรงกลาง ซึ่งทำให้มองเห็นพระบรมสารีริกธาตุ พระเขี้ยวแก้ว ที่ประดิษฐานอยู่บนพานทองรูปดอกบัว มีกลีบดอกบัวซ้อนเป็นชั้นๆ

ที่ผนังห้องภายในที่ประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุ พระเขี้ยวแก้ว ประดับด้วยหินอ่อน ส่วนที่เพดานห้องประดับด้วยรูปมังกรอันสง่างาม และบนชั้นต่างๆ ของเจดีย์จาวเซียนนั้น ชั้นที่ 6 เป็นที่เก็บรักษาพระคัมภีร์ รวมทั้งของใช้ที่เกี่ยวกับพุทธศาสนาของชนชาติในประเทศ คือ จีน ทิเบต มองโกเลีย และไต (ไทย) ต่อมาได้มีพิธีบรรจุพระเขี้ยวแก้วไว้ในเจดีย์ เมื่อวันที่ 25 มิถุนายน พ.ศ. 2507 มีผู้แทนชาวพุทธจากประเทศกัมพูชา ศรีลังกา อินโดนีเซีย ญี่ปุ่น ลาว เนปาล มองโกเลีย ปากีสถาน และเวียดนาม ตลอดจนคณะทูตานุทูตจากประเทศต่างๆ มาร่วมงาน พระบรมสารีริกธาตุ พระเขี้ยวแก้วได้ประดิษฐานอยู่ที่วัดหลิงกวง กรุงปักกิ่งมาจนทุกวันนี้ รัฐบาลจีนได้เคยอนุญาตให้อัญเชิญพระเขี้ยวแก้วไปประดิษฐานเป็นการชั่วคราวที่พม่า ศรีลังกา และฮ่องกงมาแล้ว

ในการอัญเชิญพระบรมสารีริกธาตุ พระเขี้ยวแก้ว มาประเทศไทยนี้ เมื่อได้รับความเห็นชอบจากประธานาธิบดีเจียง เจ๋อหมิน ของจีนแล้ว ทั้งฝ่ายไทยและจีนก็ได้เริ่มเตรียมการในส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยจีนได้จัดส่งคณะล่วงหน้ามาไทยระหว่างวันที่ 11-17 พฤศจิกายน พ.ศ. 2545 ซึ่งนำโดย นายฉี เสี่ยวเฟย (Qi Xiaofei)

รัฐมนตรีช่วยว่าการสำนักกิจการศาสนาแห่งชาติจีน และประกอบด้วยผู้แทนจากสำนักกิจการศาสนาแห่งชาติจีน ฝ่ายตำรวจ และฝ่ายพุทธสมาคม ได้มาร่วมหารือกับฝ่ายไทยในเรื่องต่างๆ ที่สำคัญคือการเตรียมการเพื่อจัดทำความตกลงระหว่างรัฐบาลไทยกับรัฐบาลจีน นอกจากนี้ยังมีการหารือเตรียมการในส่วนที่เกี่ยวกับมาตรการการรักษาความปลอดภัย ซึ่งจีนให้ความสำคัญในเรื่องนี้อย่างมาก โดยเฉพาะเมื่อคำนึงถึงสภาพทางการเมืองระหว่างประเทศในปัจจุบัน

ต่อมาระหว่างวันที่ 20-24 พฤศจิกายน พ.ศ. 2545 ประเทศไทยได้จัดส่งคณะผู้แทนไปยังกรุงปักกิ่ง รวม 12 คน นำโดยนายรัฐกิจ มานะทัต อธิบดีกรมสารนิเทศ ประกอบด้วย ผู้แทนจากกระทรวงการต่างประเทศ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ และสำนักงานพุทธมณฑล พร้อมด้วยผู้แทนจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติ นำโดย พล.ต.อ.โกวิท วัฒนะ รองผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ คณะผู้แทนไทยได้ร่วมหารือกับหน่วยงานต่างๆ ของจีน โดยเฉพาะการทำความตกลงกับรัฐบาลจีน ซึ่งการเจรจาเรื่องความตกลงนี้ ใช้เวลานานถึง 2 วันเต็ม และต่อมาเมื่อฝ่ายไทยได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจาก ฯพณฯ ดร.วิษณุ เครืองาม รองนายกรัฐมนตรี ในฐานะประธานคณะกรรมการดำเนินการอัญเชิญพระบรมสารีริกธาตุ พระเขี้ยวแก้วแล้ว หัวหน้าคณะของทั้งสองฝ่ายก็ได้ลงนามย่อในความตกลงเมื่อวันที่ 24 พฤศจิกายน พ.ศ. 2545 ที่นครเซี่ยงไฮ้ จากนั้นฝ่ายไทยได้นำความตกลงดังกล่าวเข้าที่ประชุมคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 26 พฤศจิกายน พ.ศ. 2545 ซึ่งที่ประชุมคณะรัฐมนตรีได้รับทราบ และอนุมัติงบประมาณสนับสนุนการดำเนินการอัญเชิญด้วย

ในการไปอัญเชิญพระบรมสารีริกธาตุ พระเขี้ยวแก้ว นั้น ดิฉันและคณะเจ้าหน้าที่ รวม 6 คนได้เดินทางล่วงหน้าไปยังกรุงปักกิ่ง เมื่อวันพุธที่ 12 ธันวาคม พ.ศ. 2545 เพื่อไปเตรียมการกับฝ่ายจีนในเรื่องต่างๆ ซึ่งรวมถึงเรื่องพิธีการลงนามความตกลงและการเตรียมการด้านพิธีทางศาสนาที่วัดหลิงกวง ตลอดจนพิธีส่งมอบที่สนามบิน ต่อมาในวันเสาร์ที่ 14 ธันวาคม พ.ศ. 2545 รัฐบาลไทยได้จัดเครื่องบินพิเศษของกองทัพอากาศเดินทางไปยังกรุงปักกิ่ง มี ฯพณฯ ดร. สุรเกียรติ์ เสถียรไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ เป็นหัวหน้าคณะ พร้อมด้วยคณะอัญเชิญฝ่ายไทยอีกรวม 56 คน ประกอบด้วยผู้แทนระดับสูงจากหน่วยงานต่างๆ ซึ่งในส่วนของสำนักนายกรัฐมนตรีนั้น มีนายอภินันท์ ปวนฤทธิ์ รองเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ในฐานะประธานคณะอนุกรรมการฝ่ายพิธีการทูตร่วมเดินทางไปด้วย นอกจากนี้ยังมีพระสงฆ์ชั้นสมณศักดิ์อีก 5 รูป นำโดยสมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์ จากวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ คณะออกเดินทางจากท่าอากาศยานกองบิน 6 เวลา 08.00 น. ถึงสนามบินกรุงปักกิ่ง เวลา 13.00 น. ต่อมาเวลา 14.30 น. มีพิธีลงนามความตกลงระหว่างไทยกับจีน ที่สำนักกิจการศาสนาแห่งชาติ กรุงปักกิ่ง ซึ่งฝ่ายไทยนั้น ฯพณฯ ดร. สุรเกียรติ์ เสถียรไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศเป็นผู้ลงนามในนามรัฐบาลไทย ส่วนฝ่ายจีนมี ฯพณฯ นายเย่ เสี่ยวเหวิน (Ye Xiaowen) รัฐมนตรีว่าการสำนักกิจการศาสนาแห่งชาติจีน เป็นผู้ลงนามในนามรัฐบาลจีน โดยลงนามความตกลงทั้งฉบับภาษาไทย ภาษาจีน และภาษาอังกฤษ เมื่อพิธีลงนามเสร็จสิ้น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของไทย และ

รัฐมนตรีว่าการสำนักกิจการศาสนาแห่งชาติจีน ได้ร่วมกันแถลงข่าวต่อสื่อมวลชน ซึ่งมาจากสำนักข่าวต่างๆ ทั้งของจีนและสำนักข่าวต่างประเทศที่อยู่ในจีน รัฐมนตรีทั้งสองได้กล่าวย้ำถึงวัตถุประสงค์สำคัญของการอัญเชิญพระเขี้ยวแก้ว คือ การร่วมเฉลิมฉลองวโรกาสอันเป็นมหามงคลของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว นอกจากนี้ ทั้งสองฝ่ายได้ย้ำถึงความสัมพันธ์อันใกล้ชิดและยาวนานที่มีต่อกันทั้งในระดับประเทศและระดับประชาชนของทั้งสองประเทศ ซึ่งการอัญเชิญพระเขี้ยวแก้วได้มีส่วนช่วยกระชับความสัมพันธ์ดังกล่าวให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น เพราะความร่วมมือทางด้านวัฒนธรรมและศาสนาเป็นสิ่งที่เข้าถึงประชาชนของทั้งสองฝ่ายได้อย่างลึกซึ้ง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของไทยได้กล่าวขอบคุณรัฐบาลจีนที่ได้อนุญาตให้ไทยอัญเชิญสิ่งสักการะสูงสุดของพุทธศาสนิกชนจีนและมรดกอันล้ำค่าของชาติจีนมาประดิษฐานในไทยเป็นการชั่วคราว หลังจากการแถลงข่าวโดยรัฐมนตรีทั้งสองแล้ว ก็ได้เปิดโอกาสให้นักข่าวต่างๆ ซักถามด้วย

ในเย็นวันเดียวกันนั้น ฯพณฯ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของไทยและคณะจำนวนหนึ่ง ได้เข้าร่วมงานเลี้ยงอาหารค่ำที่ ฯพณฯ นาย ถัง เจียสวน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของจีนเป็นเจ้าภาพ ที่เรือนรับรองเตี้ยวหยูไถ ซึ่งเป็นเรือนรับรองทางการของรัฐบาลจีน ทั้งสองฝ่ายได้ร่วมหารือกันในเรื่องต่างๆ อย่างกว้างขวาง ส่วนคณะของไทยที่เหลือทั้งหมดนั้น ได้เข้าร่วมงานเลี้ยงที่ ฯพณฯ นายหยาง ถงเซียง (Yang Tong Xiang) รัฐมนตรีช่วยว่าการสำนักกิจการศาสนาแห่งชาติจีนเป็นเจ้าภาพ ที่โรงแรมปักกิ่ง ซึ่งเป็นโรงแรมที่พักของคณะผู้แทนไทย โดยเป็นแขก

ของรัฐบาลจีน

ในเช้าตรู่วันที่ 15 ธันวาคม พ.ศ. 2545 เวลา 05.30 น. คณะอัญเชิญฝ่ายไทยทั้งสงฆ์และฆราวาสออกเดินทางจากโรงแรมที่พักไปเข้าร่วมพิธีทางศาสนาที่วัดหลิงกวง ใช้เวลา 30 นาที เมื่อถึงวัดหลิงกวงแล้ว รถของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ เอกอัครราชทูต และคณะพระสงฆ์เข้าไปจอดบริเวณพิธี ส่วนคณะที่เหลือลงจากรถที่เชิงเขา เดินขึ้นเขาไปอีก 200 เมตร เป็นการเดินฝ่าความมืดและความหนาวเหน็บด้วยอุณหภูมิประมาณ -2 องศาเซลเซียส คณะทั้งหมดไปตั้งแถว ณ บริเวณด้านหน้าลานเจดีย์จาวเซียน มีองค์สถูปพระเขี้ยวแก้วมาประดิษฐานที่หน้าองค์เจดีย์ ซึ่งองค์สถูปมีครอบแก้วที่เป็นกระจกใสปิดไว้แล้ว ส่วนผู้เข้าร่วมพิธีฝ่ายจีนคือพระชั้นผู้ใหญ่ พระธรรมรักษ์ (พระผู้อารักขา) 50 รูป และพระผู้แทนจากวัดต่างๆ ในกรุงปักกิ่ง 150 รูป ส่วนพุทธศาสนิกชนจีนอีกประมาณ 400 คน ก็ได้มาร่วมพิธีอยู่ที่ลานที่อยู่เบื้องล่างขององค์เจดีย์ด้วย

เวลา 07.00 น. เริ่มพิธีทางศาสนา โดยพระสงฆ์จีนสวดมนต์ 15 นาที หัวหน้าคณะพระสงฆ์จีนเดินออกมากราบและจุดธูปบูชา เสียงสวดมนต์ดังก้องตลอดเวลา ไพเราะมากจริงๆ จากนั้นรัฐมนตรีว่าการสำนักกิจการศาสนาแห่งชาติจีน ในฐานะหัวหน้าคณะฝ่ายฆราวาสของจีน ผู้ส่งมอบพระบรมสารีริกธาตุ เดินไปตรงด้านหน้าสถูปองค์พระเขี้ยวแก้ว และจุดธูปสักการะกล่าวถวายในใจ ต่อมาพระสงฆ์ไทยสวดมนต์ 15 นาที และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศไทย ในฐานะหัวหน้าคณะฝ่ายไทยผู้รับมอบพระบรมสารีริกธาตุ เดินไปด้านหน้าสถูปองค์พระเขี้ยวแก้วจุดธูปสักการะและกล่าวอัญเชิญ

ในใจ เสียงสวดมนต์ของพระสงฆ์ได้ทำให้บรรยากาศมีความศักดิ์สิทธิ์มากยิ่งขึ้น พิธีทางศาสนานี้มีขึ้นที่ลานด้านหน้าองค์เจดีย์ อากาศหนาวเย็นยะเยือกจนยากจะบรรยายได้ แต่ในใจเกิดความอบอุ่น ปิติยินดีและซาบซึ้งยิ่งนัก

เวลา 07.40 น. เสร็จสิ้นพิธีการทางศาสนา คณะสงฆ์ ฝ่ายไทยและฝ่ายจีนร่วมขบวนอัญเชิญองค์สถูปพระเขี้ยวแก้วลงจากลานเจดีย์ ซึ่งต้องกระทำอย่างช้าๆ และระมัดระวังยิ่ง องค์สถูปและครอบแก้วมีน้ำหนักรวมกันเท่ากับ 350 กิโลกรัม ใช้เวลาอัญเชิญลงจากเขาเกือบหนึ่งชั่วโมง เมื่อถึงเชิงเขา ขบวนรถอัญเชิญพระเขี้ยวแก้วพร้อมด้วยคณะสงฆ์ทั้งไทยและจีนออกเดินทางจากวัดหลิงกวงไปยังท่าอากาศยานกรุงปักกิ่ง โดยมีรถของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศไทยเข้าขบวนตามไปด้วย ส่วนคณะอัญเชิญฝ่ายไทยที่เหลือได้เดินลงจากเขาและขึ้นรถที่เชิงเขา เดินทางไปรอยังท่าอากาศยานกรุงปักกิ่ง เวลา 10.00 น. ขบวนรถอัญเชิญเดินทางถึงท่าอากาศยานกรุงปักกิ่ง มีพระสงฆ์จีน และพุทธศาสนิกชนชาวจีนมารอรับที่สนามบินเป็นจำนวนมากราว 400 คน โบกธงพุทธศาสนาและสวดมนต์ตลอดเวลาที่ได้มีการอัญเชิญพระเขี้ยวแก้วออกจากรถอัญเชิญ และนำขึ้นไปบนรถยกเพื่อเคลื่อนองค์สถูปพระเขี้ยวแก้วเข้าไว้ในเครื่องบินพิเศษของกองทัพอากาศไทย ซึ่งต้องมีการล็อกอย่างแน่นหนา เจ้าหน้าที่ฝ่ายไทย และฝ่ายจีนร่วมกันตรวจดูแลความเรียบร้อย ใช้เวลาในช่วงนี้ราว 1 ชั่วโมง แต่รู้สึกเป็นเวลาที่ยาวนานมาก คณะของพระสงฆ์และพุทธศาสนิกชนจีนได้ยืนส่งองค์พระเขี้ยวแก้วด้วยความอาลัยอาวรณ์ ราวกับขอฝากให้ประเทศไทยและประชาชนชาวไทยไป

ดูแลเป็นการชั่วคราว และดูเหมือนว่าเป็นความมหัศจรรย์ใจที่ได้เกิดมีหิมะตกปรอยๆ ลงมาทันทีที่ได้มีการอัญเชิญพระเขี้ยวแก้วขึ้นไปประดิษฐานบนเครื่องบินพิเศษของไทย เกิดความรู้สึกที่เต็มตื้นและเปี่ยมด้วยศรัทธาจริงๆ

เมื่อองค์สถูปพระเขี้ยวแก้วประดิษฐานบนเครื่องบินพิเศษเรียบร้อยแล้ว รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของไทย และรัฐมนตรีว่าการสำนักกิจการศาสนาแห่งชาติจีนได้ลงนามในเอกสารส่งมอบและรับมอบองค์พระเขี้ยวแก้ว การลงนามมีขึ้นในบริเวณห้องรับรองของสนามบินกรุงปักกิ่ง จากนั้นเวลา 11.09 น. เครื่องบินพิเศษของกองทัพอากาศไทยได้ทะยานขึ้นท้องฟ้าออกจากกรุงปักกิ่ง ซึ่งมีคณะฝ่ายจีนทั้งหมด 52 คนนำโดยรัฐมนตรีว่าการสำนักกิจการศาสนาแห่งชาติพร้อมด้วยคณะพระอารักขาของจีนอีก 20 รูปและเจ้าหน้าที่ประสานงานอีก 4 คน เดินทางมาพร้อมกับเครื่องบินพิเศษเพื่อมาส่งพระบรมสารีริกธาตุด้วย เครื่องบินพิเศษเดินทางถึงท่าอากาศยานกองบัญชาการกองทัพอากาศเวลา 14.59 น. ตามที่กำหนดไว้ และเข้าพิธีการรับอย่างเป็นทางการซึ่งมี ฯพณฯ ดร.วิษณุ เครืองาม รองนายกรัฐมนตรี ในฐานะผู้แทนของ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรีเป็นประธานในพิธีต้อนรับ พร้อมด้วยคณะรัฐมนตรี แขกผู้เกียรติ เอกอัครราชทูตจีนและเอกอัครราชทูตของประเทศที่นับถือพุทธศาสนาเข้าร่วมด้วย เมื่อเครื่องบินพิเศษจอดเทียบแล้ว รองนายกรัฐมนตรีได้เดินขึ้นไปบนเครื่องบิน ถึงแท่นประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุ มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ และรัฐมนตรีของฝ่ายจีนรอต้อนรับบนเครื่องบิน เมื่อรองนายกรัฐมนตรีกราบสักการะพระ

บรมสารีริกธาตุ พระเขี้ยวแก้ว แล้ว นักเรียนนายเรืออากาศ 12 คน ได้อัญเชิญองค์สถูปที่ประดิษฐานพระเขี้ยวแก้วออกจากเครื่องบิน การอัญเชิญกระทำอย่างช้าๆ และด้วยความระมัดระวังอย่างยิ่งยวด ในขณะเดียวกันพระสงฆ์ไทย 10 รูปและพระสงฆ์จีนอีก 10 รูปที่อยู่ในบริเวณพิธีด้านล่าง สวดชัยมงคลคาถารับ เมื่ออัญเชิญลงมาจากเครื่องบินแล้ว ก็อัญเชิญขึ้นไปประดิษฐานบนรถบุษบกที่ตกแต่งไว้อย่างสวยงามยิ่ง จากนั้นรองนายกรัฐมนตรีได้ถวายพวงมาลัยสักการะ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศกล่าวรายงานความเป็นมาของการอัญเชิญ ต่อจากนั้นรัฐมนตรีว่าการสำนักกิจการศาสนาแห่งชาติจีนได้กล่าวมอบพระบรมสารีริกธาตุอย่างเป็นทางการ โดยกล่าวเป็นภาษาจีน มีล่ามแปลเป็นภาษาไทย เมื่อรองนายกรัฐมนตรีกล่าวสุนทรพจน์รับพระบรมสารีริกธาตุ ได้กล่าวเป็นภาษาไทย มีล่ามแปลเป็นภาษาจีน จากนั้น รองนายกรัฐมนตรีถวายจตุปัจจัยไทยธรรมแด่พระสงฆ์ไทยและพระสงฆ์จีน

เมื่อเสร็จพิธีเวลา 16.50 น. คณะฝ่ายจีน และคณะอัญเชิญบางส่วนของไทยได้ขึ้นขบวนรถเพื่ออัญเชิญและแห่แหนพระบรมสารีริกธาตุออกจากท่าอากาศยาน กองบัญชาการกองทัพอากาศเป็นขบวนรถวิ่งเร็วไม่เกิน 40 กิโลเมตรต่อชั่วโมง มีรถตำรวจวิ่งและเฮลิคอปเตอร์บินเพื่ออารักขาไปตลอดเส้นทาง การเดินทางช่วงนี้ใช้เส้นทางถนนวิภาวดี ขึ้นทางยกระดับดอนเมืองโทลเวย์หลักสี่ ส่วนเชื่อมต่อดินแดง เข้าทางด่วนขั้นที่ 2 และลงทางด่วนที่ยมราช จากนั้นขบวนวิ่งไปทางถนนพิษณุโลกไปตามถนนพระราม 5 และเส้นถนนศรีอยุธยา เมื่อถึงบริเวณลานพระบรมรูปทรงม้า ปรับขบวน

รถเป็นวิ่งช้า มีรถบุปผาชาติอีกจำนวนมากร่วมขบวนด้วย จากนั้นแล่นขบวนทางถนนราชดำเนินนอก สะพานผ่านฟ้า ถนนราชดำเนินกลาง ไปขึ้นสะพานพระปิ่นเกล้า ในระหว่างเส้นทางที่ขบวนแห่ของพระบรมสารีริกธาตุแล่นผ่านนั้น มีประชาชนมารอสักการะอยู่ตลอดทาง เมื่อขบวนถึงพุทธมณฑล มีขบวนแห่ตามราชประเพณีโบราณรอรับ อัญเชิญเข้ายังพุทธมณฑล มีพุทธศาสนิกชนและผู้มีจิตศรัทธามารอรับอยู่ตลอดข้างทางในพุทธมณฑล ต่างโบกธงชาติไทยและธงชาติจีน เป็นภาพที่น่าประทับใจยิ่ง สำหรับพระสงฆ์ไทยที่ไปรอรับนั้นมีประมาณ 1,000 รูป จากนั้น ขบวนอัญเชิญพระบรมสารีริกธาตุ พระเขี้ยวแก้ว เคลื่อนไปยังอาคารหอสมุดพระพุทธศาสนามหาสิรินาถ และสมเด็จพระพุฒาจารย์อัญเชิญไปประดิษฐานบนเวทีที่จัดเป็นที่ประดิษฐาน ประกอบพิธีทางศาสนา ทางฝ่ายฆราวาสของไทยมี ฯพณฯ นางอุไรวรรณ เทียนทอง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม เป็นประธาน ส่วนฝ่ายจีน มีรัฐมนตรีว่าการสำนักกิจการศาสนาแห่งชาติเป็นประธาน เสร็จพิธีประมาณ 20.00 น.

พิธีต้อนรับที่สนามบินและพิธีอัญเชิญไปยังพุทธมณฑล จนถึงการอัญเชิญขึ้นไปเพื่อประดิษฐานยังหอสมุดพระพุทธศาสนามหาสิรินาถนี้ได้มีการถ่ายทอดสดทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 11 และสถานีวิทยุแห่งประเทศไทยด้วย

ต่อมาเมื่อวันที่ 9 มกราคม พ.ศ. 2546 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จพระราชดำเนินแทนพระองค์ไปทรงสักการะบูชาพระบรมสารีริกธาตุ พระเขี้ยวแก้ว มี ฯพณฯ

ดร.วิษณุ เครืองาม รองนายกรัฐมนตรี ในฐานะประธานคณะกรรมการดำเนินการอัญเชิญ และคณะกรรมการทุกฝ่าย พร้อมด้วยข้าราชการและเจ้าหน้าที่ระดับสูงที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนประชาชนเฝ้ารับเสด็จฯ เมื่อสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จพระราชดำเนินถึงอาคารหอสมุดพระพุทธศาสนามหาสิรินาถ เวลา 17.00 น. ทรงจุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัย รองนายกรัฐมนตรีได้กราบบังคมทูลถวายรายงานถึงความเป็นมาและวัตถุประสงค์ของการอัญเชิญพระบรมสารีริกธาตุ พระเขี้ยวแก้ว และเมื่อเสร็จสิ้นพิธีทางศาสนา สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จฯ ขึ้นไปทอดพระเนตรพระเขี้ยวแก้วที่ประดิษฐานอยู่ในสถูปบนเวที และก่อนที่จะเสด็จพระราชดำเนินกลับได้เสด็จไปทอดพระเนตรนิทรรศการที่จัดไว้ในบริเวณอาคารหอสมุดด้วย ทั้งนี้ในระหว่างพระราชพิธี ได้มีการถ่ายทอดสดทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 11 และสถานีวิทยุแห่งประเทศไทยด้วยเช่นกัน

ในระหว่างที่พระบรมสารีริกธาตุ พระเขี้ยวแก้ว ประดิษฐานเป็นการชั่วคราวอยู่ในประเทศไทยเป็นเวลา 76 วันนั้น ได้มีพุทธศาสนิกชน และประชาชนผู้สนใจเข้าไปสักการะบูชาและเยี่ยมชมอย่างล้นหลาม รวมเกือบ 4 ล้านคน ฝ่ายจีนได้มีพระธรรมรักษ์ (พระผู้อารักขา) เฝ้าและสวดมนต์อยู่ตลอดเวลา 24 ชั่วโมง โดยแบ่งเป็นผลัดๆ ละ 4 รูป คณะของพระธรรมรักษ์ที่อยู่ในประเทศไทยนี้มี 20 รูปและมีฆราวาสจีนอีก 4 คน เดินทางมาสับเปลี่ยนหน้าที่กันทั้งหมด 3 คณะ

สำหรับการอัญเชิญพระบรมสารีริกธาตุ พระเขี้ยวแก้ว กลับ

ประเทศจีนเมื่อวันที่ 1 มีนาคม พ.ศ. 2546 นั้น ก็ได้มีพิธีที่ยิ่งใหญ่และสมเกียรติเช่นกัน ฝ่ายจีนได้จัดส่งคณะทางการมาเพื่ออัญเชิญพระบรมสารีริกธาตุกลับประเทศ มีคณะสงฆ์ 30 รูปและฆราวาส 21 คน นำโดย ฯพณฯ นายหยาง ถงเซียง รัฐมนตรีช่วยว่าการสำนักกิจการศาสนาแห่งชาติจีน คณะฝ่ายจีนได้เดินทางมาล่วงหน้าตั้งแต่วันที่ 23 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2546 เป็นแขกเชิญของรัฐบาลไทย ซึ่งทางการไทยได้จัดให้เข้าเยี่ยมคารวะรองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งจัดให้ไปทัศนศึกษาในต่างจังหวัดด้วย ฯพณฯ ดร.สุรเกียรติ์ เสถียรไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศได้เป็นเจ้าภาพเลี้ยงคณะของฝ่ายจีนเมื่อวันที่ 28 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2546 ที่กระทรวงการต่างประเทศ และในเย็นวันนั้น ได้มีพิธีทางศาสนาที่อาคารหอสมุดพระพุทธศาสนามหาสิรินาถ เพื่อเตรียมการอัญเชิญกลับในวันรุ่งขึ้น มีผู้แทนระดับสูงของรัฐบาลไทยและคณะอัญเชิญกลับฝ่ายจีนเข้าร่วมในพิธีทางศาสนาดังกล่าว

ในเช้าวันที่ 1 มีนาคม พ.ศ. 2546 เวลา 06.00 น. ได้มีการอัญเชิญพระบรมสารีริกธาตุ พระเขี้ยวแก้ว ขึ้นรถบุษบกจากพุทธมณฑล แล้วเคลื่อนขบวนไปยังท่าอากาศยานกองบัญชาการกองทัพอากาศ มีพิธีส่งมอบอย่างเป็นทางการ โดยมี ฯพณฯ นางอุไรวรรณ เทียนทอง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม เป็นประธานฝ่ายไทย มีคณะรัฐมนตรี ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ แขกผู้มีเกียรติ เอกอัครราชทูตจีน และเอกอัครราชทูตประเทศที่นับถือพุทธศาสนา เข้าร่วมในพิธีด้วย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรมได้กล่าวสุนทรพจน์ขอบคุณรัฐบาลจีน และมอบพระเขี้ยวแก้วแก่รัฐบาลจีน ส่วนรัฐมนตรีช่วยว่าการสำนัก

กิจการศาสนาแห่งชาติจีน ในฐานะหัวหน้าคณะอัญเชิญกลับฝ่ายจีน ได้กล่าวสุนทรพจน์รับมอบพระเขี้ยวแก้ว และขอบคุณที่รัฐบาลไทยให้ความสำคัญและดูแลรักษาพระเขี้ยวแก้วเป็นอย่างดีตลอดระยะเวลาที่ประดิษฐานอยู่ในประเทศไทย นอกจากนี้รัฐบาลจีนได้แสดงความยินดีที่เห็นพุทธศาสนิกชนและผู้มีจิตศรัทธาไปเคารพสักการะอย่างเนืองแน่นทุกวัน เมื่อเสร็จพิธีได้มีการอัญเชิญองค์สถูปพระเขี้ยวแก้ว ขึ้นไปประดิษฐานบนเครื่องบินพิเศษของกองทัพอากาศไทย จากนั้นเวลา 08.30 น. เครื่องบินออกเดินทางไปยังกรุงปักกิ่ง โดยมีคณะอัญเชิญกลับของจีนทั้งฆราวาสและพระสงฆ์ 75 คน/รูป ส่วนคณะอัญเชิญกลับฝ่ายไทยมีพระสงฆ์ 5 รูป และฆราวาส 51 คน นำโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม เป็นหัวหน้าคณะ พร้อมด้วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และนายอภินันท์ ปวนะฤทธิ์ รองเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ในส่วนของกระทรวงการต่างประเทศ มีนายบัณฑิต โสตถิพลาฤทธิ์ รองปลัดกระทรวงการต่างประเทศ พร้อมด้วย น.ต.อิทธิ ดิษฐบรรจง ร.น. รองอธิบดีกรมสารนิเทศ และเจ้าหน้าที่ของกระทรวงการต่างประเทศร่วมเดินทางไปด้วย

เครื่องบินพิเศษเดินทางถึงกรุงปักกิ่งเวลา 14.00 น. มีพุทธศาสนิกชนจีนมารอรับประมาณ 400 คน จากนั้นได้มีการลงนามในเอกสารส่งมอบ-รับมอบพระเขี้ยวแก้ว โดยหัวหน้าคณะของทั้งสองฝ่าย และได้มีการอัญเชิญพระบรมสารีริกธาตุ พระเขี้ยวแก้ว ขึ้นรถบุษบกของจีน เคลื่อนขบวนไปยังวัดหลิงกวง โดยมีหัวหน้าคณะผู้แทนและคณะสงฆ์ของไทยเข้าร่วมขบวนไปด้วย ส่วนคณะอัญเชิญกลับของไทยได้เดินทางไปสมทบยังวัดหลิงกวง และเข้าร่วมในพิธีทาง

ศาสนาเพื่ออัญเชิญพระบรมสารีริกธาตุกลับขึ้นไปประดิษฐานยังเจดีย์จาวเซียนต่อไป พิธีทางศาสนาที่วัดหลิงกวงเสร็จสิ้นประมาณ 18.00 น. มีพระสงฆ์ ฆราวาส และพุทธศาสนิกชนจีนเข้าร่วมในพิธีจำนวนมากในเย็นวันนั้น รัฐบาลจีนโดยรัฐมนตรีว่าการสำนักกิจการศาสนาแห่งชาติจีน เป็นเจ้าภาพเลี้ยงอาหารค่ำแก่คณะผู้แทนไทย ต่อมาในเช้าวันรุ่งขึ้น คือวันที่ 2 มีนาคม พ.ศ. 2546 คณะผู้แทนไทยได้เข้าร่วมกิจกรรมและการทัศนศึกษาที่ฝ่ายจีนได้จัดไว้ให้ จนถึงเวลา 17.00 น. เครื่องบินพิเศษของกองทัพอากาศไทยได้นำคณะผู้แทนไทยเดินทางกลับประเทศไทย

การอัญเชิญพระบรมสารีริกธาตุ พระเขี้ยวแก้ว มาประดิษฐานเป็นการชั่วคราวในประเทศไทยนี้เสร็จสิ้นโดยเรียบร้อยดังวัตถุประสงค์และเป็นไปอย่างสมเกียรติยิ่ง ทั้งนี้ ก็ด้วยความร่วมมือของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งจากฝ่ายจีน คือสำนักกิจการศาสนาแห่งชาติ และสถานเอกอัครราชทูตจีนประจำประเทศไทย ซึ่ง ฯพณฯ นายเอี้ยน ถิงอ้าย เอกอัครราชทูตจีน และคุณฉิน หยู่เซิน ที่ปรึกษาฝ่ายวัฒนธรรมของสถานเอกอัครราชทูตจีน ได้ให้ความร่วมมือตลอดจนคำแนะนำต่างๆ อย่างดียิ่ง นอกจากนี้ ในส่วนของไทยนั้นนอกจากคณะกรรมการทุกฝ่ายที่ได้จัดเตรียมและดำเนินงานกันอย่างเต็มที่ ไม่รู้จักเหน็ดเหนื่อยแล้ว สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงปักกิ่งที่มี ฯพณฯ นายดอน ปรมัตถ์วินัย เอกอัครราชทูต พร้อมด้วยเจ้าหน้าที่ของสถานเอกอัครราชทูตทุกคนและจากหน่วยงานต่างๆ ที่ประจำอยู่ที่สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงปักกิ่ง เช่น สำนักงานผู้ช่วยทูตทหารอากาศ ก็ได้ช่วยเตรียมการและประสานงานอย่างละเอียดรอบคอบ

อีกทั้งได้ให้คำแนะนำต่างๆ ที่ช่วยให้การอัญเชิญพระบรมสารีริกธาตุเป็นไปอย่างเรียบร้อยสมบูรณ์ นับเป็นการแสดงถึงความตั้งใจและความร่วมมือของทุกฝ่าย ทั้งฝ่ายไทยและฝ่ายจีน เพื่อร่วมเทอดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และเพื่อกระชับความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับจีนให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น

กล่าวได้ว่าขณะนี้ไทยเป็นประเทศเดียวที่รัฐบาลจีนได้เคยให้อัญเชิญพระบรมสารีริกธาตุที่จีนมีอยู่ 2 องค์ มาประดิษฐานเป็นการชั่วคราว จีนมีพระบรมสารีริกธาตุ 2 องค์ คือ ข้อนิ้วพระหัตถ์ และพระเขี้ยวแก้ว ซึ่งองค์ที่เป็นข้อนิ้วพระหัตถ์นั้น ได้เคยมาประดิษฐานเป็นเวลา 85 วัน ระหว่างวันที่ 29 พฤศจิกายน พ.ศ. 2537 ถึงวันที่ 21 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2538 ส่วนองค์พระเขี้ยวแก้วประดิษฐานเป็นการชั่วคราวระหว่างวันที่ 15 ธันวาคม พ.ศ. 2545 ถึง 28 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2546 รวมเป็นเวลา 76 วัน ประเทศจีนรักและหวงแหนพระบรมสารีริกธาตุเป็นอย่างมาก ถือว่าเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์และเป็นมรดกอันล้ำค่ายิ่งของประเทศ การที่จีนได้ให้ความร่วมมืออย่างดียิ่งในการอนุญาตให้พระบรมสารีริกธาตุทั้งสององค์นี้มาประดิษฐานในประเทศไทยทั้งสองช่วงดังกล่าว ก็เป็นเพราะจีนได้ร่วมเฉลิมฉลองในวโรกาสสำคัญของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และยังให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์อันใกล้ชิดที่จีนมีกับไทยมายาวนาน

การอัญเชิญพระบรมสารีริกธาตุ ข้อนิ้วพระหัตถ์ จากวัดฝ่าเหมิน นครซีอาน มณฑลส่านซี สาธารณรัฐประชาชนจีน มาประดิษฐานเป็นการชั่วคราวในประเทศไทย มีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในมหามงคล

วโรกาสเสด็จเถลิงถวัลย์ราชสมบัติครบรอบ 50 ปี และเพื่อร่วมเฉลิมฉลองครบรอบ 20 ปีของการสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างประเทศไทยกับสาธารณรัฐประชาชนจีน ในครั้งนั้น กระทรวงการต่างประเทศเป็นหน่วยงานหลัก ร่วมกับคณะกรรมการฝ่ายต่างๆ ในการอัญเชิญ ซึ่งดิฉันได้มีส่วนร่วมในการเตรียมการและเดินทางไปพร้อมกับคณะอัญเชิญฝ่ายไทยด้วยเครื่องบินพิเศษของกองทัพอากาศไทยไปอัญเชิญมาจากกรุงปักกิ่ง โดยฝ่ายจีนได้อัญเชิญจากนครซีอานไปยังกรุงปักกิ่งเอง ส่วนการอัญเชิญพระบรมสารีริกธาตุ ข้อนิ้วพระหัตถ์ กลับยังประเทศจีนนั้น ฝ่ายไทยก็ได้อัญเชิญส่งกลับที่กรุงปักกิ่งเช่นกัน

เมื่อเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2545 ดิฉันได้มีโอกาสตามเสด็จไปเตรียมการสำหรับการแสดงดนตรีและวัฒนธรรม "สายสัมพันธ์สองแผ่นดิน" ที่นครซีอาน ซึ่งศาสตราจารย์ ดร. สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี ทรงเป็นองค์ศิลปินเอกบรรเลงเครื่องดนตรีกู่เจิง ในครั้งนั้น ดิฉันพร้อมด้วยคณะนาฏศิลป์ของกรมศิลปากรได้มีโอกาสไปสักการะบูชาพระบรมสารีริกธาตุ ข้อนิ้วพระหัตถ์ ที่วัดฝ่าเหมินด้วย ซึ่งดิฉันขอขอบคุณที่ปรึกษาฝ่ายวัฒนธรรม สถานเอกอัครราชทูตจีนประจำประเทศไทยและเจ้าหน้าที่ของฝ่ายวัฒนธรรม มณฑลส่านซี ที่ได้กรุณาจัดกำหนดการนี้ให้คณะของพวกเรา

วัดฝ่าเหมินอยู่ห่างจากนครซีอานไปทางทิศตะวันตกราว 2 ชั่วโมงกว่า เป็นการมุ่งหน้าไปยังเส้นทางสายไหมที่อยู่ไปทางทิศตะวันตกของประเทศจีน ก่อนที่จะผ่านพ้นออกนอกเขตนครซีอาน ก็ได้

เห็นรูปปั้นหินแกะสลักเป็นรูปกองคาราวานอูฐและม้า ใหญ่โตมาก นั่นคือสัญลักษณ์ของจุดเริ่มต้นของเส้นทางสายไหมนั่นเอง วัดฝ่าเหมิน แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ส่วนแรกคือ อาคารที่จัดทำเป็นพิพิธภัณฑ์ ซึ่งแต่ก่อน ก็คือส่วนที่เป็นอาคารหลังต่างๆ ในบริเวณวัด และส่วนที่สองคือบริเวณองค์เจดีย์ของวัดฝ่าเหมินในส่วนแรกที่เป็นพิพิธภัณฑ์นั้นได้จัดไว้อย่างเป็นระบบ มีห้องที่แสดงนิทรรศการประวัติความเป็นมาของวัด ห้องแสดงเรื่องราวการขุดค้นทางโบราณคดี ห้องแสดงวัตถุและสมบัติมีค่าต่างๆ ที่ค้นพบได้จากใต้ดิน และห้องที่แสดงเรื่องราวของพระบรมสารีริกธาตุ ข้อนิ้วพระหัตถ์ ในส่วนที่เป็นองค์เจดีย์นั้นมีห้องใต้ดินซึ่งเป็นที่ประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุ ข้อนิ้วพระหัตถ์

วัดฝ่าเหมินเป็นส่วนหนึ่งของประวัติศาสตร์พุทธศาสนาในประเทศจีนเลยทีเดียว เมื่อวันที่ 24 สิงหาคม พ.ศ. 2524 องค์เจดีย์ของวัดฝ่าเหมินถูกทำลายด้วยพายุฝนที่กระหน่ำลงมา แตกแยกเป็นสองซีก โดยครึ่งซีกขององค์เจดีย์ได้พังทลายลง เหลือเพียงอีกครึ่งซีกซึ่งก็จวนเจียนจะโค่นล้มลงไป การบูรณะซ่อมแซมองค์เจดีย์ในปีต่อๆ มา ได้ทำให้เกิดการค้นพบสิ่งศักดิ์สิทธิ์สูงค่ายิ่งในพุทธศาสนา นั่นคือ พระบรมสารีริกธาตุ ข้อนิ้วพระหัตถ์ ที่ถูกบรรจุและฝังไว้อยู่ใต้ดินขององค์เจดีย์นั้นนั่นเอง เจดีย์ของวัดฝ่าเหมินมีอายุกว่า 1,700 ปี ถูกสร้างไว้เพื่อบรรจุพระบรมสารีริกธาตุขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า เจดีย์นี้สร้างในสมัยของราชวงศ์ฮั่นตะวันออก (ปี 206 ก่อนคริสตกาล ถึง ค.ศ 220) เป็นราชวงศ์ที่ต่อจากราชวงศ์จิ๋น ปฐมราชวงศ์ของอาณาจักรจีน ตามประวัติที่มีการจารึกไว้นั้น ระบุว่าแต่เดิมเป็นเจดีย์ 4 ชั้น สร้างด้วยไม้ แต่ต่อมาถูกไฟไหม้ ในสมัยราชวงศ์หมิง

จึงได้มีการสร้างขึ้นมาใหม่ด้วยอิฐ มี 13 ชั้น เมื่อปีพ.ศ. 2193 เกิดแผ่นดินไหวในเขตมณฑลส่านซีอย่างรุนแรง ทำให้เจดีย์วัดฝ่าเหมินเกิดรอยร้าว และต่อมาในปีพ.ศ. 2519 ก็ได้เกิดแผ่นดินไหวในตอนกลางของจีน ทำให้รอยร้าวของเจดีย์วัดฝ่าเหมินแตกแยกมากขึ้นอีก เมื่อถึงวันที่ 24 สิงหาคม พ.ศ. 2524 ได้เกิดพายุรุนแรงและยาวนาน จึงทำให้รอยร้าวนี้รุนแรงขึ้น จนไม่สามารถจะทนทานได้ เจดีย์จึงได้แตกแยกเป็นสองซีก และซีกหนึ่งพังทลายลง และฐานของส่วนเจดีย์ที่เหลือก็เกือบพังทลาย ทำให้เจดีย์ซีกที่เหลือเอียงลง

การเตรียมการบูรณะซ่อมแซมเจดีย์วัดฝ่าเหมิน ทำให้นักโบราณคดีจีนขุดค้นพบโบราณวัตถุจำนวนมากที่ถูกฝังอยู่ภายใต้รากฐานขององค์เจดีย์ มีอาทิ พระพุทธรูป 10 องค์ เจดีย์จำลองทำด้วยสำริด ระฆังเหล็ก 19 ใบ ขันสำริด 1 ใบ พระคัมภีร์ในพุทธศาสนา และอัญมณีล้ำค่าจำนวนมาก นักโบราณคดีระบุว่าเป็นสิ่งของจากสมัยราชวงศ์ถัง ตามหลักฐานระบุว่ามีห้องใต้ดิน ซึ่งถูกสร้างเป็นพระราชวังใต้ดิน และมีพระบรมสารีริกธาตุถูกบรรจุและประดิษฐานไว้ใต้ดินนี้ด้วย ในการขุดค้นครั้งแรกๆ ยังไม่สามารถค้นพบแต่อย่างใด จนกระทั่งเมื่อวันที่ 3 เมษายน พ.ศ. 2530 นักโบราณคดีได้พบความผิดสังเกตของชั้นดินใกล้ฐานของเจดีย์ จึงได้ทำการขุดค้นลงไป ซึ่งมีขั้นบันไดลึกลงไปใต้ดินในชั้นแรกนั้นเพียง 20 เซนติเมตรเท่านั้น แต่ก็ไม่เคยมีใครทราบว่าภายใต้นั้นมีห้องและพระราชวังใต้ดินอยู่แต่อย่างใด จนกระทั่งได้พบว่าจากห้องชั้นแรกนั้นมีขั้นบันไดอยู่อีก 20 ขั้น ลาดเอียงลงไปใต้ดิน พบว่ามีประตูหินอ่อนปิดอยู่ มีการสลักลวดลายสวยงามมาก ประตูนั้นสูง 80 เซนติเมตร และกว้าง 65

เซนติเมตร มีเหล็กปิดล็อคอันใหญ่ ในวันที่ 7 เมษายน พ.ศ. 2530 นักโบราณคดีเปิดประตูออก จึงได้พบกับประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมอันยิ่งใหญ่จากสมัยราชวงศ์ถังที่ถูกฝังลึกไว้ใต้ดินมานานเป็นพันปี

ห้องหรือพระราชวังใต้ดินที่นักโบราณคดีขุดเข้าไปพบภายใต้เจดีย์วัดฝ่าเหมินนั้น มีความยาวประมาณ 21 เมตร แบ่งเป็นหลายส่วน มีทั้งขั้นบันไดลงไปเป็นห้องๆ มีส่วนที่เป็นระเบียงปูลาดด้วยหินอ่อน ส่วนที่เป็นห้องแรก ห้องกลาง และห้องหลังสุด และส่วนที่เป็นที่บูชาสำหรับห้องต่างๆ ดังกล่าวนี้ ก็มีประตูหินอ่อนปิดไว้เช่นกัน ที่หน้าห้องมีแผ่นหินที่จารึกถึงสิ่งที่บรรจุไว้ในห้องเหล่านั้น รวมทั้งเรื่องราวของพระบรมสารีริกธาตุ ข้อนิ้วพระหัตถ์ นอกจากนี้ยังมีแผ่นหินที่จารึกถึงเรื่องราวเกี่ยวกับพิธีบูชาสักการะพระบรมสารีริกธาตุโดยจักรพรรดิของราชวงศ์ถังแต่ละพระองค์ด้วย สำหรับส่วนที่เป็นห้องแรกนั้น นักโบราณคดีได้พบเสื้อผ้าอาภรณ์ที่ถักทอด้วยไหมจีน งดงามมาก เป็นของพระนางบูเช็กเทียน จักรพรรดิผู้เป็นสตรีองค์เดียวของจีน ส่วนห้องกลางมีทรัพย์สมบัติมีค่าและโบราณวัตถุต่างๆ เป็นร้อยๆ ชิ้น และห้องที่อยู่ท้ายสุดมีเครื่องบูชาและภาชนะเงินทองต่างๆ มากมาย ณ ที่ห้องท้ายสุดนั้น นักโบราณคดีก็ได้ค้นพบพระบรมสารีริกธาตุ ข้อนิ้วพระหัตถ์ ที่ถูกบรรจุไว้ในกล่อง 8 ชั้น มีฝาปิดทุกใบ การค้นพบนี้ถือเป็นสิ่งมหัศจรรย์อันดับเก้าของโลก โดยอันดับแปดนั้น ได้แก่การค้นพบสุสานทหารดินเผาของจักรพรรดิจิ๋นซีนั่นเอง

เมื่อคราวที่ประเทศไทยได้อัญเชิญพระบรมสารีริกธาตุ ข้อนิ้วพระหัตถ์ มาประดิษฐานเป็นการชั่วคราว ที่พุทธมณฑล รวม 85 วันนั้น ก่อนหน้าการอัญเชิญดังกล่าว คณะจีนที่ประกอบด้วยฝ่าย

ต่างๆ ได้เดินทางมาหารือกับทางการไทย เพื่อเตรียมความพร้อมในทุกๆ ด้าน ในคณะของจีนนั้น มีนักโบราณคดีผู้ที่มีส่วนร่วมในการขุดค้นและบูรณะซ่อมแซมเจดีย์ที่วัดฝ่าเหมินด้วย แต่ละท่านเป็นผู้อาวุโส มีความรู้และประสบการณ์มามาก อีกทั้งยังเป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านพระบรมสารีริกธาตุ ดิฉันได้มีโอกาสพูดคุยกับนักโบราณคดีท่านเหล่านั้นด้วย จึงได้ทราบถึงรายละเอียดของการขุดค้นทางโบราณคดีที่สำคัญยิ่งในประวัติศาสตร์พุทธศาสนาของจีน ท่านยังได้เล่าให้ฟังว่า พระบรมสารีริกธาตุ ข้อนิ้วพระหัตถ์ ถูกบรรจุอยู่ในกล่องเล็กสุดที่อยู่ภายในกล่องต่างๆ อีก 8 ชั้น กล่องแต่ละชั้นก็ทำด้วยวัสดุที่ไม่เหมือนกัน มีทั้งงาช้าง สำริด เหล็ก เงิน และทอง เป็นที่น่ามหัศจรรย์ใจยิ่งนัก โดยที่กล่องบรรจุพระบรมสารีริกธาตุนี้อยู่ใต้ดิน และมีน้ำซึมเข้าอยู่นานเป็นพันปี นักโบราณคดีจึงต้องค่อยๆ ใช้กระบวนการทางเคมีและวิทยาศาสตร์ในการให้น้ำซึมออกจากพระบรมสารีริกธาตุ จนกระทั่งกลับคืนรูปเป็นกระดูกแข็งดังเดิม กระบวนการนี้ใช้เวลาถึง 1 ปี

นักโบราณคดีจีนได้เล่าย้อนหลังไปว่า ตามหลักฐานนั้น พระเจ้าอโศกมหาราชแห่งอินเดียได้พระราชทานพระบรมสารีริกธาตุหลายองค์ให้กับจีนในสมัยที่พระองค์ทำการเผยแผ่พุทธศาสนามายังจีน โดยส่วนที่เป็นข้อนิ้วพระหัตถ์นั้น ได้ไปประดิษฐานที่วัดฝ่าเหมิน นครซีอาน เป็นที่เคารพสักการะบูชาของจักรพรรดิจีน โดยจะถูกอัญเชิญมาให้จักรพรรดิได้สักการะบูชาด้วย ซึ่งแต่ละพระองค์ก็ได้ถวายทรัพย์สมบัติมีค่าต่างๆ เป็นเครื่องสักการะบูชา อย่างไรก็ตามในช่วงปลายสมัยราชวงศ์ถัง ถึงยุคที่พุทธศาสนาในจีนเสื่อมลงศาสนสถาน

และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายถูกทำลายไปเป็นจำนวนมาก เจ้าอาวาสวัดฝ่าเหมินในขณะนั้นเกรงว่าพระบรมสารีริกธาตุจะถูกทำลาย จึงได้ขุดเป็นห้องใต้ดินนำลงไปซ่อนไว้ มีแผ่นศิลาที่จารึกเรื่องราวเอาไว้เป็นหลักฐาน จากนั้นมา พระบรมสารีริกธาตุ ข้อนิ้วพระหัตถ์ จึงได้ถูกฝังไว้ใต้ดินมาถึงพันกว่าปี กว่าจะได้ถูกค้นพบเมื่อ 16 ปีมานี่เอง

นั่นคือ เรื่องราวของการอัญเชิญพระบรมสารีริกธาตุจากสาธารณรัฐประชาชนจีนทั้งสององค์ คือ พระเขี้ยวแก้ว และข้อนิ้วพระหัตถ์ มาประดิษฐานเป็นการชั่วคราวในประเทศไทย เป็นสิ่งที่แสดงถึงความสัมพันธ์อันใกล้ชิดระหว่างประเทศไทยกับสาธารณรัฐประชาชนจีน และระหว่างประชาชนของประเทศทั้งสอง โดยเฉพาะทางด้านศาสนาและวัฒนธรรม ซึ่งกระทรวงการต่างประเทศได้มีบทบาทสำคัญในการดำเนินนโยบายการทูตเชิงวัฒนธรรมดังกล่าว ความเอื้อเฟื้อและไมตรีจิตของรัฐบาลและประชาชนจีนที่มีให้กับประเทศไทยและประชาชนชาวไทยนั้น เป็นสิ่งที่จะถูกจารึกไว้ในความทรงจำตลอดไป.

1. The Buddhist Association of China. **The Buddha's Tooth - Relic Pagoda**. Beijing, 2002
2. Bingzhi, Sun. **The Secret of Famen Temple**. Shaanxi : Travel & Tourist Press. 1999
3. Smith, Bradley and; Wan-go Weng. **China : A Hisotry in Art**. A Gemini Smith Inc. Book.
4. Hibbert, Christopher. **The Emperors of China**. Illinois : Stonehenge Press Inc. 1981
5. ชุติมา ศิริสมรรถการ **หน้าต่างสู่โลกกว้าง : ประเทศจีน** กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์หน้าต่างสู่โลกกว้าง จำกัด พ.ศ. 2544 (พิมพ์ครั้งที่ 2)
6. เอกสารเตรียมการอัญเชิญพระบรมสารีริกธาตุจากสาธารณรัฐประชาชนจีน ปี พ.ศ. 2537 และ พ.ศ. 2545
7. Scarpari, Maurizio. **Splendours of Ancient China**. London : Thames & Hudson Ltd, 2000
8. Stierlin, Henri. **Architecture of the World : China**. Benedikt Taschen.

'ชื่อ & ฉายา'

เหล่านี้มีที่มา นามนั้น...จึงสำคัญฉะนี้!!

เวลาเอ่ยถึงทีมฟุตบอลสักทีมหนึ่ง บางครั้งการจะเรียกให้เต็มยศนั้นมันก็จะเสียเวลาและเปลืองพลังงานเกินไปสักหน่อย คอลูกหนังหลายคนจึงนิยมชมชอบที่จะเรียกชื่อเล่นของทีมนั้นๆ เสียมากกว่า

อย่าง แมนเชสเตอร์ ยูไนเต็ด ยาวเกินไป ก็หันมาเรียกผีแดงซะ หรือลิเวอร์พูล ที่เรียกให้สั้นลงหน่อยว่า หงส์แดง

ชื่อเล่นของทีมฟุตบอลต่างมีกำเนิดที่หลากหลาย บ้างก็ที่อๆ ง่ายๆ แต่บางทีก็วิจิตรพิสดารไม่น้อย วันนี้จึงได้รวบรวมชื่อเล่นของทีมฟุตบอลต่างๆ ซึ่งส่วนใหญ่จะอยู่ในอังกฤษมาแนะนำให้รู้จักกันพร้อมที่มาที่ไปของชื่อเล่นเหล่านั้น แบ่งแยกเป็นกลุ่มๆ เพื่อง่ายแก่การทำความเข้าใจ

กลุ่มนก

ทีมเหล่านี้มักจะได้ชื่อเล่นของตัวเองมาจากรูปนกแต่ละชนิดบนสัญลักษณ์ของสโมสร แต่ก็มีบ้างเหมือนกันที่มีที่มาจากเหตุผลที่แตกต่างออกไป

ไก่แจ้-แบร็ดฟอร์ด ซิตี้, นกบลูเบิร์ด (นกสีน้ำเงินในแถบอเมริกาเหนือ) - คาร์ดิฟฟ์ ซิตี้ (เวลส์), นกขมิ้น-นอริช ซิตี้, อินทรีดำ-เบสติชัก (ตุรกี), นกอินทรี-คริสตัล พาเลซ, นกกางเขน (พันธุ์เดียวกับสาลิกาดง) - นิวคาสเซิล, นกโรบินส์ (นกเล็กจำพวกหนึ่งมีหน้าอกสีแดง) - บริสตอล ซิตี้ (อังกฤษ), หงส์-สวอนซี ซิตี้ (เวลส์)

และนกฮูก ซึ่งเป็นชื่อเล่นของทีม เชฟฟีลด์ เว้นสเดย์ ในดิวิชั่น 1 ของอังกฤษ ทีมนี้มีที่มาของชื่อเล่นที่ค่อนข้างผิดแผกจากทีมอื่นๆ เหตุผลก็คือสนามของสโมสรนั้นตั้งอยู่ที่ตำบลเอาเลอร์ตัน (Owlerton) ในเขตเชฟฟีลด์ คนก็เลยเรียกสั้นๆ ย่อๆ ว่า เอาล์ (Owl) ซึ่งแปลว่านกฮูก และกลายเป็นชื่อเล่นของทีมนี้มาจนถึงปัจจุบัน

หลายคนอาจสงสัยว่าทำไมไม่นับรวม 'หงส์แดง' ลิเวอร์พูลไว้ในกลุ่มนี้ด้วย ทั้งที่บนตราสัญลักษณ์ของสโมสรก็มีรูปนกสีแดงสดยืนตระหง่านอยู่ อีกทั้งคนไทยก็เรียกชื่อกันจนติดปากไปแล้ว เป็นเพราะว่าคนอังกฤษเขาไม่ได้เรียกทีมลิเวอร์พูลด้วยชื่อเล่นที่เกี่ยวข้องกับนกเลยแม้แต่นิดเดียว แต่จะรู้จักกันดีในชื่ออื่นซึ่งจะได้กล่าวถึงต่อไป

กลุ่มสี

ทีมพวกนี้ยิ่งหาชื่อเล่นง่ายเข้าไปใหญ่ เพราะใช้วัตถุดิบใกล้ตัวก็คือสีเสื้อหรือสีประจำสโมสรแค่นั้นเอง

น้ำเงิน (บลูส์) - สีนี้มีหลายทีมนิยมชมชอบ ไม่ว่าจะเป็นเบอร์มิงแฮม เชลซี เชสเตอร์ ซิตี้ เอฟเวอร์ตัน แมนเชสเตอร์ ซิตี้, สีม่วงแดง (แคลเร็ตส์) - เบิร์นลีย์ (อังกฤษ), น้ำเงินเข้ม (ดาร์ก บลูส์) - ดันดี (สก็อตแลนด์), สีท้องฟ้า (สกาย บลูส์) - โคเวนทรี่

อย่างที่เกริ่นไว้ก่อนหน้านี้ว่า คนอังกฤษไม่ได้เรียกลิเวอร์พูลว่า 'หงส์แดง' แต่รู้จักกันในชื่อเล่นอื่น ซึ่งก็คือสีแดงเฉยๆ หรือ 'เร้ดส์' นี่แหละ

กลุ่มภูมิลำเนา

บางทีมได้ชื่อเล่นมาจากทำเลของภูมิลำเนา อันเป็นสถานที่ตั้งหรือที่อยู่สนามของทีมนั้นๆ จริงๆ หัวข้อนี้ก็มีเยอะเหมือนกัน แต่ขอหยิบยกมาเอ่ยถึงเฉพาะทีมที่ชื่อคุ้นหูคนไทยเท่านั้น

เซนต์ส-เซาแธมป์ตัน ที่มานั้นง่ายแสนง่ายสุดสุด เพราะแต่ดั้งเดิมนั้น เซาแธมป์ตันมีชื่อเต็มๆ ว่า 'เซาแธมป์ตัน เซนต์ แมรี่'ส์' ตามชื่อโบสถ์นั่นเอง

ทอฟฟี่ส์-เอฟเวอร์ตัน แต่ไหนแต่ไรมาตำบลเอฟเวอร์ตันของลิเวอร์พูลเป็นสถานที่ผลิตลูกอมรสมินต์อันลือลั่น และเวลามีเกมเตะที่สนามกูดิสันพาร์กทีไร เจ้าภาพก็มักจะเอาทอฟฟี่รสมินต์มาแจกผู้ชม โดยคนแจกนั้นก็มีชื่อเรียกน่ารักๆ ว่า 'ทอฟฟี่ เลดี้'

เพนชั่นเนอร์ส (Pensioners) - เชลซี คำว่าเพนชั่นเนอร์สนั้น

แปลว่า ผู้รับเงินบำนาญ เชลซีใช้ชื่อนี้สืบเนื่องจากอดีตทหารผ่านศึกของอังกฤษมักจะมาเข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลทหารผ่านศึกในเชลซี จนเรียกกันติดปากว่าเชลซี เพนชั่นเนอร์ส และจนถึงทุกวันนี้เหล่าอดีตทหารหาญผู้ชราเหล่านี้ก็จะสวมเครื่องแบบสีสดใสเข้ามาชมการแข่งขันที่สแตมฟอร์ดบริดจ์ในฐานะแขกของสโมสรอยู่เสมอ

กลุ่มอาชีพ

เนื่องจากกีฬาฟุตบอลในอังกฤษส่วนใหญ่มักจะมีกำเนิดมาจากชนชั้นกรรมาชีพ กลุ่มผู้ใช้แรงงานอาชีพต่างๆ สนามฟุตบอลหลายแห่งมักจะตั้งอยู่ใจกลางเมืองที่เป็นแหล่งชุมชนของผู้ใช้แรงงาน ดังนั้น ชื่อเล่นของทีมฟุตบอลส่วนใหญ่ในอังกฤษจึงนำมาจากอาชีพต่างๆ เหล่านี้

ปืน (Gunners) - อาร์เซน่อล เนื่องจากสมาชิกยุคก่อตั้งของทีมอาร์เซน่อลประกอบด้วยคนงานในคลังแสงสรรพาวุธวูวิชทางตะวันออกเฉียงใต้ของลอนดอน

ดาบ (Blades)-เชฟฟีลด์ ยูไนเต็ด เป็นเพราะเมืองเชฟฟีลด์นั้นมีชื่อเสียงในเรื่องอุตสาหกรรมถลุงเหล็กมาแต่อดีต

ขุนค้อน (Hammers) - เวสต์แฮม ยูไนเต็ด สมาชิกยุคแรกของสโมสรทำงานในลังกัดของโรงงานเหล็กเธมส์ซึ่งแน่นอนว่าอุปกรณ์คู่ใจอันดับหนึ่งของคนอาชีพนี้ย่อมไม่พ้น 'ค้อน' ไปได้

กลุ่มพิสดาร

ชื่อเล่นของทีมในกลุ่มนี้มักจะมาจากสาเหตุที่แปลกประหลาด ทีมเหล่านี้ส่วนใหญ่จึงมักจะไม่ค่อยมีใครใช้ชื่อเล่นซ้ำและโดดเด่นเป็นเอกเทศกว่าใคร

แอดดิกส์ (Addicks) - ชาร์ลตัน ชื่อนี้เปิดพจนานุกรมหาไปก็คงจะไม่เจอ เพราะเป็นศัพท์สแลงที่ชาวลอนดอนใต้เขาใช้เรียกชื่อปลาแฮดด็อกซึ่งอยู่ในตระกูลปลาคอด ส่วนสาเหตุที่ชาร์ลตันใช้ชื่อนี้นั้นยังไม่ชัดเจน แต่ว่ากันว่าสมาชิกของทีมในยุคแรกๆ นิยมบริโภคปลาแฮดด็อกเอามากๆ และเวลาแข่งขันเสร็จทีไรก็มักจะจูงมือคู่แข่งไปรับประทานมื้อค่ำที่เต็มไปด้วยเมนูปลาทั้งนั้น

แบกกี้ส์ (Baggies) - เวสต์บรอมวิช อัลเบี้ยน เหตุผลก็คือทีมนี้ในยุคก่อตั้งประกอบด้วยกลุ่มคนงานโรงถลุงเหล็ก ซึ่งกางเกงที่ช่างหล่อพวกนี้ใช้นั้นเรียกกันว่า 'แบกกี้ส์' ชื่อนี้ก็เลยติดตัวมานับแต่นั้น

เด็กปั๊ม (Gasmen) - บริสตอล โรเวอร์ส ส่วนเหตุผลทีมนี้นั้นง่ายแสนง่าย เป็นเพราะที่ตั้งสนามเก่าของทีมนี้อยู่ข้างๆ ปั๊มน้ำมันนั่นเอง

แกะ (Rams) - ดาร์บี้ เคาน์ตี้ ได้ชื่อตามตำนานท้องถิ่นของเมืองซึ่งกล่าวกันว่าครั้งหนึ่งเคยมีแกะตัวมหึมา ความสูงร่วม 100 ฟุต ปรากฏตัวกลางเมือง

ปิศาจแดง - แมนเชสเตอร์ ยูไนเต็ด ชื่อนี้ไม่มีที่มาชัดเจน แต่แหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือที่สุดบอกว่าแมนฯ ยูฯ ได้ขอยืมชื่อเล่นของสโมสรรักบี้แห่งหนึ่งมาใช้โดยพยายามยึดแนวคิดของชื่อเล่นดั้งเดิมคือ ฮีธเทนส์ (พวกนอกศาสนา) ซึ่งใช้มาตั้งแต่สมัยยังเป็นทีม นิวตัน ฮีธ

เชกเกอร์ส (Skakers) - บิวรี่ (อังกฤษ) เมื่อปี 1892 ทีมบิวรี่ทะลุเข้าไปถึงรอบชิงชนะเลิศรายการแลงคาสเชียร์คัพอย่างพลิกความคาดหมาย และต้องเผชิญหน้ากับ แบล็กเบิร์น โรเวอร์ส ทีมยอดแกร่งในยุคนั้น พอนักข่าวไปถามประธานสโมสรว่ามีความเห็นอย่างไรกับนัดชิงชนะเลิศ เขาตอบอย่างเสียงดังฟังชัดเลยว่า

"เราจะทำให้พวกนั้นสั่นสะท้าน (shake) ไป/เลยล่ะ!".

จาก มติชน 25 มกราคม 2546

สนทนา กับ รองปลัดฯ บัณฑิต โสตถิพลาฤทธิ์ เรื่อง ทูตซีอีโอ

วันนี้ผมก็มีเรื่องที่เรียกว่าใกล้ก็ได้ ไกลก็ได้ คือเรื่องของ *กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศนั้นมีบทบาทสำคัญในด้านของนโยบายการต่างประเทศ และการดำเนินการด้านต่างประเทศมาเป็นเวลาช้านานแล้ว มีการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงมาโดยตลอด ในยุคนี้ซึ่งเรียกว่าเป็นยุคของการทูตแบบใหม่ เป็นยุคของการทูตหลายๆ อย่าง การทูตในเชิงรุก การทูตเชิงพาณิชย์ ทูตซีอีโอก็อยากจะเรียนถามท่านผู้ที่รู้ในเรื่องนี้ดีท่านหนึ่ง คือ ท่านรองปลัดกระทรวงการต่างประเทศ คุณบัณฑิต โสตถิพลาฤทธิ์ ท่านเคยเป็นทูตที่อินเดียซึ่งเป็นหนึ่งในประเทศที่ใช้ระบบของซีอีโออยู่ซึ่งท่านได้ให้*

เกียรติกับรายการนี้ ผมก็ขออนุญาตเรียนถามท่านเลยนะครับ คำถามแรกเรียนถามอย่างคนที่ไม่รู้เลยว่า ซีอีโอ คืออะไรครับ

รองปลัดฯ ซีอีโอ มาจากคำว่า Chief Executive Officer คือการบริหารแบบบูรณาการ หมายความว่ามีหน่วยงานหลายหน่วยงาน ควรที่จะมีการบริหารอย่างเป็นเอกภาพ

ในส่วนของกระทรวงการต่างประเทศมีการบริหารแบบนี้เพราะเหตุใดครับ

รองปลัดฯ เนื่องจากในสถานทูตต่างๆ มีหน่วยงานต่างๆ ของไทยออกไปประจำการอยู่หลายหน่วย ไม่ใช่เฉพาะแต่กระทรวงการต่างประเทศ มีสำนักงานผู้ช่วยทูตทหาร สำนักงานผู้ช่วยทูตฝ่ายพาณิชย์ เกษตร การค้าต่างๆ มากมาย ที่ผ่านมาเราค่อนข้างที่จะต่างคนต่างบริหาร รัฐบาลชุดนี้โดยท่านนายกทักษิณฯ เห็นว่าควรที่จะรวมหน่วยงานเข้าอยู่ภายใต้สถานทูต โดยให้ทูตเป็นผู้นำในการบริหารทั้งหมด

ก็ดูเหมือนว่ามีหน่วยงานต่างๆ ดังกล่าวมาแล้ว ต่างคนต่างก็ทำงานของตัวเอง ผลงานก็รายงานเข้ามาโดยตรงกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

รองปลัดฯ การประสานกันก็มีบ้างสำหรับที่ผ่านมา แล้วแต่ทูตแต่ละแห่ง ไม่ได้เป็นระบบ แต่ระบบซีอีโอที่มีใหม่นี้ เราก็ได้พิจารณามีการแก้ไขและออกระเบียบใหม่ เพื่อต้องการที่จะให้สถานทูตเป็นผู้นำโดยแท้จริง

ก็คือการอยู่ภายใต้การบริหารอันเดียวกัน ระบบเดียวกัน แล้วการบังคับบัญชาทำอย่างไรครับ ท่านหนึ่งมาจากกลาโหม อีกท่านหนึ่งมาจากพาณิชย์

รองปลัดฯ อันนี้เราก็ใช้สถานทูตนำร่อง 6 แห่ง ก็มี วอชิงตัน โตเกียว ปักกิ่ง นิวเดลี บรัสเซลส์ และเวียงจันทน์ เรามีการประชุมระดับผู้บริหาร หัวหน้าสำนักงานทุกแห่ง รวมทั้งเจ้าหน้าที่สถานทูตด้วย ก็เลยใช้กรอบนี้เป็นกรอบในการประสานงานของแต่ละสำนักงาน

ทำไมถึงเลือก 6 แห่งนี้ครับ

รองปลัดฯ คิดว่า ต้องการให้มีความหลากหลายในแต่ละพื้นที่ ไม่ว่าจะเป็นสถานทูตใหญ่ หรือสถานทูตเล็กอย่างในเวียงจันทน์ ก็เป็นโครงการนำร่อง ให้มีความหลากหลายเพื่อการนำมาพิจารณาแก้ไขปัญหาหรือสิ่งที่เป็นอุปสรรคต่างๆ

เน้นในเรื่องของเศรษฐกิจเป็นหลักใช่ไหมครับ

รองปลัดฯ ไม่เชิงทีเดียวครับ เพราะว่าถ้าพูดถึงด้านเศรษฐกิจแล้วยังมีอีกหลายแห่ง แต่เท่าที่ทราบ นโยบายของรัฐบาลนี้ในปีงบประมาณถัดไปก็จะให้สถานทูตของไทยทุกแห่งทั่วโลกมีการบริหารแบบซีอีโอ

ท่านทูตของเราก็คงจะมีงานหนักขึ้น

รองปลัดฯ ใช่ครับ ก็มีภาระเพิ่มขึ้นที่จะต้องดูแลงานด้านอื่นด้วย

เรื่องของการบริหารต่างๆ ภายในสถานทูต เป็นเรื่องของทูตคนเดียวใช่ไหมครับ

รองปลัดฯ ใช่ครับ เพราะว่าทุกเรื่องที่เรามีการต้องดำเนินการมันจะเกื้อกูลซึ่งกันและกัน

เหมือนกับผู้ว่าราชการจังหวัดไหมครับ

รองปลัดฯ ท่านองนั้นครับ เหมือนผู้ว่าฯ ซีอีโอที่ในประเทศไทย

เป็นตัวแทนของรัฐบาลในต่างประเทศไปเลย

รองปลัดฯ ท่านนายกฯ ท่านพูดถึงว่า อยากให้ทูตเป็นรองนายกรัฐมนตรี

ในด้านผลประโยชน์ของประเทศชาติละครับ จะมีความเพิ่มพูนขึ้นอย่างไร

รองปลัดฯ ที่เห็นได้ชัดก็คือ การใช้งบประมาณลดลง เพราะถึงขั้นหนึ่งแล้วจะมีการรวมทรัพยากรเข้าด้วยกัน คือ ในการปฏิบัติหน้าที่ให้ได้ผลเต็มที่ และใช้เงินน้อยลง และหน่วยงานอื่นๆ อาจจะต้องสลายไป เช่น ลูกจ้างอาจจะมาใช้ร่วมกัน รถราอาจจะมาใช้ร่วมกัน หรือถ้ามีตึกหรือสถานที่เพียงพอก็อาจจะมาอยู่ร่วมกันอะไรทำนองนี้ สิ่งแรกที่เห็นชัดๆ ถัดไปคือ ในการดำเนินนโยบายกับประเทศผู้รับ ถนนทุกสายจะมุ่งไปสู่ผลประโยชน์ของประเทศ โดยที่มีการประสานงานกัน เกื้อกูลกัน ยกตัวอย่างง่ายๆ เช่น เราจะขายของให้เขา ในสมัยก่อนไม่มีการประสานอะไรกับนโยบายทางด้านการเมืองหรืออะไร

ต่อไปเราจะต้องเอามาใช้ร่วมกัน

แล้วในส่วนของงบประมาณ ใครคือผู้บริหารครับ

รองปลัดฯ ในชั้นนี้อยู่ในขั้นทดลอง ต่างคนต่างก็บริหารไปก่อน ถึงอีกสักระยะหนึ่งผมคิดว่าคงต้องมีการรวมงบประมาณอยู่ในที่เดียวกัน โดยทางกระทรวงการต่างประเทศอาจจะเป็นคนดูแล

ขอความกรุณาท่านรองปลัด ได้กรุณาเล่าถึงประสบการณ์เรื่อง ซีอีโอ เมื่อครั้งที่ท่านดำรงตำแหน่งเอกอัครราชทูตประจำอินเดีย ในฐานะที่อินเดียเป็นประเทศหนึ่งที่ใช้ระบบซีอีโอ

รองปลัดฯ หลังจากที่เอาระบบซีอีโอมาจับ สิ่งแรกที่เห็นได้ชัดคือการปฏิบัติงานของเรา เรามียุทธศาสตร์ที่ชัดเจน คือ ซีอีโอต้องมีการกำหนดยุทธศาสตร์ว่า เรามีผลประโยชน์อะไรอยู่ตรงอินเดีย ยกตัวอย่างเช่น ที่กำหนดไว้ชัดเจนที่เราได้หารือร่วมกันกับทุกฝ่าย ก็กำหนดออกมาทุกฝ่ายว่าอินเดียมีจุดยุทธศาสตร์ทางด้านการตลาดของเรา เพราะประชากรมีกว่าพันล้าน และ 10% ของประชากรทั้งหมดมีอำนาจในการซื้อที่สูงมาก เราจะทำอย่างไรที่จะเข้าถึง 10% ที่มีอำนาจในการซื้อ ในการที่จะขยายตลาดออกไป ทีนี้ปัญหา อุปสรรคก็มีมาก ไม่ว่าจะเป็นธรรมเนียมปฏิบัติทางด้านการค้า หรืออุปนิสัยของการบริโภคของประชาชน ทั้งสองประเทศมันแตกต่างกัน เป็นปัญหาที่จะต้องแก้ไขไปเรื่อยๆ และค่อนข้างที่จะเป็นระยะยาว ส่วนระยะสั้นก็เห็นว่าการท่องเที่ยวน่าจะเป็นสิ่งที่ควรดำเนินการในอันดับต้นๆ เพราะชาวอินเดีย หลังจากที่เกิดเหตุการณ์ที่ World Trade แล้ว

เขาก็หันมาเที่ยวในเอเชียด้วยกัน ประเทศไทยก็เป็นประเทศเป้าหมายที่เขานิยมเข้ามาท่องเที่ยว ปีหนึ่งมีตัวเลขของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาประเทศไทยประมาณหนึ่งแสนสองหมื่นคนที่เข้ามา อันนี้เป็นตัวเลขที่น่าสนใจ เราคิดว่าอันดับแรกคือเราลงทุนน้อย แต่ได้ผล จึงน่าจะมีการส่งเสริมการท่องเที่ยว เราก็มาพิจารณาดูว่าเราจะส่งเสริมอะไรก็ไปติดอยู่ที่จำนวนที่นั่งของเครื่องบินที่จะขนมา ในขณะที่ปัจจุบันเราจะส่งเสริมอย่างไรก็แล้วแต่ ผลมันก็ได้แค่ตัวเลขแสนสองหมื่น สถานทูตก็มาพิจารณาดูว่าให้มีการผลักดันให้มีการเจรจาขอเที่ยวบินเพิ่มขึ้น ขอที่นั่งในเครื่องบินเพิ่มขึ้น ลักษณะของซีอีโอก็คือ การนำเอาปัญหาและอุปสรรคทั้งหมดมารวมกัน และดูซิว่าเราจะแก้ไขกันอย่างไร

แต่เดิมเรามองข้ามอินเดียไป เรามักจะมองว่าอินเดียเป็นประเทศที่ยาก จนจะเป็นคู่ค้าของเราได้อย่างไร

รองปลัดฯ ครับก็มีเหตุผลอยู่หลายประการ พูดกันตรงๆ ทัศนะของคนไทยที่มีต่อคนอินเดีย ค่อนข้างที่จะเป็นไปในทางลบนะครับ เรารู้จักแต่แขกยาม แขกขายผ้า แขกขายถั่ว แขกเก็บดอกเบี้ย เราไม่เคยเห็นว่าแขกเขามีสตางค์แต่งงานทีประมาณร้อยล้านบาท ผมเห็นก็ตกใจนะครับ เพราะเขาปิดสนามกีฬาเลี้ยงกันห้าวันห้าคืน ญาติพี่น้องมาหมด อย่างนี้เราไม่เห็น เราเห็นแต่ภาพคนอินเดียในไทยจริงๆ คนที่มีสตางค์เขามีจริงๆ อันนี้เราคิดว่าที่ผ่านมาเราดูด้านเดียว ถ้าเราเห็นอย่างนี้แล้วรู้ว่าเขามีศักยภาพมากเราจะทำอย่างไรในตลาดของเรา

อันนี้อาจจะเป็นการมองนักท่องเที่ยวอินเดียในระดับล่าง ที่เข้ามาขนเสื้อผ้าข้าวของจากโบ๊เบ๊กลับไปขาย

รองปลัดฯ ใช่ครับ มีอีกหลายมุมที่เรามองข้าม เพราะว่าส่วนใหญ่ที่เข้ามาตั้งรกรากในเมืองไทยเป็นชาวอินเดียซึ่งมาจากรัฐพิหารที่เขาเรียกว่ารัฐกุลิกาปู รัฐนี้จนนะครับไม่ค่อยมีสตางค์ ประเทศเขากว้างใหญ่มาก รัฐที่มีศักยภาพของคนรวยเขาก็มีเยอะ แต่เราไม่ค่อยได้สัมผัสเท่าไร ที่ไม่ได้สัมผัสเพราะว่าผู้คนที่มีสตางค์เขาก็จะไปทางยุโรปเขาไม่ค่อยมาแถวนี้ มีแต่คนจนที่มาแถวนี้ ก็เป็นโชคไม่ดีของเรา เวลานี้สถานการณ์มันเปลี่ยนแปลงไป ประเทศเราก็มีสิ่งอำนวยความสะดวกและธรรมชาติซึ่งเขานิยมชมชอบ และค่าใช้จ่ายก็ถูกมาก อย่างการท่องเที่ยวก็ถือว่าเป็นโชคดีของประเทศเรา ค่าเครื่องบินไปกลับกรุงเทพฯ - นิวเดลี เชื่อไหมครับว่าถูกกว่าค่าตั๋วเครื่องบินกรุงเทพฯ - เชียงใหม่ ในเมื่อค่าเครื่องบินถูกกว่า ค่าโรงแรมก็ยังถูกกว่าอีก อาหารการกินก็ถูกกว่า เพราะฉะนั้นเราแทบไม่ต้องออกแรงเท่าไร เขาแห่มากันเอง เพียงแต่เราจะรองรับอย่างไร เพราะวัฒนธรรมในการกินอยู่ก็แตกต่างกันพอสมควร ปัญหาที่เกิดขึ้นคือ เรามีภาพลบจากชาวอินเดียแล้ว เราก็ไม่อยากจะรับ ทางนี้เราก็พยายามส่งเสริมให้ชาวอินเดียเข้ามาตั้งโรงแรมเองและรับเฉพาะพวกอินเดียเองเลย ก็ได้เอาข้อมูลส่งเสริมให้เขามาตั้งโรงแรม

แล้วทางด้านมูลค่าการค้ากับอินเดียละครับ

รองปลัดฯ ไทยกับอินเดียในรอบ 2 ปีที่ผ่านมา อยู่ที่ประมาณหนึ่งพันล้านเหรียญสหรัฐ สินค้าที่ติดอันดับแรกคล้ายๆ กัน ไม่ว่าจะ

เป็นด้านเพชร พลอย จิวเวลรี เราสั่งเพชรซีกจากเขาแล้วเอามาประกอบแล้วส่งกลับไปขายให้กับเขาอีก อันนี้น่าสนใจมากและพวกเครื่องของใช้ต่างๆ เขาก็ซื้อจากเรามาก เราก็ซื้อพวกวัสดุจากเขาเป็นส่วนใหญ่ไม่ว่าจะเป็นยาหรือเครื่องจักร แต่ปัญหาที่มีคือว่ากำแพงภาษีของเขาสูงมาก เพราะฉะนั้นการที่เราค้ากันได้ก็ต้องเขียนราคาให้ต่ำเพื่อเลี่ยงภาษี พอเขียนราคาต่ำแล้วคู่ค้าไปฟ้องทางการ ทางการก็มาเล่นงานบริษัทไทยเรา บอกว่าเราขายถูกเกินไป เราก็ต้องหาบริษัทใหม่กันเรื่อยก็เป็นเรื่องที่ไม่รู้จบ เมื่อปีที่แล้วที่ท่านนายกฯ ไปเยือนก็ได้มีการเสนอให้เขาทำตลาดการค้าเสรี อันนี้เป็นสิ่งที่ช่วยให้ตลาดสินค้าไทยมีโอกาสเข้าไปขายในอินเดียมากขึ้น ก็คาดว่าจะเสร็จภายในปีนี้ ซึ่งทางฝ่ายอินเดียได้แจ้งกับผมว่า เขาอยากให้เสร็จภายในปีนี้เพราะจะได้เป็นตัวอย่างให้กับประเทศอื่นๆ ทางท่านนายกรัฐมนตรีก็ได้ให้นโยบายกับคู่เจรจาไปว่า การเจรจาไม่เป็นปัญหา ทำทางไหนได้ก็ทำไปก่อน ที่เป็นปัญหาก็ค่อยเจรจากันต่อไปก็อยากจะรวบรัดให้เร็วเพื่อจะได้เป็นตัวอย่างต่อไป

แล้วในเรื่องของคอมพิวเตอร์ที่ท่านนายกฯ สนใจ

รองปลัดฯ คืออินเดียเก่งทางด้าน Software มาก เขามีคนเขียนโปรแกรมที่มีฝีมือ เขาส่งออกไปยังประเทศสหรัฐฯ เยอะมาก ส่วนของเราเก่งทางด้าน Hardware เรากำลังทำอย่างไรเพื่อให้สองข้างมาเจอกัน เนื่องจากเป็นประเทศกว้างใหญ่ อันไหนที่เขาเจริญเขาพัฒนาไปได้ไกลมาก ซึ่งบางอันเขาเจริญกว่าเราอีก เร็วกว่าเราอีก อย่างเช่นเมืองหนึ่งชื่อว่า ไฮเดอร์ราบัต อยู่ทางตอนกลางของประเทศ ผมได้

เดินทางไปดูแล้ว และไปทำ Workshop อยู่ครั้งหนึ่ง เราทึ่งมากเพราะว่ารัฐนี้ เมืองนี้เป็น E - Government หมายความว่า ของไทยเราค่าน้ำ ค่าไฟ ค่าโทรศัพท์ เราจ่ายเงินที่ธนาคารได้หรือที่เซเว่นอีเลเว่นได้ ส่วนของเขา รัฐบาลเขาไปเช่าตึกแถว 19 แห่งๆ หนึ่งก็เอาเครื่องคอมพิวเตอร์ใส่ 12 ตัว แล้วเขาสามารถจะชำระค่าบริการต่างๆ เหล่านี้ไม่ใช่แค่ 2 - 3 อย่าง แต่ของเขาถึง 32 อย่าง ยกตัวอย่างเช่น ค่าน้ำ ค่าไฟ ค่าโทรศัพท์ ค่าเสียภาษี ภาษีโรงเรือน ภาษีรายได้ แม้กระทั่งจองตั๋วรถไฟ ต่อใบขับขี่ ต่อหนังสือเดินทาง ก็ online ไปยังหน่วยงานของเขาโดยตรงแล้วก็พิมพ์ใบเสร็จรับเงินออกมาให้ได้เลย ประชาชนก็เอาเงินสดหรือเช็คไปจ่ายเขา ห้าโมงเย็นภายในห้านาทีเขาจะรู้เลยว่าวันนี้เขาเก็บเงินค่าภาษีได้เท่าไหร่ และน่าทึ่งมากครับอันนี้

ไม่น่าเชื่อนะครับว่าอินเดียจะก้าวหน้าได้ขนาดนี้ นักธุรกิจไทยเข้าไปร่วมมือกันทางด้านคอมพิวเตอร์กับเขาไหม

รองปลัด ทางเอกชนของเราเข้าไปแล้วที่เมืองมัลเดอร์ลอ ก็ได้ไปในนามของสมาคมนักธุรกิจก็ไปถามเขาว่าจะมีลู่ทางอะไรที่เราจะร่วมมือกันค้าขายทางด้านนี้ แม้แต่เรื่องที่ท่านนายกฯ ท่านสนใจมากคือ เรื่องดาวเทียม ของเขาก็จะดูได้หมดไม่ว่าแคมปิ้ง ดูอากาศ ดูการเพาะปลูกต่างๆ ของเขาเมื่อยิงขึ้นไปแล้วถูกกว่าของทางตะวันตกมาก เราคิดว่าต่อไป ถ้าเรามีความจำเป็นต้องใช้อาจจะอุดหนุนเอเชียด้วยกันเอง

เป็นภาพที่ชัดเจนขึ้น ผมคงจะกลับที่เรื่องของกระทรวงการต่างประเทศบ้าง ท่านรองปลัดฯ ดูทางด้านบุคลากรของกระทรวงฯ ด้วย ก็มีคำถามจากผู้ฟังฝากมาถามว่าปีนี้กระทรวงการต่างประเทศจะเปิดรับข้าราชการไหมครับ

รองปลัดฯ เราเปิดรับทุกปีนะครับ ระดับ ซี 3 - 4 เราเปิดทุกๆ ปี ราวๆ กลางเดือนมิถุนายน - กรกฎาคม ซี 5 ก็มีที่จบปริญญาเอกมา แต่ว่าเรารับแค่ 1 - 2 ตำแหน่ง ยังไม่ได้เปิดทุกปี

รับปีละเท่าไหร่ครับ

รองปลัดฯ ซี 3 - 4 เท่าที่ผ่านมาเกือบทุกปี รับประมาณปีละ 20 - 25 คน

คนที่จะมาสมัครจะต้องจบด้านไหนครับ

รองปลัดฯ ก็เป็นด้านสังคมศาสตร์ ไม่ว่าจะเป็นด้านรัฐศาสตร์ กฎหมาย ภาษาศาสตร์ ประวัติศาสตร์ วารสารศาสตร์ สื่อสารมวลชน หรืออักษรศาสตร์ แม้แต่บัญชีเราก็รับ ทางด้านที่ไม่เกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ นอกนั้นเรารับหมด

ก็มาถึงคำถามสำคัญ คือคุณสมบัติที่ดีของนักการทูตควรจะเป็นอย่างไรบ้างครับ

รองปลัดฯ เนื่องจากโลกตอนนี้มีการพัฒนาที่ก้าวหน้าไปมาก การที่จะเป็นนักการทูตได้ดีจะต้องรู้เรื่องราวเกือบทุกอย่าง ต้องมีความรอบรู้ ต้องศึกษาหาความรู้อยู่ตลอดเวลา ไม่หยุดนิ่งไม่ว่าจะเป็น

ด้านใดด้านหนึ่ง ด้านพิธีการทูตเราก็ทิ้งไม่ได้ ด้านกฎหมายระหว่างประเทศเราก็ทิ้งไม่ได้ ด้านเทคโนโลยี โดยเฉพาะด้านการค้าเราก็ทิ้งไม่ได้ เวลานี้นักการทูตในทัศนคติของผมต้องสามารถทำได้เกือบทุกอย่าง แต่ถ้าลงลึกแล้วอาจจะต้องส่งให้ผู้เชี่ยวชาญทำต่อไป แต่ต้องมีความรอบรู้ และมีความกระตือรือร้นที่อยากจะรู้ในทุกเรื่องที่เป็นประโยชน์แก่ประเทศเรา

อยากจะขอเรียนถามท่านถึงความเปลี่ยนแปลงของกระทรวงการต่างประเทศในยุคผ่านมา กับในยุคของการปฏิรูประบบราชการ

รองปลัดฯ ผมเพิ่งเข้ามารับหน้าที่นี้ได้ประมาณ 1 เดือน แต่ว่าเราเข้ามาอยู่ในยุคที่กำลังปฏิรูปตัวเอง วันที่ 6 (กุมภาพันธ์) นี้เราจะมีการประชุมกันที่กระทรวงฯ ท่านนายกฯ ท่านกรุณามาเป็นประธาน จะประชุมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่มีหน่วยราชการอยู่ในต่างประเทศทั้งหมด อันนี้ผมพูดได้ง่ายๆ ว่าจะเป็นการปฏิรูปครั้งใหญ่และครั้งสำคัญเพื่อให้สอดคล้องกับระบบซีอีโอที่จะนำมาใช้ อันนี้จะเป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ที่สุดในกระทรวงการต่างประเทศที่มีการเปลี่ยนแปลงก็ว่าได้ อาจจะต้องใช้เวลานิดหนึ่ง การบริหารแบบซีอีโอที่ได้เกริ่นนำตั้งแต่ต้น หมายความว่าต้องรวมทุกหน่วยงานเข้ามาเป็นเอกภาพ ทำงานภายใต้นโยบายเดียวกันโดยใช้ทรัพยากรที่น้อยที่สุด วันที่ 6 นี้เราจะมีการพิจารณาในกรอบกว้าง แม้แต่การเปิด-ปิดสถานทูต ซึ่งตรงไหนที่มีความจำเป็นน้อยลงเราก็จะลดจำนวนข้าราชการลง ที่ผ่านมามีกฎระเบียบบางอันค้ำคอเราอยู่ เราไม่สามารถที่จะเปลี่ยนแปลงได้ทันที แต่ว่าเศรษฐกิจของโลกและความเป็นไปของ

โลกต่างๆ มันรวดเร็วจนระบบเดิมตามไม่ทัน ยกตัวอย่างเช่น ที่อินเดีย มีประชากรพันล้านคน แต่สถานทูตนิวเดลีมีข้าราชการตอนนี้แค่ 8 คน ในขณะที่ประเทศเล็กๆ อย่างบรูไนมีประชากรสามแสนคน มีข้าราชการ 7 - 8 คนเหมือนกัน อันนี้เป็นคำพูดของท่านนายกฯ พูดนะครับ เราก็อยากจะเพิ่มข้าราชการที่นิวเดลี แต่กฎระเบียบค้ำคออยู่เราก็จะมาพูดกันว่า เป็นไปได้ไหมที่จะให้กระทรวงการต่างประเทศสามารถที่จะโยกย้ายคนโดยไม่ติดกับกรอบอัตรา โดยที่ให้เพิ่มคนให้เพิ่มอัตราโดยการขนย้ายคนจากบรูไนมาสัก 2 คน มาที่นิวเดลี ซึ่งขณะนี้มีความสำคัญเพิ่มขึ้น เมื่อก่อนทำไม่ได้ ถ้าทำก็ต้องใช้เวลานานกว่าจะได้ เราก็อยากจะทราบและให้มอบอำนาจในการบริหารให้กับเราเอง จะเป็นไปได้ไหมซึ่งแนวโน้มคิดว่าน่าจะเป็นอย่างนั้น เวลานี้เราเอาภาระในยุทธศาสตร์เป็นที่ตั้ง เราไม่ได้ทำ inside out แต่เป็น outside in ซึ่งรู้ถึงปัญหาต้นตอได้ดีกว่า.

● ปกิณกะ : สมจัย อนุมานราชธน**

เอ็ดมันด์ โรเบิรตส *

สัมพันธภาพปัจจุบันระหว่างประเทศไทยและสหรัฐอเมริกามี

ความแน่นแฟ้น มั่นคง คนไทยกับคนอเมริกันคบหาสมาคมกันด้วยความสนิทสนมชอบพอ สัมพันธภาพนี้มิใช่เพิ่งเกิดมีขึ้นเมื่อเร็วๆ นี้ แต่ได้เริ่มต้นและดำเนินมาเป็นระยะเวลากว่า 130 ปีแล้ว ตลอดระยะเวลาดังกล่าวนั้น ไทยกับอเมริกาไม่เคยมีสาเหตุทะเลาะวิวาทบาดหมางใจกันเลย เพื่อที่จะทราบว่าสัมพันธภาพนี้เริ่มกันมาอย่างไร จึงเป็นการสมควรที่จะนำเอาเรื่องราวการสัมพันธ์เบื้องต้นระหว่างไทยกับอเมริกามาเล่า ณ ที่นี้ แต่การเล่าการสัมพันธ์เบื้องต้นนี้ ก็เท่ากับเล่า

---

* ลงพิมพ์ครั้งแรกในหนังสือ สราญรมย์ ฉบับที่ระลึก 10 กุมภาพันธ์ 2494 จัดพิมพ์ตามตัวสะกดเดิม

** อดีตเอกอัครราชทูต ณ กรุงเวลลิงตัน

เรื่องราวของชาวอเมริกันคนหนึ่งซึ่งรัฐบาลสหรัฐอเมริกาแต่งตั้งเป็นทูตเข้ามาเปิดการสัมพันธ์ทางการกับรัฐบาลไทยเป็นปฐมฤกษ์นั่นเอง ชาวอเมริกันคนนี้มีนามว่า "เอ็ดมันด์ โรเบิรตส" นับว่าเป็นโชคดีของทั้งไทยและอเมริกา ที่เอ็ดมันด์ โรเบิรตส ได้เป็นทูตเข้ามาทำการเจรจาการสัมพันธ์ในครั้งนั้น เพราะเอ็ดมันด์ โรเบิรตส มีคุณสมบัติของนักการทูตโดยแท้ คือ มีความพยายาม อดทน รู้จักผ่อนสั้นผ่อนยาว ฉลาดสุขุม และใจเย็น ยังผลให้การเจรจากับฝ่ายไทยบรรลุซึ่งความสำเร็จเป็นที่พึงพอใจของรัฐบาลทั้งสองฝ่ายเอ็ดมันด์ โรเบิรตส เป็นนักการทูต ซึ่งควรนับเป็นแบบฉบับสำหรับนักการทูตทั้งหลายในปัจจุบัน และควรได้รับความยกย่องสรรเสริญอย่างยิ่ง

ตามหลักฐานที่ค้นพบปรากฏว่า การสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับสหรัฐอเมริกาเริ่มต้นในตอนปลายแผ่นดินสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย คือในราว พ.ศ. 2361 การสัมพันธ์ระหว่างสองประเทศนี้ในชั้นแรกเป็นแต่เพียงการสัมพันธ์ทางการค้าเท่านั้น ในครั้งนั้นเรืออเมริกันเข้ามาทำการค้าขายยังกรุงเทพฯ อยู่เนืองๆ เมื่อ พ.ศ. 2364 มีเรืออเมริกัน 2 ลำ เข้ามาบรรทุกน้ำตาลเพื่อนำออกไปนอกประเทศ เรืออเมริกันอีกลำหนึ่ง ชื่อ "เปอร์เซียน" เข้ามายังกรุงเทพฯ เป็นครั้งที่ 3 ครั้งนี้ นำเอาปืนจำนวน 500 กระบอกเข้ามาขายให้แก่รัฐบาลไทย คนไทยกับคนอเมริกันคบค้าสมาคมกันอย่างสนิทสนมมาก ถึงกับมีผู้เล่าว่าประธานาธิบดีแห่งสหรัฐอเมริกาได้มีสาส์นให้กัปตันเรืออเมริกันลำแรกที่เข้ามายังประเทศไทยนำเข้ามาถวายพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย สาส์นนั้นมีใจความว่าประธานาธิบดีขอฝากฝังพ่อค้าอเมริกันไว้ในพระบรมราชูปถัมภ์ เครื่อง

ราชบรรณาการที่ประธานาธิบดีจัดส่งมาถวายพระเจ้าแผ่นดินไทย คือ ปืน 300 กระบอก นอกจากนั้นยังมีการเล่ากันว่า เจ้าหน้าที่ไทยยินดีต้อนรับพ่อค้าชาวอเมริกัน เพราะว่าพ่อค้าชาวอเมริกันทำการค้าขายอย่างยุติธรรม ตรงไปตรงมา ฝ่ายไทยจึงนิยมชมชอบมากกว่าชาวต่างประเทศอื่นๆ

ครั้นถึงรัชกาลพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อ พ.ศ. 2376 ประธานาธิบดีแห่งสหรัฐอเมริกา ชื่อ แอนดรู แจ๊กสัน จัดส่งเอ็ดมันด์ โรเบิรตส เป็นทูตมายังประเทศในตะวันออก คือ โคชินจีน ประเทศไทย และประเทศแถบทะเลแดง เอ็ดมันด์ โรเบิรตส ได้รับการมอบอำนาจให้มาทำการเจรจาทำสัญญากับประเทศทั้ง 3 ดังกล่าวนี้ เอ็ดมันด์ โรเบิรตส ออกเดินทางจากเมืองบอสตันโดยเรือสลูป ชื่อ 'พีค็อก' เมื่อวันที่ 8 มีนาคม พ.ศ. 2375 เรือหยุดที่เกาะเคปเวรด รีโอเดอเย็นเนโร มอนเตวิดิโอ สุมาตรา ชวา มนิลา และกวางตุ้ง จากกวางตุ้ง โรเบิรตสแวะที่โคชินจีนเพื่อทำการเจรจากับรัฐบาลโคชินจีน แต่ประสบความล้มเหลว โรเบิรตสเดินทางมาถึงปากแม่น้ำเจ้าพระยา เมื่อวันที่ 18 กุมภาพันธ์ ในปีรุ่งขึ้น เอ็ดมันด์ โรเบิรตส เปิดการเจรจากับรัฐบาลไทย โดยมีศุภอักษรเป็นภาษาจีนและภาษาอังกฤษเข้ามายังเจ้าพระยาพระคลัง มีใจความว่า

"เรียนพณะ รัฐมนตรีว่าการต่างประเทศ (โรเบิรตสใช้คำว่า Superintendent of Foreign Affairs) การพาณิชย์ ฯลฯ กรุงเทพฯ เอ็ดมันด์ โรเบิรตส ทูตพิเศษจากสหรัฐอเมริกา มีความประสงค์ที่จะให้มีสัมพันธไมตรีกับพระเจ้าแผ่นดินไทย ได้จัดส่งเรือรบชื่อ พีค็อก มีกัปตัน เดวิด เกชิงเกอร์ เป็นผู้บังคับการเข้ามายังราชอาณาจักรของพระองค์

ประธานาธิบดีแห่งสหรัฐอเมริกาที่กล่าวนี้ ได้แต่งตั้งให้ข้าพเจ้าเป็นทูตพิเศษเข้ามายังสำนักของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และได้มอบอำนาจให้ข้าพเจ้าอย่างเต็มที่ ในนามของประธานาธิบดีแห่งสหรัฐอเมริกา เพื่อเจรจาทำสัญญาการพาณิชย์ระหว่างทั้งสองประเทศ

บัดนี้ ข้าพเจ้ารู้สึกมีเกียรติที่จะเรียนให้พณะท่านทราบว่าข้าพเจ้าได้มาถึงชายฝั่งแห่งราชอาณาจักร์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวโดยเรืออเมริกันดังกล่าวข้างต้นนี้แล้ว ฉะนั้นข้าพเจ้าจึงใคร่ขอร้องให้พณะท่านนำความขึ้นกราบบังคมทูลพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เพื่อได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าให้จัดการให้ข้าพเจ้าและนายทหารและคนใช้เป็นจำนวนประมาณ 15 คน ได้เดินทางเข้ามายังกรุงเทพฯ โดยเร็ว ทั้งนี้เพื่อข้าพเจ้าจะได้เริ่มดำเนินกิจการอันสำคัญซึ่งประธานาธิบดีได้มอบหมายให้ข้าพเจ้ามาต่อไป

ลงชื่อและประทับตราบนเรือรบอเมริกัน 'พีค๊อก' ปากน้ำเจ้าพระยา อ่าวสยาม วันที่ 18 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1833 เป็นปีที่ 57 แห่งการเป็นเอกราช"

สองสามวันต่อมา ฝ่ายไทยก็จัดส่งคนออกไปนำเอาโรเบิรตสและคณะเข้ามายังกรุงเทพฯ ถึงกรุงเทพฯ ในวันที่ 25 กุมภาพันธ์ ฝ่ายไทยจัดบ้านหลังหนึ่งให้แขกอเมริกันพัก ในวันรุ่งขึ้นโรเบิรตสก็เข้าพบกับเจ้าพระยาพระคลัง ผู้ซึ่งมีหน้าที่ควบคุมการต่างประเทศด้วยเป็นครั้งแรก และได้มอบสาส์นของประธานาธิบดีแจ็กสันซึ่งมีมาถวายพระเจ้าแผ่นดินไทยและแสดงเอกสารมอบอำนาจเต็มและ

หนังสือเดินทางซึ่งมีคำแปลเป็นภาษาจีน เสร็จแล้วได้มีการแปลสาส์นและเอกสารมอบอำนาจจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาโปรตุเกสแล้วเขียนเป็นภาษาไทยอีกทีหนึ่ง แล้วเอาคำแปลภาษาไทยนี้มาเทียบกับคำแปลภาษาจีนว่าจะตรงกันแค่ไหน เพียงใดหรือไม่ ส่วนหนังสือเดินทางนั้นทั้งสองฝ่ายตกลงว่าไม่จำเป็นต้องทำคำแปล

การเจรจาเกี่ยวกับบทบัญญัติของสัญญานั้น กินเวลารวมทั้งสิ้น 3 สัปดาห์ ทั้งสองฝ่ายใช้สัญญาที่รัฐบาลไทยได้ทำกับรัฐบาลอังกฤษเมื่อ พ.ศ. 2369 และแก้ไขเพิ่มเติมเมื่อ พ.ศ. 2370 เป็นมูลฐานของการเจรจา แต่โดยที่ไม่มีสัญญาฉบับนี้เป็นภาษาอังกฤษจึงได้แปลบทบัญญัติ 6 ข้อ แห่งสัญญานี้จากภาษาไทยเป็นภาษาโปรตุเกส แล้วโรเบิรตสก็เขียนลงเป็นภาษาอังกฤษอีกทีหนึ่งจากความจำ นอกจากนี้โรเบิรตสยังได้เสนอเงื่อนไขบางประการต่อฝ่ายไทยด้วย ซึ่งข้อหนึ่งฝ่ายอเมริกันขอตั้งกงสุลมาประจำประเทศไทย ในขณะนั้นในประเทศไทยมีกงสุลชาวต่างประเทศอยู่คนเดียวเท่านั้น คือกงสุลโปรตุเกส โรเบิรตสเล่าว่าฝ่ายไทยคัดค้านการขอตั้งกงสุลนี้ โดยอ้างกงสุลโปรตุเกสเป็นตัวอย่าง ว่าไม่เห็นได้ทำประโยชน์อะไรเลย กงสุลโปรตุเกสเข้ามาประจำอยู่ที่กรุงเทพฯ เป็นเวลาตั้ง 15 ปีแล้ว แต่ไม่เคยมีเรือโปรตุเกสเข้ามาทำการค้าขายแม้แต่ลำเดียว ฝ่ายไทยจึงเห็นว่าควรเปิดทำการค้าขายกันเสียก่อนแล้วจึงตั้งกงสุล แต่ในที่สุดทั้งสองฝ่ายก็ตกลงให้มีการตั้งกงสุลในประเทศไทยได้ แต่จะต้องให้สิทธิพิเศษนี้แก่ประเทศอื่นๆ ด้วยเช่นเดียวกัน

ในการเจรจาทำสัญญาครั้งนี้ มีข้อยุ่งยากเกี่ยวกับเรื่องภาษา เพราะฝ่ายไทยต้องการให้มีคำแปลเป็นภาษาจีนรวมอยู่ด้วย ส่วนฝ่าย

อเมริกันต้องการให้คำแปลเป็นภาษาโปรตุเกส เพราะเป็นภาษาที่รู้กันในสหรัฐฯ ในที่สุดตกลงให้ทำสัญญาเป็น 4 ภาษาด้วยกัน คือ ไทย อังกฤษ และคำแปลภาษาโปรตุเกส และจีน

โรเบิรตสเล่าว่าเจ้าพระยาพระคลังได้วางระเบียบพิธีเกี่ยวกับการเซ็นสัญญาและการแลกเปลี่ยนสัตยาบันซึ่งฝ่ายอเมริกันไม่เห็นพ้องด้วย และได้มีการพูดจากันในเรื่องนี้อยู่เป็นเวลานาน แต่ในที่สุดโรเบิรตสก็ยินยอมปฏิบัติตามระเบียบพิธีการนั้น

ในวันที่ 18 มีนาคม พ.ศ. 2376 โรเบิรตสเข้าเฝ้าพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยเป็นครั้งแรก และได้กราบทูลให้ทรงทราบถึงเรื่องการเจรจาทำสัญญาฉบับนี้ วันรุ่งขึ้นทั้งสองฝ่ายก็ทำความตกลงกันด้วยวาจา แต่กว่าจะทำตัวสัญญาสำเร็จเป็นรูปขึ้นได้ ก็ต้องใช้ความพยายามด้วยกันทั้งสองฝ่าย เพราะการทำสัญญาเป็นภาษาต่างๆ ตั้ง 4 ภาษา ไม่ใช่เป็นของง่ายเลย ในฉบับภาษาโปรตุเกสปรากฏว่ามีคำผิดมากมาย ในฉบับภาษาจีนในชั้นแรกก็ใช้ล่ามชาวอเมริกันที่เคยอยู่ในเมืองจีนเป็นผู้แปล แต่ในที่สุดก็ต้องใช้พ่อค้าจีนคนหนึ่งซึ่งรับราชการอยู่กับรัฐบาลไทยเป็นผู้เขียนจึงสำเร็จในวันที่ 30 มีนาคม จึงได้จัดทำสัญญาขึ้นสำเร็จเรียบร้อยรวม 4 ฉบับด้วยกัน ในภาษาไทย อังกฤษ โปรตุเกส และจีน แต่ละภาษาปรากฏอยู่ในหน้ากระดาษแผ่นเดียวกัน และรุ่งขึ้นทั้งสองฝ่ายก็ลงนามในสัญญาที่ว่านี้ โดยมีเจ้าพระยาพระคลังลงนามในนามของรัฐบาลไทย และเอ็ดมันด์ โรเบิรตส ลงนามในนามของรัฐบาลสหรัฐอเมริกา

สัญญานี้เป็นสัญญาฉบับแรกระหว่างรัฐบาลไทยกับรัฐบาลอเมริกัน มีข้อความในภาษาไทยดังต่อไปนี้

"สมเด็จพระพุทธิเจ้าอยู่หัว ณะ กรุงพระมหานครศรีอยุธยา ทำหนังสือสัญญาทางไมตรีค้าขายต่ออิศตาโดอุนีโดดาอะเมริกะ แล้วสมเด็จพระพุทธิเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ท่านเจ้าพญาพระคลังเสนาบดีผู้ใหญ่ทำหนังสือสัญญากับเอดแมนรอเบด ขุนนางซึ่งอิศตาโดอุนีโดดาอะเมริกะ เมืองมะริกันให้เข้ามาแทนตัว ทำหนังสือสัญญาเป็นไม้ตรีรักใคร่ด้วยทำใจซื่อตรงไว้ต่อกันทั้งสองฝ่าย ไทกับชาตมะริกันจะได้ไปมาค้าขายถึงกันโดยสุจริตสืบไปชั่วฟ้าและดิน ไทกับชาตมะริกันทำหนังสือสัญญา ณ วันพุท เดือนสี่ แรมสิบห้าค่ำ ศักราชพันร้อยเก้าสิบสี่ ปีมะโรงจัตวาศก ศักราชฝรั่งพันแปดร้อยสามสิบสาม ปีเดือนมาโซร เขียนเป็นอักษรไทฉบับหนึ่ง อักษรมะริกันฉบับหนึ่ง ไทไม่รู้จักอักษรมะริกัน มะริกันไม่รู้จักอักษรไท จึงเขียนอักษรพุทเกษฉบับหนึ่ง อักษรจีนฉบับหนึ่ง ไว้เป็นพญาณเรื่องความอักษรไทอักษรมะริกันอักษรพุทเกษอักษรจีนต้องกันฝ่ายกรุงฯ ลงชื่อท่านเจ้าพญาพระคลังเสนาบดีผู้ใหญ่ ปิดตราบัวแก้วประจำชื่อ ฝ่ายมะริกันลงชื่อเอดแมนรอเบด ปิดตารูปนกรูปดาวประจำชื่อเป็นสำคัญ ให้ไว้ ณ กรุงฯ ฉบับหนึ่ง เอดแมนรอเบดเอาไปไว้ ณ เมืองมะริกันฉบับหนึ่ง ถ้าอิศตาโดอุนีโดดาอะเมริกะปิดตราเข้ามาเปลี่ยน แล้วกรุงฯ จะปิดตราพระอัยราพชเปลี่ยนให้ออกไป

ความสัญญาข้อหนึ่งว่า ไทกับฝรั่งชาตมะริกันเป็นไม้ตรีมีความราบคาบต่อกันชั่วฟ้าแลดิน

ข้อสอง ลูกค้าชาตมะริกันจะเข้ามาค้าขาย ณะ กรุง แลหัวเมืองขึ้นกับกรุง จะบันทุกสินค้าสิ่งใดนอกจากฝิ่นเป็นของต้องห้ามเข้ามาขาย และจะซื้อสินค้าที่มีอยู่ ณ กรุงฯ แลสินค้าจะมีมาแต่

หัวเมืองใดใดก็ดี เจ้าพนักงานในหลวงจะไม่ขัดขวางและตั้งราคาให้ลูกค้าชาตมะริกัน แลลูกค้ากรุงฯ ได้ซื้อขายกันเองทั้งสองฝ่ายโดยสดวก ถ้ากำปั่นลูกค้าชาตมะริกันลำใดใดจำหน่ายสินค้าและบันทุกสินค้าการทังปวงเสร็จ เจ้าพะนักงานจะได้เบิกล่องไปโดยคล่องสดวก ถ้าลูกค้าชาตมะริกันจะบันทุกเครื่องศาตราวุธเข้ามาจำหน่าย ณ กรุง ไม่ขายให้กับผู้ใดผู้หนึ่ง จะจำหน่ายให้ในหลวงให้สิ้น ถ้าในหลวงต้องการก็จะซื้อไว้ ไม่ต้องการก็ไม่ซื้อ แต่เข้าสารนั้นจะบันทุกเป็นสินค้าออกไปไม่ได้ด้วย ณ กรุงฯ ห้ามอยู่

ข้อสาม ลูกค้ามะริกันจะเข้ามาค้าขาย ณ กรุงฯ แลหัวเมืองซึ่งขึ้นกับกรุงฯ ให้ได้ซื้อขายกันโดยสดวก แต่ค่าทำเนียมสิ่งใดสิ่งหนึ่งนั้นให้ยกเสีย ให้เจ้าพะนักงานวัดปากกำปั่น ถ้ากำปั่นมีดาษฟ้าสองชั้นให้วัดหลังดาษฟ้าชั้นล่าง ถ้ามีดาษฟ้าชั้นเดียว ให้วัดหลังดาษฟ้าชั้นบน แต่ให้วัดกึ่งกลางโดยยาวกำปั่น ชาตมะริกันจะเสียค่าทำเนียมให้เหมือนปากกำปั่นที่มีสินค้าวาละพันเจดร้อยบาท ที่ไม่มีสินค้ามีแต่เงินเข้ามาซื้อสินค้าวาละพันห้าร้อยบาท ด้วยไม้วาที่กรุงฯ ยาวเจ็ดสิบแปดนิ้วมะริกัน นิ้วไทเก้าสิบหกนิ้ว แลลูกค้าชาตมะริกันไม่ต้องเสียค่าทำเนียม เรือลำเลียงแลค่าทำเนียมอื่นอื่น นอกจากค่าปากกำปั่นอีกเลย ถ้ากำปั่นชาตมะริกันจะเกิดเหตุการในกลางชะเล เสากระโดงเพลาใบหักแลขัดสนด้วยสะเบียงอาหาร จะแวะเข้ามาเปลี่ยนเสากระโดงเพลาใบแลซื้อของกินในกรุงฯ ก็ดี ชาตมะริกันจะทอดกำปั่นอยู่นอกปากน้ำ แต่ถ้าจะเข้ามาสืบสินค้าก็ดี อย่าให้เรียกค่าทำเนียมกับชาตมะริกัน

ข้อสี่ ถ้านานไปเบื้องหน้า ค่าทำเนียมสลุบกำปั่นจะลดให้

ประเทศใด ภาษาใด น้อยจากค่าทำเนียมซึ่งสัญญาไว้นี้ กรุงฯ จะลดค่าทำเนียมให้ชาตมะริกันตามประเทศนั้น

ข้อห้า สลุบกำปั่นชาตมะริกันจะเป็นเหตุอันตรายสิ่งใดในท้องชะเลในแขวงกรุงฯ แลแขวงหัวเมืองขึ้นกับกรุงฯ จะมีคนและสิ่งของรอดจากอันตรายมากน้อยเท่าใด ให้ช่วยทำณุบำรุงเลี้ยงดูเอาใจใส่ให้ที่อยู่ อย่าให้ขัดสนได้ กว่าจะได้กลับไปบ้านเมือง และเงินซึ่งกรุงฯ ได้เสียเป็นค่ากินใช้สอยไปมากน้อยเท่าใด อิศตาโดอุนีโดดาอะเมริกะเมืองมะริกันจะใช้ให้

ข้อหก ชาตมะริกันจะเข้ามาค้าขาย ณ กรุงฯ จะเป็นนี่สินอยู่ที่กรุงฯ มากน้อยเท่าใด ลูกค้าที่กรุงฯ จะเป็นนี่สินชาตมะริกันมากน้อยเท่าใด คนซึ่งเป็นลูกนี่มีสิ่งของมากน้อยเท่าใดจะต้องซื้อขายใช้นี่ให้กับเจ้านี่กว่าจะสิ้นของที่มี ถ้าสิ้นของที่มีแล้วยังไม่ครบเงินที่ค้าง อย่าให้เอานี่ที่เป็นค่าใช้สอยจำจองเมี่ยนตีเร่งเอาเงิน ให้ปล่อยลูกนี่ไปตามใจ

ข้อเจด ลูกค้าชาตมะริกันเข้ามาค้าขาย ณ กรุงฯ และหัวเมืองขึ้นกับกรุงฯ ถ้าจะเช่าที่ขึ้นอยู่จะให้เช่าที่ตึกหลวงอยู่ ชาตมะริกันจะเสียค่าเช่าให้ตามทำเนียม ถ้าจะขนสินค้าขึ้นค้าขาย เจ้าพะนักงานต้องตรวจดูสิ่งของ อย่าให้เจ้าพะนักงานเรียกเอาภาษีรจังกอบ

ข้อแปด สลุบกำปั่นชาตมะริกันจะเข้ามาที่ประเทศใดใดพบปะโจรผู้ร้ายสลัดสัตรูที่แห่งใด คนร้ายจะทำร้ายแก่ชาตมะริกันคนแลของจะตกเข้ามา ณ กรุงฯ แลหัวเมืองขึ้นกับกรุงฯ กรุงฯ จะช่วยชำระให้คืนกลับไป

ข้อเก้า ชาตมะริกันจะเข้ามาค้าขาย ณ กรุงฯ จะทำตามกฎหมายหย่างทำเนียมกรุงฯ ทุกสิ่ง

ข้อสิบ นานไปเบื้องหน้าฝรั่งชาตใดภาษาใดนอกจากพุทเกษจะขอเข้ามาตั้งกงสุล ณ กรุงฯ โปรดให้ตั้ง ชาตมะริกันจะตั้งกงสุลตามฝรั่งชาตซึ่งโปรดนั้น"

เอ็ดมันด์ โรเบิรตสเดินทางออกจากประเทศไทยไปเมื่อวันที่ 6 เมษายน พ.ศ. 2376 และสามปีต่อมาก็เดินทางเข้ามายังประเทศไทยอีก เพื่อมาทำการแลกสัตยาบันสัญญาที่ได้ลงนามไว้นั้น โรเบิรตสออกเดินทางจากกรุงนิวยอร์คเมื่อวันที่ 23 เมษายน 2378 โดยเรือลำเก่า คือ เรือพีค็อก แต่มีผู้บังคับการคนใหม่ ชื่อ กัปตันเอ็ดมันด์ พีเด็นเนดี โรเบิรตสมาถึงกรุงเทพฯ ในวันที่ 6 เมษายน พ.ศ. 2379 โรเบิรตสได้เล่าถึงการรับรองอันมโหฬารนับตั้งแต่ปากน้ำเจ้าพระยาจนกระทั่งวาระสุดท้ายแห่งพิธีการแลกสัตยาบันไว้อย่างละเอียดในรายงานซึ่งเขาเสนอต่อกระทรวงการต่างประเทศอเมริกัน ภายใต้หัวข้อภาษาอังกฤษดังนี้ คือ "Records of a Mission undertaken by order of the Department of State of the United States with the Kingdoms of Cochin China, Siam and Muscat" นอกจากนั้น โรเบิรตสยังได้เขียนหนังสือเกี่ยวกับการเดินทางเป็นทูตมาครั้งนี้ขึ้นเล่มหนึ่งให้ชื่อว่า Embassy to the Eastern Courts of Cochin China, Siam and Muscat. หากท่านผู้อ่านผู้ใดสนใจอยากทราบเรื่องราวโดยละเอียดแล้ว โปรดหาหนังสือที่กล่าวมานี้อ่านต่อไป

เมื่อได้ประกอบพิธีการแลกสัตยาบันแล้ว โรเบิรตสก็ออกเดินทางจากประเทศไทยไปเมื่อวันที่ 16 เมษายน เมื่อเรือถึงเมืองหมาเก๊า โรเบิรตสล้มเจ็บลงและได้ถึงแก่กรรมที่นั่น เมื่อวันที่ 12 มิถุนายน พ.ศ. 2379 กัปตันเด็นเนดีได้จัดการฝังศพโรเบิรตส ณ เมืองหมาเก๊า แล้วเดินทางต่อไป นำเอาสัญญาที่ได้ทำไว้กับรัฐบาลไทยและเครื่องบรรณาการต่างๆ กลับไปยังสหรัฐอเมริกา เรื่องราวของเอ็ดมันด์ โรเบิรตสทูตอเมริกันคนแรกที่ประเดิมการสัมพันธ์ระหว่างไทยกับอเมริกาก็ยุติลงเพียงเท่านี้.

ความประณีตงดงามแห่งรูปลักษณ์ สีสรร และรส
ที่ผสมผสานกันอย่างกลมก
แสดงถึงสุนทรียภาพ และความมีอารยธรรมอันสูงส่งของคน
สืบทอดเป็นมรดกประดับแผ่น
คงความภาคภูมิไว้ตราบ

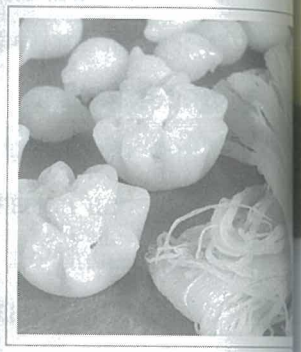

ไทย ขนมไทย ขนมไทย ขนมไทย ขนมไทย ขนมไทย ขนมไทย ขนมไทย ขนมไทย ขนมไทย ขนมไทย ขนมไทย ขนมไทย ขนมไทย ขนมไทย ขนมไทย ขนมไทย ขนมไทย ขนมไทย

ขนมอาลัว

ขนมทองเอก

ขนมจ่ามงกุฎ

ขนมเสน่ห์จันทร์

ขนมข้าวเม่าบด

ขนมข้าวตอก

ขนมกลีบลำดวน

ขนมข้าวตู

ขนมถั่วกวน

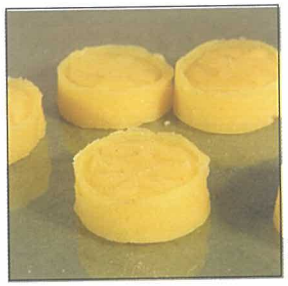

ขนมทองหยิบ
ทองหยอด
ฝอยทอง

●เกษตร: วิวัฒน์ อิงคะประดิษฐ์
กองปฐพีวิทยา กรมวิชาการเกษตร

กระสัง

ผักพื้นบ้านที่น่ารับประทาน

กระสัง หรือ พริกไทยใบใส มีชื่อเป็นภาษาอังกฤษว่า pellucoid-leaved Pepper มีชื่อทางวิทยาศาสตร์ว่า *Peperomia pellucida* อยู่ในวง Peperomiaceae

ผักกระสังที่เรารู้จักตั้งแต่เริ่มเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ ที่ท่านอาจารย์สอนว่าต้นไม้สามารถใช้รากลำเลียงอาหารและน้ำไปยังส่วนต่างๆ ของลำต้นได้ แล้วให้เด็กนักเรียนไปถอนต้นกระสังมาอย่างระมัดระวังไม่ให้รากบอบช้ำและขาดหายไป หยดน้ำหมึกลงไปในแก้วน้ำ แล้วนำต้นกระสังจุ่มลงไป ทิ้งเอาไว้ประมาณ 1 ชั่วโมงก็จะเห็นต้นกระสังที่ต้นใสมีแนวสีฟ้าที่ลำต้น ทำให้เข้าใจถึงการดูดใช้น้ำและธาตุอาหารของพืช ไม่เคยนึกมาก่อนเลยว่าจะเป็นต้นไม้กินได้และมีรสชาติพิเศษ คือเผ็ดนิดๆ ซ่าลิ้น เพราะความเผ็ดจากเมล็ดที่เกาะกันเป็นช่อเหมือนเมล็ดพริกไทย ต่างกันที่มีขนาดเล็กกว่า ประกอบกับเป็นต้นไม้อวบน้ำ มีน้ำเป็นส่วนประกอบเป็นจำนวนมาก จึงไม่เผ็ดมาก

จากการวิเคราะห์ของสถาบันวิจัยโภชนาการ มหาวิทยาลัยมหิดล พบว่า ในกระสัง 1 ขีด หรือ 100 กรัม จะมีเบต้า-แคโรทีนประมาณ 285 ไมโครกรัม เทียบเท่าเรตินัล เป็นเบต้า-แคโรทีนแท้ๆ สดๆ ซึ่งไม่มีที่อื่นนอกจากในผักสด เบต้า-แคโรทีนนี้สามารถช่วยป้องกันการเกิดมะเร็งและโรคหัวใจ.

ภูมิปัญญาท้องถิ่น

สูตรการทำสารสกัดสมุนไพรเพื่อป้องกัน กำจัดโรค และแมลง

ศัตรูพืช เพื่อเป็นทางเลือกหนึ่งของพี่น้องเกษตร นอกจากการใช้สารเคมี

1. **เพลี้ยไฟ**

   ชนิดสมุนไพรก็มี สะเดา, ยาสูบ, ยาฉุน, สาบเสือ, ตะไคร้หอม/แกง, ใบดาวเรือง, กระเทียม, ข่า, พริก, และ ดีปลี

2. **แมลงหวี่ขาว**

   กระเทียม, พริก, มะกรูด, คื่นช่าย, ตะไคร้หอม/แกง และ สบู่ต้น

3. **หมัดกระโดด**

   ทางใบ มี ตะไคร้หอม/แกง, ขิง, ข่า, พริก, ใบน้อยหน่า และ หางไหล

   ทางดิน มี สะเดา, เมล็ดน้อยหน่า, ตะไคร้หอม/แกง, และ ยาฉุน

---

* นันทณรงค์ฟาร์ม มวกเหล็ก จ.สระบุรี ผู้ฟังรายการวิทยุสราญรมย์

4. **เพลี้ยอ่อน**

สะเดา, ยาสูบ, ยี่หร่า, หางไหล, และ เหล้าขาว+หัวน้ำส้มสายชู

5. **เพลี้ยแป้ง**

ยาสูบ, ยาฉุน, สะเดา, บอระเพ็ด, ตะไคร้หอม/แกง, สาบเสือ และ กระเทียม + ไวท์ออยหรือน้ำมันก๊าด (จะเป็นตัวช่วยดูดซึมเข้าไปในแป้งของตัวเพลี้ย)

โรคพืช

1. **โรครากเน่าโคนเน่า**

เปลือกมะม่วงหิมพานต์, เทียนหยด และ รากหม่อน

2. **ผลเน่า**

ต้นกระดูกไก่, ว่านน้ำ, ตะไคร้หอม, กระเพรา, โหระพา และ ใบยูคาลิปตัส

3. **ไส้เดือนฝอย**

สะเดา, ละหุ่ง, ใบยูคาลิปตัส, สาบเสือ, แขยง, เสี่ยน, ประทัดจีน, ใบดาวเรือง และ ตะไคร้หอม

4. **โรคเน่าคอดิน**

ใบมะรุมแห้ง, กระเทียม, ผิวมะกรูด และ รากหม่อน

5. **โรคเหี่ยวเน่า**

เปลือกเงาะ, คื่นช่าย และ ใบมะรุมแห้ง

6. **โรคใบจุด**

ว่านน้ำ, ใบกระดูกไก่, ลูกประคำดีควาย และ เปลือกมะม่วงหิมพานต์

วิธีทำ

นำสมุนไพรมา 1. กิโลกรัม (ถ้าหาไม่ได้ทั้งหมดไม่เป็นไร อย่างน้อยมีสัก 3 ชนิดก็ใช้ได้แล้ว ถ้ามากชนิดก็ยิ่งดี) บดให้ละเอียด หมักด้วยน้ำ 20 ลิตร นาน 24 ชั่วโมง จะได้เป็นหัวเชื้อ

อัตราที่ใช้

น้ำหัวเชื้อหมักสมุนไพร 20-30 ซีซี.ต่อน้ำ 20 ลิตร ฉีดพ่นทุก 3-5 วัน

สารสกัดสมุนไพรจะไม่ทนแดด ควรฉีดพ่นให้โชกและทั่วทรงพุ่ม สารสกัดสมุนไพรอยู่ไม่คงทน ต้องฉีดพ่นบ่อยๆ ทุก 3-5 วันต่อครั้ง ควรผสมสารจับใบเข้าไปด้วย (น้ำยาล้างจานสัก 1-2 ช้อนต่อน้ำ 20 ลิตร) เราควรใช้สารสกัดสมุนไพรป้องกันศัตรูพืชก่อน ก่อนที่มันจะเกิดตัวหนอนเข้าทำลายพืชของเรา อย่ารอให้ศัตรูพืชระบาดก่อนแล้วจึงใช้ จะไม่ได้ผล ถ้าใบพืชผักของเราถูกหนอนกัดกินจนแหว่งแล้ว ไม่มีสารเคมีอะไรในโลกนี้ที่ฉีดพ่นแล้วใบจะกลับคืนสภาพเหมือนเดิมได้ นอกจากเราจะรักษาใบใหม่ที่เกิดมาไม่ให้โดนทำลาย.

'เอเปก 2003'

ใกล้เข้ามาทุกขณะแล้ว สำหรับการทำหน้าที่เป็นเจ้าภาพในการจัด **'การประชุมความร่วมมือทางเศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก ปี 2546'** หรือเรียกสั้นๆ ว่า **'เอเปก 2003'** ของประเทศไทย ซึ่งจะมีการประชุมเอเปกในระดับสำคัญๆ เกิดขึ้นทั่วทุกภาคของประเทศ ตลอดทั้งปี

ความเคลื่อนไหวที่สังเกตได้ในขณะนี้ จึงเป็นภาพที่รัฐบาลไทยเตรียมความพร้อมในการจัดการประชุมเอเปก 2003 อย่างเข้มข้นและพิถีพิถันในทุกระดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจังหวัดสำคัญๆ ที่จะมีส่วนร่วมในการเผยแพร่ภาพลักษณ์ของประเทศ อันได้แก่ เชียงใหม่ เชียงราย ขอนแก่น ภูเก็ต และกรุงเทพฯ เพื่อให้การประชุมที่จะเกิดขึ้นเป็นไปอย่างสง่างาม เรียบร้อย สมเกียรติและศักดิ์ศรี...

ความหมายและหัวใจของเอเปก

เอเปก (APEC) เป็นคำย่อมาจาก Asia-Pacific Economic Cooperation หรือความร่วมมือทางเศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก ก่อตั้งขึ้นจากการประชุมระดับรัฐมนตรีของประเทศในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก เมื่อเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2532 ณ กรุงแคนเบอร์รา ประเทศออสเตรเลีย

หัวใจของเอเปกคือ การส่งเสริมระบบการค้าพหุภาคีและสนับสนุนหลักการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจแบบเปิด (open regionalism) ซึ่งมีลักษณะเฉพาะ คือ การให้สิทธิประโยชน์ที่สมาชิกเอเปกให้แก่กันและมีผลต่อผู้ที่มิได้เป็นสมาชิกเอเปกด้วย

การดำเนินการของเอเปกจะยึดหลัก 'ฉันทามติ' ร่วมกันของสมาชิกเอเปก ความสมัครใจของสมาชิก และผลประโยชน์ร่วมกันโดยคำนึงถึงความแตกต่างของระบบเศรษฐกิจและสังคมและระดับการพัฒนาของสมาชิก

ปัจจุบัน เอเปกมีสมาชิก 21 เศรษฐกิจ ได้แก่ ออสเตรเลีย บรูไนดารุสซาลาม แคนาดา ชิลี จีน ฮ่องกง อินโดนีเซีย ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ มาเลเซีย เม็กซิโก นิวซีแลนด์ ปาปัวนิวกินี เปรู ฟิลิปปินส์ รัสเซีย สิงคโปร์ จีนไทเป สหรัฐอเมริกา ไทย และ เวียดนาม

สำหรับหัวข้อหลักที่จะเป็นแนวทางการประชุมเอเปกในประเทศไทย
คือ โลกแห่งความแตกต่าง : หุ้นส่วนเพื่ออนาคต
(A World of Differences : Partnership for the Future)
ซึ่งมีความหมายว่า ในโลกของความแตกต่างไม่ว่าในด้านสังคม
เศรษฐกิจ หรือ วัฒนธรรม ประเทศสมาชิกเอเปก
ซึ่งมีความแตกต่างกันในด้านต่างๆ รวมทั้งระดับการพัฒนา
จะร่วมมือหรือเป็นหุ้นส่วนกัน ในวิธีต่างๆ เพื่อให้ได้รับประโยชน์สูงสุด

ที่สำคัญ จะต้องให้เกิดความประทับใจแขกต่างประเทศที่เดินทางมาร่วมประชุม หรือมาปฏิบัติงานให้มากที่สุด!!

อย่างไรก็ดี สถานที่และบรรยากาศอาจไม่ได้เป็นเครื่องประกันถึงความราบรื่นของการจัดการประชุมสำคัญระดับโลก ซึ่งรวมผู้นำของประเทศมหาอำนาจ อาทิ สหรัฐฯ จีน รัสเซียและญี่ปุ่น หากไม่มีความพร้อมในด้านการบริการ สิ่งอำนวยความสะดวก และการบริหารจัดการแบบมืออาชีพ เพื่อรับมือกับความกดดันด้านการรักษาความปลอดภัยในระดับสูงสุด และความคาดหวังของคณะผู้แทนสมาชิกเอเปกที่เข้าร่วมการประชุมที่จะได้รับการบริการที่ฉับไว และอุปกรณ์เครื่องมือในการปฏิบัติงานที่ทันสมัย รวมทั้งการเข้าถึงแหล่งข่าวสารข้อมูลของการประชุมในลักษณะ one stop service ของผู้สื่อข่าวต่างประเทศจำนวนหลายพันคนที่ต้องการนำเสนอข่าวการประชุมออกไปทั่วโลกอย่างฉับพลันทันที

การประชุมระดับผู้นำเศรษฐกิจเอเปกได้จัดขึ้นเป็นครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2536 ที่ประเทศสหรัฐอเมริกา และครั้งล่าสุดเมื่อปี พ.ศ.

2545 ซึ่งเป็นครั้งที่ 10 จัดขึ้นที่ประเทศเม็กซิโก สำหรับในปี พ.ศ. 2546 ประเทศไทยได้รับเกียรติให้เป็นเจ้าภาพจัดการประชุมเอเปก 2003 โดยก่อนหน้านี้ ในที่ประชุมผู้นำเอเปกครั้งที่ 10 ณ เมืองลอส คาบอส ประเทศเม็กซิโก พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ได้แถลงถึงความพร้อมของประเทศไทย ในการเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมประมาณ 25 ครั้ง ตามจังหวัดต่างๆ ทั่วทุกภูมิภาคของประเทศ จนถึงการประชุมสุดยอดของผู้นำเอเปก ครั้งที่ 11 ระหว่างวันที่ 20-21 ตุลาคม 2546 ที่กรุงเทพฯ ว่า หัวข้อหลักที่จะเป็นแนวทางสำหรับการประชุมเอเปกในประเทศไทย คือ **โลกแห่งความแตกต่าง : หุ้นส่วนเพื่ออนาคต** (A World of Differences : Partnership for the Future) ซึ่งมีความหมายว่า *ในโลกของความแตกต่างไม่ว่าในด้านสังคม เศรษฐกิจ หรือ วัฒนธรรม ประเทศสมาชิกเอเปก ซึ่งมีความแตกต่างกันในด้านต่างๆ รวมทั้งระดับการพัฒนา จะร่วมมือหรือเป็นหุ้นส่วนกันในวิธีต่างๆ เพื่อให้ได้รับประโยชน์สูงสุด*

ต่อจากนั้นได้มีการฉายวิดีทัศน์เกี่ยวกับประเทศไทยว่า ***เป็นประเทศที่มีความเป็นประชาธิปไตย ไม่มีความรุนแรง ทุกฝ่ายสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติ***มีการแสดงถึงวัฒนธรรมที่งดงามของภาคต่างๆ ในแต่ละจังหวัด ได้แก่ กรุงเทพฯ เชียงใหม่ เชียงราย ขอนแก่น และภูเก็ต ซึ่งจะเป็นสถานที่ในการจัดการประชุมเอเปก ทั้งในระดับผู้นำ ระดับรัฐมนตรี และระดับเจ้าหน้าที่อาวุโส ผสมผสานกับความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ และศักยภาพของการเป็นศูนย์กลางการผลิต การคมนาคม ขนส่ง ฯลฯ ของประเทศไทย ขณะเดียวกันได้เน้นถึงแนวทางและประเด็นที่ไทยให้ความสำคัญ และจะ

นำเข้าที่ประชุมครั้งต่อไป อาทิ การสร้างสังคมความรู้ ส่งเสริมความมั่นคงของมนุษย์ ปฏิรูประบบการเงิน เน้นการเติบโตด้วยการสร้างความเข้มแข็งให้แก่วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม วิสาหกิจขนาดจิ๋ว ซึ่งจะ*เป็นการเชื่อมโยงนโยบายวิสาหกิจแห่งชาติฉบับแรกของรัฐบาลไทยให้ไปสู่ภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิกโดยตรง*

นอกจากนี้ไทยยังได้ผลักดันให้ผู้นำเอเปกยอมรับในปฏิญญาผู้นำเอเปก ซึ่งบรรจุข้อเสนอของไทยในการที่จะให้มีการหารือระดับนโยบายเพื่อจัดทำ **"พันธบัตรภูมิภาค"** ในกรอบของรัฐมนตรีคลังเอเปก ซึ่งจะเกี่ยวโยงกับการจัดตั้ง **Asia Bond ในกรอบของความร่วมมือเอเชีย-ACD** โดยฝ่ายไทยได้ใช้เวทีเอเปกที่ลอส คาบอส และการหารือทวิภาคีกับประเทศสมาชิกเอเปกในการส่งเสริมความเข้าใจในเรื่อง ACD และเชื่อมโยงให้เห็นว่า ACD และเอเปกสนับสนุนซึ่งกันและกัน

หากจะเปรียบเทียบกับการประชุมที่ "ลอส คาบอส" ซึ่งประเทศเม็กซิโกเป็นเจ้าภาพที่เพิ่งเสร็จสิ้นลงไป ประเทศไทยคงไม่มีความหนักใจในการจัดการประชุมเอเปกในปีนี้ แต่หากมองลึกลงไปถึงเมื่อปี 2544 ซึ่งประเทศจีนเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมผู้นำเอเปก เราคงไม่สามารถใช้ "ไฮเทค" แบบจีนได้ เพราะต้องใช้เงินจำนวนมหาศาล ดังนั้นไทยคงต้องเตรียมการจัดการประชุมแบบที่ไทยเราถนัด คือ การใช้ **"ไฮ ทัช"** (high touch) ***โดยการจัดการประชุมให้มีความประทับใจแขกต่างประเทศผู้มาเยือนด้วยการใช้ศิลปวัฒนธรรมที่งดงาม การบริการที่จริงใจ และการต้อนรับด้วยอัธยาศัยไมตรีที่เป็นเลิศ***

พร้อมกันนั้น เพื่อให้การประชุมผู้นำเอเปก 2003 เป็นไปอย่างสง่างาม สมเกียรติ รัฐบาลไทยได้ปรับปรุงตึกไทยคู่ฟ้า และตึกสันติไมตรีในบริเวณทำเนียบรัฐบาล รวมทั้งให้งบประมาณเพิ่มเติมในการปรับปรุงอาคารราชนาวิกสภา เพื่อให้เป็นสถานที่จัดเลี้ยง 'กาลาดินเนอร์' และชมการแสดงเห่เรือ และหลังจากนั้นก็สามารถนำไปใช้ในกิจการของกองทัพเรือต่อไป

การเป็นเจ้าภาพการประชุมเอเปก 2003 ของไทย เริ่มตั้งแต่การประชุมคณะทำงานด้านวิชาการของรัฐมนตรีคลังเอเปก ครั้งที่ 15 ในเดือนธันวาคม 2545 ที่จังหวัดเชียงใหม่ และจะมีการประชุมต่างๆ เรื่อยไป ได้แก่ การประชุมระดับเจ้าหน้าที่อาวุโส ครั้งที่ 1 ระหว่างวันที่ 12-21 กุมภาพันธ์ 2546 ที่จังหวัดเชียงราย ครั้งที่ 2 ระหว่างวันที่ 21-30 พฤษภาคม 2546 ที่จังหวัดขอนแก่น ครั้งที่ 3 ระหว่างวันที่ 14-23 สิงหาคม 2546 ที่จังหวัดภูเก็ต และการประชุมระดับรัฐมนตรีเอเปกครั้งที่ 15 ระหว่างวันที่ 17-18 ตุลาคม 2546 จนถึงการประชุมระดับผู้นำเศรษฐกิจเอเปก ครั้งที่ 11 ที่กรุงเทพฯ ระหว่างวันที่ 20-21 ตุลาคม 2546

ผู้สนใจติดตามข้อมูลข่าวสาร รวมถึงกำหนดการประชุมและกิจกรรมต่างๆ ของเอเปก 2003 สามารถเปิดดูได้ที่เว็บไซต์ www.apec2003.org เพื่อการเตรียมความพร้อมในการเข้ามามีส่วนร่วมในการต้อนรับแขกบ้านแขกเมืองระดับผู้นำโลกด้วยอัธยาศัยไมตรี...

และรอยยิ้มแบบไทยๆ ที่เลื่องลือไปทั่วโลก.

จาก เดลินิวส์ 8 มกราคม 2546

แร่ธาตุสังกะสี

แร่ธาตุสังกะสีเป็นแร่ธาตุปริมาณน้อย (Trace Mineral) ที่รู้จักกันครั้งแรกในปี ค.ศ. 1509 จนกระทั่งในปี ค.ศ. 1956 นักวิจัยจึงพิสูจน์ได้ว่าการขาดแร่ธาตุชนิดนี้ในคนอาจจะเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดความผิดปกติกับระบบการทำงานต่างๆ ของร่างกาย

แร่ธาตุสังกะสี เป็น Trace Mineral ที่มีอยู่ในร่างกายของคนเราในจำนวนมากที่สุดรองจากแร่ธาตุเหล็ก และมีอยู่ในเนื้อเยื่อเกือบทุกชนิด รวมทั้งเป็นส่วนประกอบของเอนไซม์ หรือสารช่วยย่อยมากกว่า 80 ชนิดขึ้นไปที่เกี่ยวข้องกับการย่อยและเผาผลาญอาหารในร่างกาย โดยเฉพาะ Carbonic Anhydrase ซึ่งจำเป็นสำหรับการซ่อมแซมเนื้อเยื่อ

แร่ธาตุสังกะสีมีมากในอาหารจำพวกหอยนางรม ปลาเฮอร์ริ่ง หอย (Clams) และมีมากในเนื้อสัตว์จำพวก เนื้อวัว เนื้อไก่

ตับวัว เครื่องในสัตว์ และเนยแข็ง แร่ธาตุสังกะสีมีปริมาณน้อยในพืช โดยมีมากในจมูกข้าวสาลี รำข้าวสาลี เมล็ดฟักทอง แครอท ถั่ว ตัวอย่างเช่น หอยนางรม 6 ตัวใหญ่ของไทยหนัก 50 กรัม มีแร่ธาตุสังกะสี 125 มก. มีแคลอรี่ 60 กิโลแคลอรี่ นั่นคือหอยนางรม 1 ตัว จะมีปริมาณแร่ธาตุสังกะสี 25 มก. แต่แน่นอนในการรับประทานหอยนางรมเพื่อให้ได้แร่ธาตุสังกะสีอย่างพอเพียงย่อมหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะได้รับโคเลสเตอรอลซึ่งมีมากในหอยนางรมเข้าไปในปริมาณสูงด้วย

กระบวนการดูดซึมของแร่ธาตุสังกะสี จะเกิดเต็มที่บริเวณลำไส้เล็กส่วนบน โดยร่างกายจะดูดซึมแร่ธาตุสังกะสีตามจำนวนที่ต้องการ ส่วนที่เกินความต้องการจะถูกขับออกไป

อย่างไรก็ตาม แคลเซียมและแร่ธาตุเหล็กจะรบกวนการดูดซึมของแร่ธาตุสังกะสี เพราะมีการรบกวนทางประจุไฟฟ้าจากแคลเซียมและเหล็ก ดังนั้นจึงไม่ควรรับประทานพร้อมกัน แร่ธาตุสังกะสีมีอยู่ในรูปของ Zinc Sulfate, Zinc Acetale, Zinc gluconate, Zinc amino acid chelate etc.

เป็นที่ยอมรับกันว่าแร่ธาตุสังกะสีในรูปของ Amino acid chelate ช่วยการดูดซึมสังกะสีได้ดีที่สุด โดยที่ไม่รบกวนการดูดซึมแร่ธาตุอื่นๆ ด้วย เพราะในรูปอะมิโนแอซิดคีเลทนี้ แร่ธาตุสังกะสีถูกห่อหุ้มด้วยกรดอะมิโน ซึ่งเป็นส่วนประกอบของโปรตีน ทำให้ถูกดูดซึมแบบอาหารพวกโปรตีน ไม่ทำให้ระคายกระเพาะลำไส้เหมือนรูปเกลืออื่นๆ

บทบาทของแร่ธาตุสังกะสี

- มีส่วนช่วยทำให้สิวอักเสบหายเร็วขึ้น และผิวสวยเนียนหลังจากหาย
- มีส่วนช่วยในการติดกันของเนื้อเยื่อ การได้รับปริมาณแร่ธาตุสังกะสีในปริมาณที่พอเพียงจะช่วยสมานแผล นำมาประยุกต์ใช้หลังการผ่าตัด
- ช่วยในกลุ่มคนเบื่ออาหาร ทำให้การรับรู้กลิ่นและรสชาติเป็นปกติ
- พบว่าการรับประทานแร่ธาตุสังกะสีในปริมาณที่เหมาะสมต่อความต้องการของร่างกาย อาจช่วยป้องกันภาวะต่อมลูกหมากโตในชายวัยกลางคน
- มีการศึกษาวิจัยบางรายพบว่า แร่ธาตุสังกะสีอาจช่วยปกป้องตับจากพิษของสารทำละลายอินทรีย์ในโรงงานอุตสาหกรรมบางชนิด เช่น carbon tetrachloride และขัดขวางการดูดซึมโลหะหนัก เช่น ตะกั่ว แคดเมียม ที่ปนเปื้อนมากับน้ำดื่ม ควันบุหรี่ ควันไอเสียจากยานพาหนะ ควันจากโรงงานอุตสาหกรรม
- แร่ธาตุสังกะสีช่วยกระตุ้นการสร้างฮอร์โมนเพศชาย (Testosterone) จึงมีส่วนเพิ่มสมรรถนะ และความต้องการทางเพศในผู้ชาย ปรับการทำงานของระบบสืบพันธุ์ให้สมดุลย์
- แร่ธาตุสังกะสีมีส่วนทำให้ผมหนา และช่วยลดอาการผมร่วงจากการขาดแร่ธาตุสังกะสี โดยใช้ร่วมกับน้ำมันดอกอีฟนิ่งพริมโรส เซลีเนียม และวิตามินอี
- แร่ธาตุสังกะสีมีคุณสมบัติเป็นสารต่อต้านปฏิกิริยา

ออกซิแดนซ์ภูมิคุ้มกันของร่างกายนำมาประยุกต์ใช้ในการรักษาหวัดร่วมกับวิตามินซี

- มีส่วนช่วยลดการเสื่อมของจอรับภาพในตาของผู้สูงอายุ (degenerative maculopathy)
- แร่ธาตุสังกะสีมีส่วนช่วยการทำงานของวิตามินเอจึงอาจช่วยเพิ่มการมองเห็นเวลากลางคืนให้ดีขึ้น
- แร่ธาตุสังกะสีเมื่อทำงานร่วมกับวิตามินเอ จะมีส่วนช่วยเสริมความคงทนของเยื่อเมือก และซ่อมแซมเซลล์เยื่อบุผิวต่างๆ จึงมีประโยชน์ในการช่วยเสริมการดูแลแผลในช่องปาก และกระเพาะอาหาร
- สตรีตั้งครรภ์ถ้าได้รับแร่ธาตุสังกะสีในปริมาณที่เหมาะสมพอเพียงตั้งแต่ในช่วงเดือนที่ 5 ของการตั้งครรภ์และในช่วงให้นมบุตร จะคลอดทารกที่สมบูรณ์ เลี้ยงง่าย โดยที่สังกะสีที่ได้จากน้ำนมมารดาจะดูดซึมดีกว่า
- แร่ธาตุสังกะสีมีส่วนช่วยในกระบวนการสังเคราะห์โปรตีน DNA ซึ่งเป็นสารสืบทอดพันธุกรรมของมนุษย์ และจำเป็นต่อกระบวนการสังเคราะห์ต่างๆ จึงมีผลต่อการเจริญเติบโตและการซ่อมแซมส่วนที่สึกหรอในทุกเพศทุกวัย
- เสริมให้เล็บแข็งแรงและยาวสม่ำเสมอ
- แร่ธาตุสังกะสีมีส่วนในกระบวนการสร้างตัวอสุจิที่สมบูรณ์ จึงมีส่วนในการช่วยแก้ปัญหาการมีบุตรยากที่เกิดจากฝ่ายชายบางชนิดได้
- ช่วยเสริมการดูดซึมและทำงานของวิตามินหลายชนิด โดยเฉพาะวิตามินบีรวม

ภาวะการขาดแร่ธาตุสังกะสี

ภาวะการขาดแร่ธาตุสังกะสีสังเกตได้จากการเริ่มมีจุดขาวขึ้นตามเล็บมือ เล็บเปราะ และหักง่าย ผมหงอกก่อนวัย ผมร่วง แผลหายช้า ตลอดจนผิวหนังมีรอยช่วน หรือเป็นผื่นคัน อาการเหล่านี้เป็นสัญญาณเตือนของการขาดแร่ธาตุนี้

นอกจากนี้ผู้ที่มีอาการเครียดง่าย อ่อนเพลีย เบื่ออาหาร การรับรสและกลิ่นไม่ดี การเจริญเติบโตช้าในเด็ก การมีบุตรยากบางสาเหตุ รวมทั้งการที่สมรรถภาพทางเพศลดลงก่อนวัยอันควรของเพศชาย ล้วนเป็นอาการที่แสดงว่าปริมาณแร่ธาตุสังกะสีในร่างกายต่ำกว่าปกติ

จำเป็นหรือที่ต้องเสริมแร่ธาตุสังกะสี

สังกะสีเป็นแร่ธาตุที่มีมากในอาหารจำพวกเนื้อสัตว์ อาหารจากพืชปริมาณของแร่ธาตุสังกะสีมีไม่มากพอ ค่าเฉลี่ยของปริมาณอาหารส่วนใหญ่ที่ได้จากเนื้อสัตว์ ซึ่งทำให้ได้รับสังกะสีเพียงพอจะคิดเป็นพลังงานถึง 2,400-2,500 กิโลแคลอรี่ ซึ่งถ้าไม่มีการออกกำลังกายที่เหมาะสมและเพียงพอแล้ว อาจทำให้เกิดภาวะอ้วนได้ ปกติผู้ชายในวัย 35 ปีขึ้นไป ต้องการพลังงานใน 1 วันประมาณ 2,400 กิโลแคลอรี่ ขณะที่ผู้หญิงวัย 35 ปีขึ้นไปต้องการเพียง 1,900 กิโลแคลอรี่ ถ้ามีครรภ์จะต้องการพลังงานเพิ่มอีก 120 กิโลแคลอรี่ และมารดาช่วงให้นมบุตรต้องการพลังงานเพิ่ม 240 กิโลแคลอรี่

ผู้ที่นิยมรับประทานอาหารจำพวกแป้งแปลงรูป เช่น มักกะโรนี สปาเก็ตตี้ ซึ่งมีสารไฟเตท จะไปจับแร่ธาตุสังกะสีไว้ไม่ให้

ดูดซึม การเสริมแคลเซียมและเหล็กในระหว่างมีครรภ์ ทำให้ลดการดูดซึมแร่ธาตุสังกะสีจากอาหาร เพราะมีการรบกวนทางประจุไฟฟ้าจากแคลเซียมและเหล็ก ผู้ที่รับประทานอาหารเจจะได้รับแร่ธาตุสังกะสีจากธรรมชาติน้อยกว่าปกติ ผู้ป่วยเบาหวาน ผู้สูงอายุ มารดาหลังคลอด ช่วงให้นมบุตรต้องการปริมาณแร่ธาตุสังกะสีเพิ่ม นอกจากนี้การเกษตรสมัยใหม่ที่ทำให้ธาตุสังกะสีในดินลดลงเป็นสาเหตุสำคัญที่อาจทำให้ได้รับสังกะสีจากอาหารไม่เพียงพอ ถ้าไม่มีพฤติกรรมในการบริโภคที่ถูกต้อง และรับประทานอาหารให้ครบทุกหมวดหมู่ และคำนึงถึงคุณค่าทางโภชนาการของอาหารที่รับประทาน ไม่ใช่เพียงแต่คำนึงถึงรสชาติ การรับประทานอาหารจานด่วนทั้งหลาย ทำให้ได้สารอาหารที่เป็นประโยชน์จากธรรมชาติไม่พอเพียง รวมทั้งแร่ธาตุสังกะสีด้วย

ปริมาณของแร่ธาตุสังกะสีที่ควรจะได้รับ

โดยปกติขนาดที่ RDA กำหนดให้รับประทานคือ

บุคคลทั่วไปต้องการสังกะสีโดยเฉลี่ย	15 มก./วัน
เด็กอายุ 1-10 ปี	10 มก./วัน
มารดาในระยะให้นมบุตร	25 มก./วัน

แร่ธาตุสังกะสีไม่มีพิษต่อร่างกาย โดยที่ปริมาณสังกะสีที่จะทำให้เกิดอาการข้างเคียง อันได้แก่ การระคายกระเพาะอาหารหรืออาเจียน มักจะเกิดเมื่อรับประทานในปริมาณที่สูงถึง 2,000 มก./วัน.

ปรากฏการณ์โลกร้อน : คนที่ไม่รู้ก็ยังต้องร้อน

การเจรจาประเด็นภาวะโลกร้อนที่ดำเนินมาเป็นเวลาเก้าปี

นับแต่การประชุมสุดยอดที่กรุงริโอ เดอ จาเนโร เมื่อปี 1992 ยังไม่มีทีท่าว่าจะไปถึงไหน แต่อย่างน้อยก็ยังมีความเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น ความรู้เกี่ยวกับปรากฏการณ์ดังกล่าวที่สั่งสมมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นในด้านขอบเขตหรือต้นตอของปรากฏการณ์ ช่วยให้นักวิทยาศาสตร์ยืนยันได้ว่าปรากฏการณ์โลกร้อนกำลังเกิดขึ้นจริง และต้องย้ำเตือนรัฐบาลทั้งหลายถึงเพทภัยที่อาจเกิดขึ้นได้ แม้แต่ในหมู่สาธารณชนเองก็ยังตื่นตัวกับปัญหาดังกล่าวไม่น้อย ทว่าเบนจแม็ง เดสซู ผู้เชี่ยวชาญชาวฝรั่งเศส ซึ่งเป็นสมาชิกของคณะกรรมการร่วมรัฐบาลเพื่อศึกษาความเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ (IPCC) รายงานว่า *"เรากำลังเผชิญหน้ากับภาวะที่ขัดแย้งในตัวเอง ผู้คนยังไม่สนใจปัญหานี้มากพอ ดูเหมือนกับว่าความรู้ที่เรามีนั้นแทนที่จะกระตุ้นให้เกิดการปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหา กลับทำให้การปฏิบัติเป็นไปได้ยากขึ้น"*

ปรากฏการณ์โลกร้อนคือสภาพความเป็นจริงที่ไม่มีข้อโต้แย้งอีกต่อไป ศตวรรษที่ 20 มีอุณหภูมิสูงที่สุดในรอบประวัติศาสตร์ 1,000 ปีที่ผ่านมา โดยมีอุณหภูมิเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 0.6 องศาเซลเซียส และสองทศวรรษที่ผ่านมาเป็นทศวรรษที่ร้อนที่สุดในศตวรรษที่ 20

อุณหภูมิที่สูงขึ้นส่งผลให้เกิดปรากฏการณ์ต่างๆ ตามมา ธารน้ำแข็งเกือบทุกแห่งในโลกละลายจนมีขนาดเล็กลง ในช่วงเวลา 50 ปีที่ผ่านมา พืดน้ำแข็งขั้วโลกมีความหนาลดลงถึงร้อยละ 40 (จาก 3.1 เมตร เหลือ 1.8 เมตร)

ทว่านักวิทยาศาสตร์ยังไม่สามารถพิสูจน์ความสัมพันธ์ระหว่างปรากฏการณ์โลกร้อนกับหายนภัยจากธรรมชาติที่เกิดบ่อยครั้งขึ้น เช่น ภาวะฝนแล้ง วาตภัย และอุทกภัย ทว่าแอร์เว เลอ เตรอ นักฟิสิกส์ชาวฝรั่งเศสชี้ว่าเหตุการณ์เหล่านี้ "ต่างแสดงให้เห็นว่าอะไรจะเกิดขึ้น หากปรากฏการณ์โลกร้อนเกิดขึ้นต่อไปเรื่อยๆ"

ภาวะโลกร้อนขึ้นเป็นเพียงธรรมชาติในวัฏจักรการเปลี่ยนแปลงของโลก หรือเป็นผลของปริมาณก๊าซเรือนกระจกที่เพิ่มมากขึ้นจากกิจกรรมของมนุษย์กันแน่? ในปัจจุบัน ผู้เชี่ยวชาญเกือบทั้งหมดเห็นด้วยกับสมมติฐานที่สองมากกว่า คาร์บอนไดออกไซด์ ซึ่งเป็นก๊าซเรือนกระจกตัวสำคัญยิ่งเพิ่มปริมาณมากขึ้นเรื่อยๆ จาก 280 ส่วนในล้านส่วน (ppm) ในช่วงต้นของการปฏิวัติอุตสาหกรรมจนกลายมาเป็น 360 ppm ในปัจจุบัน นักวิทยาศาสตร์พยากรณ์ไว้ว่าตัวเลขนี้จะพุ่งสูงขึ้นอาจถึง 540-970 ppm ได้เมื่อสิ้นศตวรรษที่ 21

ฝนแล้งและโรคภัย

กลุ่มนักวิทยาศาสตร์ได้ส่งสัญญาณเตือนเหตุร้ายมาเป็นเวลานานแล้วการประชุมสภาวะภูมิอากาศครั้งแรกเกิดขึ้นที่นครเจนีวาในปี 1979 เก้าปีต่อมาองค์กรอุตุนิยมวิทยาแห่งโลกและสหประชาชาติร่วมมือจัดตั้ง IPCC ซึ่งเป็นเครือข่ายนักวิจัยและผู้เชี่ยวชาญกว่า 3,000 คนจากทั่วโลก IPCC ตีพิมพ์รายงานในปี 1990, 1995 และ 2001 รายงานแต่ละฉบับนั้นยิ่งชี้ให้เห็นว่าโลกมีสถานการณ์คับขันขึ้นเรื่อยๆ เมื่อรายงานฉบับสุดท้ายออกมา เคลาส์ โทพเฟอร์ ผู้อำนวยการโครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติชี้แจงว่า *"ปัจจุบันข้อมูลทางวิทยาศาสตร์ชี้ชัดให้เห็นถึงสภาวะคับขันในเมืองใหญ่ทั่วโลก"*

ในรายงานล่าสุดนี้ มีการปรับปรุงข้อมูลใหม่ โดยพยากรณ์ว่า เมื่อปี 2100 ย่างมาถึง อุณหภูมิโลกจะเพิ่มขึ้นระหว่าง 1.4-5.8 องศาเซลเซียส ซึ่งเป็นอัตราการเพิ่มที่ 'สูงที่สุดในรอบ 10,000 ปี' ระดับน้ำทะเลจะสูงขึ้นถึง 10-90 เซนติเมตร บทที่สองของรายงานฉบับนี้อรรถาธิบายผลต่อเนื่องทางเศรษฐกิจและสังคมที่อาจเกิดขึ้นจากปรากฏการณ์โลกร้อน พื้นที่ซึ่งมีปัญหาโรคอหิวาต์และมาลาเรียจะเพิ่มมากขึ้น ผลผลิตจากการเก็บเกี่ยวจะลดลงในเขตร้อนและเขตกึ่งร้อน ภาวะฝนแล้งจะเกิดขึ้นในเขตแล้งและกึ่งแล้งมากยิ่งขึ้น

ปรากฏการณ์โลกร้อนจะทำให้ความไม่เท่าเทียมระหว่างซีกโลกเหนือและซีกโลกใต้รุนแรงยิ่งขึ้น ทั้งนี้ก็เพราะประเทศกำลังพัฒนาจะเผชิญกับผลกระทบที่รุนแรงกว่า และเพราะ 'ยิ่งประเทศนั้นๆ มีทรัพยากรน้อยเท่าใดก็จะมีความสามารถในการรับมือกับความเปลี่ยนแปลงน้อยเท่านั้น" การคาดคะเนทางวิทยาศาสตร์ประมาณไว้ว่า

เมื่อถึงปี 2050 ประชากรโลกจะเพิ่มมากขึ้นระหว่างสามพันล้านหรือเก้าพันล้านคน อัตราการใช้ไฟฟ้าจะเพิ่มขึ้น 1.5 ถึง 2.7 เท่าของปริมาณปัจจุบัน การใช้พลังงานจากฟอสซิลซึ่งเพิ่มความรุนแรงของสภาวะเรือนกระจกจะคงระดับสูงเหมือนในปัจจุบัน คือร้อยละ 75-80 ของการใช้พลังงานรวม ส่วนพลังงานนิวเคลียร์จะตกที่ร้อยละ 4-7 และพลังงานหมุนเวียน (พลังงานลม พลังงานแสงอาทิตย์ และพลังงานน้ำ) จะอยู่ที่ร้อยละ 20 อย่างมากที่สุด

นอกจากนี้ ยังคาดกันว่า ความเปลี่ยนแปลงอื่นๆ ที่เกี่ยวโยงกับสภาพบรรยากาศโลกจะเกิดขึ้นด้วย (ทว่ายังไม่มีแบบจำลองอธิบายปรากฏการณ์เหล่านี้ได้ในปัจจุบัน) ความเปลี่ยนแปลงที่น่ากลัวที่สุดน่าจะเป็นกระแสน้ำในมหาสมุทร ซึ่งเป็นปัจจัยควบคุมการถ่ายทอดความร้อนระหว่างอุณหภูมิภาคเขตร้อนและเขตหนาวของโลก โทมัส สต็อกเกอร์และแอนเดรียส ชมิทเนอร์ นักวิจัยชาวสวิสกล่าวว่า การไหลเวียนของกระแสน้ำกัลฟ์สตรีมในมหาสมุทรแอตแลนติกเหนืออาจสะดุดหรือชะงักลง หากระดับก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ในสภาพบรรยากาศสูงถึง 750 ppm ซึ่งเป็นตัวเลขเดียวกับระดับของก๊าซนี้ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในศตวรรษที่ 21

ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอให้มีการควบคุมปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกโดยใช้วิธีการทางเทคนิคต่างๆ ตั้งแต่การใช้อุปกรณ์ที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น (เช่นหลอดประหยัดไฟ) ไปจนถึงการพัฒนาการผลิตพลังความร้อนและไฟฟ้าควบคู่กัน และการใช้พลังงานหมุนเวียนอย่างพลังงานแสงอาทิตย์และพลังงานลม ภาคอุตสาหกรรมเองก็ได้ลดปริมาณก๊าซที่ปล่อยสู่บรรยากาศทั่วโลกแล้ว (แต่ก็ยังสูง

ถึงร้อยละ 19 ของก๊าซทั้งหมด) แต่ระบบคมนาคมและขนส่งกลับเพิ่มอัตราการปล่อยก๊าซขึ้นถึงร้อยละ 75

เดสซูกล่าวว่า *การแก้ปัญหาในอนาคตจะต้องใส่ใจกับการเลือกรูปแบบสาธารณูปโภคมากกว่าการพึ่งแต่พัฒนาการทางเทคโนโลยี* ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดก็คือ ประเทศอย่างอินเดียหรือจีนจะเลือกระบบรถยนต์หรือระบบรถไฟเป็นระบบคมนาคมหลัก เดสซูเสริมอีกว่า วิวาทะเกี่ยวกับสาธารณูปโภคเพื่อการขนส่งคมนาคมจะต้องนับรวมเครือข่ายระบบการสื่อสาร-โทรคมนาคมและพลังงานด้วย การใช้พลังงานจากฟอสซิล (น้ำมันและถ่านหิน) จากแหล่งพลังงานขนาดเล็กเพื่อตอบสนองการบริโภคในท้องถิ่น จะเป็นการใช้พลังงานที่มีประสิทธิภาพมากกว่าการสร้างเครือข่ายการขนส่งคมนาคมขนาดใหญ่ แม้แต่ในกรณีที่ใช้เพื่อขนส่งพลังงานที่สะอาดกว่า

เป้าหมายที่เป็นเพียงสัญลักษณ์

นักวิทยาศาสตร์ตระหนักดีว่าบทบาทของตนนั้นไม่ใช่บทบาททางการเมือง ในการประชุมที่กรุงริโอเมื่อปี 1992 ประเทศที่เข้าร่วมประชุมต่างลงนามในอนุสัญญาการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศภายใต้กรอบกติกาของสหประชาชาติ เอกสารนี้ตั้งอยู่บนหลักการสองอย่างคือ การพัฒนาทางเศรษฐกิจของประเทศกำลังพัฒนาจะต้องไม่ถูกทำให้ชะงักลง และจะต้องควบคุมความหนาแน่นของก๊าซเรือนกระจกให้อยู่ในระดับที่ไม่เป็นอันตรายต่อสภาพภูมิอากาศ ในครั้งนี้มีการเรียกร้องให้ประเทศอุตสาหกรรมเข้าร่วมแก้ปัญหา ประเทศต่างๆ 156 ประเทศ ที่ให้สัตยาบันอนุสัญญายังมีพันธกิจ

ตามข้อตกลงดังกล่าวจนถึงปัจจุบัน ทั้งนี้รวมถึงประเทศสหรัฐอเมริกา แม้ว่าในปัจจุบันประเทศมหาอำนาจแห่งนี้จะมีท่าทีเปลี่ยนไปในทางตรงกันข้ามก็ตาม

นับแต่นั้นมา การประชุมประเด็นสภาวะภูมิอากาศเกิดขึ้นอีกถึงหกครั้งเพื่อพยายามแก้ไขปัญหาดังกล่าว ทว่าข้อตกลงที่กำหนดวิธีดำเนินการอย่างเฉพาะเจาะจงมีเพียงสนธิสัญญาจากการประชุมที่เกียวโตในปี 1997 เท่านั้น ในข้อตกลงนี้ ประเทศอุตสาหกรรมจะต้องลดปริมาณก๊าซที่ปล่อยสู่บรรยากาศให้ได้ร้อยละ 5.2 ภายในปี 2012 ทว่าสัญญานี้จะไม่มีผลบังคับใช้จนกว่าจะได้รับการลงสัตยาบันจากอย่างน้อย 55 ประเทศ (ผลรวมการปลดปล่อยก๊าซของ 55 ประเทศนี้จะต้องรวมได้ถึงร้อยละ 55 ของปริมาณการปล่อยก๊าซรวมทั่วโลก) ในปัจจุบัน มีเพียง 33 ประเทศที่ลงสัตยาบัน ซึ่งเป็นประเทศกำลังพัฒนาทั้งสิ้น ฝรั่งเศสเป็นประเทศอุตสาหกรรมประเทศเดียวที่กำลังเตรียมลงสัตยาบัน ยิ่งไปกว่านั้น กลุ่มประเทศที่มีอัตราการปล่อยก๊าซมากยังไม่สามารถปฏิบัติได้ตามเป้าหมาย อย่างเช่น ฝรั่งเศสซึ่งจำต้องควบคุมอัตราการปล่อยก๊าซให้คงระดับเดิมกลับมีปริมาณก๊าซที่ปล่อยเพิ่มขึ้นร้อยละ 2

เป้าหมายที่กล่าวมามีนัยเชิงสัญลักษณ์ต่อสภาพแวดล้อมโลก และเป็นเพียงสัญลักษณ์ของการเปิดฉากใหม่ของความมุ่งมั่นทางการเมืองในหมู่ประชาคมโลก และเป็นที่ทราบกันดีว่าจะเป็นเป้าหมายที่ไม่มีวันเป็นจริง การประชุมทั้งหกครั้งที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาเก้าปีที่ผ่านมานับได้ว่าเป็นความล้มเหลวผู้สังเกตการณ์กล่าวไว้ว่าทุกประเทศต่างก็เห็นผลประโยชน์ของตัวเองเป็นเบื้องต้น และต้อง

ปฏิบัติตามแรงกดดันของภาคธุรกิจ การที่ประธานาธิบดี จอร์จ ดับเบิ้ลยู บุช ตัดสินใจประกาศไม่ลงสัตยาบันในพิธีสารเกียวโต เป็นตัวอย่างหนึ่งที่เห็นได้ชัด ผู้วิจารณ์เหตุการณ์ให้เหตุผลว่า เส้นทางการเมืองของประธานาธิบดีบุชและรองประธานาธิบดีดิก เชนีย์ นั้น มีรากฐานอยู่บนความสัมพันธ์กับอุตสาหกรรมน้ำมันของสหรัฐอเมริกามาเป็นเวลาช้านาน

การแก้ไขที่ใช้เวลาเป็นสหัสวรรษ

ในฝรั่งเศสเพียงหนึ่งปีก่อนการเลือกตั้งผู้แทนราษฎรที่กำลังจะมีขึ้นในเดือนมิถุนายน 2002 รัฐบาลร่วมจากพรรคสังคมนิยม พรรคกรีน และพรรคคอมมิวนิสต์ถอนญัตติเสนอภาษีสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นภาษีที่จะเก็บตามสัดส่วนการใช้พลังงานจากฟอสซิลในภาคอุตสาหกรรม เหตุการณ์นี้ชี้ให้เห็นว่ากลไกประชาธิปไตยทางการเมืองนั้นก้าวไปเร็วเกินกว่าจะตอบสนองปัญหาความเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมโลกซึ่งเกิดขึ้นอย่างเชื่องช้า หลักการ **'กันไว้ก่อนดีกว่าแก้'** นั้นยังเป็นแค่ลมปาก จอห์น ดับเบิ้ลยู แอนเดอร์สัน ผู้สื่อข่าวสายสิ่งแวดล้อมชาวอเมริกันกล่าวว่า *"ความตั้งใจจริงที่จะแก้ปัญหาภาวะเรือนกระจกมีค่าใช้จ่ายสูงมากและเป็นค่าใช้จ่ายที่เราต้องจ่ายทันที แต่กลับใช้เวลานานกว่าจะส่งให้เกิดผลดีเป็นรูปธรรมชัดเจน"* ผู้สื่อข่าวจาก Resources for the Future ผู้นี้เสริมต่อว่า *"คุณูปการของการป้องกันนี้อาจไม่เห็นชัดเจน เช่น ทำให้ไม่เกิดหายนภัย สิ่งที่ไม่เกิดขึ้นก็ย่อมไม่มีใครรู้เห็นหรือใส่ใจ แต่ค่าใช้จ่ายนั้นใครๆ ก็เห็นได้ง่าย"*

อันที่จริง มีเพียงปัญหาอาวุธนิวเคลียร์เท่านั้นที่มีขอบเขตและความรุนแรงพอๆ กับปัญหาสภาพภูมิอากาศ ทว่ามีแต่ปัญหาแรกเท่านั้นที่เห็นกันว่าเป็นปัญหาเร่งด่วน ในขณะที่ก๊าซเรือนกระจกเพิ่มความหนาแน่นขึ้นเรื่อยๆ ในชั้นบรรยากาศ ประเด็นปรากฏการณ์โลกร้อนกลับถูกมองกันว่าเป็นปัญหาที่ยังไม่ต้องรีบแก้ไข ต่อให้เราสามารถลดอัตราการปล่อยก๊าซเหล่านี้ได้ในวันนี้ ก็จะต้องรอเป็นเวลานานกว่าก๊าซเหล่านี้จะหมดไปจากบรรยากาศ (ตั้งแต่ 50 ปีถึง 50,000 ปีขึ้นอยู่กับชนิดของก๊าซ) โรเบิร์ต วัตสัน ประธานของ IPCC กล่าวว่า *"ระยะเวลาที่ต้องใช้ในการแก้ไขความเสียหายต่อสภาพแวดล้อมนั้น วัดกันไม่ได้ด้วยหน่วยปีหรือหน่วยทศวรรษ แต่เป็นหน่วยศตวรรษหรือหน่วยสหัสวรรษ"* หน่วยวัดความเปลี่ยนแปลงที่ยาวนานเช่นนี้และการสะสมอย่างไม่หยุดยั้งของก๊าซเรือนกระจกควรจะเป็นสัญญาณกระตุ้นเตือนให้มีการแก้ปัญหาโดยทันที ทว่าความจริงกลับไม่เป็นเช่นนั้น ทุกฝ่ายต่างเห็นว่าความยาวนานของปัญหานั้นแปลว่า ปัญหานี้เป็นเรื่องที่ผ่อนผันได้

ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดก็คือ ข้อเสนอว่าให้มีการค้า **'เครดิตในการผลิตมลภาวะ'** ฝ่ายสหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ ญี่ปุ่น และรัสเซีย ร่วมผลักดันแนวคิดซื้อขายแบบการตลาด โดยเสนอให้แต่ละฝ่ายมีสิทธิ์ซื้อเครดิตในการผลิตมลภาวะจากประเทศที่สร้างมลภาวะต่ำกว่าที่กำหนดไว้ในโควต้า และให้มีการกู้ยืมเครดิตจากโควต้าอนาคต วิธีการเฉกเช่นนี้มีรากฐานอยู่บนแนวคิดว่า นวัตกรรมทางเทคโนโลยีและสมรรถนะของตลาดจะสามารถแก้ปัญหาได้ทันท่วงที เมื่อมองจากมุมมองดังกล่าวแล้ว ทุกประเทศต่างก็ไม่เห็นความจำเป็น

ของการบัญญัติกฎหมายขึ้นเพื่อควบคุมกิจกรรมของตัว ดังที่อดีตประธานาธิบดีคลินตันกล่าวไว้ว่า *"วิถีชีวิตแบบอเมริกาไม่ใช่ของที่จะเอามาต่อรองกันได้"*

ข้อเรียกร้องเพื่อความเท่าเทียม

แม้จะไม่ประกาศออกมาอย่างชัดแจ้ง แต่ประเทศอุตสาหกรรมล้วนแต่เชื่อมั่นว่าความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีอันเกิดจากแรงผลักดันของตลาดจะแก้ปัญหาได้ แนวคิดพื้นฐานนี้คือเหตุผลว่า ทำไมประเทศเหล่านี้จึงเน้นว่า ควรวัดอัตราการปล่อยก๊าซตามอัตราผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) แทนอัตราต่อหน่วยประชากร

ตัวอย่างเช่น จีนปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ปริมาณ 3.93 ตัน สู่บรรยากาศต่อ 100 เหรียญสหรัฐของ GDP ในขณะที่สหรัฐฯ และเยอรมนี ปล่อยน้อยกว่าถึง 4.6 และ 7.7 เท่า หากมองจากมุมมองของประเทศพัฒนาแล้ว การใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพของตนเป็นเรื่องดี แล้วทำไมจะต้องเปลี่ยนสิ่งที่ดีอยู่แล้วด้วย?

ในทางกลับกัน ประเทศกำลังพัฒนาและองค์กรพัฒนาเอกชนแย้งกลับว่า การเจรจาระดับนานาชาตินั้นจะไม่สัมฤทธิผลหากไม่ตั้งอยู่บนพื้นฐานที่เท่าเทียม ดังนั้นจึงสมควรกว่าที่จะคำนวณอัตราการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์โดยเฉลี่ยต่อหน่วยประชากร อานิล อัครวัล แห่งศูนย์วิทยาศาสตร์และสิ่งแวดล้อมในกรุงเดลี (อินเดีย) คำนวณไว้ว่า ชาวอเมริกันคนหนึ่งๆ ปล่อยก๊าซเรือนกระจกเท่ากับชาวอินเดีย 25 คน ชาวปากีสถาน 33 คน ชาวศรีลังกา 85 คน ชาวบังกลาเทศ 125 คน และชาวเนปาล 500 คน เขาเสนอว่าควรมี

การจัดสรรโควต้าการปล่อยก๊าซให้คนทุกคนบนโลกอย่างเท่าๆ กัน

ประเด็นโต้แย้งนี้กระตุ้นให้ต้องครุ่นคิดถึงทางแพร่งทางจริยธรรมที่มนุษยชาติเผชิญในทุกยุคทุกสมัย เราควรเห็นว่าอะไรกันแน่ที่เหมาะสมกว่า? ประสิทธิภาพในการใช้พลังงานอย่างที่สหรัฐฯ เสนอ หรือสิทธิที่เท่าเทียมกันสำหรับคนทุกคนอย่างที่อัครวัลแย้ง? และการที่ทั้งสองฝ่ายจะตกลงเห็นร่วมกันได้ในการประชุมที่กรุงบอนน์เป็นเรื่องไม่ง่ายเลย.

ระวังยาสมุนไพร / แผนโบราณเถื่อน

ปัจจุบันกระแสยาสมุนไพรและแผนโบราณกำลังเป็นที่นิยมเป็นอย่างมาก แม้จะมีประโยชน์แต่ก็มีการผลิตและจำหน่ายที่ไม่ถูกต้อง อย. ได้เตือนผู้บริโภคให้ระวังถูกหลอกจากพ่อค้าเร่ขายยาสมุนไพรและแผนโบราณ ที่ไม่ได้ขอขึ้นทะเบียนตำรับยาอย่างถูกต้อง แถมยังโฆษณาสรรพคุณเกินจริงอวดอ้างรักษาสารพัดโรค ล่าสุด ได้ระบาดเร่ขายถึงโรงเรียน ย้ำให้โรงเรียนต่างๆ เป็นหูเป็นตาแทน อย่าให้นักเรียนตกเป็นเหยื่อ ซึ่งอาจได้รับอันตรายจากการใช้ยา ซ้ำเสียเงินทองโดยไม่จำเป็น ด้านผู้ประกอบการที่กระทำผิดหากตรวจพบจะถูกดำเนินคดีอย่างเด็ดขาด

เภสัชกรหญิงสุบุญญา หุตังคบดี รองเลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยา เปิดเผยว่า สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) ได้รับการร้องเรียนจากผู้บริโภคเกี่ยวกับการเร่ขายยา

สมุนไพรแผนโบราณตามโรงเรียนต่างๆ มีการขายยาหลายชนิด พร้อมอวดอ้างสรรพคุณรักษาโรคมากมาย ซึ่งสังเกตได้ที่ฉลากไม่มีเลขทะเบียนตำรับยา อย. จึงขอเตือนมายังผู้บริโภคอย่าได้หลงเชื่อซื้อยาดังกล่าวไปรักษาเป็นอันขาด

"การขายยาแผนโบราณซึ่งเป็นการนำเอาสมุนไพรมาแปรรูปจะต้องได้รับอนุญาตจาก อย. หรือสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดก่อน นอกจากนี้ ตำรับยาแผนโบราณที่ผลิตอย่างถูกต้องตามกฎหมายจะต้องมีเลขทะเบียนตำรับยา และต้องจำหน่ายในร้านขายยาที่มีใบอนุญาตเท่านั้น รวมทั้งต้องจัดให้มีผู้ประกอบโรคศิลปะแผนโบราณปฏิบัติการประจำอยู่ตลอดเวลาที่ร้านเปิดทำการด้วย"

รองเลขาธิการ อย. กล่าวว่า ปัจจุบันมีผู้ลักลอบผลิตยาแผนโบราณอย่างผิดกฎหมาย มีการปนเปื้อนของจุลินทรีย์ที่ก่อให้เกิดโรค หรือการนำสารเคมีที่ไม่ปลอดภัยต่อผู้บริโภคมาใส่ในยาแผนโบราณ เช่น เมธทิลแอลกอฮอล์ คลอโรฟอร์ม ยาแก้ปวดแผนปัจจุบัน เช่น อินโดเมทาซินหรือการนำยาเฟนิลบิวตาโซนและยาสเตียรอยด์ ซึ่งเป็นยาควบคุมพิเศษมีผลข้างเคียงสูง ผสมลงในยาแผนโบราณเพื่อให้เกิดผลในการรักษาที่รวดเร็ว แต่จะทำให้ผู้บริโภคเกิดโรคกระดูกผุ โรคความดันโลหิตสูง โรคเบาหวาน และโรคกระเพาะได้

นอกจากนี้ การโฆษณายาทุกชนิดไม่ว่าจะเป็นยาแผนโบราณหรือแผนปัจจุบัน ตามกฎหมายห้ามโฆษณาโอ้อวดสรรพคุณว่าสามารถบำบัด บรรเทา รักษาหรือป้องกันโรคได้อย่างศักดิ์สิทธิ์หรือหายขาด และห้ามโฆษณาเป็นเท็จหรือเกินความจริงอีกด้วย

"อย. ได้ส่งเจ้าหน้าที่ดำเนินการติดตามผู้ประกอบการที่กระทำผิดกฎหมายแล้ว ขอให้ผู้ประกอบการอื่นๆ ปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมายด้วย เพราะหากตรวจพบจะถูกดำเนินคดีมีโทษทั้งจำและปรับสูงสุดถึง 100,000 บาท

เภสัชกรหญิงสุบุญญาฯ กล่าวย้ำว่า ขอให้ครูและผู้ปกครองเตือนบุตรหลานอย่าหลงเชื่อซื้อยาแผนโบราณที่มาเร่ขายเป็นอันขาด เพราะอาจได้รับยาที่ปนเปื้อนจุลินทรีย์ในระหว่างการผลิต หรือสารพิษต่างๆ ทำให้เกิดอันตรายจากการบริโภคได้ นอกจากนี้ ยังขอความร่วมมือมายังผู้บริโภคให้ช่วยสอดส่องเป็นหูเป็นตาให้กับราชการ หากพบเห็นหรือสงสัยว่ามีการขายยาที่ลักลอบผลิตโดยไม่ได้รับอนุญาต หรือโฆษณาโอ้อวดสรรพคุณเกินจริง ให้แจ้ง อย. ทันที ที่หมายเลขโทรศัพท์ 0-2590-7354-5 หรือฝากข้อความที่สายด่วนผู้บริโภค 1556 ต่อ 1005 หรือที่สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดที่พบเห็นการกระทำความผิดนั้นๆ

ยาแผนโบราณที่ต้องระวัง

ยาแผนโบราณ เป็นยาที่กฎหมายกำหนดให้ผู้ประกอบการจะต้องนำผลิตภัณฑ์มาขอขึ้นทะเบียนตำรับยาจากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา เมื่อได้รับใบสำคัญการขึ้นทะเบียนตำรับยาแล้วจึงจะดำเนินการผลิตหรือนำเข้าผลิตภัณฑ์ดังกล่าวได้ แต่ปัจจุบันมีการลักลอบผลิต นำเข้า และจำหน่ายยาแผนโบราณที่ไม่ได้ขึ้นทะเบียนตำรับกันมาก โดยเฉพาะยาแผนโบราณที่ลักลอบนำเข้าจากประเทศจีนทั้งในรูปของยาน้ำ ยาเม็ดลูกกลอน ยาผง ขี้ผึ้ง หรือครีม ซึ่ง

สังเกตได้จากฉลากและเอกสารกำกับยาที่เป็นข้อความภาษาจีน และภาษาอังกฤษบรรยายสรรพคุณในลักษณะโอ้อวด เช่น บำรุงกามารมณ์ บำรุงหัวใจ ตับ ม้าม ไต รักษาโรคอัมพาตและเป็นยาอายุวัฒนะ เป็นต้น

นอกจากนี้ ยาแผนโบราณที่ลักลอบผลิตภายในประเทศและมีการวางจำหน่ายตามแผงลอยหรือตามวัดวาต่างๆ มักพบว่านอกจากจะแสดงสรรพคุณโอ้อวดแล้ว ยังนำเอายาแผนปัจจุบันที่มีความเป็นอันตรายสูงมาผสมอยู่ด้วย เช่น ยากลุ่มสเตียรอยด์ เป็นต้น การจะซื้อยาแผนโบราณ จึงควรซื้อจากร้านขายยาที่มีใบอนุญาต ซื้อยาที่มีทะเบียนตำรับยา ไม่ควรซื้อเพียงเพราะข้อความโฆษณา

สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ได้แนะนำให้หลีกเลี่ยงยาที่มีชื่อในลักษณะต่อไปนี้

1. ชื่อยาที่มีความหมายเป็นไปในลักษณะโอ้อวด

- ชื่อภาษาต่างประเทศ เช่น Benhur, Samson, Super, Cure, Quick, Stop, Extra, High, Knock, Kill on Kill, Best, Hi-top, Champion, Fast, Safe, Happy, Good. เป็นต้น
- ชื่อภาษาต่างประเทศทับศัพท์ภาษาไทย เช่น เจ๋ง ยกเว้นชื่อภาษาต่างประเทศที่ใช้ทับศัพท์ภาษาไทยและไม่มีความหมายในทำนองโอ้อวด
- ชื่อภาษาต่างประเทศที่มีความหมายแสดงสรรพคุณนอกเหนือจากที่ได้รับอนุญาต
- ชื่อตำรับยาคำว่า ชุบ ตัด เด็ด สบาย สุข ผาสุก เกษมสุข ยอด ปราบ วิเศษ ฆ่า ดับพิฆาต ศักดิ์สิทธิ์ กายสิทธิ์ สังหาร

ทำลาย ขับโลหิต ขนานเอก รวดเร็ว ทันใจ ทันที ปวดหายไว สุดจะดี อย่างเก่ง สว่างเนตร ดีหนึ่ง ทิพย์ กำลัง ขยัน ตัดราก ถ่ายโรค ถ่ายเชื้อ พินาศชูชีวิต คลายเนื้อร้าย มุตกิด ชายงาม หญิงงาม สตรีงาม อัศจรรย์ เสริม เพิ่มมหัศจรรย์ เป็นต้น

● ชื่อยาที่ใช้ชื่อร้านที่โอ้อวด เช่น ยาพุทธเภสัชเบอร์ 5 ผลิตโดยร้านพุทธเภสัช

● ชื่ออวัยวะภายใน

● ชื่อโรคซึ่งแสดงว่ารักษาโรคได้หลายชนิด เช่น ยาแก้สรรพโรค

● เครื่องหมายการค้าที่โอ้อวด เช่น ตรากำลังภายใน

● ชื่อยาในลักษณะอวดอ้างสรรพคุณ เช่น ยาแก้โรคมะเร็ง ยาแก้โรคเอดส์ ยาทำให้อายุยืน ยาบำรุงสมอง

2. ชื่อยาที่ไม่สุภาพ ตัวอย่างชื่อยาที่ใช้ชื่อที่อาจทำให้เข้าใจผิดจากความจริง เช่น

● ยาเทวาประทาน ซ่อมปอดใหม่ ชูนัยตา บังคับมดลูก บาล์มปรมาณู สนั่นโลก ฟ้าลั่น ถ้ำภูเขาหิมาลัย ปราบไตรภพ ตอร์ปิโด เป็นต้น

● ชื่อยาที่ใช้ชื่อแสดงอภินิหารของผู้เก่งกล้า

● ชื่อบุคคลหรือชื่อสถานที่ที่ชวนให้เรียกร้องความสนใจ หรือชื่อประเทศ ซึ่งอาจเข้าใจความหมายผิดพลาดในเรื่องผู้ผลิต เช่น ยาผงแดงพม่า

● ใช้ชื่อสามัญของตัวยาแผนปัจจุบัน หรือเลียนหรือคล้ายคลึงชื่อยาแผนปัจจุบัน

● ชื่อที่อาจทำให้เข้าใจผิดว่าเป็นของชนิดอื่น เช่น เครื่องดื่ม อาหาร ฯลฯ ที่อาจทำให้ผู้ใช้เข้าใจผิด

● ชื่อของตัวยาอย่างใดอย่างหนึ่ง แต่ในสูตรไม่มีตัวยาชนิดนั้นหรือมีอยู่น้อย ไม่ใช่ตัวยาหลัก

● ชื่อของตัวยาอย่างใดอย่างหนึ่ง แต่แสดงสรรพคุณของตำรับยาไม่สอดคล้องกับสรรพคุณของตัวยาชนิดนั้น ซึ่งอาจเนื่องจากสูตรตำรับยามีส่วนประกอบของตัวยาชนิดนั้นอยู่น้อยหรือไม่ใช่ตัวยาหลัก

● ชื่อยาตามตำรายาที่รัฐมนตรีประกาศ แต่มีสูตรตำรับยาซึ่งหมายความรวมถึงตัวยาและปริมาณของตัวยานั้นๆ และสรรพคุณไม่ตรงตามที่กำหนดไว้ในตำรายานั้น ยกเว้นตัวยาบางอย่างที่ห้ามใช้หรือไม่อาจหาได้

● เครื่องหมายการค้าที่อาจทำให้เข้าใจผิดจากความจริง เช่น ตรารูปโสมคน เขากวางอ่อน แต่สูตรตำรับยานั้นไม่ได้ประกอบด้วยโสมคน เขากวางอ่อน เป็นต้น และตำรับยาแต่ละตำรับควรมีตราเครื่องหมายการค้าเพียงตราเดียวเท่านั้น

3. ชื่อไม่เหมาะสมกับวัฒนธรรมอันดีงามของไทย หรือส่อไปในทางทำลายคุณค่าของภาษาไทย เช่น ยาบำรุงกำหนัด ยาสุขบรรทม เป็นต้น

ใช้สมุนไพรง่ายๆ ได้ประโยชน์

ปัจจุบันยาสมุนไพรได้รับความนิยมสูงมากขึ้น ส่วนหนึ่งเนื่องจากกระทรวงสาธารณสุขได้มีนโยบายในการสนับสนุนและ

ส่งเสริมให้นำเอาภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยหรือการกินอยู่อย่างวิถีไทยมาใช้เพื่อส่งเสริมรักษาบำรุงสุขภาพ อย่างไรก็ตาม การใช้ยาสมุนไพรที่ผลิตและจำหน่ายโดยไม่ถูกต้องอาจเสียเงินทองโดยไม่มีประโยชน์ และอาจเป็นอันตรายได้

สถาบันการแพทย์แผนไทย กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข ได้แนะนำวิธีใช้สมุนไพรอย่างง่ายๆ และได้ประโยชน์ คือ การนำเอาผักพื้นบ้านและผลไม้ไทยมาใช้ในรูปแบบของเครื่องดื่มสมุนไพร ซึ่งสามารถทำด้วยตนเองได้ โดยได้รวบรวมข้อมูลความรู้ถึงประโยชน์จากน้ำและเครื่องดื่มสมุนไพรไว้ดังนี้

กระเจี๊ยบแดง ช่วยย่อยอาหาร ละลายเสมหะ ขับปัสสาวะ เป็นยาบำรุงธาตุ และยาระบาย

แคนตาลูป เป็นยาขับปัสสาวะ บำรุงธาตุ ขับน้ำนม ขับเหงื่อ บำรุงหัวใจและสมอง

แครอท มีฤทธิ์ในทางขับปัสสาวะ มีน้ำมันหอมระเหย มีฤทธิ์ในทางขับพยาธิไส้เดือน

ตะไคร้ รักษาโรคหืด แก้ปวดท้อง ขับปัสสาวะ แก้อหิวาตกโรค แก้ปัสสาวะพิการ แก้นิ่วบำรุงธาตุ แก้เบื่ออาหาร

บัวบก แก้ฟกช้ำได้ ลดการอักเสบได้ดี แก้ร้อนในกระหายน้ำ ขับปัสสาวะ

เตยหอม ลดอาการกระหายน้ำ บำรุงหัวใจ ทำให้ชุ่มชื่น เป็นยาขับปัสสาวะ รักษาโรคเบาหวาน และแก้กระษัยน้ำเบาพิการ

ฝรั่ง แก้อาการท้องเดิน และมีฤทธิ์เป็นยาระบายอ่อนๆ

มะขาม เป็นยาแก้ไอ ขับเสมหะ แก้โรคบิด ขับเสมหะในลำไส้ แก้อาการท้องผูก เป็นยาระบาย

มะเขือเทศ ช่วยย่อยอาหารดีขึ้น ช่วยระบาย และช่วยฟอกเลือด

กล้วยหอม มีน้ำตาลหลายชนิด มีสารเพคติน มีโปรตีน วิตามินเอ และซี ธาตุฟอสฟอรัสและแคลเซียม

ขิง บรรเทาอาการจุกเสียด รักษานิ่ว ช่วยย่อยอาหาร ฆ่าพยาธิ รักษาโรคตา บิด ลมป่วง ท้องร่วงอย่างแรง อาเจียน

มะนาว เป็นยาแก้ไอ ละลายเสมหะ แก้ท้องอืด ท้องเสีย ช่วยขับลม แก้กระหายน้ำ แก้ร้อนใน บำรุงธาตุ แก้เลือดออกตามไรฟัน และถ่ายพยาธิ

มะละกอ ขับประจำเดือน ลดไข้ ขับปัสสาวะ แก้กลากเกลื้อน

ระกำ กินเป็นยาแก้ไอ ขับเสมหะ เป็นยาขับเสมหะ รักษากำเดา รักษาเลือด

ว่านหางจระเข้ รักษาโรคหนองใน เป็นยาระบายและยาถ่ายจะออกฤทธิ์ที่ลำไส้ใหญ่

สละ มีกรดอินทรีย์ น้ำตาล วิตามินซีเล็กน้อย มีธาตุแคลเซียม ฟอสฟอรัส และสารอื่นๆ

ส้มเขียวหวาน แก้ลมวิงเวียน หน้ามืดตาลาย แก้ลมจุกเสียด แน่นเฟ้อ น้ำจากผลให้วิตามินซี รักษาโรคเลือดออกตามไรฟัน บำรุงร่างกาย แก้ไอ และขับเสมหะ

แห้ว แก้ปวดเหงือกปวดฟัน เป็นยาแก้ร้อนในกระหายน้ำ บำรุงธาตุ ขับน้ำนม สมานแผลในทางเดินอาหาร และกระตุ้นการ

ทำงานของร่างกาย

อ้อย ใช้รักษาปัสสาวะพิการ รักษาขัดเบา แก้อาการช้ำ รักษาโรคนิ่ว อาการไอ แก้ไข้รักษาอาการโรคไซนัส เป็นยาบำรุงหัวใจ

แอปเปิล รักษาเลือดคั่งค้างหลังคลอด รักษาอาการไข้แผลจากไฟ อาการท้องผูกเป็นประจำ นอนไม่ค่อยหลับ โรคเกี่ยวกับไต บำรุงร่างกายทารก บำรุงปอด

"น้ำจากพืช และผลไม้ มีประโยชน์มากมาย นอกจากประโยชน์โดยตรงที่ได้จากการรับประทาน คือ ดับกระหายแล้ว ยังมีประโยชน์ที่แอบแฝงมาด้วยที่เราทุกคนควรทราบด้วย ก็คือ สรรพคุณทางยาของพืชและผลไม้นั้นๆ ภูมิปัญญาของไทยตรงนี้ นับว่ามีประโยชน์เป็นอย่างมาก เราคนไทยทุกคนควรหันมาทานน้ำสมุนไพรกันอย่างน้อยวันละ 1 แก้วในช่วงเวลาอาหารเที่ยงก็นับว่าเพียงพอ" แพทย์หญิงเพ็ญนภา ทรัพย์เจริญ ผู้อำนวยการสถาบันการแพทย์แผนไทย กล่าว.

จาก ECONNEWS มกราคม 2546

ศิลาฤกษ์

ธรรมเนียมในการสร้างเมืองของไทยเราแต่โบราณนั้น จะต้องทำพิธียกเสาหลักเมือง[1] เพื่อให้เป็นสิริมงคลแก่เมืองที่จะสร้างขึ้น ดังปรากฏหลักฐานเมื่อพญามังรายสร้างเมืองเชียงใหม่ ว่า "....แรกตั้งพิธีกลบบาท[2] ฝังนิมิตหลักเมืองในวันพฤหัสเดือนแปด (ตรงกับเดือนหกของภาคกลาง) เพ็ญปีวอก...." เช่นเดียวกันในการสร้างบ้านเรือนที่พักอาศัย จะต้องมีการยกเสาเอก[3] ก่อน

ในการปลูกสร้างอาคาร ร้านค้า หรือสถานที่ทำการใหญ่โต เช่น ที่ทำการราชการ อาคารศาสนสถาน เช่น โบสถ์ ศาลา วิหาร ฯลฯ หรือสำนักงานธุรกิจเอกชน ก็เช่นกัน นิยมมีพิธีก่อฤกษ์หรือวางศิลาฤกษ์ เพื่อความถาวรยั่งยืนนาน เป็นสิริมงคลต่อสถานที่ ให้ผู้อยู่อาศัยหรือผู้ประกอบกิจการ มีความสุข มีความเจริญรุ่งเรือง และป้องกันภัยพิบัติ

การวางศิลาฤกษ์มีขึ้นเมื่อใดไม่ปรากฏหลักฐานแน่ชัด แต่การประกอบพิธีตามฤกษ์ คงจะมีมานานแล้ว ดังปรากฏหลักฐานศิลาจารึกวัดพระยืน จังหวัดลำพูน จ.ศ. 731 (พ.ศ. 1913) กล่าวว่า "เมื่อได้ฤกษ์บุรนรรพสุ[4] ก็ให้แรกลงมือปรับที่ประสานรากพระพุทธรูปยืนทั้ง 3 องค์" หรือพระราชพงศาวดารกรุงสยาม ฉบับบริติชมิวเซียม กล่าวถึงการหล่อพระพุทธรูป 3 องค์ ได้แก่ พระศรีศาสดา พระชินสีห์ และพระพุทธชินราช ว่า "....ครั้นได้ฤกษ์วันพฤหัสบดี เพ็ญเดือนสี่ ปีจอนักษัตรศก ชุมนุมพระสงฆ์สบสังวาส มีพระอุบาลีและพระคีริมานล เป็นประธานเททองพระพุทธรูป ทั้ง 3 พระองค์ ....."

อาจารย์สมบัติ พลายน้อย (ส. พลายน้อย) เชื่อว่าพิธีวางศิลาฤกษ์น่าจะมีแพร่หลายแล้วในสมัยอยุธยา แต่ไม่พบหลักฐานแน่ชัด แต่มีหลักฐานในสมัยรัตนโกสินทร์ เมื่อพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช รัชกาลที่ 1 โปรดให้สร้างพระเจดีย์ศรีสรรเพชญดาญาณ ณ วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ว่า "รุ่งขึ้นณวันศุกร์เดือนสามขึ้นสิบค่ำปีขาลฉศกเพลาเช้า สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนินพร้อมด้วยพระราชวงษานุวงษ์ เสนาพฤฒามาตย์ราชปโรหิตโหราจารย์มายังที่ลานพระมหาเจดีย์ จึงให้ชักชะลอพระพุทธปฏิมากรศรีสรรเพชญ์อันชำรุดรับมาแต่กรุงเก่าเข้าวางบนราก ได้ศุภฤกษ์ประโคมฆ้องกลองแตรสังข์ดุริยางคดนตรีปี่พาทย์ เสด็จทรงวางอิฐทองอิฐนากอิฐเงินก่อราก....."[5]

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 3 ได้เสด็จฯ ไปทรงวางอิฐทองอิฐเงินอิฐนาก ก่อรากพระอุโบสถวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ดังปรากฏในพระนิพนธ์ของสมเด็จพระมหาสมณเจ้า

กรมพระปรมานุชิตชิโนรส บทหนึ่งว่า

"เสด็จวางอิฐฤกษ์ทั้ง ทองนาก เงินนา
สามแผ่นพิบูลย์เรียง รากตั้ง
พระญาติมาตยามาก มาก่อ รดมเอย
ถึงที่มีชั้นทั้ง ทุฐาน"

จะเห็นได้ว่าในยุครัตนโกสินทร์ตอนต้นนี้ ยังไม่มีการใช้คำว่า "ศิลาฤกษ์" ใช้เพียง "ฤกษ์" เท่านั้น และมีการวางอิฐฤกษ์เพียง 3 แผ่นเท่านั้น คืออิฐทอง อิฐเงิน และอิฐนาก

เข้าใจว่า "ศิลาฤกษ์" จะเริ่มมีขึ้นในครั้งพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ดังจะเห็นได้ว่าคำว่า "ศิลาฤกษ์" นี้ปรากฏขึ้นในคราวที่มีการก่อสร้างพระที่นั่งจักรีมหาปราสาท โดยกล่าวว่า ศิลาฤกษ์ เป็นศิลาจีน 2 แท่ง ๆ หนึ่งกว้างประมาณ 1 ศอก หนา 1 ศอก ยาว 2 ศอก เท่ากันทั้ง 2 แท่ง แท่งหนึ่งเจาะเป็นวงกลมสำหรับจะได้บรรจุหีบตะกั่ว ซึ่งประจุหนังสือต่างๆ

พิธีก่อฤกษ์หรือวางศิลาฤกษ์พระที่นั่งจักรีมหาปราสาท เมื่อวันที่ 17 พฤษภาคม พ.ศ. 2419 มีรายละเอียดดังนี้

เมื่อได้เวลาพระฤกษ์ เจ้าพนักงานก็ประโคมดุริยางค์ดนตรีน้อยใหญ่ พระสงฆ์ 10 รูปก็ได้สวดถวายไชยมงคลพร้อมกัน และหลวงโลกทีปจึงได้บวงสรวงเทพยดาตามประเพณี และทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์ก็ทำคำนับปรีเซนต์อามส์ พิณพาทย์ แตรก็ได้เป่าตามอย่างธรรมเนียมยุโรปนั้นๆ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจึงมีพระบรมราชโองการเหนือเกล้าฯ ดำรัสสั่งให้เจ้าพระยาภาณุวงศ์มหาโกษาธิบดี 1[6] พระยาเวียงในนฤบาล 1 ยกหีบนั้นลง

ประจุในรางศิลา ดังได้พรรณนามาแล้วแต่ต้น ครั้นหีบนั้นประจุลงที่แล้ว พระยาเวียงในนฤบาลจึงได้ตักปูนฝรั่ง (ซึ่งเรียกว่า ซิเมนต์) เทลงบนหลังหีบนั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจึงทรงเกลี่ยด้วยเกรียงเงินด้ามงา ซึ่งทำขึ้นสำหรับการคราวนี้นั้นเสร็จแล้ว จึงให้หย่อนศิลาอีกแท่งหนึ่ง เท่ากันกับศิลาที่ฝังอยู่ในผนัง ศิลาแท่งนี้แขวนอยู่บนปั้นจั่นสามขา แล้วจึงหย่อนศิลานั้นลงประทับที่ทาปูนซิเมนต์ ดังได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ครั้นศิลานั้นลงที่เสร็จแล้ว จึงทรงก่ออิฐฤกษ์ปิดทอง 4 นาก 4 เงิน 4 พันผ้าสีชมพู ก่อรายรอบศิลาฤกษ์นั้น และทรงหลั่งน้ำในพระมหาสังข์แล้ว มิสเตอร์ ยอนคูลนิช จึงยกฉากขึ้นวางบนศิลาแล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจึงทรงยกฆ้อนสำเร็จขึ้นเคาะบนศิลานั้น เป็นเครื่องหมายบอกว่าศิลาฤกษ์นี้เสร็จแล้ว

จะเห็นได้ว่าพิธีวางศิลาฤกษ์ในครั้งพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวต่างจากสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น คือมีทั้งศิลาฤกษ์และอิฐฤกษ์

การวางศิลาฤกษ์นี้ให้คุณเหมือนกับการลงเสาเข็มปลูกอาคาร ดังนั้น เมื่อวางศิลาฤกษ์แล้ว ถึงคราวลงเข็ม ก็ไม่ต้องหาฤกษ์ลงเข็มอีก หรือหาฤกษ์ลงเข็มแล้ว ก็ไม่ต้องวางศิลาฤกษ์อีก ผู้รู้บางท่านกล่าวว่าการลงเข็มดีกว่าการวางศิลาฤกษ์ อย่างไรก็ตาม วิธีการวางศิลาฤกษ์ก็คล้ายๆ กับการลงเข็มปลูกบ้านของภาคกลาง[7] แตกต่างที่การวางศิลาฤกษ์จะมีรายละเอียดมากขึ้นเท่านั้น

พิธีวางศิลาฤกษ์เป็นการบวงสรวงพลีกรรมตามลัทธิพราหมณ์ และการเจริญพระพุทธมนต์ในพระพุทธศาสนา

โดยปรกติ การวางศิลาฤกษ์จะใช้พราหมณ์ แต่ก็ต้องมีพิธีสงฆ์ด้วยเพราะเท่ากับเป็นการทำบุญ ดังนั้น จึงต้องจัดสถานที่ตั้งโต๊ะหมู่บูชาพระพุทธรูป และมีอาสนะสำหรับพระสงฆ์

สิ่งของที่ใช้ในพิธีวางศิลาฤกษ์ ได้แก่

1. แผ่นศิลาจารึกดวงฤกษ์ หรือแผ่นศิลาฤกษ์ ขนาด 8 × 12 นิ้ว หรือ 10 × 12 นิ้ว เดิมใช้แผ่นหินแกะเป็นรูปดวงฤกษ์เวลาทำการ ซึ่งโหรได้วางฤกษ์[8] ไว้ให้ แต่ต่อมามีผู้นำหินอ่อนมาใช้แทน เนื่องจากหินอ่อนมีความสวยงามและหาได้ง่าย จึงเป็นที่นิยมใช้กันอย่างกว้างขวาง ปัจจุบันแผ่นศิลาจารึกดวงฤกษ์ จะใช้น้ำยาเขียนดวงฤกษ์บนแผ่นหินอ่อน แล้วกัดด้วยกรดลงปิดเส้นเป็นลายทองสวยงาม แผ่นศิลาฤกษ์นี้จะจารึกดวงสถานที่ เวลาฤกษ์ วัน เดือน ปี

2. ไม้เข็มมงคลก่อรากวางศิลาฤกษ์ ถากเป็นเสาสี่เหลี่ยมเสี้ยมปลายให้แหลม มี 9 ชนิด ได้แก่

2.1 ไม้ชัยพฤกษ์ เพื่อให้เกิดมีโชคลาภ มีชัยชนะ

2.2 ไม้ราชพฤกษ์[9] เพื่อให้เป็นใหญ่ มีอำนาจ มีเกียรติยศชื่อเสียง มีผู้เคารพรักนับถือมากมาย

2.3 ไม้ทองหลาง เพื่อให้มีเงินทองหลั่งไหลเทมา มีความมั่งคั่งสมบูรณ์

2.4 ไม้ไผ่สีสุก เพื่อให้มีความสุขกายสบายใจ[10]

2.5 ไม้กันเกรา เพื่อปัดเป่า ป้องกันภัยอันตรายต่างๆ ไม่ให้เกิดขึ้นได้ [11]

2.6 ไม้ทรงบาดาล เครื่องป้องกันภัยต่างๆ ต้องอาศัยการดลบันดาลให้เกิดมีอานุภาพอย่างมหัศจรรย์ บางแห่งบอกว่าเพื่อ

ให้มีความสุขสมบูรณ์ มีฐานะและปราศจากโรคภัย

2.7 ไม้สัก เพื่อให้อานุภาพนั้นๆ เกิดความศักดิ์สิทธิ์ขึ้น และคอยคุ้มครองป้องกัน บางแห่งหมายถึงศักดิ์ศรี

2.8 ไม้พะยูงหรือไม้พยุง เพื่อพยุงฐานะไว้ให้มั่นคงถาวร และการงานให้เจริญพัฒนา

2.9 ไม้ขนุน เพื่อเกื้อหนุนหรือยกระดับให้มีฐานะการงาน และการเงินยิ่งขึ้น

ไม้มงคลเหล่านี้ลงด้วยหัวใจพระอิติปิโส ได้แก่ "อะ สัง วิ สุ โล ปุ สะ พุ ภะ" หรือ ที่เรียกว่ามงคลเนาวรัตน์ เขียนด้วยอักษรขอม ลงบนไม้ท่อนละอักขระ แล้วปิดทับด้วยทองแผ่น

3. แผ่นอิฐทอง อิฐเงิน อิฐนาก หรือจะใช้อิฐมอญทาสีบรอนซ์ทอง บรอนซ์เงิน และบรอนซ์นาก อย่างละ 3 แผ่น (เดิมใช้อย่างละ 1 แผ่น)

4. เพชรพลอย 9 สี ที่เรียกว่านพรัตน์[12] ซึ่งถือว่าเป็นสิริมงคลอย่างยิ่ง ใส่ตลับละสี รวม 9 ตลับ บางตำรากล่าวว่ามีเศษไม้รัก ไม้ยม และไม้กัลปังหาที่เรียกว่า "ลูกกันภัย" ด้วย ถ้ามีกล่องแผนผังก็ใส่ในหลุมด้วยก่อนวางศิลาฤกษ์

นอกจากนี้ ยังมีเครื่องประกอบพิธีซึ่งได้แก่

1. ขันน้ำพระพุทธมนต์ ภายในขันใส่ไม้มงคล 9 อย่างคือ ใบเงิน ใบทอง ใบนาก ใบมะตูม ใบพรหมจรรย์ ใบชัยพฤกษ์ ใบส้มป่อย ใบหญ้าแพรก และผิวมะกรูด[13] น้ำมนต์นี้เมื่อเสร็จพิธีบูชาเทวดาและบูชาฤกษ์แล้ว พระสงฆ์จะปะพรมที่หลุมฤกษ์และนำใบไม้วางไว้ที่ก้นหลุม

2. ปูนซีเมนต์ที่ผสมแล้ว และเกรียง

3. แป้งเจิม

4. ถั่วดิบ งาดิบ ข้าวตอก ดอกไม้ร่วง (กลีบกุหลาบ ดอกบานไม่รู้โรย ดอกดาวเรือง ดอกรัก และดอกมะลิ) และเงิน สำหรับโปรยบนแผ่นศิลาฤกษ์

5. ทรายเสก

6. ค้อนไม้

ทั้งนี้ อุปกรณ์เหล่านี้ จะต้องนำเข้าพิธีสงฆ์ ขณะที่พระสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์

การเตรียมหลุมวางศิลาฤกษ์

หลุมสำหรับวางศิลาฤกษ์ควรอยู่ตรงกลางของอาคารที่จะปลูกสร้าง มี 2 แบบ คือหลุมในระดับพื้นดิน และหลุมที่ก่อปูนซีเมนต์

หลุมในระดับพื้นดิน เป็นการขุดหลุมดินธรรมดา ซึ่งต้องมีการตอกเข็มใหญ่รากฐานของอาคารไว้เรียบร้อยแล้ว

หลุมที่ก่อปูนซีเมนต์ ในเวลาที่ก่อ จะต้องมีการเจาะรู 9 รู เพื่อเป็นที่ตอกไม้เข็มมงคล

หลุมวางศิลาฤกษ์นี้ มีความกว้าง - ยาว - ลึก ประมาณ 1 เมตร (อาจกว้างยาวแคบกว่านี้ หรือตื้นกว่านี้ก็ได้ แล้วแต่ความเหมาะสมที่จะวางดวงศิลาฤกษ์ได้)

การจัดเตรียมสถานที่

รอบบริเวณที่จะวางศิลาฤกษ์ จะมีราชวัติ[14]ล้อมมณฑลพิธี ประดับด้วยหน่อกล้วย หน่ออ้อย และประดับฉัตรขาว ตั้งศาลเพียงตาและโต๊ะสังเวย จัดสถานที่สำหรับพระสงฆ์นั่งเจริญพระพุทธมนต์ โยงสายสิญจน์จากที่พิธีสงฆ์มายังบริเวณที่จะประกอบพิธีวางศิลาฤกษ์

เครื่องสังเวยบูชาฤกษ์

1. เครื่องธรรมดา (ในกรณีประหยัด) ได้แก่ บายศรีปากชาม 1 ที่ หัวหมูต้ม 1 หัว กล้วยน้ำไท (หากหาไม่ได้ ให้ใช้กล้วยน้ำว้าแทน) มะพร้าวอ่อน ธูปเทียน แจกันดอกไม้ 1 ที่

2. เครื่องใหญ่ ได้แก่ บายศรีปากชาม 1 คู่ อาหารประเภทเนื้อสัตว์ที่ต้มสุกแล้ว 6 อย่าง ได้แก่ หัวหมู ไก่ เป็ด กุ้ง ปูทะเล ปลาช่อน (ใช้ 1 ที่ หรือ 1 คู่ ก็ได้) พร้อมน้ำจิ้ม เครื่องพล่ายำ 1 ที่ กล้วยน้ำไท 2 หวี มะพร้าวอ่อน 6 ผล ขนมต้มขาว ขนมต้มแดง แกงบวดฟักทอง ขนมหวานอื่นๆ อีก 9 อย่าง เครื่องเจหวาน 6 อย่าง (จันอับ) เครื่องเจคาว ได้แก่ ขิงดอง แตงดอง ลูกบ๊วย ลูกหนำเลี๊ยบ ผลไม้ที่มีชื่อเป็นมงคล 9 ชนิด นม เนย ข้าวตอก ดอกไม้ หมากพลู บุหรี่ ถั่ว-งาคั่ว เผือก-มันต้ม และแจกันดอกไม้

โต๊ะที่จะตั้งเครื่องสังเวยบูชา ควรตั้งห่างจากปากหลุมวางศิลาฤกษ์พอสมควร กางกลดหรือร่มกันแดด ปูด้วยผ้าขาว แล้วจึงตั้งเครื่องสังเวย และเครื่องบูชา หน้าเครื่องสังเวยวางอุปกรณ์ที่ใช้ในการวางศิลาฤกษ์

ที่สำคัญที่จะขาดเสียไม่ได้เลยก็คือ พระสงฆ์ พราหมณ์ผู้ประกอบพิธี ประธานในพิธีซึ่งอาจเป็นผู้ใหญ่ที่เจ้าของงานเคารพนับถือ พระสงฆ์ หรือข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ หากเป็นงานใหญ่ก็อาจต้องมีพิธีกรเพื่อดำเนินการตามขั้นตอนต่างๆ และหญิงพรหมจารีเพื่อถือสิ่งของ

การประกอบพิธี

ก่อนเวลาฤกษ์ เจ้าของงานจะจุดธูปเทียนบนโต๊ะตั้งเครื่องสังเวย อธิษฐานเชิญพระภูมิเจ้าที่ เจ้ากรุงพาลี[15] เทพยดาทั้งหลายสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในที่นั้น ให้มารับเครื่องสังเวย เพื่อให้กิจการงานนั้นมีความเจริญรุ่งเรือง พราหมณ์หรือผู้ทำพิธีจุดธูปเทียนทำพิธีบูชาฤกษ์ อ่านโองการประกาศเทวดา ดนตรีประโคม เป่าสังข์ ไกวบัณเฑาะว์ (หากไม่มี ก็ไม่ต้องใช้) ทั้งนี้ พราหมณ์หรือผู้กระทำพิธีจะต้องอ่านโองการต่อหน้าเครื่องสังเวย และหันหน้าไปในทิศที่เป็นมงคล

เมื่อประธานในพิธีมาถึง เจ้าของงานจะเชิญไปปะรำพิธีจุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัย

พระสงฆ์ให้ศีล จบแล้ว เจ้าของงานกล่าวรายงานแถลงวัตถุประสงค์ของการก่อสร้างอาคาร (รวมทั้งค่าใช้จ่ายในการก่อสร้าง)

เมื่อได้เวลาฤกษ์ พนักงานประโคมดนตรีปี่พาทย์บรรเลงเพลงมหาฤกษ์ เป่าสังข์ ไกวบัณเฑาะว์ (ถ้ามี) พระสงฆ์เจริญชัยมงคลคาถา

เจ้าของงานเชิญประธานในพิธีมายังบริเวณหลุมที่จะวางศิลาฤกษ์ เพื่อทำพิธีเจิมอิฐทอง อิฐเงิน อิฐนาก ไม้มงคล และปิดทองศิลาฤกษ์ เสร็จแล้วพราหมณ์หรือผู้ประกอบพิธีส่งอุปกรณ์ในการ

วางศิลาฤกษ์ให้กับประธานตามลำดับ ดังต่อไปนี้

1. หากเป็นหลุมในระดับพื้นดิน เริ่มจากส่งค้อนตอกไม้มงคลในหลุมก่อน แล้วส่งไม้มงคลให้ ครั้งแรกส่งไม้ชัยพฤกษ์ ครั้งที่ 2 ส่งไม้ราชพฤกษ์ และไม้มงคลอื่นๆ ตามลำดับ การตอกไม้มงคลต้องตอกเวียนเป็นทักขิณาวัฏ (เวียนตามเข็มนาฬิกา) รอบทิศทั้ง 8 โดยตอกไม้ขนุนไว้ตรงกลาง

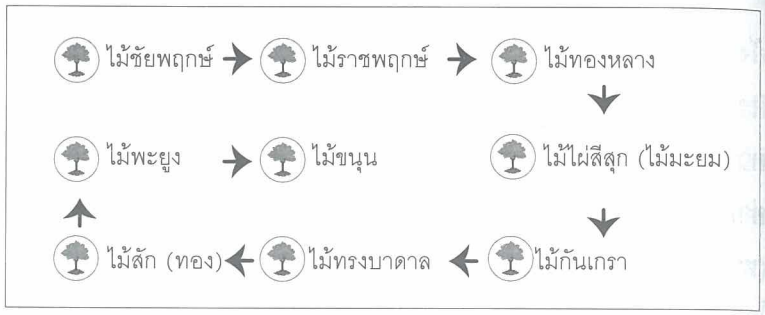

2. ถ้าเป็นหลุมก่อปูนซีเมนต์ ถ้ามีกล่องแผนผัง จะต้องส่งกล่องแผนผังให้ก่อน แล้วจึงส่งไม้มงคลให้ตามลำดับ ดังข้อ (1)

ในระหว่างตอกเข็มหรือวางกล่องแผนผังนี้ ดนตรีต้องประโคมด้วย (ถ้ามี) จากนั้น พราหมณ์หรือผู้ประกอบพิธีส่งแผ่นอิฐทอง อิฐนาก อิฐเงิน ให้ประธานวางเรียงอย่างละ 3 แผ่น ส่งปูนซีเมนต์ที่ผสมเรียบร้อยแล้ว และเกรียง ให้ประธานโบกปูน 3 ครั้ง (เอาปูนเทลงบนแผ่นอิฐ แล้วใช้เกรียงเกลี่ย 3 ครั้ง) วางตลับพลอย 9 สี ที่ตรงกลาง วางเงินเหรียญ หรือเศษทอง เศษเงิน เศษนาก เพื่อเป็นการซื้อที่จากแม่พระธรณี แล้วจึงวางศิลาจารึกดวงฤกษ์ หรือศิลาฤกษ์ทับ โดยต้องวางหันหัวไปทางทิศที่เป็นมงคลด้วย เสร็จแล้ว ประธานโปรย

ทรายเสก ข้าวตอกดอกไม้ ถั่วดิบ งาดิบ และพรมน้ำพระพุทธมนต์ลงบนแผ่นศิลาฤกษ์อีกครั้งหนึ่ง เป็นอันเสร็จพิธีวางศิลาฤกษ์ ในกรณีที่เป็นหลุมขุด เมื่อเอาดินกลบหลุม ห้ามใช้เท้าเขี่ยดินลงโดยเด็ดขาด ใช้พลั่วตักดินลงกลบหลุม

ในขณะที่ประธานเริ่มตอกไม้มงคลนั้น พระสงฆ์จะเจริญชัยมงคลคาถาไปจนกระทั่งเสร็จพิธี

เมื่อประธานวางศิลาฤกษ์เสร็จ กลับมายังปะรำพิธีเพื่อถวายจตุปัจจัยไทยธรรมแด่พระสงฆ์ เสร็จแล้ว พระสงฆ์ถวายอนุโมทนา

อนึ่ง เมื่อเสร็จพิธีวางศิลาฤกษ์แล้ว ต้องรอให้เทวดาสังเวยเครื่องเซ่นประมาณ 20 นาที แล้วขอเครื่องสังเวยจากเทวดา ตัดเอาหมู เป็ด ไก่ อาหาร ผลไม้ อย่างละเล็กละน้อยใส่ใบตองหรือกระดาษวางใต้โต๊ะเครื่องสังเวย เพื่อให้ภูติผีปีศาจพเนจรที่มารอคอยได้กินเครื่องเซ่นด้วย แล้วจึงกล่าวคำอำลาเครื่องสังเวย เป็นอันว่าเสร็จพิธี หลังจากนั้น ให้เจ้าหน้าที่กลบหลุมศิลาฤกษ์ พิธีวางศิลาฤกษ์ทั้งหมดก็สิ้นสุดลงเพียงเท่านี้

ปัจจุบัน พิธีวางศิลาฤกษ์ยังคงได้รับการปฏิบัติกันอยู่ทั่วไป เนื่องจากมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดความเป็นสิริมงคลแก่อาคารสถานที่ ตลอดจนผู้อยู่อาศัยหรือทำงานในอาคารสถานที่นั้นให้ประสบความเจริญรุ่งเรืองในกิจการงานที่ทำ ถึงแม้ว่าจะไม่เคยมีใครพิสูจน์ว่าอาคารสถานที่ใดที่มีพิธีวางศิลาฤกษ์ เกิดผลสัมฤทธิ์สมดังวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ หรืออาคารใดที่ไม่ได้ทำพิธีวางศิลาฤกษ์แล้ว ผู้อาศัยหรือผู้ทำงานจะไม่มีความสุขความเจริญ แต่ที่แน่ๆ ก็คือการวางศิลาฤกษ์นั้นก็มีผลทางจิตใจของผู้ที่อยู่อาศัย หรือทำงานในอาคารที่มีการวางศิลาฤกษ์

1. อ่านเพิ่มเติมในหนังสือวิทยุสราญรมย์ ปีที่ 2 ฉบับที่ 6 มกราคม - มีนาคม 2543
2. พิธีสวดถอนนิมิตเดิมที่มีอยู่แล้ว คือแก้เสนียด เป็นพิธีพราหมณ์ มีความหมายเช่นเดียวกับ "เหยียบแผ่นดิน" ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ใช้ว่า กลบบัตรสุมเพลิง
3. อาจารย์ประยูร อุลุชาฎะ กล่าวว่า ก่อนที่จะยกเสาเอก (เอาเสาลงหลุม) ให้เอาแก่นขนุน แผ่นไม้สักทอง 1 แผ่น ไม้ทั้งสองนี้ตัดให้เป็นรูปสี่เหลี่ยมกว้าง-ยาว 2 นิ้ว ใส่ก้นหลุม จากนั้นใส่ขนมและไม้ขนุน เพื่อให้หนุนความเจริญอยู่เสมอ แล้วเอาไม้ไผ่สุกสดขูดเอาแต่ผิว 1 กำมือ ใส่ลงไปในหลุม เพื่อให้มีความสุขอุดมสมบูรณ์ในด้านทรัพย์สมบัติ
4. ฤกษ์ที่ 7 ได้แก่ดาวสำเภา หรือดาวเรือชัย
5. เป็นการสะกดตามเอกสารฉบับเดิม
6. ชื่อเดิมท้วม บุนนาค ดำรงตำแหน่งเสนาบดีจตุสดมภ์กรมท่า ระหว่างปี พ.ศ. 2412 - 2418 และ เสนาบดีกระทรวงการต่างประเทศ ระหว่างปี พ.ศ. 2418 - 2428
7. การยกเสาเอกวางฤกษ์บ้านของภาคกลาง จะใช้ไม้มงคลตอกเป็นเข็มในหลุม เข็มฤกษ์ไม้มงคลมี 9 อย่าง คือ ไม้ชัยพฤกษ์ ไม้ราชพฤกษ์ ไม้ทองหลาง ไม้ไผ่สีสุก ไม้กันเกรา ไม้ทรงบาดาล ไม้สัก ไม้พะยูง และไม้ขนุน เข็มฤกษ์มีขนาดกว้าง 1 นิ้ว ยาว 12 นิ้ว นอกจากนี้ ยังมีแผ่นอิฐทอง อิฐเงิน และอิฐนาก อีกอย่างละ 3 แผ่น ขันบรรจุทราย 1 ขัน ของทั้งหมดนี้ต้องผ่านพิธีปลุกเสกโดยพระอาจารย์ที่ทรงคุณวุฒิทางด้านวิทยาคมมาแล้ว มีการตั้งศาลเพียงตา โต๊ะเครื่องสังเวย มีขันน้ำมนต์และเครื่องเจิม เมื่อทำพิธีบวงสรวงสังเวยหรือทำขวัญแล้ว จะยกเสาตามฤกษ์ ซึ่งสามารถทำได้ 2 แบบ คือ
   1) มีหลุมฤกษ์ หลุมเสาเอก หลุมเสาโท รวม 3 หลุม ให้ดำเนินการโดยนำเข็มไม้มงคล 3 อัน ตอกลงในหลุมฤกษ์ วางอิฐทองทับบนหัวเข็ม แล้วโบกปูนทับ หลุมเสาเอกตอกเข็มไม้มงคล 3 อัน วางทับด้วยอิฐเงิน วางเสาตอม่อบนแผ่นอิฐและเทปูน หลุมเสาโทตอกเข็มไม้มงคล 3 อัน วางแผ่นอิฐนากทับ วางเสาตอม่อแล้วเทปูน
   2) มีหลุมฤกษ์หลุมเดียวกลางบ้านใช้ไม้มงคล 9 อย่างตอกลงในหลุมทั้งหมด วางแผ่นอิฐทอง อิฐเงิน และอิฐนาก ทับบนหัวเข็มแล้วโบกปูนทับ โปรยด้วยข้าวตอกดอกไม้
8. การผูกดวงวางลัคนาตามยามที่เป็นฤกษ์ดี จะต้องกำหนดเวลาที่จะวางศิลาฤกษ์ ให้มีเวลาเริ่มต้นและสิ้นสุดที่ห่างกันพอสมควร เพื่อไม่ให้เกิดการขลุกขลักได้ เช่น ฤกษ์วางศิลาฤกษ์ วันที่ 12 มกราคม 2529 ตรงกับวันอาทิตย์ขึ้น 3 ค่ำ เดือน 2 ปีขาล จุลศักราช (จ.ศ.) 1347 ให้ฤกษ์เวลา 09.30 - 10.30 น. นั่นคือให้วางศิลาฤกษ์ได้ในระหว่างเวลา 09.30 - 10.30 น. เมื่อผูกดวงแล้ว ให้จารึกลงในแผ่นศิลาโดยมีข้อความว่า "ปฐมฤกษ์ วันที่ 12 มกราคม พุทธศักราช 2529 ตรงกับวัน 1ฯ3 2 ค่ำ ปีขาล สัปศก จุลศักราช 1347 เวลา 09.30 น. - 10.30 น. ลัคนาสถิตย์ราศีมีน"
9. ไม้ชัยพฤกษ์และไม้ราชพฤกษ์นั้น บางตำรากล่าวว่าเป็นชนิดเดียวกัน บางตำราก็ว่าต่างชนิดกัน เพื่อไม่ให้เกิดความสับสนว่าไม้มงคลควรจะเป็นชนิดไหนกันแน่ จึงขออธิบายไว้ ณ ที่นี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 พิมพ์ครั้งที่ 1 พ.ศ. 2525 กล่าวว่า

ชัยพฤกษ์ ชื่อต้นไม้ขนาดย่อมชนิดหนึ่ง (Cassia fistula) ในวงศ์ Leguminosae ดอกสีเหลืองอ่อน ช่อดอกยาวห้อย ขณะมีดอกไม่มีใบหรือใบน้อย มีตามป่าเบญจพรรณทั่วไป คูน หรือราชพฤกษ์ ก็เรียก

ราชพฤกษ์ ชื่อต้นไม้ชนิดหนึ่ง (Cassia fistula) ในวงศ์ Leguminosae ดอกเป็นช่อยาวสีเหลือง ฝักใช้ทำยาไทย คูนหรือชัยพฤกษ์ก็เรียก

แต่ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 พิมพ์ครั้งที่ 6 พ.ศ. 2539 กล่าวว่า

ชัยพฤกษ์ ชื่อไม้ต้นชนิด Cassia agnes Brenan ในวงศ์ Leguminosae ดอกสีชมพูเข้ม เมื่อออกดอก ไม่ทิ้งใบ ฝักมีขนเล็กน้อย ใช้ทำยาได้

ราชพฤกษ์ ชื่อไม้ต้นชนิด Cassia fistula Linn. ในวงศ์ Leguminosae ดอกสีเหลือง ฝักสีดำเกลี้ยง ใช้ทำยาได้, คูน หรือ ลมแล้ง ก็เรียก

หนังสือ**พรรณไม้ในเมืองไทย** ของ ดร. สะอาด บุญเกิด ระบุว่า ชัยพฤกษ์ Cassia fistula Linn. ทางเหนือเรียกว่า คูน ลมแล้ง ทางใต้เรียกว่า ราชพฤกษ์ Golden Shower, Indian Laburnum, Pudding Pipe Tree

สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน โดยพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เล่ม 5 กล่าวว่า คูน หรือ ชัยพฤกษ์ (Cassia fistula) ไม้ต้นผลัดใบ สูง 5-20 เมตร ดอกสีเหลือง ช่อยาว ขึ้นในป่าเบญจพรรณแล้ง ส่วนราชพฤกษ์ (Cassia javanica) ไม้ต้นไม่ผลัดใบ สูง 10-15 เมตร ขึ้นในป่าดิบแล้งในภาคเหนือและป่าดิบเขา

หนังสือ**ไม้ดอกไม้ประดับ** จัดทำโดยคณะอนุกรรมการจัดทำหนังสือไม้ดอกและไม้ประดับเฉลิมพระเกียรติ เนื่องในวโรกาสที่สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงเจริญพระชนมพรรษา 5 รอบ กล่าวว่า ไม้ราชพฤกษ์ Cassia fistula Linn. ชื่อสามัญ Pudding Pipe Tree, Purging Cassia, Indian Laburnum และ Golden Shower ดอกสีเหลือง ชื่ออื่นๆ ว่า คูน ลมแล้ง ส่วนชัยพฤกษ์ Cassia javanica Linn. ชื่อสามัญ Javanica Cassia ดอกเมื่อเริ่มบานมีสีชมพู แล้วเปลี่ยนเป็นสีแดงเข้มถึงแดงปนน้ำตาล

จะเห็นได้ว่าเอกสารที่อ้างถึงนี้ บางเล่มระบุว่าชัยพฤกษ์และราชพฤกษ์เป็นชนิดเดียวกัน บางเล่มก็ระบุว่าต่างชนิดกัน ยิ่งกว่านั้น ยังทำให้เราเกิดอาการสงสัยว่า ที่เรารู้กันมาตั้งแต่ยังเด็กๆ ว่า ชัยพฤกษ์หรือคูนนั้นมีช่อดอกยาวสีเหลือง มักออกดอกในช่วงฤดูร้อน ผิดไปหรือเปล่า

ทราบมาว่า ราชบัณฑิตได้ประชุมกันเพื่อชำระชื่อต้นไม้ดังกล่าวเพื่อไม่ให้เกิดความสับสน โดยกำหนดให้ชัยพฤกษ์ คือ Cassia javanica Linn. เป็นต้นไม้ที่มีดอกสีชมพู แต่ไม่ทราบว่ามีการแก้ไขในพจนานุกรมแล้วหรือยัง (ที่มีอยู่เป็นฉบับที่พิมพ์เมื่อปี 2539 จะซื้อใหม่ก็ใช่ที เพราะยังดีอยู่) แต่ก็ไม่น่าจะมีปัญหาอะไร หากได้รับมอบหมายให้เตรียมการพิธีวางศิลาฤกษ์ก็ไปซื้อไม้มงคลเหล่านี้ที่ร้านขายยา "เจ้ากรมเป๋อ" หน้าวัดจักรวรรดิ์ราชาวาส (วัดสามปลื้ม) หรือถ้าหากต้องไปเที่ยวหาเอง ก็เตรียมไว้ทั้งที่มีดอกสีชมพูและสีเหลือง

ตำราเกี่ยวกับการวางศิลาฤกษ์บางตำรา (ผู้เขียนเข้าใจเองว่า คงเห็น

ว่าชัยพฤกษ์และราชพฤกษ์ เป็นไม้ชนิดเดียวกันที่มีดอกสีเหลือง) จึงระบุให้ใช้ไม้กัลปพฤกษ์ ซึ่งเป็นไม้ในวงศ์เดียวกับราชพฤกษ์ ชัยพฤกษ์ และมีดอกสีชมพู ชื่อกัลปพฤกษ์นี้ก็เป็นมงคลนามเหมือนกัน คือต้นไม้ที่ให้ผลสำเร็จตามความปรารถนา แถมชื่อสามัญในภาษาอังกฤษเองก็เป็นมงคล คือ Wishing Tree

10. บางตำราว่าใช้ ไม้มะยม ซึ่งมีความหมายถึงความนิยม
11. ที่ภาคเหนือและอีสาน เรียกมันปลา ส่วนภาคใต้เรียก ทำเสา หรือ ตำเสา
12. ไม่ได้หมายความว่าจะต้องเพชรพลอยที่มีค่าจริง อาจใช้หินสีแทนก็ได้
13. **ใบเงิน ใบทอง ใบนาก** น่าจะหมายเอาชื่อที่เป็นมงคลบ่งถึงความมั่งคั่งร่ำรวย และเชื่อว่านำโชคมาให้

    ต้นมะตูมนั้น ตามลัทธิฮินดู เป็นไม้ศักดิ์สิทธิ์ของพระอิศวร บางตำรากล่าวว่าใบมะตูมที่มีลักษณะเป็นสามแฉกนั้นแทนพระผู้เป็นเจ้าทั้งสามในลัทธิฮินดู ได้แก่ พระอิศวร พระนารายณ์ และพระพรหม คนไทยโบราณเชื่อกันว่าใบมะตูมใช้ป้องกันเสนียดจัญไร และขับภูติผีปีศาจได้

    ใบพรหมจรรย์ หมายถึง ความสะอาดบริสุทธิ์ คนจีนเรียกว่าต้นเซียนเช้า เป็นไม้ประเภทล้มลุก ใบแยกเป็นใบย่อยปลายแหลม 3 ใบ คนจีนใช้เป็นไม้มงคล เพราะหมายถึงสามง่ามของพระเจ้า

    ใบส้มป่อย หมายถึง การขับสิ่งที่ไม่ดีออกไป หรือการล้างโรคภัย

    หญ้าแพรก หมายถึง ให้เจริญงอกงามและทนทานเหมือนหญ้าแพรก

    ผิวมะกรูด ทำให้สะอาด
14. คือสิ่งล้อมเกี่ยวกับการพิธี มีลักษณะเป็นรั้วเตี้ยๆ และปักฉัตรและธง จึงมักเรียกกันทั่วไปว่า ราชวัติฉัตรธง
15. อ่านเพิ่มเติมในหนังสือวิทยุสราญรมย์ ปีที่ 4 ฉบับที่ 13 ตุลาคม - ธันวาคม 2544

• บรรณานุกรม

กรมศิลปากร. กองวรรณกรรมและประวัติศาสตร์. **นานาสาระวัฒนธรรมไทย เล่ม 2.** กรุงเทพฯ : บริษัท อาทิตย์ โปรดักส์ กรุ๊ป จำกัด, 2544.

คณะกรรมการอำนวยการจัดงานฉลองสิริราชสมบัติครบ 50 ปี, **ประชุมพงศาวดารฉบับกาญจนาภิเษก เล่ม 2.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2542.

จันทร์ ไพจิตร. **ประมวลพิธีมงคลของไทย.** กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช, 2520.

ฉวีวรรณ มาเจริญ. **ไม้มงคล.** กรุงเทพฯ : บริษัท เอ็น. ที. ที. เพรส., 2538.

ประชุมจารึกวัดพระเชตุพน. ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พิมพ์ในงานพระราชทานเพลิงพระศพสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช (ปุ่น ปุณฺณสิริ) ณ เมรุพลับพลาอิศริยาภรณ์ วัดเทพศิรินทราวาส วันที่ 23 เมษายน 2517.

พลูหลวง (นามแฝง). **คติความเชื่อและประเพณีเกี่ยวกับการสร้างเรือน.** กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ มหานาค, 2526.

ส. พลายน้อย (นามแฝง) **ปกิณกะประเพณีไทย.** กรุงเทพฯ : บริษัทดับเบิ้ลนายน์ พริ้นติ้ง จำกัด, 2542.

ส. พลายน้อย (นามแฝง). **พืชพรรณไม้มงคล.** กรุงเทพฯ : อักษรพิทยา, 2540. (พิมพ์ครั้งที่ 2)

ส่วนเพาะชำกล้าไม้ สำนักส่งเสริมการปลูกป่า กรมป่าไม้. **ไม้มงคล 9 ชนิด.** กรุงเทพฯ, 2539.

สมชัย ใจดี และ ยรรยง ศรีวิริยาภรณ์. **ประเพณี และวัฒนธรรมไทย.** กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2539. (พิมพ์ครั้งที่ 9)

โหรญาณโชติ (นามแฝง). **คู่มือโหรและการวางลัคนาสำเร็จและการให้ฤกษ์.** กรุงเทพฯ : อมรการพิมพ์, 2530.

อุทัย สินธุสาร. **สารานุกรมไทย เล่ม 21.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์บำรุงนุกูลกิจ, 2520.

อุรคินทร์ วิริยะบูรณะ (รวบรวม). **ประเพณีไทยฉบับพระมหาราชครู.** พระนคร : ประจักษ์วิทยา, 2513.

● สารคดี : นิตย์ พิบูลสงคราม**

การทูต

ในกรอบสหประชาชาติและพุทธศาสนา*

วิวัฒนาการของการทูต

● การทูต คือ การเจรจาและชักจูงให้ฝ่ายอื่นปฏิบัติตามหรือเห็นพ้องกับตน

● การทูต มีมาแต่สมัยโบราณ

● การทูตสมัยเดิมมีลักษณะเฉพาะเรื่อง (ad hoc diplomacy) ผู้แทนทางการทูตจะมีฐานะเป็นราชทูต (Envoy) หรือผู้เดินสาส์นของประมุขประเทศ

---

* บางส่วนของแนวคำบรรยายเรื่อง การทูตในกรอบสหประชาชาติและพระพุทธศาสนา ต่อที่ประชุมสมัชชาสงฆ์ไทยในประเทศสหรัฐอเมริกา เมื่อวันที่ 26 มิถุนายน 2536 ที่วัดวชิรธรรมปทีป มลรัฐนิวยอร์ก สหรัฐอเมริกา

** อดีตปลัดกระทรวงการต่างประเทศ

● การทูตแบบจารีต (Traditional diplomacy)

~ นักการทูตเป็นตัวแทนของประเทศ มิใช่ตัวแทนของประมุขประเทศ โดยมีถิ่นพำนักอยู่ในต่างประเทศ

~ หน้าที่ของนักการทูต

● ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 1 ได้เกิดวิวัฒนาการเกี่ยวกับการทูตหลายแบบ เช่น การทูตโดยการประชุม (Conference diplomacy) การทูตหลายฝ่าย (Multilateral diplomacy) และการทูตแบบประชาธิปไตย (Democratic diplomacy) หรือการทูตแบบเปิด (Open diplomacy)

● ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 โลกมีการเปลี่ยนแปลงหลายด้าน เช่น ด้านเศรษฐกิจ ด้านการเมือง ด้านการทหาร และด้านการสื่อสารโทรคมนาคม ซึ่งมีผลกระทบต่อการทูต

● การติดต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศได้ขยายตัวออกไปในหลายๆ ด้าน งานทางการทูตจึงต้องอาศัยเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ความชำนาญทางการทูต

● การทูตเป็นงานที่ต้องการคุณสมบัติพิเศษหลายอย่าง กล่าวได้ว่า นักการทูตที่ดีจะต้องเป็นผู้มีความรู้ ไหวพริบ ความสุภาพ ความสุจริต ความเยือกเย็น ความอดทน ความกล้าหาญ และความขยันหมั่นเพียร ซึ่งก็คือลักษณะของคนดี

นักการทูต

คุณลักษณะนักการทูตที่ดีสามารถสงเคราะห์เข้าในหลักธรรมข้อที่ว่า สัปปุริสธรรมหรือธรรมของสัตตบุรุษ ซึ่งคือ คุณสมบัติของ

คนดี 7 ประการ

1. **ธัมมัญญุตา** รู้จักเหตุ รู้หลักความจริง รู้หลักเกณฑ์ รู้กฎแห่งธรรมดา

2. **อัตถัญญุตา** รู้จักผล คือ รู้จักผลที่จะเกิดขึ้น อันเนื่องมาจากการกระทำนั้นๆ

3. **อัตตัญญุตา** รู้จักตน คือ รู้ว่าตนเรานั้นว่าโดยฐานะภาวะ เพศ ความรู้ ความสามารถ และคุณธรรม เป็นต้น เป็นอย่างไร แล้วประพฤติตนให้เหมาะสมและปรับปรุงแก้ไขต่อไป

4. **มัตตัญญุตา** รู้จักประมาณ คือ รู้จักพอดี รู้ประมาณในการรับและการใช้จ่ายทรัพย์ เป็นต้น

5. **กาลัญญุตา** รู้จักกาลเวลา คือ รู้จักกาลเวลาอันเหมาะสมในอันที่จะใช้กาลเวลานั้นๆ ให้พอเหมาะพอสมกับหน้าที่การงานให้ทันเวลา เป็นต้น

6. **ปริสัญญุตา** รู้จักประชุมชน คือ รู้จักประชุมชน รู้จักที่ประชุม รู้จักกิริยาที่จะใช้ต่อสถานที่นั้นๆ

7. **ปุคคลปโรปรัญญุตา** รู้จักเลือกบุคคลที่ควรคบหรือไม่ควรคบ รู้จักความแตกต่างแห่งบุคคลนั้นๆ ทั้งโดยอัธยาศัย คุณธรรม และความสามารถ เป็นต้น

องค์การสหประชาชาติ

● ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ประชาคมโลกต่างตระหนักดีถึงความจำเป็นในการก่อตั้งองค์การระหว่างประเทศที่มีประสิทธิภาพเพื่อผดุงรักษาไว้ซึ่งสันติภาพของโลก จึงได้ร่วมกันก่อตั้งองค์การ

สหประชาชาติ เมื่อวันที่ 24 ตุลาคม พ.ศ. 2488 โดยมีประเทศสมาชิกดั้งเดิม 51 ประเทศ

- ประเทศไทยได้เข้าเป็นสมาชิกเมื่อวันที่ 16 ธันวาคม 2489 เป็นประเทศสมาชิกลำดับที่ 55
- ปัจจุบันมีประเทศสมาชิกทั้งหมด 184 ประเทศ
- สหประชาชาติได้กำหนดวัตถุประสงค์ไว้ในกฎบัตรสหประชาชาติรวม 4 ข้อ

1. เพื่อธำรงไว้ซึ่งสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศ และเพื่อบรรลุถึงจุดมุ่งหมายปลายทางนั้น จะได้ดำเนินมาตรการร่วมกัน อันมีประสิทธิภาพเพื่อป้องกันและขจัดปัดเป่าการคุกคามต่อสันติภาพ และเพื่อปราบปรามการกระทำ การรุกรานหรือการละเมิดอื่นต่อสันติภาพ และนำมาซึ่งการแก้ไขหรือระงับกรณีพิพาท หรือสถานการณ์ระหว่างประเทศ อันอาจนำไปสู่การละเมิดสันติภาพโดยสันติวิธี และสอดคล้องกับหลักการแห่งความยุติธรรมและกฎหมายระหว่างประเทศ

2. เพื่อพัฒนาความสัมพันธ์ฉันมิตรระหว่างประชาชาติทั้งหลาย โดยยึดการเคารพต่อหลักการแห่งสิทธิที่เท่าเทียมกัน และการกำหนดเจตจำนงของตนเองแห่งประชาชนทั้งหลายเป็นมูลฐาน และจะดำเนินมาตรการอื่นๆ อันเหมาะสมเพื่อเป็นกำลังแก่สันติภาพสากล

3. เพื่อให้บรรลุถึงการร่วมมือระหว่างประเทศ ในอันที่จะแก้ปัญหาระหว่างประเทศ ทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม หรือมนุษยธรรม และในการส่งเสริมและสนับสนุนการเคารพต่อสิทธิ

มนุษยชน และต่ออิสรภาพอันเป็นหลักมูลสำหรับทุกคนโดยไม่เลือกปฏิบัติในเรื่องเชื้อชาติ เพศ ภาษา หรือศาสนา และ

4. เพื่อเป็นศูนย์กลางสำหรับประสานการดำเนินการของประชาชาติทั้งหลายให้กลมกลืนกัน ในอันที่จะบรรลุจุดหมายปลายทางร่วมกันเหล่านี้

สหประชาชาติ

คือ 4 ส (ศ) ได้แก่ สมัชชา สามัคคี ศักดิ์ศรี สันติสุข

1. สมัชชา

- องค์การสหประชาชาติเป็นองค์การระหว่างประเทศที่ใหญ่โตที่สุด มีประเทศสมาชิกมากที่สุด และมีภาระหน้าที่ครอบคลุมปัญหาทุกอย่างของโลก ดังนั้น จึงเป็นศูนย์กลางของข้อมูลของโลก
- สมัชชาสหประชาชาติเป็นองค์กรหลัก ประกอบด้วยประเทศสมาชิกทุกประเทศ
- ประเทศสมาชิกทุกประเทศมีความเสมอภาคในอำนาจอธิปไตย ดังนั้น จึงมีสิทธิมีเสียงเท่ากัน ไม่ว่าจะเป็นประเทศใหญ่หรือประเทศเล็ก
- มีหน้าที่กำหนดแนวทางในการปฏิบัติงานขององค์การเพื่อส่งเสริมวัตถุประสงค์ขององค์การสหประชาชาติ อันนำมาซึ่งสันติสุขและความเจริญผาสุกของประชาคมโลก
- เป็นเวทีของ multilateral diplomacy

2. สามัคคี

- ประเทศสมาชิกต่างมีปณิธานร่วมกันตามความมุ่ง

ประสงค์ที่กำหนดไว้ในกฎบัตรสหประชาชาติ

● ความร่วมมือระหว่างประเทศในอันที่จะแก้ปัญหาระหว่างประเทศ อาทิเช่น ความมั่นคงระหว่างประเทศ เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม

● ประเทศสมาชิกต่างพยายามเสริมสร้างความสัมพันธ์ฉันมิตรที่ดีต่อกัน

● ข้อเสนอใดๆ ในการรักษาผลประโยชน์ของประเทศตน จำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนจากประเทศสมาชิกอื่นๆ หากได้รับเสียงสนับสนุนอย่างท่วมท้นก็จะมีผลให้มีความถูกต้องชอบธรรม และประเทศสมาชิกอื่นก็จะมี Moral obligation ที่จะต้องให้ความสนับสนุน

3. ศักดิ์ศรี

● ประเทศสมาชิกทุกประเทศในองค์การสหประชาชาติมีความเท่าเทียมกันและต่างต้องฟังซึ่งกันและกัน

● องค์การสหประชาชาติเป็นเวทีระหว่างประเทศที่สมาชิกแต่ละประเทศมีโอกาสพิจารณาและให้คำแนะนำเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ ภายในขอบเขตของกฎบัตรสหประชาชาติเพื่อส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศ และผดุงรักษาสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศ

● การมีผู้แทนประเทศอยู่ในองค์การสหประชาชาติเป็นการแสดงออกถึงความมีอำนาจอธิปไตยของประเทศและความเป็นเอกลักษณ์ของชาติ

● ประเทศสมาชิกต่างพยายามรักษาผลประโยชน์ของ

ชาติ โดยไม่ให้เสื่อมเสียสัมพันธไมตรีระหว่างประเทศ

4. สันติสุข

● การเคารพหลักเกณฑ์ของกฎหมายระหว่างประเทศจะทำให้ไม่เกิดความขัดแย้งระหว่างประเทศสมาชิก

● การระงับข้อพิพาทโดยสันติวิธีเป็นหัวใจสำคัญของประเทศสมาชิกองค์การสหประชาชาติ ซึ่งช่วยให้ความขัดแย้งระหว่างประเทศไม่ขยายตัวลุกลาม จนกระทบกระเทือนต่อสันติสุขของประชาคมโลก

● preventive diplomacy, fact-finding, confidence-building, good offices, peace-building และ peace-keeping

● Monitoring และ Early-warning

● การระงับข้อพิพาทโดยสันติวิธี

~ การเจรจา (Negotiation)

~ การไต่สวน (Enquiry)

~ การไกล่เกลี่ย (Mediation)

~ การประนีประนอม (Conciliation)

~ อนุญาโตตุลาการ (Arbitration)

~ การระงับโดยทางศาล (Judicial settlement)

~ การอาศัยทบวงการหรือความตกลงส่วนภูมิภาค (Resort to regional agencies or arrangement)

~ สันติวิธีอื่นๆ ที่คู่กรณีจะพึงเลือก (Other peaceful means of their own choice)

~ ประเทศสมาชิกอาจร่วมกันใช้กำลังทหาร เพื่อ

ธำรงไว้ซึ่งสันติภาพและความมั่นคงร่วมกัน

~ หากไม่มีสันติสุข โลกจะตกอยู่ในความเสื่อมทราม ไม่มีความเจริญรุ่งเรือง ไม่มีเวลาและโอกาสที่จะคิดพัฒนาบ้านเมือง เพื่ออนุชนรุ่นต่อไป.

พระพุทธศาสนากับสหประชาชาติ
Buddhism
and the United Nations Organization
by H.R.H. Prince Wan Waithayakon

ABSTRACT

The United Nations Organization came into existence as a universal centre for harmonising the actions of nations and for developing friendly relations among them in a spirit of good will which is the will to peace, real positive peace in accordance with the Charter of the United Nations.

In the same way, Buddhism, in fact, is a religion which upholds the dignity of man and promotes human rights and freedom. Buddhism is also a religion of humanity and the brotherhood of man. The teaching of the Buddha lies on universal harmonization, loving kindness among divergent people with the last aim at eternal peace as it is stated by the Buddha that Natthi santiparam sukham - there is no other happiness than peacefulness. Therefore, Buddhism and UNO are both meant for human rights, freedom and peace.

ในอภิลักขิตสมัยวันวิสาขบูชา ซึ่งเป็นวันประสูติ ตรัสรู้ และ ปรินิพพาน ของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นั้น มวลพุทธศาสนิกชนย่อมระลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณ มหาการุณิโก นาโถ ที่พึ่งผู้ประกอบด้วยพระมหากรุณา

พระองค์ได้ทรงชี้ทางแห่งสันติสุข นตฺถิ สนฺติ ปรํ สุขํ ความสุขอื่นยิ่งกว่าความสงบไม่มี

เมื่อข้าพเจ้าเป็นประธานแห่งสมัชชาสหประชาชาติ ข้าพเจ้ามีความยินดีเป็นอันมากเมื่อนักหนังสือพิมพ์ให้เหตุผลว่า การที่ข้าพเจ้าคุมการประชุมให้ลุล่วงไปโดยเรียบร้อยนั้น เป็นเพราะข้าพเจ้าได้อาศัยคุณธรรมในพระพุทธศาสนา เฉพาะอย่างยิ่งขันติคุณ มนาโป โหติ ขนฺติโก ผู้มีความอดทนย่อมเป็นที่ชอบใจของคนอื่น ข้าพเจ้าจึงได้ผูกไมตรีจิตของมวลสมาชิกทุกกลุ่มไว้ได้สำเร็จ

ขันติธรรมเป็นปัจจัยสำคัญในการอยู่ร่วมกันแห่งนานาชาติ คำปรารภในกฎบัตรสหประชาชาติจึงได้แสดงความตั้งใจของบรรดาประชาชนแห่งสหประชาชาติว่า จะปฏิบัติขันติธรรม และดำรงอยู่ร่วมกันโดยสันติในฐานเพื่อนบ้านที่ดี

พระพุทธเจ้าทรงสั่งสอนให้มนุษย์มีความเมตตากรุณารักใคร่กัน มารดาเสี่ยงชีวิตของตนในการเฝ้าคุ้มครองบุตรคนเดียวของตนฉันใด ก็ให้รักใคร่สิ่งมีชีวิตทั้งปวงด้วยเมตตาจิตอันไม่มีขีดขั้น แผ่ความรักไปทั่วทั้งโลก และไมตรีจิตอันไม่จำกัดต่อโลกทั้งมวล ฉันนั้น

สิ่งมีชีวิตทั้งปวงนี้ แปลว่าไม่มีการจำแนกเชื้อชาติ เพศ ภาษา หรือศาสนา ทรงสั่งสอนว่า กรรม (การกระทำ) ไม่ใช่กำเนิดที่ทำให้คนเป็นพราหมณ์ กรรม (การกระทำ) ไม่ใช่กำเนิด ที่ทำให้คน

เป็นจัณฑาล นี่ก็ตรงกับหลักสิทธิมนุษยชน และหลักสิทธิเสมอภาคของสหประชาชาติ

ในการที่จะบรรลุสันติสุขนั้น สหประชาชาติให้ร่วมมือกันส่งเสริมความก้าวหน้าทางสังคม และมาตรฐานการครองชีพที่ดีขึ้นในเสรีภาพที่กว้างขวางขึ้น พระพุทธเจ้าก็ทรงสั่งสอนว่า สพฺเพสํ สงฺฆภูตานํ สามคฺคี วุฑฺฒิสาธิกา ความพร้อมเพรียงของปวงชนผู้เป็นหมู่ ยังความเจริญให้สำเร็จ ต้องร่วมมือเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน จึงจะนำมาซึ่งความเจริญ

ในการรักษาสันติภาพ และความมั่นคงระหว่างประเทศนั้น สหประชาชาติให้ระงับข้อพิพาทกันโดยสันติวิธี มีวิถีทางกฎหมายเป็นอาทิ และถ้าจะให้กำลังอาวุธ ก็จะต้องใช้เพื่อประโยชน์อันร่วมกัน คือ สหประชาชาติใช้เองเพื่อเป็นทางบังคับตามที่บัญญัติไว้ในกฎบัตร หรือมิฉะนั้น ก็เพื่อใช้สิทธิป้องกันตนเอง

การระงับข้อพิพาทโดยสันติวิธี หรือตามวิถีทางกฎหมายนั้น พระพุทธเจ้าก็ทรงแนะนำ เช่น ทรงสั่งสอนว่า ผู้ใดจัดแจงเรื่องไปโดยใช้กำลังบังคับ ก็ไม่ยุติธรรม ส่วนผู้ที่จำแนกผิดและชอบ ที่มีวิชาความรู้ และนำผู้อื่นไปโดยไม่ใช้กำลังบังคับ แต่ใช้กฎหมายอันเดียวกันเป็นผู้รักษากฎหมาย และมีสติปัญญา ผู้นั้นแหละได้ชื่อว่ายุติธรรม

ส่วนสิทธิป้องกันตนเอง ตลอดจนองค์การป้องกันร่วมกัน เช่น ส.ป.อ. ซึ่งกฎบัตรสหประชาชาติรับรู้นั้น ข้าพเจ้าเคยอ้างคำสนทนาระหว่าง นายพลสิงห์กับพระพุทธเจ้า ให้ที่ประชุม ณ นครบันดุง ฟัง เมื่อปี 2498 ดังต่อไปนี้

พระตถาคต ข้าพระพุทธเจ้าเป็นทหาร พระมหากษัตริย์

ทรงแต่งตั้งให้รักษากฎหมายและทำสงครามของพระองค์ พระตถาคต ผู้ทรงสั่งสอนให้เมตตากรุณาต่อผู้มีทุกข์ ทรงอนุญาตให้ลงโทษอาชญากรหรือ? และพระตถาคตทรงแถลงว่า การทำสงครามเพื่อคุ้มครองบ้านช่อง ลูกเมีย และทรัพย์สินของเรา เป็นการผิดหรือ? พระตถาคตทรงสอนว่าให้ยอมตนสิ้นเชิง จนยอมให้ผู้กระทำร้ายทำตามใจชอบ และยอมอ่อนน้อมต่อผู้ร้ายที่ขู่เข็ญว่า จะเอาของๆ ข้าพระพุทธเจ้าไปโดยใช้กำลังบังคับหรือ? พระตถาคตทรงถือว่าบรรดาการต่อสู้กัน รวมทั้งการรบกัน เพื่ออุดมการอันชอบธรรมควรห้ามเสียหรือ?

พระพุทธเจ้าทรงตอบ : พระตถาคต ตรัสว่า *ผู้ใดควรได้รับโทษ ก็ต้องลงโทษและผู้ใดควรได้รับอนุเคราะห์ก็ต้องอนุเคราะห์ แต่ในเวลาเดียวกัน ทรงสอนว่าอย่าทำร้ายแก่สิ่งมีชีวิตใดๆ หากให้เต็มไปด้วยความเมตตากรุณา คำสั่งสอนนี้ไม่ขัดกัน เพราะผู้ที่ต้องลงโทษเพื่ออาชญากรรมที่เขาได้กระทำมาได้รับโทษ ไม่ใช่ด้วยใจร้ายของผู้พิพากษา แต่ด้วยเหตุที่เขาได้กระทำร้ายมาเอง...*

พระตถาคต ทรงกล่าวต่อไปว่า *พระตถาคต ทรงสอนว่าการรบกันทั้งสิ้นที่มนุษย์พยายามจะฆ่าเพื่อนมนุษย์ เป็นที่น่าสลดใจ แต่มิได้ทรงสอนว่า ผู้ที่ทำสงครามเพื่ออุดมการอันชอบธรรม ในเมื่อได้พยายามป้องกันรักษาสันติภาพหมดทุกทางแล้วนั้น ควรถูกตำหนิ ผู้ใดเป็นเหตุแห่งสงคราม ผู้นั้นก็ต้องถูกตำหนิ*

"พระตถาคต ทรงสอนให้ยอมตนสิ้นเชิง แต่มิได้ทรงสอนให้ยอมอะไรแก่อำนาจที่ร้าย จะเป็นมนุษย์หรือเทวดา หรือสิ่งใดในธรรมชาติก็ตาม การต่อสู้ต้องมีเพราะชีวิตทั้งสิ้น เป็นการต่อสู้อย่างใด

อย่างหนึ่ง แต่ผู้ที่ต่อสู้พึงระวังไม่ให้ต่อสู้เพื่อตน โดยเป็นปฏิปักษ์ต่อความจริง และความชอบธรรม...

"ต่อสู้ด้วยความกล้าหาญเถิด ท่านนายพล และการรบยุทธของท่านอย่างเข้มแข็ง แต่เป็นทหารแห่งความจริง และพระตถาคตจะให้พรท่าน"

มัชฌิมาปฏิปทา ทางสายกลางของพระพุทธเจ้า เป็นทางที่ประเสริฐสุด และเป็นทางที่จะคุ้มครองประเทศไทยให้พ้นภัยพิบัติอุปัทวันตราย ตั้งมั่นอยู่ในเสถียรภาพและความมั่นคงตลอดกาล อปฺปมตฺตา น มียนฺติ ผู้ไม่ประมาทย่อมไม่ตาย.

พลตรี ปทฺธิ

(กรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์)

18 เมษายน 2506

เงิน ซื้อทุกอย่างได้จริงหรือ

เงินซื้ออาหารดีรสเลิศได้ แต่ซื้อสุขภาพที่ดีไม่ได้
เงินซื้อบ้านสวยหลังใหญ่ได้ แต่ซื้อความอบอุ่นภายในบ้านไม่ได้
เงินซื้อที่นอนแสนนุ่มสบายได้ แต่ซื้อการนอนหลับเป็นสุขไม่ได้
เงินซื้ออาวุธสงครามได้ แต่ซื้อความสงบสันติไม่ได้
เงินซื้อเสื้อผ้าราคาแพงได้ แต่ซื้อความสวยจีรังไม่ได้
เงินซื้อลอตเตอรี่หลายคู่ได้ แต่ซื้อโชคลาภ วาสนาไม่ได้
เงินซื้อความรู้ต่างๆ ได้ แต่ซื้อพรสวรรค์ไม่ได้
เงินซื้อปากกา กระดาษได้ แต่ซื้อความเป็นกวีไม่ได้
เงินซื้อความตามใจได้ แต่ซื้อความจงรักภักดีไม่ได้
เงินซื้อคำประจบ คำชมได้ แต่ซื้อความจริงใจไม่ได้
เงินซื้อความสนุกชั่วครู่ได้ แต่ซื้อเวลากลับมาไม่ได้
เงินซื้อเมียสาวและสวยได้ แต่ซื้อแม่แบบอย่างของลูกไม่ได้
เงินซื้อเพื่อนกิน เพื่อนเที่ยวได้ แต่ซื้อเพื่อนแท้ เพื่อนตายไม่ได้
เงินซื้ออำนาจยิ่งใหญ่ได้ แต่ซื้อสติปัญญาไม่ได้
เงินซื้อได้หลายอย่างก็จริง แต่ซื้อชีวิตใครสักคนไว้ไม่ได้เลย

คิดให้ดี ทำให้ถูก พูดให้ควร

ขนบธรรมเนียม

การเข้าเฝ้าพระมหากษัตริย์ (จบ)

สมัยแผ่นดินรัตนโกสินทร์สมัยใหม่

พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จฯออกรับราชทูตของพระเจ้านโปเลียนที่ ๓ แห่งฝรั่งเศส ณ พระที่นั่งอนันตสมาคม ในหมู่พระอภิเนานิเวศน์ (ในภาพรัชกาลที่ ๔ ทรงเครื่องราชอิสริยาภรณ์ เลจิออง ดอนเนอร์ ของ ฝรั่งเศสที่พระเจ้านโปเลียนที่ ๓ ส่งมาถวายเมื่อ พ.ศ. ๒๔๐๖)

นับแต่สมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเป็นต้นมา สยามเริ่มมีการติดต่อกับต่างประเทศมากขึ้น ขนบธรรมเนียมการหมอบเข้าเฝ้าจากเดิมก็เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงอย่างค่อยเป็นค่อยไป จากการนุ่งผ้าพระราชทาน ไม่สวมเสื้อ ก็โปรดให้ขุนนางสวมเสื้อผ้าขาวเทศและเสื้อแพรสีต่างๆ รูปกระบอก (แขนคับ ตัวตึง ชายสั้นเพียงบั้นเอว) เข้าเฝ้าในที่ต่างๆ ได้ตลอดทั้งฤดูร้อนฝนหนาว ดังที่พระราชพงศาวดารรัชกาลที่ 4 กล่าวถึงเรื่องนี้ว่า

"เวลาวันหนึ่งข้าราชการเข้าเฝ้าที่พลับพลาโรงแสงพร้อมกัน ครั้งนั้นยังไม่มีธรรมเนียมสวมเสื้อเข้าเฝ้า จึงดำรัสว่า ดูคนที่ไม่ได้สวมเสื้อเหมือนเปลือยกายร่างกายจะเป็นเกลื้อนกลากก็ดี หรือเหงื่อออกมาก็ดี โสโครกนัก ประเทศอื่นๆที่เป็นประเทศใหญ่เขาก็สวมเสื้อหมดทุกภาษา เว้นเสียแต่ละว้าลาวชาวป่าที่ไม่ได้บริโภคผ้าผ่อนเป็นมนุษย์อย่างต่ำ ก็ประเทศสยามนี้ก็เป็นประเทศใหญ่รู้ขนบธรรมเนียมมากอยู่แล้ว ไม่ควรจะถือเอาอย่างโบราณที่เป็นชาวป่ามาแต่ก่อน ขอท่านทั้งหลายจงสวมเสื้อเข้ามาในที่เข้าเฝ้าจงทุกคน ครั้นนานมาเห็นว่าเสื้ออย่างน้อยนั้นจะใช้ผ้ากราบก็มิได้ จึงยักย้ายทำเป็นเสื้อกระบอกเหมือนเสื้อบ้าบ๋าบุตรจีนที่เมืองปัตเวีย ก็เป็นธรรมเนียมติดมาจนทุกวันนี้"*

อย่างไรก็ตาม ประเพณีการรับราชทูตเพื่อเข้าเฝ้าพระมหากษัตริย์ก็ยังคงปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมการหมอบเข้าเฝ้าแบบดั้งเดิม ด้วยถือว่า "ราชทูต" เป็นผู้แทนพระมหากษัตริย์ ถ้าเจ้าเมืองไม่รับรองหรือประพฤติไม่สมเกียรติยศ ราชทูตก็หาว่าเป็นการประมาทหมิ่นไม่นับถือพระเจ้าแผ่นดิน อาจจะเป็นเหตุให้ถึงหมองหมางทางพระราชไมตรีก็เป็นได้** ฉะนั้น ในแผ่นดินพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงได้เริ่มเปลี่ยนแบบแผนการรับราชทูตใหม่ให้เป็นแบบตะวันตก แต่ทว่า เมื่อครั้งเซอร์ จอห์น เบาริง (Sir John Bowring) ราชทูต

* เจ้าพระยาทิพากรวงศ์. พระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 4. หน้า 6.

** สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ. ลัทธิธรรมเนียมต่างๆ เล่ม 2 หน้า 77-78

อังกฤษเข้าเฝ้าฯ นำพระราชสาส์นและเครื่องราชบรรณาการของสมเด็จพระราชินีวิกตอเรีย ถวายแด่พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อวันที่ 18 เมษายน พ.ศ. 2398 รัชกาลที่ 4 โปรดให้จัดการต้อนรับแบบอย่างครั้งสมเด็จพระนารายณ์รับราชทูตฝรั่งเศส คือ เชอวาลิเอร์ เดอ โชมองต์ (Chevalier de Chaumont) ด้วยการให้ข้าราชบริพารนุ่งสมปักลาย ใส่เสื้อเข้มขาบชั้นใน เสื้อครุยขาวชั้นนอก

อนึ่ง ให้ชาวที่กรมวังแต่งที่รับเสด็จบนพระที่นั่งบุษบกมาลามหาจักรพรรดิพิมาน โรงพระวิสูตรรัตนกิรินี แต่งที่แล้วให้เชิญพระเก้าอี้หุ้มทองคำ และที่จะตั้งพานพระขันหมากเครื่องราชบริโภคด้วย

อีกทั้งให้กรมท่าจัดเก้าอี้ไปตั้งให้ฝรั่งนั่งที่ศาลาลูกขุนฝ่ายกลาโหม ชาวพระคลังวิเศษ คอยรับเครื่องราชบรรณาการเข้าไปตั้งทูลเกล้าฯ ถวายตามอย่างแต่ก่อน และเมื่อเสด็จออกให้มหาดเล็กตีกรับสัญญา แล้วให้ชาววังชักม่านสองไข ชาวนาฬิกาประโคมมโหระทึกขึ้นเมื่อเสด็จออก

เช่นเดียวกับเซอร์ จอห์น เบาริง ได้บันทึกถึงวันเข้าเฝ้าฯ ว่า

"...สักครู่หนึ่งได้มีคนมาเชิญให้พวกเราเข้าไปในท้องพระโรง พวกไทยทั้งหลายที่เข้าไปในท้องพระโรงด้วยกันกับเรานั้น ลงคุกเข่าคลานทุกคน แต่พวกเราเข้าไปถึงท้องพระโรงก็ได้ยินเสียงประโคมดนตรีดังลั่นสนั่น...เมื่อเข้าไปถึงท้องพระโรงแล้ว เราได้พบขุนนางหมอบก้มหน้าแน่นเต็มไปหมด ข้าพเจ้าเดินตรงเข้าไปนั่งกลางท้องพระโรง "บนเบาะ" ที่เจ้าพนักงานจัดตั้งเตรียมไว้ให้ตรงแถวเดียวกัน

ภาพลายเส้นคณะราชทูตสยาม ตีพิมพ์ในหนังสือ The Illustrated London News ฉบับวันที่ ๕ ธันวาคม ค.ศ. ๑๘๕๗ มีราชทูตคือ พระยามนตรีสุริยวงศ์ (ชุ่ม บุนนาค) อุปทูตคือ เจ้าหมื่นสรรพเพธภักดี (เพ็ง เพ็ญกุล) และตรีทูตคือ จมื่นมณเฑียรพิทักษ์ (ด้วง)

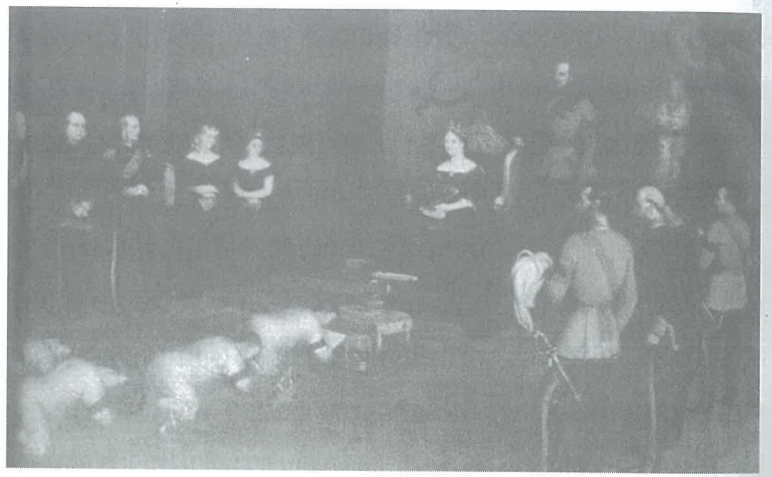

ภาพเขียนสีน้ำมัน พระจักรพรรดินโปเลียนที่ ๓ เสด็จออกรับพระยาศรีพิพัฒน์ (แพ บุนนาค) ราชทูตไทยสมัยรัชกาลที่ ๔ ที่พระราชวังฟองเตลโบล ประเทศฝรั่งเศส

ชาวสยามในชุดเข้าพิธีรัชสมัยสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

เซอร์ จอห์น เบาริง อัครราชทูตผู้อัญเชิญพระราชสาส์นของสมเด็จพระนางเจ้าวิกตอเรียแห่งอังกฤษ มาเจรจาทำสนธิสัญญาทางพระราชไมตรีกับประเทศไทย ในรัชกาลที่ ๔ เมื่อ พ.ศ. ๒๓๙๘

กับพวกขุนนางผู้ใหญ่ที่มิใช่เจ้า...พระเจ้าแผ่นดินเสด็จออกแล้วทรงพระราชดำเนินขึ้นไปประทับอยู่บนพระที่นั่งโธรนอันหรูหรา...พระที่นั่งโธรนสูงจากพื้นประมานสิบฟิตส์"*

และหลังจากสมัยแผ่นดินพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวแล้ว สมัยแผ่นดินสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวก็ได้ทรงเปลี่ยนแปลงประเพณีการเข้าเฝ้าอีกครั้ง โดยให้ทหารแต่งเครื่องแบบทหารตามแบบอย่างยุโรป หรือพลเรือนสวมเสื้อขาวปิดคอ กระดุมห้าเม็ดที่เราเรียกกันว่าเสื้อราชปะแตน ทั้งเครื่องทหารและพลเรือนนั้นในชั้นต้นยังคงใช้นุ่งผ้าม่วงประกอบ ผ้าม่วงนั้นในโอกาสลำลองจะใช้สีอะไรก็ได้ เลือกสีเอาตามวัน แต่ถ้าเป็นการแต่งกายแบบราชการก็ต้องใช้สีน้ำเงินที่เราเรียกกันว่าสีกรมท่า เมื่อนุ่งผ้านั้นสวมถุงเท้าและรองเท้าแบบฝรั่ง และโปรดให้นั่งเก้าอี้แทนที่จะนั่งกับพื้นหมอบเฝ้าหรือเอนพิงหมอนขวานเหมือนแต่ก่อน

และเมื่อมีพระราชพิธีออกมหาสมาคมต้อนรับทูตานุทูตต่างประเทศ จะเสด็จออกท้องพระโรงพระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย โดยชาวต่างชาติจะยืนรอรับเสด็จ ส่วนขุนนางและข้าราชบริพารยังคงหมอบเข้าเฝ้าตามขนบธรรมเนียมประเพณีเดิม ดัง นพ.มัลคอล์ม สมิธ (Dr. Malcolm Smith) ได้บันทึกว่า

"วงดุริยางค์บรรเลงท่วงทำนองโดยแตรหอยสังข์ มโหระทึก และกลองชนะ พระวิสูตรปักทองขนาดยาวแหวกออกจากกัน และ

* เพ่ง พ.ป. บุนนาค, แปล. เซอร์ยอนโบว์ริงเข้ามาเมืองไทย

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในฉลองพระองค์ครุยประทับอยู่บนพระแท่นบัลลังก์ต่อหน้าทวยประชา

"บุคคลที่เข้าเฝ้าทั้งหมดโค้งศีรษะถวายความเคารพ ชาวสยามหมอบลงบนพรมอันวิจิตรงดงาม ถวายบังคมด้วยการพนมมือเข้าด้วยกัน ยืดตัวขึ้นโน้มตัวลงวางข้อศอกและฝ่ามือพร้อมกับจรดหน้าผากลงบนพื้นสามหน"* และบันทึกต่ออีกว่า พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าก็ได้ทรงมีประกาศพระบรมราชโองการ "ให้เปลี่ยนธรรมเนียมที่หมอบคลานนั้นให้เปลี่ยนอิริยาบถเป็นยืนเป็นเดิน ธรรมเนียมที่ถวายบังคมแลกราบไหว้นั้นให้เปลี่ยนอิริยาบถเป็นก้มศีรษะ...แต่นี้สืบไป พระบรมวงศานุวงศ์แลข้าราชการผู้ใหญ่ผู้น้อยซึ่งจะเฝ้าละอองธุลีพระบาทในพระที่นั่ง แลที่เสด็จฯ ออกแห่งหนึ่งแห่งใดจงประพฤติตามพระราชบัญญัติที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดไว้เป็นข้อบัญญัติสำหรับข้าราชการต่อไปจงทุกข้อทุกประการ..." และเมื่อสิ้นกระแสพระราชดำรัส ทั้งหมดก็ลุกขึ้นยืนตรงต่อหน้าพระพักตร์แล้วถวายคำนับ**

จากการบันทึกของ "นพ.มัลคอล์ม สมิธ" ก็ได้ตรงกับพระราชพงศาวดารรัชกาลที่ 5 ที่ "สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ" ทรงนิพนธ์ไว้ว่า ประเพณีการเสด็จออกรับแขกเมืองในสมัยรัชกาลที่ 5 ในระยะแรกยังคงใช้ตามประเพณีอย่างครั้ง

* น.พ. มัลคอล์ม สมิธ เขียน. หมอฝรั่งในวังสยาม. (A Physician at the Court of Siam) พิมาน แจ่มจรัส แปล. หน้า 160

** อ้างแล้ว. หน้า 162

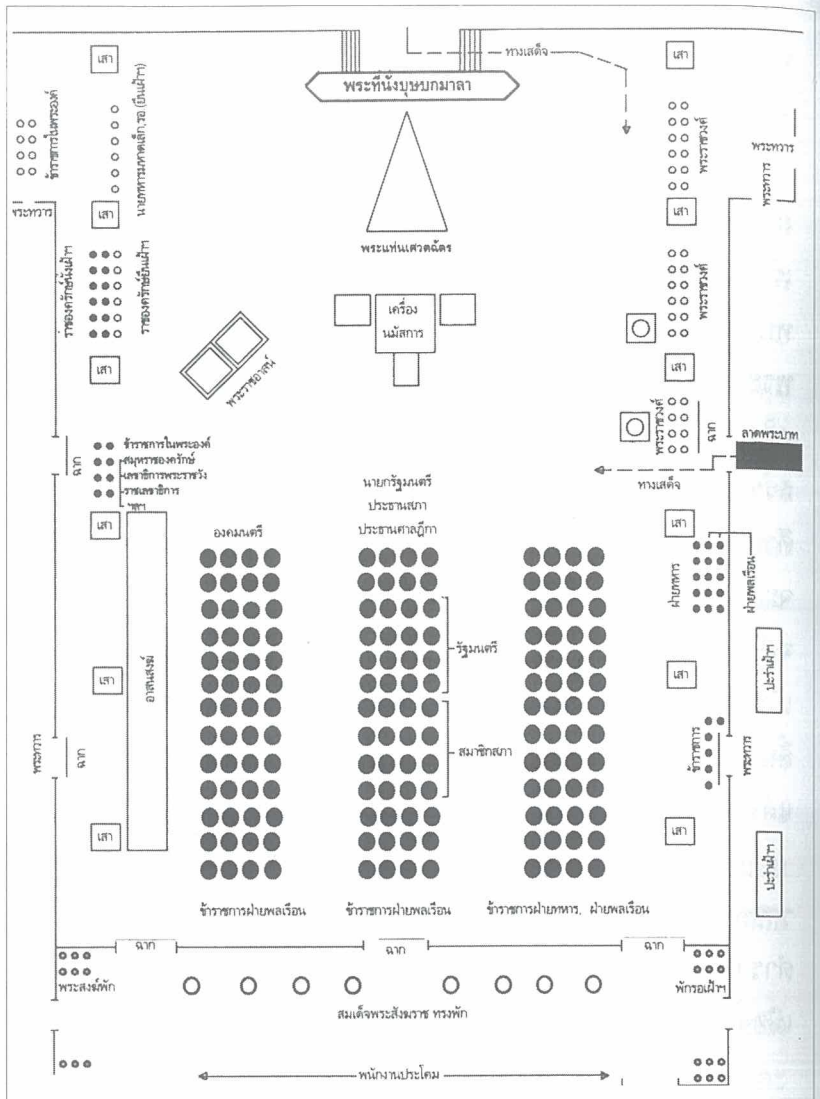

แผนผังสังเขปการเฝ้าฯรับเสด็จฯ ในงานพระราชพิธี ณ พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย
(มีการเปลี่ยนแปลงบางงาน แต่การเฝ้าฯตามแบบนี้เป็นหลักโดยอนุโลม)

รัชกาลที่ 4 แล้วต่อมาจึงเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงโดยลำดับ จนในที่สุดก็ได้เปลี่ยนแปลงเป็นแบบใหม่หมดในรัชกาลที่ 5 นี้เอง โดยมีระเบียบการที่เสด็จออกรับแขกเมืองนั้น "ถ้าเป็นการเต็มยศใหญ่ตั้งกองเสนาบลบาล (กรมทหารต่างๆ อย่างโบราณกรมและหมวด) ยืนช้างยืนม้าที่สนามพระราชวังชั้นนอก ที่หน้าท้องพระโรงมีพวกสังข์แตรกลองชนะและมโหระทึกประโคมเวลาเสด็จออกและเวลาเสด็จขึ้นที่ในท้องพระโรงตั้งเครื่องสูงรายรอบเข้าเฝ้า แต่งตัวนุ่งสมปักลายใส่เสื้อเข้มขาบ สวมเสื้อครุย ทอดเบาะไว้ให้นั่งเสมอชั้นเสนาบดี..." และ "พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระภูษาเขียนทองฉลองพระองค์เยียรบับ สวมฉลองพระองค์ครุย เสด็จออกประทับบนพระที่นั่งเศวตฉัตร ถวายคำนับพร้อมกันครั้งหนึ่ง แล้วเดินผ่านแถวขุนนางที่หมอบเฝ้าฯ ขึ้นไปถึงตรงที่เสนาบดีหมอบเฝ้าฯ ถวายคำนับอีกครั้งหนึ่ง ปลัดทูลฉลองกรมท่าทูลเบิกแล้ว ราชทูตกราบทูลสุนทรพจน์และมีพระราชดำรัสตอบ แล้วเสด็จลงจากพระแท่นเศวตฉัตรมาประทับที่พระแท่นต่ำ อันเป็นที่เสด็จออกขุนนางโดยปรกติ ราชทูตเชิญพระราชสาส์นเข้าไปถวายต่อพระหัตถ์ ทรงรับพระราชสาส์น แล้วดำรัสอนุญาตให้ทูตานุทูต ตัวราชทูตนั่ง (ขัดสมาธิ) บนเบาะ พวกบริวารนั่งบนพรมปูกับพื้นต่อลงไปข้างหลัง จึงมีพระราชปฏิสันถารราชทูต 3 นัด แล้วเสด็จขึ้น"* แต่แล้วในเวลาต่อมา พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวก็ต้องเปลี่ยนแปลงประเพณีการหมอบคลานเข้าเฝ้า

---

* สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ. พระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 5. หน้า 206

เป็นครั้งสุดท้าย เมื่อ "มองสิเออดีลอง" กงสุลฝรั่งเศสได้เชิญพระราชสาส์นพระเจ้านโปเลียนที่ 3 มาถวายพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยไม่พอใจในประเพณีการเข้าเฝ้าของไทยว่า เป็นประเพณีที่ไม่ให้เกียรติยศแก่ราชทูต โดยเฉพาะการให้นั่งเฝ้ากับพื้น พร้อมทั้งมีการชักชวนพวกกงสุลต่างๆให้เข้าชื่อ แล้วมีหนังสือมายังกระทรวงต่างประเทศว่า ประเพณีการเข้าเฝ้าของต่างประเทศจะเป็นการยืนเฝ้า หรือถ้าจะให้นั่งเฝ้าก็จะต้องเอาเก้าอี้มาตั้งให้นั่ง จึงสมควรแก่เกียรติยศ เพราะการนั่งกับพื้นเป็นการเสื่อมเสีย

ในที่สุด รัฐบาลไทยก็ได้จัดตามความประสงค์ของราชทูตเหล่านี้ โดยยอมให้ยืนเฝ้า และนับแต่นั้นมาก็เป็นอันเลิกประเพณีที่ยอมให้ราชทูตต่างประเทศนั่งเบาะเหมือนอย่างเสนาบดี ต้องยืนเฝ้าฯ จนตลอดเวลาเสด็จออก

แต่ทว่า เมื่อราชทูตไทยได้ไปเจริญพระราชไมตรีประเทศอังกฤษ สมัยสมเด็จพระนางเจ้าวิกตอเรีย ณ พระราชวังวินด์เซอร์ เมื่อวันที่ 19 พฤศจิกายน พ.ศ. 2400 และ ประเทศฝรั่งเศส เข้าเฝ้าสมเด็จพระมหาจักรพรรดินโปเลียนที่ 3 ณ พระราชวังฟงแตนโบล (palais de Fontainebleau) เมื่อวันที่ 27 มิถุนายน พ.ศ. 2404 กลับใช้ขนบธรรมเนียมแบบไทยด้วยการหมอบคลานเข้าเฝ้า ดังที่ Prosper Merimee กล่าวว่า "ช่างเป็นภาพที่แปลกตาที่สุดในโลก... คนแต่งกายด้วยผ้าไหมสีดำทอยกดอกเป็นลายเงินลายทอง สวมถุงน่องสีขาว รองเท้าขัดมันพร้อมสะพายดาบข้างลำตัว ทรุดตัวลงคลานด้วยเข่าและข้อศอกเคลื่อนเป็นทิวแถว เข้าไปตามทางในท้องพระโรงเพื่อถวายพระราชสาส์นแด่สมเด็จพระจักรพรรดิ หลังจากถวายพระราชสาส์นแล้วพวกเขาก็คลานถอยหลังกลับมาอีกครั้งหนึ่ง"*

และนับจากสมัยแผ่นดินพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเป็นต้นมา การเข้าเฝ้าพระมหากษัตริย์ก็ได้เป็นแบบอย่างตะวันตกจวบถึงรัชกาลปัจจุบัน เพียงแต่การแต่งกายของข้าราชบริพารและขุนนางได้มีการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย ดังที่ได้เห็นกันอยู่จนทุกวันนี้

อย่างไรก็ตาม แม้จะมีการเข้าเฝ้าแบบตะวันตกดังที่กล่าวไปแล้วก็ตาม แต่ข้อพึงปฏิบัติในการเข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทในรัชกาลปัจจุบันก็มีแบบแผนเช่นกัน ดังที่สำนักพระราชวังได้ออกกฎระเบียบและข้อปฏิบัติเกี่ยวกับราชสำนักในพระราชพิธีและพิธีต่างๆ โดยจะขอกล่าวถึงเพียงบางพระราชพิธีและพิธีสำคัญๆ เท่านั้น

ในการเข้าเฝ้าฯ ผู้ที่เข้าเฝ้าฯต้องแต่งกายตามหมายกำหนดการ หรือหมายรับสั่งของสำนักพระราชวังซึ่งจะระบุว่า แต่งเครื่องแบบปกติกากีคอพับ กากีคอตั้ง ปกติขาว ครึ่งยศหรือเต็มยศ นอกจากนี้ยังมีการระบุสายสะพายด้วย ก็ต้องแต่งกายและประดับสายสะพายตามหมายกำหนดการนั้น ถ้าหมายกำหนดการไม่ระบุการสวมสายสะพาย ระบุแต่เพียงว่าแต่งกายเต็มยศก็ต้องแต่งเต็มยศ สวมสายสะพายสูงสุดที่ได้รับพระราชทาน อีกทั้งการแต่งกายเข้าเฝ้าฯ หรือมีการเสด็จพระราชดำเนิน จะต้องแต่งเครื่องแบบปกติขาว และต้องมาถึงก่อนเวลาเสด็จพระราชดำเนินถึงตามที่กำหนดไว้ในหมายกำหนดการอย่างน้อย 30 นาที

---

* สัมพันธภาพของประเทศฝรั่งเศสกับประเทศสยาม พ.ศ. 2223-2450. นันทพร บรรลือสินธุ์ แปล. หน้า 47

สมเด็จพระบรมราชินีวิกตอเรีย เสด็จฯออกรับพระยามนตรีสุริยวงศ์ (ชุ่ม บุนนาค) ราชทูตไทยที่พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวส่งไปเจริญพระราชไมตรีกับอังกฤษ ณ พระราชวังบักกิงแฮม

กรณีการเข้าเฝ้าฯ ในงานพระราชพิธีจะมีทั้งการเข้าเฝ้าฯ ในเขตพระราชฐาน ได้แก่ ในพระบรมมหาราชวัง อาทิ พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย พระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท พระที่นั่งจักรีมหาปราสาท ฯลฯ และการเข้าเฝ้าฯนอกเขตพระราชฐาน อาทิ พระราชพิธีทรงบำเพ็ญพระราชกุศล ถวายผ้าพระกฐิน ณ พระอารามหลวงต่างๆ เป็นต้น เมื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินถึงผู้เข้าเฝ้าฯ ที่เป็นผู้ชายจะต้องลุกขึ้นยืนตรงเพื่อถวายความเคารพโดยการคำนับและสตรีโดยการถอนสายบัว เมื่อถวายความเคารพแล้วต้องยืนตรงรอจนกว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะเสด็จมาประทับพระราชอาสน์ก่อน จึงถวายความเคารพอีกครั้งแล้วนั่งลงประจำที่นั่ง

ในกรณีที่สมเด็จพระบรมวงศ์ตามเสด็จด้วย จะต้องรอให้ทุกพระองค์ประทับเสียก่อน จึงถวายความเคารพแล้วนั่งลงได้

ส่วนการเข้าเฝ้าฯในงานพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา วันที่ 5 ธันวาคม ในการเสด็จออกมหาสมาคม ณ พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัยในพระบรมมหาราชวัง เป็นงานยืนเฝ้าฯ ผู้เข้าเฝ้าฯ โดยนายกรัฐมนตรีและผู้มีหน้าที่เฝ้าฯ กราบถวายบังคมทูลถวายพระพรชัยมงคลจะต้องเดินทางไปยังห้องรับรองในศาลาว่าการพระราชวัง (ห้องแดง) ก่อนเวลาเสด็จพระราชดำเนิน 30 นาที เพื่อลงนามถวายพระพร แล้วไปยังห้องรับรองในห้องทำการของเลขาธิการพระราชวังเพื่อสวมหรือเปลี่ยนเสื้อครุย เสร็จแล้วเดินทางไปยังท้องพระโรงพระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย

เมื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินถึงและประทับเหนือพระที่นั่งพุดตานกาญจนสิงหาสน์ เจ้าพนักงานไขพระวิสูตร แตรวงบรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี ผู้เข้าเฝ้าฯ ณ ที่นั้นถวายความเคารพ จากนั้น สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร นายกรัฐมนตรี และประธานรัฐสภา จะกราบบังคมทูลถวายพระพรชัยมงคลในนามพระบรมวงศานุวงศ์ ฝ่ายบริหาร และฝ่ายนิติบัญญัติตามลำดับ ในระหว่างนั้น ผู้เข้าเฝ้าฯ ทุกคนต้องยืนตรง เมื่อสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร กราบบังคมทูลถวายพระพรชัยมงคลจบ เฉพาะพระบรมวงศานุวงศ์ถวายความเคารพ เมื่อนายกรัฐมนตรีกราบบังคมทูลถวายพระพรชัยมงคลจบ เฉพาะรัฐมนตรีและฝ่ายบริหารถวายความเคารพ และเมื่อประธานรัฐสภากราบบังคมทูลถวายพระพรชัยมงคลจบ เฉพาะฝ่ายนิติบัญญัติถวาย

ความเคารพ ซึ่งการปฏิบัติตนของผู้เฝ้าฯ จะต้องยืน ไม่มีเก้าอี้นั่งสำหรับนั่งเฝ้าฯ โดยผู้เข้าเฝ้าฯจะต้องยืนด้วยความสำรวมระวัง หากเมื่อยจะขยับตัวได้เล็กน้อย ส่วนการถวายความเคารพให้ปฏิบัติเช่นเดียวกับนั่งเฝ้าฯ ทุกประการ

เมื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระราชดำรัสตอบจบแล้ว ในระหว่างที่เจ้าพนักงานไขพระวิสูตร แตรวงบรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี ทุกท่านที่เข้าเฝ้าฯ ในมหาสมาคมถวายความเคารพโดยพร้อมกันแล้วรอจนเสด็จพระราชดำเนินกลับ จึงทยอยกลับจากมณฑลพิธี ส่วนการเข้าเฝ้าฯ ถวายพระพรชัยมงคลของคณะบุคคลต่างๆ ในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ณ ศาลาดุสิดาลัย เป็นงานนั่งเฝ้าฯ เมื่อเสด็จพระราชดำเนินถึง ทุกท่านยืนตรง นายกรัฐมนตรีในฐานะหัวหน้าคณะผู้เข้าเฝ้าฯ เดินจากตำแหน่งเฝ้าฯ ไปที่แท่นตั้งกรวยดอกไม้ ถวายคำนับ ทำเอางาน เปิดกรวยดอกไม้แล้วกราบบังคมทูลถวายพระพรชัยมงคล เมื่อกล่าวจบ ทุกท่านถวายความ เคารพ หากนายกรัฐมนตรีมีกำหนดจะทูลเกล้าฯ ถวายสิ่งของ นายกรัฐมนตรีจะเชิญสิ่งของดังกล่าวไปบนพานเพื่อทูลเกล้าฯ ถวาย เสร็จแล้วกลับไปยืนประจำที่ตำแหน่งเฝ้า

เมื่อมีพระราชกระแสให้นั่ง ผู้เข้าเฝ้าฯ จึงถวายความเคารพแล้วนั่งลง ในระหว่างที่มีพระราชดำรัส ผู้เข้าเฝ้าฯ ต้องตั้งใจฟังในอาการสำรวมตลอดเวลา เมื่อจบพระราชดำรัส ทรงยืน เสียงเพลงสรรเสริญพระบารมีดังขึ้น ผู้เข้าเฝ้าฯ ยืนขึ้นและถวายความเคารพโดยปฏิบัติเช่นเดียวกับการส่งเสด็จในพระราชพิธีหรือพิธีอื่นๆ

สำหรับการเฝ้าฯ ในพิธีต้อนรับพระราชอาคันตุกะนั้น เมื่อ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินไปทรงรับนายเจียง เจ๋อหมิน ประธานาธิบดีแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีนและภริยา

เสด็จพระราชดำเนินถึงท่าอากาศยานกองบัญชาการกองทัพอากาศ นายกรัฐมนตรีและผู้บัญชาการทหารอากาศพร้อมคู่สมรสเฝ้าฯรับเสด็จ นายกรัฐมนตรีจะกราบบังคมทูลรายงานต่อจากผู้บัญชาการทหารอากาศ และตามเสด็จเข้าสู่ห้องรับรอง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระราชปฏิสันถารกับผู้มาเฝ้าฯ รับเสด็จและคณะทูตานุทูต เมื่อได้เวลาตามกำหนดการ จะเสด็จพร้อมด้วยพระบรมวงศ์ นายกรัฐมนตรีและผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องลงไปยังลานบินเพื่อรับพระราชอาคันตุกะ จากนั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จพร้อมด้วยพระราชอาคันตุกะขึ้นแท่นรับความเคารพและตรวจแถวกองทหารเกียรติยศเสร็จแล้วเสด็จเข้าสู่ห้องรับรอง และจะทรงแนะนำคณะองคมนตรีและคู่สมรสขององคมนตรี นายกรัฐมนตรีจะเข้าไปสัมผัสมือกับพระราชอาคันตุกะ และยืนแนะนำคณะรัฐมนตรีและคู่สมรสของคณะรัฐมนตรี อธิบดีกรมพิธีการทูตแนะนำคณะทูตานุทูต เมื่อเสด็จออกจากห้องรับรองแล้ว จะประทับรถยนต์พระที่นั่งพร้อมด้วยพระราชอาคันตุกะไปส่ง ณ พระที่นั่งบรมพิมานในพระบรมมหาราชวังซึ่งจัดเป็นที่ประทับรับรองต่อไป

บทสรุป

แม้ว่าในอดีตของสังคมและขนบธรรมเนียมประเพณีไทย จะดูล้าหลังในสายตาของชาวต่างชาติก็ตาม แต่ด้วยพระปรีชาญาณของพระมหากษัตริย์ไทย พระองค์ท่านก็ได้ทรงแก้ไขปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้สังคมและวัฒนธรรมไทยก้าวไปสู่โลกใหม่ โลกแห่ง

ความรู้และความเจริญแก่ปัญญาชนชาวสยาม ที่จะต้องรู้จักเรียนรู้ในสิ่งใหม่ๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องภาษาต่างประเทศ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีที่ยังคงก้าวไกลไปอย่างไม่หยุดยั้ง

ขนบธรรมเนียมการเข้าเฝ้าที่เป็นที่ดูถูกของชาวต่างชาติก็ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปตามรูปแบบตะวันตกมากขึ้น เพื่อให้ชาวต่างชาติได้เห็นเป็นประจักษ์ว่า สยามหรือประเทศไทยได้มีความเจริญรุดหน้าเท่าเทียมกับนานาอารยะประเทศแล้ว นั่นก็เป็นเพราะมาจาก...

"พระมหากษัตริย์ไทยทุกพระองค์".

เวลาเกิด ทายนิสัย

ตี 5 ถึง 7 โมงเช้า

ช่วงเวลากระต่าย เป็นคนรักสวยรักงาม ทำอะไรละเอียดอ่อน สะอาด ชอบแต่งตัวให้ดูดีเสมอ สุภาพอ่อนโยน พูดจาหวานน้อบน้อมถ่อมตัว มีมารยาทเป็นเลิศ สงบเรียบร้อยเหมือนผู้ใหญ่ มีความมั่นใจและทะเยอทะยานไม่น้อย เป็นคนเข้มแข็งข้างใน รู้จักระมัดระวังรอบคอบ เป็นนักการทูต จิตวิทยาสูง เข้าอกเข้าใจผู้อื่นดี ใจกว้าง โกรธง่ายหายเร็ว จิตใจดี ใจอ่อน ชอบทำบุญ

7 โมงเช้า ถึง 9 โมงเช้า

ช่วงเวลามังกร บุคลิกดูหยิ่งทะนงมาก ท่าทางสง่าผ่าเผย ดูหัวสูง ความทะเยอทะยานจะเห็นได้ชัด ดูน่าเกรงใจ เข้าถึงยาก มีความเป็นผู้นำสูง เป็นคนใจกว้าง เด็ดเดี่ยว รักศักดิ์ศรี โมโหร้าย บุ่มบ่ามมุทะลุ ทำอะไรต้องตรงไปตรงมา ไม่ชอบเรื่องเล่ห์เหลี่ยม

เป็นที่พึ่งพิงได้ รับผิดชอบสูง ขี้สงสาร เป็นคนมีประสิทธิภาพสูง อนาคตแจ่มแจ๋ว เพราะความมุ่งมั่นบากบั่นของตัวเอง

9 โมงเช้า ถึง 11 โมงเช้า

ช่วงเวลางู โดยมากจะหน้าตาดี แต่งตัวดีเสมอด้วยของหรูหราราคาแพงหรือมียี่ห้อการันตี ภาพพจน์จะต้องมาก่อนเสมอ บุคลิกดูเงียบขรึม เรียบร้อยสุภาพนุ่มนวล มารยาทดี พูดจาหวานหู นิสัยข้างในค่อนข้างฉลาด เก็บความรู้สึกและความต้องการได้นิ่งลึกมาก รักการแข่งขันชิงดีชิงเด่น มีความทะเยอทะยานสูง ชอบทำตัวเด่น อยากมีชื่อเสียง เป็นนักวางแผนผู้ชาญฉลาด ใจแข็ง ไม่หวั่นไหว อ่อนข้อให้ใครง่ายๆ

11 โมงเช้า ถึง บ่ายโมง

ช่วงเวลาม้า มีบุคลิกของนักกีฬา แข็งแรงอดทน ร่าเริงคึกคัก ชอบสนุกสนาน รักอิสระเสรีและการผจญภัย มีความเป็นตัวของตัวเอง ชอบแหกกฎ เป็นคนใจกว้าง กระตือรือร้นมาก แต่รอบคอบไม่เป็น ใจร้อนชอบทำก่อนคิด กล้าลุยไปข้างหน้า จิตใจเข้มแข็ง มานะบากบั่น มีความจริงใจสูง เวลามีทิฐิจะเป็นคนหัวแข็ง ดื้อรั้นสุดๆ เวลาน่ารักจะมีชีวิตชีวา น่าตื่นเต้น เจอมรสุมก็ยังลุกขึ้นสู้ได้

บ่ายโมง ถึง บ่าย 3 โมง

ช่วงเวลาแพะ เป็นคนใจดี อ่อนโยน จนถึงขั้นขลาดเขิน เป็นคนสุภาพอ่อนโยน นุ่มนวลมีมารยาท ดูสุขุมใจเย็น ไม่มีพิษมีภัย

ขี้อายแต่มีความคิดสร้างสรรค์ ชางฝัน มีไอเดียมันๆ กับเรื่องตลก จี้เส้น บางเวลาดูเศร้าซึม เพราะชอบคิดมากเกินเหตุ จิตใจดี ทำร้ายใครไม่เป็น ถ้าถูกรังแกจะสู้ยิบตา มีความมั่นใจซ่อนไว้ใต้ท่าทางอ่อนโลก ซื่อตรงรักสงบ เกลียดความรุนแรง อะไรๆ ก็ดีหมด ยกเว้นเรื่องดื้อรั้น ครองแชมป์ตลอดกาล

บ่าย 3 โมง ถึง 5 โมงเย็น

ช่วงเวลาลิง เป็นคนไม่อยู่เฉย เปิดเผยใจร้อนและซุ่มซ่าม นิสัยเหมือนเด็กๆ ชอบเล่นพิสดาร เป็นคนฉลาดหัวไว มีไหวพริบ กล้าพูด กล้าทำ ตรงไปตรงมา เป็นนักวางแผน รู้จักเอาตัวรอด มีเล่ห์กล แต่ไม่ทำร้ายใครลับหลัง มีความสามารถรอบตัว ปรับตัวเข้ากับคนได้ทุกระดับ ทุ่มเทกับการงาน ทำงานดีเชื่อมือได้ เสน่ห์ในตัวอยู่ที่ความขี้เล่น มีชีวิตชีวา อาจจะดูกะล่อนเล็กๆ แต่ก็หนักแน่นจริงใจมาก

5 โมงเย็น ถึง 1 ทุ่ม

ช่วงเวลาไก่ เป็นคนเข้มแข็งหยิ่งยะโส หัวรุนแรงขวางโลก และหัวโบราณ เป็นคนชอบแต่งตัว ใช้แต่ของดีมีราคา บุคลิกขี้อวด ส่วนลึกของจิตใจเป็นคนอนุรักษ์นิยม เจ้าระเบียบ จู้จี้ ขี้บ่น หงุดหงิดง่าย ไม่ยอมเสียเงินอย่างไร้ค่า ยกเว้นเรื่องภาพพจน์ละก็โอ.เค. มีหัวในการบริหาร มีความเด็ดขาด ต่อสู้กับอุปสรรคไม่มีถอย ยามอารมณ์ดีจะเป็นคนสนุก ชอบล้อเล่น ใจกว้าง มีน้ำใจนักกีฬา ไม่ชอบการใช้อำนาจ เกลียดคนอวดเก่งที่สุด

1 ทุ่ม ถึง 3 ทุ่ม

ช่วงเวลาหมา เป็นคนรักคุณธรรมความถูกต้อง ซื่อสัตย์จริงใจมาก จนถึงขั้นยึดมั่นถือมั่นทีเดียว ยืดหยุ่นไม่ค่อยเป็น คิดและทำอะไรก็ตามตรงที่อไปหมด ไม่กล้าแหวกกฎระเบียบ ชีวิตไม่ค่อยมีอะไรแปลกใหม่ มีความขยัน ฉลาด แต่พลิกแพลงไม่เป็น เอาตัวไม่ค่อยรอด เกิดมาเป็นนักปกป้องคุ้มครองคนอื่น มองโลกแบบตรงไปตรงมา ไม่เพ้อฝัน ขาดอารมณ์โรมานซ์ แต่ก็เป็นคนตลกจี้เส้น มองโลกในแง่ดี มักจะเสียสละเพื่อคนอื่น ถึงจะซื่อไปนิด เซ็งไปหน่อย แต่ก็จริงใจนะ

3 ทุ่ม ถึง 5 ทุ่ม

ช่วงเวลาหมู เป็นคนขี้เกียจนิดๆ เฉื่อยหน่อยๆ รักความเรียบง่ายไม่มากเรื่อง สุภาพอ่อนโยน ใจดีและอบอุ่น จริงใจ มีอารมณ์สุนทรีย์ รักดนตรีและศิลปะสวยงาม มีความโรมานซ์ในหัวใจ แม้จะพูดน้อยแต่เอาอกเอาใจเป็นเลิศ ชอบแต่งตัวแบบผู้ดี รสนิยมดี ชอบทำอาหารและชอบกิน รูปร่างจึงออกแข็งแรงและสมบูรณ์ เป็นคนใจกว้างและชอบให้อภัย หากถูกทำร้ายจะกลายเป็นหมูป่า สู้ถวายชีวิต ความคิดและการกระทำจะเป็นแบบค่อยเป็นค่อยไป รอบคอบ ใจเย็น จนกว่าจะมั่นใจถึงจะลุย เป็นแม่บ้านพ่อเรือนที่รักครอบครัวมาก

5 ทุ่ม ถึง ตี 1

ช่วงเวลาหนู มีบุคลิกกระตือรือร้น ร่าเริงปราดเปรียว สดใส แต่มีความระแวดระวัง ฉลาดหัวไว ไหวพริบดี ตรงไปตรงมา

ไม่มีเล่ห์เหลี่ยม ท่าทางดูขรึม พูดน้อย เฉยชา แต่มีมารยาท รักเพื่อน ชอบช่วยเหลือ มีน้ำใจ จุดเด่นคือความขยันและสะสมเก่ง มักจะมีเงินสำรองซ่อนไว้ไม่มีใครรู้ ชอบวางแผนการเงิน ประหยัด ไม่ฟุ่มเฟือย เป็นคนมีระเบียบ บากบั่น มุ่งมั่นสูง ปรับตัวเก่ง มีความรักแบบผู้ให้ รักครอบครัว แต่ก็รักอิสระ กว่าจะลงเอยกับใครสักคน ใช้เวลาคิดนานเชียว

ตี 1 ถึง ตี 3

ช่วงเวลาวัว ท่าทางแข็งแรงบึกบึนและอึด เป็นคนเฉื่อยแบบใจเย็น โกรธยาก แต่โกรธเหมือนระเบิดลง มีความบากบั่น มีระเบียบ ขยัน อดทน หนักแน่น ทำอะไรตรงไปตรงมา ไม่รู้จักปรับตัว ไม่มีเล่ห์เหลี่ยม ทื่อตรง จนไม่ค่อยทันใคร ขาดอารมณ์ขัน ตลกก็ตลกแบบฝืดๆ ไม่ชอบความรุนแรง มักจะเลี่ยงการทะเลาะวิวาท แต่ถ้าเลี่ยงไม่ได้ ก็จะกลายเป็นวัวกระทิงขวิดสุดฤทธิ์

ตี 3 ถึง ตี 5

ช่วงเวลาเสือ เป็นคนหุนหันพลันแล่น ก้าวร้าว เข้มแข็ง ดูมีอำนาจ จิตใจกล้าหาญเด็ดเดี่ยว มั่นใจในตัวเองสูง แต่ขาดความรอบคอบ เพราะอารมณ์อยู่เหนือหัวใจ ไม่รู้จักออมชอม ขาวเป็นขาว ดำเป็นดำ ไม่รู้จักสีเทา แต่ก็เป็นคนใจดี เสียสละ ใจกล้า ไม่จุกจิกกับเรื่องเล็กน้อย มีความรับผิดชอบ ฉายเดี่ยว ไม่อยู่ติดที่ มองโลกในแง่ดี มีอารมณ์ขัน ขี้โม้โอ้อวด หลงใหลเรื่องรักโรแมนติก มีความเซ็กซี่เป็นเสน่ห์ส่วนตัว.

● ท่องเที่ยว : รุจิกร แสงจันทร์

ทัวร์สังเวชนียสถาน

ไปอินเดียกันไหม?

เมื่อเจอคำถามแบบนี้ ปฏิกิริยาของคนที่ถูกถามมักจะมีอยู่ 2 ประเภท คือ หนึ่ง ยี้ ไม่เอาด้วยหรอก ไปคนเดียวเถอะ ร้อนจะตาย สกปรก เหม็นจักกะแร้แขก... และสอง ว้าย...หนูจ๋า ชวนจริงหรือเปล่า...ยายอยากไปมาตั้งนานแล้ว อยากไปไหว้พระน่ะ หนูช่วยเป็นไกด์พาคนแก่ไปหน่อยเถอะ ชาตินี้ได้เข้าใกล้พระพุทธเจ้า คงได้นอนตาหลับ ถือว่าเอาบุญนะหนูนะ.....

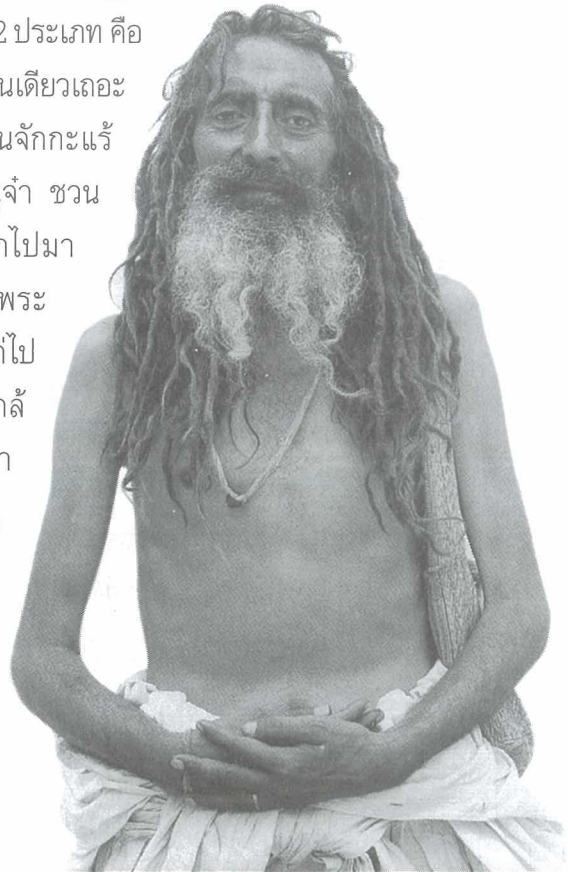

ว่าแล้ว วิญญาณไกด์ก็เข้าสิงคนตั้งคำถามทันที แต่ก่อนที่จะพาลูกทัวร์ไปผจญวิบากกรรมในอินตะระเดีย ขอแนะนำตัวไกด์อาสาสักเล็กน้อย

เจน เป็นข้าราชการกระทรวงการต่างประเทศ ที่ถูกส่งไปประจำการที่สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงนิวเดลี ประเทศอินเดีย ระหว่างปี 2542-2545 มีใจรักอินเดียยิ่งนัก อยากให้พรรคพวกเพื่อนฝูงได้ไปเห็นอินเดียบ้าง... คำตอบที่ได้รับก็คือ ไม่ยี้ ก็ว้ายกรี๊ด... เจนชอบการท่องเที่ยวอย่างสุดซึ้ง ถึงขนาดถูกล้อว่าเป็นเจ้าหน้าที่การท่องเที่ยวประจำสถานทูตไทย... แต่ก็คนล้อนั่นแหละ ที่ชอบมาใช้บริการของ 'เจนทัวร์' ให้พาไปนมัสการสังเวชนียสถานทั้ง 4 แห่งในอินเดียและเนปาล... และนี่คือที่มาของ 'เจนทัวร์' ซึ่งจะนำท่านบินข้ามอ่าวเบงกอลสู่แดนพุทธภูมิในภารตะนคร ณ บัดนี้...

สังเวชนียสถานที่สำคัญ มี 4 แห่ง ล้วนแล้วแต่เป็นสถานที่ที่เกี่ยวกับพุทธประวัติทั้งสิ้น คือ 1. ลุมพินี (อยู่ในประเทศเนปาล) เป็นสถานที่ประสูติ 2. พุทธคยา (อำเภอคยา รัฐพิหาร ประเทศอินเดีย) เป็นสถานที่ตรัสรู้ 3. สารนาถ (อำเภอสารนาถ ห่างจากเมืองพาราณสีประมาณ 25 กิโลเมตร รัฐอุตตรประเทศอินเดีย) เป็นสถานที่แสดงปฐมเทศนา และ 4. กุสินารา (ตำบลกุสินาคาร์ รัฐอุตตรประเทศ) เป็นสถานที่ปรินิพพาน

ดังคำตรัสของพระพุทธเจ้าว่า *"ดูก่อนอานนท์ สังเวชนียสถาน 4 แห่ง เป็นที่ควรเห็นของกุลบุตรผู้มีศรัทธา ด้วยระลึกว่า*

~ พระตถาคตประสูติในที่นี้ หนึ่ง

~ พระตถาคตตรัสรู้อนุตตรสัมมาสัมโพธิญาณในที่นี้ หนึ่ง

~ พระตถาคตยังธรรมจักรให้เป็นไปแล้วในที่นี้ หนึ่ง

~ พระตถาคตเสด็จปรินิพพาน ด้วยอนุปาทิเสสนิพพานธาตุในที่นี้ หนึ่ง

ดูก่อนอานนท์ ชนเหล่าใด เที่ยวจาริกไปยังเจดียสถานเหล่านั้นแล้ว มีจิตเลื่อมใส ชนเหล่านั้นทั้งหมด เบื้องหน้าแต่มลายไป จักเข้าถึงสุคติโลกสวรรค์"

การเดินทางไปนมัสการสังเวชนียสถาน ให้ครบทั้ง 4 แห่ง ไม่ใช่จะทำกันง่ายๆ จะต้องใช้เวลาอย่างน้อย 7 วัน แค่นี้ลูกทัวร์ก็กระหืดกระหอบแย่แล้ว แต่เนื่องจากเรามีใจยึดมั่นจะไปเข้าเฝ้าพระพุทธเจ้า (อุปมา) แล้ว ต่อให้ลำบากกาย ลูกทัวร์ก็สู้ไม่ถอย

ตอนที่ 1 : เดินทางสู่ กุสินารา สถานที่ปรินิพพาน

เจนทัวร์ เลือกพาท่านไปตำบลกุสินารา สถานที่ปรินิพพานเป็นแห่งแรก ก็อาจจะขัดใจลูกทัวร์อยู่บ้าง เพราะหลายท่านอาจมีความคิด ความเชื่อที่ไม่ดีกับเรื่องความตาย... บ้างก็เริ่มบ่นว่า ทำไมยายคนนี้พาฉันมาสถานที่ปรินิพพานก่อนเลยล่ะ ก็ต้องเริ่มต้นอธิบายให้ลูกทัวร์เข้าใจว่า ณ เบื้องหน้าพระสถูปปรินิพพานนี้ เราจะได้ตั้งจิตให้สงบ พิจารณาว่า สถานที่แห่งนี้นะ ที่พระพุทธเจ้าทรงสละร่างดวงจิตดับขันธ์ และจะไม่เวียนว่ายตายเกิดอีกต่อไป ฉันใดก็ฉันนั้น ก็ถือเป็นการดับของทุกข์โดยสิ้นเชิงนั่นเอง การที่ท่านเริ่มต้นการเดินทางที่สถานที่แห่งนี้ ขอให้มีจิตเป็นกุศล ขอให้แจ้งการดับทุกข์ของท่านเสียแต่วันแรก เพื่อจะได้ท่องเที่ยวไปด้วยใจสะอาดบริสุทธิ์ด้วยกันนั้นแล...

ทำความเข้าใจกันได้แล้ว ก็พากันขึ้นรถไฟจากมหานครเดลี มุ่งหน้าสู่เมืองโครักขปุร์ ซึ่งเป็นชุมทาง (Gorakhpur Junction) ที่ใกล้กับตำบลกุสินารามากที่สุด เริ่มต้นการเดินทางจริงๆ ไกด์กิตติมศักดิ์ก็เริ่มเห็นลูกทัวร์มีอาการไม่ค่อยปกติซะแล้ว หวาดระแวงต่างๆ นานา ว่ารถไฟอินเดียจะสกปรกไหม เหม็นแน่ๆ ได้นั่งด้วยกันหรือเปล่า ถ้านั่งกับแขกละก็ ต้องนอนไม่หลับทั้งคืนแน่ๆ แล้วห้องน้ำห้องท่าล่ะไหนจะอาหารการกินอีก แล้วนี่ต้องใช้เวลาข้ามคืนถึง 14 ชั่วโมงด้วย จะตายก่อนมั้ยเนี่ย... โอ... คุณไกด์ก็เริ่มมึนเช่นกันแล้วค่ะ แต่ก็แอบดีใจ เพราะทุกคนไม่ดื้อไม่ซน ด้วยความหวั่นวิตกนั่นเอง...

รถไฟสายไวสาลีเอ็กซ์เพรส (Vaishali Express) ออกจากกรุงนิวเดลีทุ่มครึ่ง ตรงเวลาจริงๆ มุ่งหน้าสู่ทิศตะวันออกเฉียงใต้ของกรุงนิวเดลี ไม่นานนักบริกรหนุ่มหน้ามืด เอ้ย หน้าคล้ำๆ แต่ดวงตาแสนซื่อก็ได้นำผ้าห่ม ผ้าปูที่นอน หมอน และผ้าเช็ดหน้าสีเกือบขาวมาแจกพวกเรา... เงียบ... ลูกทัวร์ไม่ขยับ เพราะรอว่าเขาจะมาปูที่นอนให้... เอาล่ะสิ หนุ่มน้อยหายไปแล้ว หันไปเห็นกลุ่มแขกข้างๆ ชุลมุนกับการปูที่นอน ก็เริ่มเข้าใจและลงมือปฏิบัติการกันเอง... ทุกคนเข้าประจำที่ชั้นล่างบ้าง ชั้นบนบ้าง อยากหลับให้พ้นๆ คืนนี้ไป เริ่มเข้าใจต่อไปอีกว่าไอ้การข่มตาหลับ ขับตานอน นี่มันเป็นอย่างนี้เอง...

ค่ำคืนผ่านไปด้วยดี เช้าขึ้นมาได้ยินเสียงคุยกันจ้อกแจ้ก ลูกทัวร์เริ่มสบายใจ (จริงๆ แล้วเริ่มชิน) เพราะสามารถผ่านคืนแรกไปได้ เกิดความมั่นใจมากขึ้นว่า ฉันก็แน่เหมือนกัน!!! คุณไกด์ได้แต่ลอบยิ้มด้วยความโล่งใจเช่นกัน

ถึงก็ช่าง...ไม่ถึงก็ช่าง...รถไฟเริ่มเสียเวลาซะแล้ว อันที่จริง

ก็ถือเป็นเรื่องปกติของอินเดีย กว่าจะเข้าเทียบชานชาลาที่ชุมทางโครักขปุร์ ก็สิบโมงเช้าพอดี มีคณะพระสงฆ์จากวัดไทยกุสินารามารอรับคณะของเราด้วย อุ่นใจจริงๆ รถที่เราเช่าไว้ ได้พาเรามุ่งสู่ตำบลกุสินารา ระยะทาง 53 กิโลเมตร ใช้เวลาร่วมชั่วโมง ทิวทัศน์สองข้างถนนคล้ายๆ ชนบทบ้านเรา คือเป็นทุ่งนา แต่ส่วนประกอบอื่นๆ ต่างกันโดยสิ้นเชิง เช่น ผู้คนมากมาย ไม่รู้มาจากไหน และก็ไม่รู้จะไปไหน ขี่จักรยานบ้าง นั่งรถบ้าง เดินบ้าง นอกจากนั้น ก็มีผู้ทรงอิทธิพลบนท้องถนน ได้แก่ ท่านโคกระบือ (ที่เรียกท่านโค เพราะให้เกียรติในฐานะเป็นพาหนะของพระศิวะ ตามความเชื่อของศาสนาฮินดูเขา) และยังมีสุนัข สุกรข้างถนน รวมไปถึงม้า ลา อูฐ และลิงด้วย ที่อินเดียนี้ มีลิงมากมาย ใครจะรังแกทำอันตรายลิงไม่ได้ เพราะเขาถือว่าเป็นทหารของพระราม ลูกหลานหนุมานนั่นเอง ถนนหนทางที่เปรียบเสมือนสวนสัตว์เปิดนี้ จึงเป็นเวทีทดสอบฝีมือและฝีเท้าของนักขับทั้งหลาย และยังเป็นการทดสอบระบบประสาทของผู้โดยสารด้วยเช่นกัน เพราะดูเหมือนการแซงแล้วปาด (เพื่อรีบหลบรถสิบล้อที่กำลังสวนมา) ผสมการบีบแตรตลอดเส้นทางเป็นเรื่องธรรมดาสำหรับพวกเขาเสียเหลือเกิน เสียงแตรอันน่ารำคาญที่ดังอยู่ตลอดเวลาทำให้เราสงสัยว่ารถที่อินเดียติดแตรไว้ที่คันเร่งหรืออย่างไร ยิ่งเหยียบยิ่งดัง เคยมีบางครั้งที่แตรเสีย คนขับถึงกับจอดรถข้างทางไม่ยอมขับไปต่อ ต้องไปหาช่างมาซ่อมสายไฟ เสียเวลาไปหลายชั่วโมง... เรื่องเช่นนี้ ใครไม่เคยไปอินเดียคงไม่เชื่อ...

สองข้างทางจากโครักขปุร์ไปกุสินาราเป็นป่าสาละ ต้นสาละหรือที่ภาษาอังกฤษเขียนว่า SAL หรือ 'Sal Tree' คนอินเดียท้องถิ่น

เรียก สากัว เป็นไม้แข็งที่ใช้ประโยชน์ได้คล้ายกับไม้เต็งรัง เป็นป่าสงวนที่อยู่ภายใต้การดูแลของรัฐบาลอินเดีย ดูเผินๆ จะเข้าใจว่าเป็นต้นรัง แต่ไม่ใช่ ในทางพฤกษศาสตร์ ต้นสาละ มีชื่อ Shorea tobusta, Gaerth วงศ์ Dipterocrpaceae มีถิ่นกำเนิดในเขตหิมาลัย ส่วนต้นรัง คือ Pentacme siamenses Kurz วงศ์ Dipterocrpaceae เช่นกัน

นั่งรถมาสักพัก เริ่มตระหนักว่าใกล้เพลแล้ว หลวงพี่คงจะเดือดร้อนแน่ ท่านก็ทราบว่าเราเริ่มกังวล จึงปลอบใจว่า ไม่เป็นไรหรอกโยม เรื่องฉันเรื่องเล็ก... (แต่เรื่องไม่ได้ฉันเรื่องใหญ่)... ในที่สุดหลวงพี่ก็รับประเคนอาหารสำเร็จรูปที่ลูกทัวร์เตรียมมาด้วยความรอบคอบ และฉันเพลบนรถนั่นเอง...

วัดไทยกุสินาราเฉลิมราชย์

ถึงแล้ว...เลยเวลาเพลไปไม่นาน ท่านเจ้าคุณ 'พระวิเทศโพธิคุณ' เจ้าอาวาสวัดไทยกุสินาราเฉลิมราชย์ ได้ให้การต้อนรับอยู่ที่ศาลาหน้าเรือนที่พักด้วยรอยยิ้มที่เปี่ยมด้วยความเมตตา

วัดไทยกุสินาราเฉลิมราชย์สวยตระหง่านอยู่ท่ามกลางทุ่งนาเขียวขจี พระอุโบสถและเรือนที่พักของญาติโยมสวยงามตามแบบสถาปัตยกรรมของไทย มีความสะอาดได้มาตรฐาน ISO 9002 แต่ที่เด่นสะดุดตามากที่สุด เห็นจะเป็นพระมหาเจดีย์ซึ่งเพิ่งสร้างเสร็จเมื่อปลายปี 2545 เป็นความภาคภูมิใจของชาวไทยในอินเดีย เนื่องจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้ทรงมีพระมหากรุณาธิคุณแก้ไขแบบแปลนด้วยพระองค์เอง และสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้เสด็จฯ แทนพระองค์วางศิลาฤกษ์พระมหาเจดีย์องค์นี้

สถานีรถไฟเมืองโครักขปุร์ (Gorakhpur Junction)

สถูปบ้านนายจุนทะ (เนินดิน)

สถูปปรินิพพาน

เมื่อเดือนมีนาคม 2544 และเมื่อเจดีย์สร้างเกือบจะแล้วเสร็จ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานพระบรมสารีริกธาตุกลับคืนสู่แดนพุทธภูมิ พร้อมด้วยเส้นพระเกศา เพื่อไปประดิษฐานในพระมหาเจดีย์แห่งนี้

ลูกทัวร์ของเจนดูเหมือนจะลืมความยากลำบากของการเดินทางโดยสิ้นเชิง เกิดความปลาบปลื้มเข้ามาแทนที่ ได้เวลารับประทานอาหารเที่ยงแล้ว คณะสงฆ์ได้เชิญพวกเราเข้าไปที่หอฉันแม่ชีที่วัดได้กรุณาประกอบอาหารไทยรสโอชะ ไม่มีใครปฏิเสธอาหารมื้อนี้ ทุกคนดูดื่มด่ำราวกับได้ทานอาหารทิพย์เลยทีเดียว จากนั้นพักผ่อน เดินเล่นชมบริเวณวัด

ใครจะนึกว่าสุดริมกำแพงวัด จะมีสถานรักษาพยาบาลเล็กๆ ชื่อ 'กุสินาราคลินิก' ตั้งอยู่ คณะลูกทัวร์ผู้สนใจใคร่รู้เดินทางเข้าไปส่งภาษาไทย-ฮินดี-อังกฤษกับหมอประจำคลินิก ได้ความว่า สถานพยาบาลแห่งนี้ให้การตรวจรักษาคนยากจน ผู้ด้อยโอกาส ไม่เลือกชั้นวรรณะ ประมาณวันละ 50-100 คน มีแพทย์ พยาบาลและเภสัชกรมาทำงานทุกวัน **รักษาฟรี** ไม่ต้องจ่าย 30 บาทก็หายได้!

ข้างๆ คลินิก มีรูปเหมือนหมอชีวกโกมารภัจจ์ตั้งอยู่ เป็นรูปเหมือนที่สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาปริณายกประทานไว้ที่วัดเมื่อปี 2540 เพื่อเป็นที่สักการะบูชาคุณของท่านในฐานะเป็นแพทย์หลวงประจำราชสำนัก เป็นหมอรักษาอาพาธของพระพุทธเจ้าที่มีความสามารถที่สุดในสมัยพุทธกาล ในเบื้องต้นของชีวิต เมื่อแรกเกิดท่านเคยถูกนำไปทิ้งไว้ที่กองขยะกำลังถูกฝูงการุมล้อม เจ้าชายอภัยแห่งแคว้นมคธได้เสด็จไปเห็นเข้า และนำกลับมาเลี้ยง

จนเติบใหญ่ ตั้งชื่อว่า 'ชีวก' เพราะเป็นทารกที่เจ้าชายอภัยทรงรับสั่งให้เลี้ยงดู และนามสกุล 'โกมารภัจจ์' เมื่อเติบใหญ่ ได้ไปศึกษาวิชาแพทย์ที่สำนักตักศิลาจนสำเร็จ ต่อมาท่านได้รับแต่งตั้งจากพระเจ้าพิมพิสาร แห่งแคว้นมคธให้ดำรงตำแหน่งแพทย์หลวงประจำพระราชสำนัก และได้ถวายการรักษาพระโรคของพระพุทธเจ้า จนเกิดศรัทธาแรงกล้า ขอถวายตัวเป็นแพทย์ประจำพระองค์ ปรุงพระโอสถถวายทุกครั้งไป ได้รับสมญาว่าเป็นหมอเทวดา

แดดร่มลมตกแล้ว สมควรแก่เวลาที่จะออกไปเยี่ยมชมสถานที่สำคัญๆ ได้

สถูปบ้านนายจุนทะ

ใครคือนายจุนทะ? ท่านเจ้าอาวาสเล่าให้ฟังว่าเมื่อครั้งพุทธกาล พระพุทธเจ้าได้เสด็จมาถึงหมู่บ้านปาวานาคาร์ ห่างจากเมืองกุสินารา 19 กิโลเมตร ได้ประทับอยู่ ณ อัมพวัน หรือสวนมะม่วงของนายจุนทะ ผู้เป็นบุตรของนายช่างทอง และเป็นผู้ที่ถวายอาหารมื้อสุดท้าย เรียกอาหารนี้ว่า 'สุกรมัททวะ' ไม่ทราบแน่ว่าเป็นอาหารใด บ้างก็คาดเดาว่าเป็นจำพวกเนื้อสุกร บ้างก็ว่าเป็นเห็ดชนิดหนึ่ง แต่ที่แน่ๆ ก็คือ เป็นอาหารที่ทำให้พระพุทธองค์อาพาธหนักขึ้นอาเจียนเป็นโลหิต

เมื่อทราบว่าพระพุทธองค์เสด็จมาประทับในบริเวณสวนของตน นายจุนทะจึงได้เดินทางไปเข้าเฝ้า และกราบทูลนิมนต์พระพุทธองค์พร้อมด้วยพระภิกษุสงฆ์ที่ติดตามไปฉันภัตตาหารในวันรุ่งขึ้น พระพุทธองค์ได้ตรัสกับนายจุนทะว่า *"ดูก่อนจุนทะ ท่านจงฝังสุกรมัททวะที่เหลือเสียในหลุม เรายังไม่เห็นใครเลยในมนุษยโลก เทวโลก พรหมโลก ที่บริโภคสุกรมัททวะนั้นแล้ว จักพึงให้ย่อยไปด้วยดี นอกจากตถาคต"* ราวกับพระพุทธองค์จะทรงทราบในความไม่ปกติของอาหาร จึงได้ตรัสให้นายจุนทะนำสุกรมัททวะไปฝัง แล้วถวายอาหารอื่นแด่พระภิกษุสงฆ์

แม้พระพุทธองค์จะอาพาธหนัก แต่ก็ทรงเสด็จต่อไปยังกุสินาราตามพระพุทธประสงค์ที่จะดับขันธปรินิพาน ณ ที่แห่งนั้น

สถูปบ้านนายจุนทะ เป็นเพียงเนินดินสูงประมาณ 50 ฟุต มีหลักฐานการขุดค้น พบพระพุทธรูปที่บรรจุในสถูปนี้ 3-4 องค์ สถานที่แห่งนี้ไม่ค่อยจะเป็นที่ปลาบปลื้มชื่นชมของพุทธศาสนิกชนที่มาเยือนนัก เช่น เมื่อครั้งหลวงวิจิตรวาทการเดินทางมาเยือนในสมัยที่ท่านเป็นทูตไทยประจำอินเดีย ประมาณปี พ.ศ. 2497 ท่านได้บันทึกไว้ว่า

> *"ทั้งๆ ที่พระพุทธเจ้าได้ตรัสไว้เมื่อใกล้นิพพานว่า อาหารที่นายจุนทะถวายเป็นอานิสงส์อย่างมาก เพราะเป็นภัตตาหารครั้งสุดท้าย มีอานิสงส์เท่ากับที่สุชาดาถวายข้าวมธุปายาสในวันตรัสรู้ ข้าพเจ้าก็ไม่รู้สึกชื่นชมยินดีในตัวนายจุนทะ เมื่อข้าพเจ้าไปพุทธคยา ข้าพเจ้ายินดีที่ได้ทราบว่ามีผู้สร้างพระสถูปไว้เป็นเขตหมายบ้านของสุชาดา ผู้ถวายมธุปายาสในวันตรัสรู้ แม้จะไม่ได้เห็นพระสถูปเพราะไม่มีเวลาจะข้ามแม่น้ำเนรัญชราไปดู ข้าพเจ้าก็มองไปยังฝั่งแม่น้ำเนรัญชราฟากโน้นด้วยความเคารพต่อสุชาดา ผู้ถวายมธุปายาส ให้กำลังพระกายแด่พระพุทธเจ้าจนตรัสรู้ได้ แต่ที่ปาวานี้ ข้าพเจ้าไม่สามารถจะชื่นชมยินดีกับนายจุนทะ*

ผู้ถวายสุกรมัททวะ อันเป็นเหตุให้พระพุทธเจ้าตกพระโลหิตถึงนิพพาน ข้าพเจ้าเข้าใจว่าคนอื่นก็คงมีความคิดอย่างข้าพเจ้า จึงไม่ปรากฏว่ามีใครสร้างอะไรไว้ให้เป็นที่ระลึกแก่นายจุนทะเหมือนสุชาดา ข้าพเจ้ามีความเชื่อและเลื่อมใสแรงกล้าในองค์พระพุทธเจ้า น้อมใจเชื่อในพระโอวาททุกอย่าง ถ้าข้าพเจ้าจะมีบาปอยู่บ้างก็คือ เรื่องที่ไม่สามารถจะน้อมใจเชื่อและยอมรับว่า นายจุนทะทำบุญมีผลอานิสงส์เท่ากับสุชาดา"

พระพุทธรูปปางปรินิพพาน

พระสถูปปรินิพพาน ในสาลวโนทยาน

จากสถูปบ้านนายจุนทะ ที่เมืองปาวา เรานั่งรถกลับกุสินารา เพื่อไปนมัสการพระสถูปปรินิพพาน เล่ากันว่า เมื่อครั้งพระเจ้าอโศกมหาราชเสด็จมาที่กุสินารา พระองค์ได้บริจาคพระราชทรัพย์ 100,000 รูปี (เทียบเท่ากับ 100,000 บาท) สมัยนั้น นับว่ามหาศาลทีเดียว

เพื่อก่อสร้างพระสถูปขนาดใหญ่คร่อมแท่นปรินิพพานเมื่อวันเพ็ญเดือนหก หรือวันวิสาขบูชา มีลักษณะทรงบาตรคว่ำ สูงราว 70 ฟุต บนยอดมีฉัตร 3 ชั้น

สาลวโนทยาน หรือ เรียกง่ายๆ ก็คือ อุทยานป่าสาละ ในอดีตเป็นสวนสาธารณะของกษัตริย์แห่งแคว้นมัลละ ปัจจุบันรัฐบาลอินเดียจัดทำเป็นสวน ล้อมรั้ว ยังคงมีต้นสาละที่ปลูกขึ้นใหม่ ดูร่มรื่นและสื่อให้เราได้จินตนาการย้อนไปสองพันห้าร้อยสี่สิบหกปี... ในมหาปรินิพพานสูตร เรียกสถานที่แห่งนี้ว่า 'สาลวัน' คือมีต้นสาละเป็นหลักอยู่ ก่อนเสด็จดับขันธปรินิพพาน พระพุทธองค์ได้ตรัสขอให้พระอานนท์จัดตั้งที่นอน ผินศีรษะไปทางเหนือระหว่างไม้สาละคู่หนึ่ง เมื่อพระองค์ประทับสีหไสยาสน์ ก็ปรากฏว่าต้นสาละผลิดอกออกผลนอกฤดูกาล ทิ้งดอกใบร่วงหล่นมาถวายสักการะบูชา เป็นที่น่าอัศจรรย์ใจแก่ชาวบ้านชาวเมืองยิ่งนัก

พระองค์ได้ตรัสกับพระอานนท์ว่า *"อานนท์ การบูชาก็เท่านี้แหละ ตถาคตมิได้ยินดีเท่ากับ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา ผู้ได้ประพฤติตาม ปฏิบัติชอบ ปฏิบัติธรรมด้วยดี เป็นการบูชาอย่างสูงต่อพระตถาคต"*

เมื่อก้าวย่างพ้นธรณีประตูพระสถูป หลวงพี่ก็ได้แจกจ่ายเครื่องสักการะบูชา อันมีดอกไม้ ธูป เทียน และที่สำคัญผ้าห่มผืนยาวสั่งทำพิเศษ เพื่อห่มองค์พระพุทธไสยาสน์ปางปรินิพพาน (องค์พระนอน) ภายในสถูปเป็นพุทธบูชา เมื่อพิศดูพระพักตร์องค์พระนอนตรงหน้า ดวงเนตรหรี่ลงเกือบปิดสนิท ทำให้บังเกิดความรู้สึกสงบ ราวกับว่าได้มาเข้าเฝ้าพระพุทธเจ้าในยามที่ท่านกำลังจะเสด็จดับขันธ

ปรินิพพานจริงๆ องค์พระมีขนาดใหญ่มาก ยาว 10 ฟุต กว้าง 5 ฟุต 6 นิ้ว สูง 2 ฟุต 1 นิ้ว เป็นพุทธปฏิมากรรมแกะสลักของหินจุณศิลาก้อนเดียวจากเมืองชูนาร์ (Chunar) ใกล้เมืองพาราณสี ที่บริเวณพระแท่น เป็นรูปปั้นของปัจฉิมสาวก พระอรหันต์องค์สุดท้ายที่ทันเห็นพระพุทธองค์ ถัดไปเป็นพระอนุรุทธะผู้เข้าสมาบัติตามดูพระองค์จนเข้าสู่ปรินิพพาน ถัดมาเป็นรูปพระอานนท์กำลังโศกเศร้า

เสียงสวดมนต์ของลูกทัวร์วัยสาวน้อย (ลงไปทุกที) ดังกระหึ่มพระสถูปฯ อย่างไม่น่าเชื่อ ทั้งนี้ก็ด้วยเปล่งออกมาจากพลังศรัทธาที่มีอยู่เต็มล้น

พระมหาเจดีย์ ที่วัดไทยกุสินาราเฉลิมราชย์

มกุฎพันธนเจดีย์

เพื่อประหยัดเวลา และเก็บพลังงานของลูกทัวร์ไว้ผจญกับวันถัดไป หลวงพี่รูปเดิมซึ่งรับหน้าที่พระวิทยากรได้นำเราไปยังมกุฎ

พันธนเจดีย์ สถานที่ถวายพระเพลิงซึ่งตั้งอยู่ใกล้ๆ พระสถูปฯ ภาษาอังกฤษเรียกว่า 'The Cremation Stupa' แต่คนท้องถิ่นเรียกว่า 'รามภาร์-กา-ดีลา' (Rambhar-ka-tila) กษัตริย์ราชวงศ์มัลละได้ยกขึ้นเป็นที่ถวายพระเพลิงพระพุทธสรีระ โดยตั้งเชิงตะกอนไม้แก่นจันทน์สูงถึง 120 ศอก

ณ วินาทีก่อนเสด็จปรินิพพาน พระพุทธองค์ได้ตรัสเป็นปัจฉิมวาจากับภิกษุทั้งหลายว่า *"บัดนี้ เราขอเตือนพวกเธอทั้งหลายว่า สังขารทั้งหลายมีความเสื่อมไปเป็นธรรมดา พวกเธอจงยังความไม่ประมาทให้ถึงพร้อมเถิด"* นับเป็นพุทธวาจาในเวลาสุดท้ายของพระพุทธองค์ ไม่นานนักข่าวการปรินิพพานแพร่กระจายไปยังเหล่าเจ้าแคว้นมัลละ เจ้าแคว้นต่างๆ ทั้งใกล้ ไกล และประชาชน สร้างความโทมนัสเป็นที่ยิ่ง พวกเจ้ามัลละแห่งกรุงกุสินาราได้เสด็จไปยังสาลวันบูชาพระบรมศพด้วยของหอม ดอกไม้ และช่วยกันห่อพระสรีระด้วยผ้าใหม่ ซับด้วยสำลี แล้วห่อด้วยผ้าใหม่ สลับกันไปจนครบผ้า 500 คู่ อัญเชิญพระสรีระลงในรางทองซึ่งเต็มไปด้วยน้ำมันหอม ครอบด้วยรางทองอื่น มีการตกแต่งสวยงาม และบูชาด้วยการฟ้อนรำ ขับร้องประโคม เป็นเวลา 6 วัน

กาลครั้งนั้น โดยที่พระพุทธศาสนายังไม่แผ่ไพศาลไปยังอารยประเทศอื่นๆ พระผู้มีพระภาคเจ้า ได้ทรงอธิษฐานไว้ว่า *"เมื่อตถาคตปรินิพพาน และทำการถวายพระเพลิงแล้ว พระบรมสารีริกธาตุทั้งหลายจะแตกกระจายออกเป็น 3 สันธาน คือ ขนาดโตเท่าเมล็ดถั่ว ขนาดกลางเท่าเมล็ดข้าวสาร และขนาดเล็กเท่าเมล็ดผักกาด เผื่อว่ามหาชนในนานาประเทศจะได้อัญเชิญไปนมัสการทำการสักการะบูชา*

เข้าถึงมหากุศล อำนวยผลให้บังเกิดในสุคติภพต่อไป" และด้วยอานุภาพของแรงอธิษฐานนี้เอง เป็นเหตุให้พระเพลิงมิได้เผาไหม้ผ้าขาวที่หุ้มห่อพระสรีระชั้นในสุดและนอกสุด มิได้เผาไหม้พระเขี้ยวแก้วองค์ 4 (เขี้ยว) มิได้เผาไหม้พระรากขวัญ (กระดูกไหปลาร้าทั้งสองข้าง) และพระอุณหิส (กระดูกหน้าผาก)

กุสินาราคลีนิค, รูปเหมือนหมอชีวกโกมารภัจจ์

การแบ่งพระบรมสารีริกธาตุ

ข่าวการดับขันธปรินิพพานแพร่สะพัดไปทั่วทุกสารทิศ ตามตำนานพระพุทธศาสนา กล่าวว่า ข่าวได้แพร่ไปถึง 'พระเจ้าอชาตศัตรูแห่งกรุงราชคฤห์ กษัตริย์ลิจฉวีแห่งเวศาลี ศากยะแห่งกรุงกบิลพัสดุ์ ถูลีแห่งอัลลกัปปะ โกลิยะแห่งรามคาม มัลละแห่งปาวา รวมทั้งพราหมณ์เจ้าเมืองแห่งเวฏฐทีปกะ' เจ้าทั้งหลายนี้ต่างส่งทูตของตนมาขอแบ่งพระบรมสารีริกธาตุกลับไปบูชา แต่กษัตริย์มัลละไม่ยินยอม

จนเกือบถึงขั้นรบราฆ่าฟันกัน แต่โชคดีที่โทณพราหมณ์ซึ่งเป็นพระอาจารย์ของเหล่ากษัตริย์ทั้งหลายเข้าห้ามไว้ และไกล่เกลี่ยให้มีการแบ่งพระบรมสารีริกธาตุออกเป็น 8 ส่วนเท่าๆ กัน และให้นำกลับไปบรรจุในสถูปตามแว่นแคว้นของตนเพื่อเป็นพุทธบูชา ดังนี้

1. พระเจ้าอชาตศัตรู ได้กระทำสถูปไว้ที่เมืองราชคฤห์
2. พวกกษัตริย์ลิจฉวี ได้กระทำสถูปไว้ที่เมืองเวศาลี
3. พวกกษัตริย์ศากยวงศ์ ได้กระทำสถูปไว้ที่เมืองกบิลพัสดุ์
4. พวกถูลี ได้กระทำสถูปไว้ที่เมืองอัลลกัปปะ
5. พวกกษัตริย์โกลิยะ ได้กระทำสถูปไว้ที่เมืองรามคาม
6. พวกพราหมณ์เวฏฐทีปกะ ได้กระทำสถูปไว้ที่เมืองเวฏฐทีปกะ
7. มัลละกษัตริย์แห่งปาวา ได้กระทำสถูปไว้ที่เมืองปาวา

โทณพราหมณ์ได้ขอทะนานที่ตวงพระบรมสารีริกธาตุและได้สร้างพระสถูปบรรจุ เรียกว่า ตุมพเจดีย์ในเมืองกุสินารา

กษัตริย์โมริยะ เมืองปิปผลิวัน ส่งทูตมาขอส่วนแบ่งทีหลังจึงได้แต่พระอังคาร ได้สร้างพระสถูปบรรจุพระอังคาร เรียกว่า พระอังคารเจดีย์ อยู่ที่เมืองโมรินคร

จวบจนปัจจุบัน พระพุทธองค์ได้ทรงละทิ้งร่าง หลุดพ้นจากการเวียนว่ายตายเกิดไปแล้วถึง 2546 ปี การได้มาเยือนสถานที่ปรินิพพาน ได้สดับตรับฟังถึงพุทธประวัติ และพุทธธรรมคำสั่งสอนก็ถือเป็นการเตือนสติของผู้มาเยือนให้ตระหนักถึงไตรลักษณ์ 3 ประการอันเป็นสัจธรรม ได้แก่ อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา สิ่งมีชีวิตทุกชนิดไม่สามารถหลีกเลี่ยงการเกิด แก่ เจ็บ และตายในที่สุดได้ แม้แต่

พระพุทธองค์ วันหนึ่งก็ต้องละทิ้งสังขารอันไม่เที่ยง ดวงจิตของพระองค์พ้นจากทุกข์แล้ว จึงไม่มีการเกิดอีกในภพต่อไป แต่ปุถุชนอย่างเรายังคงต้องเวียนว่ายตายเกิดต่อไปตามวัฏจักร

ภาพคนไข้อินเดีย

ณ วันนี้ คณะผู้มาเยือนได้นำความทุกข์ที่เคยมีมาในอดีตมาเผาลง ณ ที่มกุฎพันธนเจดีย์ สถานที่ถวายพระเพลิงพระบรมศพแห่งนี้ นับแต่พรุ่งนี้เป็นต้นไป คณะจะไปเยือนลุมพินี สถานที่ประสูติด้วยจิตใจที่ผ่องใสบริสุทธิ์ เสมือนดวงจิตของทารกแรกเกิดที่ยังไม่มีทุกข์ถาโถมรุมเร้านัก.

● อ้างอิง

1. ต้นสาละ ไม้มงคลในพระพุทธศาสนา โดย อมตานันทะ (นามแฝง)
2. สู่แดนพระพุทธองค์ อินเดีย-เนปาล โดยพระวิเทศโพธิคุณ (ว.ป. วีรยุทโธ)
3. ของดีในอินเดีย โดย พลตรีหลวงวิจิตรวาทการ
4. คำแปลมหาปรินิพพานสูตร

ไหว้พระ(ฝรั่ง) 7 วัด

เขียนถึงโรมาเนียมาหลายตอนแล้ว จนมีคนแถวๆ นี้แซวว่า ทำงานให้ ททท. โรมาเนียหรือไร อพิโถ เขียนด้วยความเต็มใจไม่ได้อัฐสักหน่อย แต่คิดว่า การได้รู้จักประเทศอื่นนอกไปจากบ้านตัวเอง จะทำให้โลกใบเล็กๆ ของใครอีกหลายคนกว้างขึ้น ทันสมัย และรู้เขารู้เราบางทีอาจจะทำให้เราพิจารณาบ้านเราได้มากและชัดเจนขึ้นกว่าเก่า สิ่งดีๆ ที่บ้านอื่นเขาทำ ก็สมควรที่จะรับรู้ไว้ ส่วนสิ่งที่เห็นว่าบ้านอื่นไม่ควรทำก็จะได้พิจารณาไว้ว่าไม่สมควรเลียนแบบ เหตุผลอีกประการหนึ่งคือ คิดถึงผู้ฟังสถานีวิทยุสราญรมย์ (จริงๆ ไม่ได้ขี้จุ๊)

การเดินทางหนนี้ ไปไกลมาก เหนือสุดของโรมาเนียที่ติดกับยูเครน ที่ไปไกลขนาดนี้ก็เพราะอยู่โรมาเนียมานานมองไม่เห็นช่อฟ้าเขตพัทธสีมา ไม่ได้กลิ่นธูป ไม่ได้ถวายภัตตาหารพระสงฆ์ ไม่มีโอกาสกรวดน้ำ และไม่ได้ถอดรองเท้าเข้าวัด ความจริงจุดธูปเองในบ้านก็ได้หอมหวลไป จะสักกี่ดอกก็ได้ แต่ที่หมายความถึง ก็คือไม่ได้มีโอกาสเข้าวัดไทยพบพระเท่านั้น บางทีก็เข้าวัดฝรั่งจุดเทียนขอพรบ้าง จะ

เป็นไรไป ศาสนาไหนก็สอนให้คนดีเหมือนๆ กัน ศาสนานี่ก็ช่างดีจริง ทำให้คนมารวมกันได้ มีศรัทธา ในคำสอนเดียวกัน เข้าใจวัฒนธรรมเดียวกัน และสร้างสังคมที่เอื้ออาทรให้เกิดขึ้นอย่างไม่น่าเชื่อ แม้ว่าในลางที ศาสนาก็อาจนำพาความเชื่ออีกทางหนึ่งมาให้ แต่วันนี้อยากให้อ่านเรื่องนี้ไปแบบสบายๆ ชนิดไม่ต้องคิดถึงบทความของฮันติงตันหรืออะไรอื่นทั้งนั้น ก็เพราะวันนี้จะพาไปทัวร์ไหว้พระไงคะ 7 วัดเสียด้วย (เห็นชอบทำกันจังที่เมืองไทย) วัดที่ว่านี้เป็นวัดฝรั่งศาสนาคริสต์นิกายออโธดอกซ์ค่ะ จึงไม่ได้ถือชื่อวัดว่าจะช่วยให้ชนะศัตรู หรือนำลางดีอย่างอื่นมาให้ เพื่อนร่วมทางของฉันหนนี้เป็นคุณป้าชาวโรมาเนียที่รู้จักกันมานาน คุยกันถูกคอ เพราะเธอหัวสมัย ขนาด 70 กว่าแล้วนะคะ ก็มีขี้บ่นบ้างเวลาไปกินข้าวกันข้างนอก เพราะอาหารไม่ถูกปากเธอ เธอชื่อ ป้าเอลวีร่า คาร์โลการ์นูร์ (Elvira Carloganu) และอีกคนเป็นคุณแม่ของฉันเองค่ะ เรา 3 คนบุกบั่นกันไปถึงเมือง Suceava (สุชาวา) แคว้นมอลโดวาโน่น เพราะป้าบอกว่ามีวัดยุคกลางสวยงาม ซึ่งบางวัด UNICEF ขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกเชียวค่ะ เพื่อความกระจ่างแจ้ง ก่อนจะบอกว่ามีวัดไหนบ้าง ขอเล่าถึงประวัติศาสตร์แคว้นนั้นให้ฟังหน่อยนะคะ

แคว้นทางเหนือที่ว่านี้ชื่อ แคว้นบูโควินา (Bucovina) ตั้งอยู่ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของโรมาเนีย บนที่ราบสูงมอลโดวา โอบล้อมด้วยภูเขาคาร์พาเทียน (Carpathian) และมีแม่น้ำปรุซ (Prut) ไหลคั่นระหว่างโรมาเนียกับสาธารณรัฐมอลโดวา (Republic of Moldova) ทำให้ผู้คนมาตั้งถิ่นฐานอยู่ ณ ดินแดนแถบนี้ตั้งแต่สมัยยุคกลาง เช่น เมืองไบเย (Baia) ปีค.ศ. 1335 ซิเร็ท (Siret)

Map of Bucovina with the most important monasteries

ปี 1340 ราดาอุซ (Radauti) ปี 1350 และกระทั่งราวปี 1360 ที่ราบสูงแถบมอลโดวา มีเจ้าชาย Bogdan มาปกครอง

ต่อมา เมื่อชนเผ่าตาต้าร์ (Tatars) บุกโรมาเนียทางตะวันออก โดยมีศาสนาคริสต์นิกายคาธอลิคเป็นเหตุ และชาวออตโตมาน (Ottoman) รุกราวีมาจากทางใต้ โรมาเนียจึงเริ่มก่อตั้งปราการในเมือง ซิเร็ซ (Siret) และ Suceava เพื่อป้องกันข้าศึก และมีการตั้งชุมชนผู้คนซึ่งนับถือศาสนาคริสต์นิกายออโธดอกซ์ขึ้นในหลายเมือง อาทิ Siret Radauti Baia Botosani และ Suceava กษัตริย์ซึ่งมีบทบาทมากในสมัยนั้น ในการต่อสู้กับประดาผู้รุกราน ได้แก่ Stephen the Great, Petru Rares (เปทรู ราเรซ) และ Alexandru Lapusneanu (อเล็กซานดรู ลาปุซแนนู) ราชวงศ์ต่อมาซึ่งปกครองโรมาเนียได้แก่ ราชวงศ์ Movila (โมวิลา) ตั้งแต่ปี 1466-1600 นับเป็นราชวงศ์ซึ่งทำให้โรมาเนียเป็นที่รู้จัก เพราะได้สร้างโบสถ์งามจนเป็นที่เลื่องลือ มีอายุเนิ่นนานจนกระทั่งบัดนี้ บ้างสร้างตั้งแต่สมัยศตวรรษที่ 15 บ้างศตวรรษที่ 16 จุดเด่นของโบสถ์ยุคกลางนี้ เห็นทีจะเป็นการที่ภายในโบสถ์มักมีศิลปกรรมปูนเปียก (frescoes) จากความช่างคิดประดิษฐ์ให้สวยงามของบรรดาเจ้าชายทั้งหลาย ได้แก่ เจ้าชาย Petru Rares เจ้าชาย Metropolitan Grigore Pasca เจ้าชาย Lords Arbore เจ้าชาย Movila รูปภาพส่วนใหญ่เหมือนจิตรกรรมฝาผนังของวัดไทย แต่วัดฝรั่งยุคกลางแถบนี้ ส่วนใหญ่มีจิตรกรรมฝาผนังอยู่นอกวัดค่ะ น้อยวัดที่เป็นกำแพงหินเรียบ และมักเป็นเรื่องเล่าด้านศาสนา สวรรค์ นรก และการเวียนว่ายตายเกิด บ้างก็เป็นรูปนักบุญทั้งหลาย หรือรูปพระผู้เป็นเทศนาสั่งสอน มีรายละเอียดในการใช้สีที่

ทำให้รูปดูงามพิเศษ โบสถ์พวกนี้ก็ช่างกระไร ไปตั้งอยู่ที่ไกล บนภูเขาสูงบ้าง กลางหมู่บ้านห่างไกลผู้คนบ้าง ทำให้มีมนต์ขลัง และดูทะมึนท่ามกลางป่าเขา และหมู่บ้านที่รายรอบ ค่าที่โบสถ์เหล่านี้เป็นสไตล์ยุคกลางกระมัง จึงทำให้ดูแปลกไปกว่าโบสถ์สมัยใหม่ กษัตริย์สมัยก่อนทุกพระองค์โปรดการสร้างโบสถ์เหล่านี้ เพื่อเป็นการเทิดทูนศาสนา กษัตริย์ซึ่งสร้างโบสถ์ไว้มาก ได้แก่ Stephen the Great (1457-1504) หรืออยู่ในยุคเดียวกันกับ Christopher Columbus นักล่าอาณานิคมชาวสเปน Leonardo Da Vinci นักวาดภาพชาวอิตาเลียนลือชื่อที่วาดภาพ Mona Lisa (ที่เวลามองตามตาเธอ แล้วเหมือนตาเธอมองตามเราตลอดนั่นไงคะ) Michel Angelo ช่างปั้นชาวอิตาลี ที่ปั้นรูปชายหนุ่มกล้ามสวย และมีใบไม้ปกปิดท่อนล่างไว้ไง Matthias Corvin (the Raven) กษัตริย์ฮังการี และ Henry ที่ 7 ของอังกฤษ ก็ด้วยเหตุผลประดามี พระศพท่านจึงได้รับการฝังใต้โบสถ์ Putna

โบสถ์เหล่านี้สวยขนาดลือไปถึง UNESCO และได้รับการบันทึกเป็นมรดกโลก และลือจนได้รางวัล Pomme d'Or จากองค์การการท่องเที่ยวของนักหนังสือพิมพ์ และนักเขียน (International Federation of Tourism Journalists and Writers - FIJET) และสิ่งก่อสร้างสวยงามแห่งโรมาเนีย ได้แก่ โบสถ์ Humor (1535) Moldovita (1537) Arbore (1541) Voronet (1547) และ Sucevita (1596) รวมไปถึงจิตรกรรมฝาผนังนอกโบสถ์ Putna Dragomirna Rasca Slatina และของวิหาร Patrauti Balinesti Probota และ Bogdana

ก็เกริ่นหัวเรื่องไว้แล้วว่าไปไหว้ขอพร วิธีขอพรที่นี่เหมือนกัน

ทุกวัดคือ ต้องการขอพรสิ่งใดให้เขียนไป (แต่ต้องเป็นภาษาโรมาเนีย พระคุณเจ้าท่านไม่รับแปล) แล้วฝากไว้ให้ท่านสวด โดยปกติจะเป็นเวลาที่ท่านทำวัตร พร้อมกับพระองค์อื่น แต่สิ่งที่ห้ามลืมคือ ต้องติดกัณฑ์เทศน์ (แบบว่าขอพรก็ต้องทำบุญ) จากนั้น สิ่งที่ฉันชอบมากแม้ในยามปกติคือ การไปจุดเทียน เพราะโบสถ์ออโธดอกซ์ มีทั้งการจุดเทียนให้คนมีชีวิต ในรางที่เขียนว่า Vii และคนตายในรางที่เขียนว่า Morti จุดเสร็จก็ปักไปไว้ในรางเขียน ซึ่งมีน้ำหล่ออยู่ข้างล่าง กันไฟไหม้ จุดให้คนมีชีวิตเสมือนว่า เราขอพรจากพระผู้เป็นเจ้า และขอบคุณที่ให้มีชีวิตอยู่ ส่วนให้คนตายก็เพื่อให้เขามีชีวิตแสนสุขในโลกหน้า เรา 3 คน ก็จุดเทียนทุกวัด และขอพรให้เป็นบางวัดที่คะเนว่าพระคุณเจ้าจะไม่ลืมสวดให้พวกเรา รายการขอพรของพวกเราไม่ยาวมาก ป้าของฉันโดนฝากสวดรายการยาวหน่อย เพราะคุณป้าเธอญาติเยอะ เราคำนวณเงินทำบุญให้พอทุกวัด กลัวไม่เท่าเทียม เดี๋ยวไม่สมปรารถนา วัดที่พวกเราไปเยี่ยมเยียน ไล่ตั้งแต่วัดแรก ก็ Humor Moldovita Arbore Voronet Sucevita Putna และ Dragomirna วัดที่ถูกใจเราทั้ง 3 คน เห็นจะเป็น Humor Voronet และ Putna เลยจะขอเล่าลักษณะของ 3 วัดนี้ ไว้ให้ฟังคร่าวๆ เพราะขืนเล่าหมดคุณๆ คงหลับก่อนอ่านเรื่องฉันจบ

Humor เป็นวัดสร้างด้วยไม้ ราวปี 1400 ขณะที่กษัตริย์ Alexander ปกครองโรมาเนียตอนแรก ยังไม่สร้างเป็นวิหาร ต่อมาท่าน Petru Rares ได้สร้างเป็นวิหารในปี 1530 และลดฐานะกลายเป็นโบสถ์ในปี 1785 เมื่อแคว้น Bucovina ถูกผนวกเป็นส่วนหนึ่งของอาณาจักรออสเตรีย-ฮังการี การก่อสร้างเป็นแบบประตูโค้ง

งามแบบยุคกลาง จิตรกรรมกำแพงด้านในของวัดก็ช่างสวยงาม สีโทนร้อน มีสีแดงนำ ทำให้โบสถ์ดูเด่น ที่สำคัญมีรูปปั้นของ Siege of Constantinople เป็นเครื่องแสดงว่าต่อต้านจักรวรรดิออตโตมานอย่างสุดขั้ว

Voronet เป็นโบสถ์ที่มีจิตรกรรมฝาผนังชนิดสวยถึงลือสมแล้วที่ UNESCO ขึ้นบัญชีเป็นมรดกโลก แถมพก สร้างโดยท่าน Stephen the Great (ภายหลังได้รับการนับถือเป็นนักบุญ) โดยการแนะนำของ Daniil Voronet ซึ่งเป็นนักบุญผู้จำศีล ท่านประสงค์จะสร้างโบสถ์ให้เป็นที่สวดมนต์ของผู้คนแถบนั้น น่าฉงนนัก ที่สร้างโบสถ์นี้ได้ภายใน 3 เดือน 3 สัปดาห์ และเสร็จสมบูรณ์ในปี 1488 และเช่นเดียวกับ Humor เมื่อโรมาเนียถูกผนวกกับอาณาจักรออสเตรีย-ฮังการี ปี 1785 ก็ไม่มีใครใช้โบสถ์เพื่อสวดมนต์ จนเดือนเมษายน ปี 1991 ที่โบสถ์นี้กลายเป็นโบสถ์แม่ชี สไตล์โกธิค จิตรกรรมฝา (นอก) ผนังโบสถ์วาดโดยมีสีฟ้าเข้มนำ จนเป็นที่รู้จักว่าเป็นสีฟ้าโวโรเน็ท (Blue Voronet) มีภาพอันเป็นศิลปะของคริสเตียนตะวันออก โดยมีภาพของอดัมไถหว่าน และอีฟปั่นไหมทำจากขนแกะ ซึ่งรู้จักกันดีว่าเป็นการสร้างโลก (the making of the world) ชาวโรมาเนียภูมิใจมากกับสีฟ้าโวโรเน็ท เพราะเป็นเอกลักษณ์เหมือนสีเขียวเวนิซ (Veronese green) และสีแดงติตาน (Titian red) เสียดายอยู่อย่างเดียว จิตรกรรมผนังด้านซ้ายนอกของโบสถ์ข้างหนึ่งเลือนไปหมด เพราะไม่มีการรักษาดูแลให้ดี ฝน ลม และแสงแดด ลบเลือนภาพไปตั้งครึ่งกำแพง

Putna เป็นอีกโบสถ์หนึ่งซึ่งสร้างโดยท่าน Stephen มหาราช

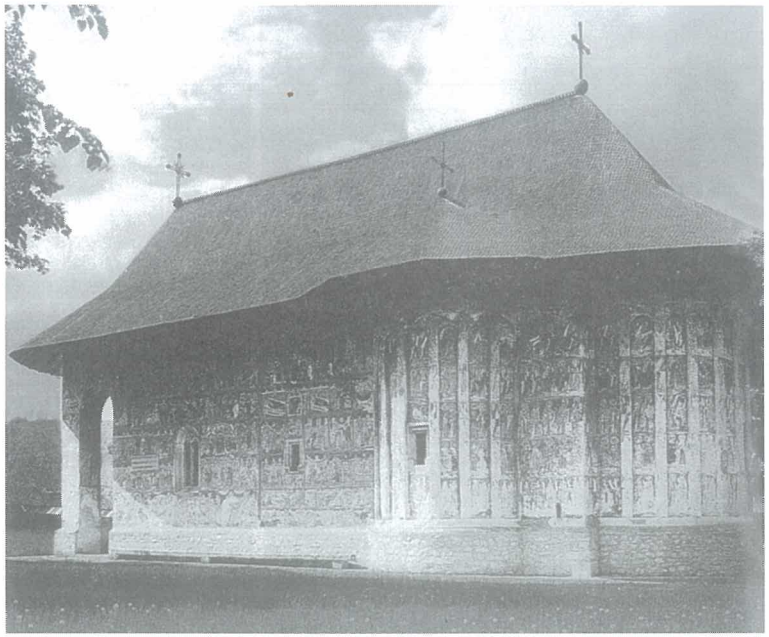

HUMOR

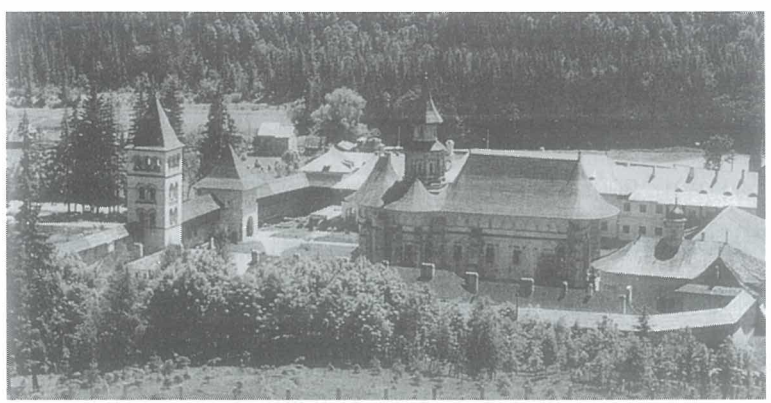

PUTNA

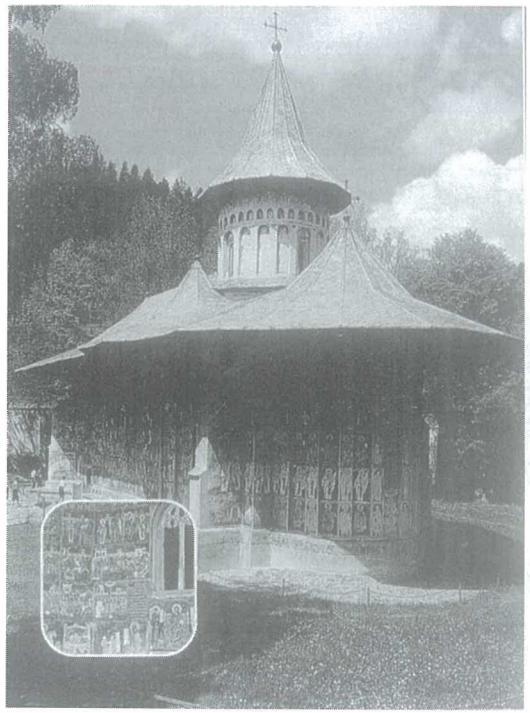

VORONET

มีอายุครบ 500 ปี และเป็นมรดกโลก เมื่อปี 1966 โบสถ์นี้มีขนาดใหญ่ใช้เวลาสร้าง 3 ปี ระหว่าง 1466-1481 มีลักษณะเป็นโกธิค มีประตูโค้งบานใหญ่สำหรับปิดเปิดตอนทางเข้านับว่าเป็นสถาปัตยกรรมยุคใหม่ในสมัยนั้น โบสถ์มุงด้วยหินอ่อนสีขาว เช่นเดียวกับเสา ซึ่งสลักเป็นใบโอ๊คตามพระบัญชาของท่าน Stephen รอบๆ โบสถ์มีสวนและโบสถ์หลังเล็ก รวมทั้งมีอาคารสำหรับผู้แสวงบุญมาพักโดยไม่

เสียค่าที่พัก ผู้คนนิยมไปพักช่วงอีสเตอร์ เพื่อรอจุดเทียนสวดมนต์ตอนเที่ยงคืน Putna ยังมีพิพิธภัณฑ์เก็บพวกผ้าปักชุดพระคุณเจ้า บทสวดมนต์ซึ่งมีอายุเก่า และประวัติของโบสถ์ด้วย

เวียนไปมาหลายโบสถ์ ไม่เห็นมีพระใส่ชุดขาว ซ้ำแม่ชี้ใส่ชุดดำ พระบางองค์ก็ใส่ชุดดำ ไว้หนวดเคราครึ้ม บางองค์ใส่ชุดสี ที่เหมือนกันเห็นจะเป็นพระคุณเจ้าท่านให้พรมนุษย์ผู้ยากไร้ จุดกำยานหอมให้ควันกำยานอวลอยู่แถวใบหน้า (ขอบพระคุณเจ้าค่ะ) เพื่อให้หายสงสัยเรื่องชุด ก็เลยแอบไปถามชาวโรมาเนียแถวๆ ที่ทำงาน เคยถามพระคุณเจ้าไปที ว่าศาสนาคริสต์แบ่งเป็นนิกาย ถามหน่อยเถอะที่ทำให้ต่างไปก็แค่จะขีดคั่นตะวันตกกับอีกฟากหนึ่งใช่ไหม คำตอบเป็นการมองหน้าและอาการต่อมาก็คือ การเปล่งเสียงแผ่วว่า ไม่ใช่เป็นเพียงเครื่องหมายของนิกายออโธดอกซ์เท่านั้น แต่ไม่ได้รับคำอธิบายมากกว่านั้น คำอธิบายที่ชัดเจนกว่านั้นคือ พระในนิกายออโธดอกซ์มียศตำแหน่งเช่นเดียวกับพระในศาสนาอื่น ไล่ตั้งแต่ Patriarch หรือเท่ากับพระสังฆราช สวมชุดสีขาวอยู่องค์เดียว พระยศต่ำกว่านี้มักสวมชุดสีคล้ำ เช่น ดำ เทา นัยว่า เป็นการสละแล้วซึ่งทางโลก ยกเว้น ในงานพิธีจะสวมชุดสี เช่น ม่วง เขียว หรือแดง Metropolitan เจ้าคณะแคว้น Archbishop เจ้าคณะจังหวัด Bishop เจ้าคณะ Priest และ Deacon จะสวมชุดสีในงานพิธี ที่แปลกก็คือ พระทั้ง 2 ยศจำเป็นต้องแต่งงานเพื่อให้มีอำนาจในการประกอบพิธี ไม่ว่าจะเป็นพิธีบวช พิธีสวดมนต์วันอาทิตย์ ชาวคริสต์นิกายออโธดอกซ์ถือว่า พระสงฆ์เป็นสื่อระหว่างพระผู้เป็นเจ้าและมนุษย์ เพื่อนำมนุษย์สวดมนต์ ให้พระผู้เป็นเจ้าได้สดับฟัง เป็นอันว่า พระศาสนาใด

ศาสนาหนึ่งมีข้อปฏิบัติให้เหมาะสมกับภูมิประเทศ ลักษณะนิสัยของคนชาติ และการยอมรับได้ของศาสนิกชนประเทศนั้นๆ ยังเคยนึกเล่นๆ ว่า ศรัทธา นี่ช่างมีมนต์แรงกล้า ลองดูไหมคะ ท่านผู้ฟัง ถ้าเราแขวนพระหรือหากแขวนไม้กางเขนไว้ แต่เราไม่มีศรัทธา พระหรือไม้กางเขนก็ไม่เป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในหัวใจเรา ใจคนนี่ช่างมีอำนาจเหนือทุกสิ่ง ผู้ใหญ่ซึ่งเคารพมากท่านหนึ่ง สอนไว้นานหลายปีแล้วว่า คนเรามีใจเป็นใหญ่ เดินไปก่อนตัว เหมือนล้อเกวียน ซึ่งหมุนนำหน้าเกวียนและคนในเกวียน ถ้าเราบังคับใจไม่ได้สักอย่าง อะไรๆ ก็ไม่สำเร็จผล แต่เราบังคับใจตัวเองได้ ทุกอย่างก็จะสำเร็จได้ด้วยดี

การได้เยี่ยมโบสถ์ฝรั่ง แม้ไม่ได้เห็นจีวรพระปลิวไสวกลางแสงแดด หรือเสียงสวดมนต์ภาษาบาลี แต่ทำให้ได้ความอิ่มเอิบใจ เห็นภูมิประเทศสวยงาม เห็นชายแดนยูเครน เห็นชาวบ้านซึ่งช่างมีศรัทธา ไปสวดมนต์ เวลาในวันนั้นหมดไปเร็วกว่าที่คิด เรา 3 คนเดินออกจากวัดสุดท้ายยามโพล้เพล้เต็มที แสงเทียนยังคงสว่างไสว ตัดกับความมืดข้างนอก ยังคงจำได้ดีว่าอธิษฐานขออะไรไป ขอพระคุณเจ้าอย่าลืมสวดมนต์ให้เราสมประสงค์นะคะ แต่เอ๊ะหนอ แสงเทียนกับควันธูปไหว้อย่างไหนจะสมความปรารถนาเร็วกว่ากันก็ไม่รู้.

โรคทางเดินหายใจเฉียบพลันรุนแรง (SARS : Severe Acute Respiratory Syndrome)

สาเหตุ: เกิดจากเชื้อไวรัส (RNA ไวรัส) ซึ่งไม่รู้ว่าเป็นสายพันธุ์ใด ซึ่งไม่ใช่เชื้อไข้หวัดใหญ่

อาการ: มีไข้สูง ไข้มากกว่า 38°C องศา ปวดศีรษะอย่างรุนแรง จามอย่างต่อเนื่อง เจ็บหน้าอกใน 3 วันแรก บางรายมีอาการตาแดง หลอดลมและต่อมทอนซิลอักเสบ ปวดเมื่อยกล้ามเนื้อทั้งตัว ประมาณวันที่ 7 ไข้จะลด แต่ยังมีอาการไอ ระคายคออยู่ เจ็บหน้าอกและลำคอ ในรายที่รุนแรง จะตายด้วยอาการระบบหายใจล้มเหลว เนื่องจากปอดบวม

ระยะฟักตัว: ประมาณ 3-7 วัน

การติดต่อ: ขณะนี้ยังไม่ทราบวิธีติดต่อที่แน่ชัด แต่คาดว่าจะเป็นกรณีที่สัมผัสกันโดยตรง ระยะใกล้ใน 3 ฟุต, การสัมผัสที่ใกล้ชิด (face to face)

การรักษา: การรักษาตามอาการ ถ้ามีอาการอยู่ในข่ายสงสัยโปรดไปพบแพทย์ พร้อมให้รายละเอียดเกี่ยวกับการเดินทางให้แน่ชัด

วัคซีน: เนื่องจากยังไม่สามารถหาสาเหตุที่ชัดเจนว่าเกิดจากเชื้อชนิดใด สายพันธุ์ไหน จึงไม่สามารถระบุได้ว่า ควรใช้วัคซีนอะไรรักษาโรคได้

ประเทศที่มีเขตเกิดโรคนี้ (14 ประเทศ) : จีน ฮ่องกง เวียดนาม สิงคโปร์ อินโดนีเซีย ออสเตรเลีย สวิสเซอร์แลนด์ เยอรมัน ไอแลนด์ อิสราเอล อังกฤษ สโลวาเนีย ฟินแลนด์ แคนาดา

ควรจะปฏิบัติตัวอย่างไร ในสถานการณ์การระบาดที่มีอยู่ในขณะนี้

~ ควรรักษาสุขภาพร่างกายให้แข็งแรงอยู่เสมอ รับประทานอาหารที่มีประโยชน์ ป้องกันการเจ็บป่วยโดยทั่วไป

~ ควรออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ พักผ่อนให้เพียงพอ รักษาร่างกายให้อบอุ่นโดยเฉพาะที่มีอากาศเย็น หรืออากาศเปลี่ยนแปลง

~ ควรหลีกเลี่ยงการเข้าไปอยู่ในสถานที่ที่แออัด เช่น โรงหนัง ห้างสรรพสินค้า

~ หลีกเลี่ยงการคลุกคลีใกล้ชิดหรือใช้สิ่งของร่วมกับผู้ป่วย เวลาไอหรือจาม ต้องปิดปาก/จมูกทุกครั้ง

แหล่งข้อมูล: หน่วยควบคุมโรคติดเชื้อ โรงพยาบาลบำรุงราษฎร์ 18 มีนาคม 2546

ในหนังสือวิทยุสราญรมย์ ฉบับที่ 18 นี้ คุณผู้อ่านจะได้พบกับเรื่องราวที่มีเนื้อหาสาระน่าสนใจมากมายเช่นเคย เริ่มด้วยผลงานการค้นคว้าของ ปรีดา ศรีชลาลัย ผู้เชี่ยวชาญด้านการอ่านศิลาจารึกโบราณ และอดีตข้าราชการกระทรวงการต่างประเทศ ในประเด็นปัญหาที่น่าสนใจว่า "สยามประเทศอยู่ที่ไหน" กับข้อเขียนอันทรงคุณค่าของท่านผู้หญิงสมโรจน์ สวัสดิกุล ณ อยุธยา เรื่อง "อัจฉริยลักษณ์ของภาษาไทย" ซึ่งเชื่อมโยงถึงพลตรีพระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์ ซึ่งทรงบัญญัติคำศัพท์นี้ และหนังสือวิทยุสราญรมย์ได้นำบทนิพนธ์เรื่อง "พระพุทธศาสนากับสหประชาชาติ" มาลง ร่วมกับ "การทูตในกรอบสหประชาชาติและพุทธศาสนา" ของนิตย์ พิบูลสงคราม อดีตปลัดกระทรวงการต่างประเทศ

ในเล่มนี้อีกเช่นกัน สุภาศิริ อมาตยกุล เล่าเรื่อง "พระบรมสารีริกธาตุจากประเทศจีน" ให้ผู้อ่านได้ทราบภูมิหลังและความเป็นมา เช่นเดียวกับความรู้เรื่อง "ศิลาฤกษ์" ของสุวรรณา ฟองสมุทร และ "ขนบธรรมเนียมการเข้าเฝ้าพระมหากษัตริย์" ตอนจบ โดย พินิจ หุตะจินดา และสำหรับคุณๆ ที่รักการท่องเที่ยว รุจิกร แสงจันทร์ จะพาไป "ทัวร์สังเวชนียสถาน" ในอินเดีย และเบญจาภา ทับทอง จะชวนไป "ไหว้พระ (ฝรั่ง) 7 วัด" ในโรมาเนีย

ชอบหรือไม่ชอบ วิทยุสราญรมย์ ฉบับที่ 18 อย่างไร จดหมายมาคุยกันบ้างนะครับ

ด้วยความปรารถนาดี

ประภัสสร เสวิกุล

(ประภัสสร เสวิกุล)

บรรณาธิการ